

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

26/1 NUMARALI VE 1634-1666 TARİHLİ FRANSA ATİK
AHKÂM DEFTERİ - Sayfa 1-79 (DEĞERLENDİRME -
TRANSKRİPSİYON - DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Yrd.Doç.Dr.Ayşegül HÜSEYİNKLİOĞLU

HAZIRLAYAN
Erol POLAT

ELAZIĞ- 2015

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

26/1 NUMARALI VE 1634-1666 TARİHLİ FRANSA ATİK AHKÂM DEFTERİ -
Sayfa 1-79 (DEĞERLENDİRME -TRANSKRİPSİYON - DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Ayşegül HÜSEYİNKLİOĞLU

HAZIRLAYAN
Erol POLAT

Jürimiz, tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1. Prof. Dr. Orhan KILIÇ
2. Yrd. Doç. Dr. Ayşegül HÜSEYİNKLİOĞLU
3. 3. Yrd. Doç. Dr. Sıtkı ULUERLER

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulununtarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Zahir KIZMAZ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi**

26/1 Numaralı ve 1634-1666 Tarihli Fransa Atık Ahkâm Defteri - Sayfa 1-79
(Değerlendirme-Transkripsiyon-Dizin)

Erol POLAT

Fırat Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih Anabilim Dalı

Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı

Elazığ – 2015, Sayfa: VIII + 241

Osmanlı tarih araştırmalarında arşiv kaynaklarının önemi büyüktür. Bu kaynaklar devletin yapısına uygun olarak büyük bir çeşitlilik arz etmektedir. Düvel-i Ecnebiyye Defterleri de Osmanlı Tarihi'nin önemli arşiv kaynaklarından biridir. Divan-ı Hümayun'a bağlı kalemlerden biri olan Amedi kalemi, her çeşit anlaşma ve ahidnâme metinlerini, görüşme mazbatalarını, protokolleri, yabancı elçilerle, konsoloslarla ve tüccarlarla yapılan yazışmaları içermektedir. Bu kalemde tutulan defterlerin bir kısmına Düvel-i Ecnebiyye Defterleri adı verilmiştir. Diğer devletlerle ilgili ahidnamelerin yanı sıra ahkâm, nişan konsolosluk beratlarına dair kayıtlar da bu defterlerde tutulmuştur.

Çalışmamızda 26/1 Numaralı ve 1634-1666 Tarihli Fransa Atık Ahkâm Defterinin tamamında konu olan Fransa ve Osmanlı devletleri arasındaki siyasi, ekonomik ve güvenlik meseleleri ile bu konularda karşılaşılan problemlerin çözümlerini içeren belgeler incelenmiştir. Bunun yanı sıra hükümlerde önemli bir yere sahip olan iki ülke arasındaki ticari faaliyetlere, Fransız tüccarlarının, karadan ve denizden Osmanlı pazarına dâhil olduklarını, Fransız gemilerinin birçok Osmanlı limanında diğer devletlere nazaran daha ayrıcalıklı olarak ticari münasebetlerde bulunduklarını beyan eden belgeler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Ahkâm, Fransa, Şikâyet, Atama.

ABSTRACT

Master Thesis

**26/1 Numbered and 1634-1666 Dated France The Atik Judgment book – p. 1-79
(Text- Assessment- Directory)**

Erol POLAT

The University of Fırat

The Institute of Social Science

The Department of History

Elazığ–2015, Page: VIII + 241

The sources of archive have a great deal of importance in search of history for ottoman state. There are many kinds of varieties for these sources in accordance with the state structure. The Düvel-i Ecnebiye boks are one of the branches dependant on Imperial Council includes every kind of treaty and pact, negotiation records, protocols and correspondances with foreign ambassadors, consuls and merchantes. One of the parts held in thes branch was named as Düvel-i Ecnemiye boks. The records about the pacts related to other states end judgements, consular certificate were kept in these book records.

In these stady, the dokuments including politicial, economical topics and security matters between France and Ottoman State as well as the documents concering the solutions of the problems. Were investigated in 26/1 numbered and 1634-1666 dated France Atik judgement book besides, there are some ather documents in judgements stating those issues “commercial activities between those two countres, and French merchants are included into Ottoman marcet by both land and sea, and also French ships have more priviliges than the other states’ ships for commercial activities.

Key Words: Ottoman, Judgments, France, Comlaint, Appointmen

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR	VII
KONU VE KAYNAKLAR.....	VIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DEFTERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
1.1. Defterin Tanıtımı	10
1.2. Defterin Hükümlerinin Tasnifi	10

İKİNCİ BÖLÜM

2. TRANSKRİPSİYON	48
SONUÇ	192
BİBLOGRAFYA.....	194
EKLER	196
DİZİN.....	235
ÖZGEÇMİŞ	241

ÖNSÖZ

Osmanlı tarih araştırmalarında arşiv kaynaklarının önemi büyüktür. Bu kaynaklar devletin yapısına uygun olarak büyük bir çeşitlilik arz etmektedir. Bu nedenle Osmanlı Devleti'nin siyasi ve kültürel tarihlerinin netlik kazanması için ana kaynakların önemi tartışılmazdır. “Ahkâm Defterleri” adlı konumuzu ihtiva eden Osmanlı arşivleri bünyesinde, konumuz olan bu defterleri barındırdığı gibi daha birçok devlet yürütme organının işlerliğini kaydeden defterler de mevcuttur. Bundan dolayı belirtilen bu arşiv malzemeleri, Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne kalan tüm kültürel mirasların tescilli delilleridir, şeklinde belirtilmesi yanlış olmaz. Bu da demek oluyor ki bir milletin arşiv kaynaklarının çokluğu, o milletin kültür tarihinin kaynak bakımından sağlam temeller üzerinde bulunması demektir. Sağlam temellere dayandırılan bir tarihçilik ise hayalcilikten uzak olur.

Divan-ı Hümayun'a bağlı olarak, her çeşit anlaşma ve ahidnâme metinlerini, görüşme mazbatalarını, protokolleri, yabancı elçilerle, konsoloslarla ve tüccarlarla yapılan yazışmaları valilere, kadılara, Voyvodalara, naiplere vb. yöneticilere hitaben yazılan hükümleri içinde bulunduran Ahkâm defterleri, devletin eyalet yönetimlerinde ve hükümlerinde bize bilgi vermektedir. Bu bilgiler ışığında Osmanlı devletinin eyaletlere ve halka bakış açısını ve daha kapsamlı söylemde bulunursak sosyal hayat hakkında bilgileri göstermektedir. Fransa Ahkâm Defterlerinin tarihi süreç içerisindeki kayıtlarına baktığımızda ilk etaptakiler Fransa Atik Ahkâm Defterleri şeklinde kaydedilmişken, daha sonraki dönemde kaydedilen defterler ise Fransa Ahkâm Defterleri şeklinde tutulmuştur. Defterlerde yer alan konular sadece Osmanlı-Fransa münasebetleri açısından değil, Osmanlı ile Avrupa'nın diğer devletleri ile olan münasebetleri açısından da vazgeçilmez unsurları içinde barındırmaktadırlar. Düvel-i Ecnebiye Defterleri iki seri halindedir: ga. 980 Numaralı “Divân-ı Hümayûn Defterleri Kataloėu”ndaki Düvel-i Ecnebiye Defterleri ve gb. 980 Numaralı “Bâb-ı Âsafi Defterleri Kataloėu”ndaki Düvel-i Ecnebiye Defterleri. Bizim defterimiz Başbakanlık Osmanlı Arřivinde gb. 980 Numaralı “Bâb-ı Âsafi Defterleri Kataloėu”ndaki Düvel-i Ecnebiye Defterleri tasnifinde 26/1 Fransa Atik Ahkâm Defteri Hicrî 1044-1077/Miladi 1634-1666 tarihlidir.

Orijinal metinlerin transkripsiyon çalışması esnasında belge içinde okunamayan kelimeler yerine parantez içinde üç nokta (...); okunuşundan emin olunamayan yer ve şahıs adlarına parantez içinde soru işareti (?) konulmuştur.

Yaptığımız Yüksek Lisans Tez çalışmamızda hem tarih araştırmalarında usul bakımından hem de engin bilgileriyle yardımlarını bizden esirgemeyen Prof. Dr. Orhan KILIÇ ile Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK'e ve tezimizin tespitinde ve hazırlanmasında büyük yardımlarını gördüğüm danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Ayşegül HÜSEYNİKLİOĞLU'na teşekkür ederim.

ELAZIĞ-2015

Erol POLAT

KISALTMALAR

- B.** : Receb
Bkz. : Bakınız
BOA. : Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C. : Cilt
C. : Cemâziye'l-âhir
Ca. : Cemâziye'l-evvel
H. : Hicrî
L. : Şevvâl
M. : Muharem
M. : Miladî
Mad. : Madde
MEB. : Milli Eğitim Bakanlığı
N. : Ramazan
Ra. : Rebî'u'l-evvel
S. : Safer
s. : Sayfa
S. : Sayı
Ş. : Şa'bân
TDV. : Türk Diyanet Vakfı
TDV. : Türk Diyanet Vakfı
TTK. : Türk Tarih Kurumu
Za. : Zi'l-ka'de
Z. : Zi'l-hicce

KONU VE KAYNAKLAR

26/1 Numaralı ve 1634-1666 Tarihli Fransa Atık Ahkâm Defteri, Osmanlı Devleti'nin idari, iktisadî, siyasî durumuna ait pek çok bilgi ve belgeleri ihtiva etmektedir. Transkripsiyon ve değerlendirmesini yaptığımız bu çalışmamızda çok sayıda beylerbeylik, sancak ve şehir gibi yer isimlerinin yanı sıra büyükelçi, konsolos, beylerbeyi, sancakbeyi, kadı, voyvoda, rahip, tüccar gibi şahıs isimleride bulunmaktadır.

Bu isimleri olabildiğince doğru okumaya özen gösterdik. Bu yer isimlerinin doğru okunduğundan emin olabilmek veya mukayese yapabilmek için yayınlanmış ve yayınlanmamış arşiv kaynaklarından, sözlük, ansiklopedi, klasik kaynaklar ve tetkik eserden faydalanılmıştır.

Çalışmamızın giriş kısmından itibaren araştırma metotlarıyla yazmaya çalıştığımız bölümlerde kaynaklar kullanılmıştır. Kullanılan kaynakların bazılarını *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Katalogları Rehberi*, (Hazırlayanlar: Mustafa Küçük, Mustafa Bayrak, Hacı Haldun Şahin, Osman Kurt, Mehmet Asil), *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Katalogları Rehberi*, (Hazırlayanlar: Yusuf İhsan Genç, Abdülmecid Mutaş, Mustafa Küçük, Sinan Satar, İbrahim Karaca), Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Şemsettin Sami, *Kamus-i Türki*, Faik Reşit Unat, *Hicri Tarihleri Miladi Tarihe Çevirme Kılavuzu*, *İslam Ansiklopedisi*, C. 1-13, M.E.B., *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Halil İnalcık, *Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmaları-1*, Rıfat Uçarol, *Siyasi Tarih (1789-2012)*, Herbert Heaton, *Avrupa İktisat Tarihi* (Çeviren; M Ali Kılıçbay, Osman Aydoğuş), Robert Montran, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi -I*, *Osmanlı Devletinin Doğuşundan XVIII. Yüzyılın Sonuna* (Çeviren; Server Tanilli), Adam Yayınları, İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi II. Selim'in Tahta Çıkışından 1669 Karlofça Antlaşmasına Kadar*, Cilt 3, 1 Bölüm, Halil İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğunun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi* (Hazırlayan; Bekir Sıtkı Baykara), Mustafa Nuri Paşa, *Netayic ül Vukuat* (Kurumları ve Örgütleriyle Osmanlı Tarihi), Cilt 1-2, (Sadeleştiren; Neşat Çağtay), Tahir Sevinç, *Osmanlı-Fransız İlişkileri ve Mehmet Said Paşa'nın Paris Sefareti (1739-1742)*, Hasan Şahin, *Doğu Sorunu Çerçevesinde Osmanlı Fransız İlişkileri* (Başlangıcından Paris Barışı'na 1856) şeklinde sıralayabiliriz.

GİRİŞ

17. yüzyıl, gerek Osmanlı Devleti için ve gerekse de birçok Avrupa devleti için çeşitli sosyal huzursuzlukların ve isyanların kendisini iyice gösterdiği bir dönem olarak bilinir. Osmanlı Devleti'nin 17. yüzyıl boyunca üst üste kaybettiği savaşların gerekli kıldığı yüksek askeri harcamalar, bütçe açıklarının oluşmasına neden olmuş ve bu açıkların finansman sağlamak için halktan alınan vergilerin arttırılması isyanlara neden olmuştur. Bu dönemde aralıksız süren savaş ve isyanların maliyetleri, vergi gelirleriyle kısa ve uzun dönemli borçlanmaya neden olmuştur¹.

17. yüzyılın ilk yıllarına genel olarak baktığımızda Osmanlı Devleti Hristiyan orta Avrupa devletlerinin siyasetine tamamen müdahil olmuş durumdaydı. 1620-1660 yılları arasında kesintiye uğrayan bu ilişki, Köprülüler döneminde 17. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde uzun süren savaşlarla tekrar yoğunluk kazanmıştır. Bunlar Osmanlı-İran (Safevi) Savaşları (1577-1639), Girit'in Fethi (1645-1669), Lehistan Seferleri (1620-1676) ve Osmanlı-Avusturya Savaşları (1593-1699)'dır. Ayrıca, 17. yüzyılda idari, askeri ve mali alanlarda bozulmalar yüzünden İstanbul'da ulufe dağıtımı nedeniyle Yeniçeri Ayaklanmaları, Celâli İsyanları, bağlı beylik ve özel yönetimli eyalet isyanları (Eflak, Boğdan, Erdel, Bağdat, Basra ve Trablusgarp gibi bölgelerde) yaşanmıştır².

Osmanlı Devleti'nin 17 yüzyıl Avrupa politikasının yanı sıra genel anlamda devletin doğu politikasına baktığımızda ise 16. ve 17. yüzyıllardaki İran politikası, Türk tarihi için son derece önemli bir devri kapsamaktadır. Çoğu zaman iki devlet arasındaki ilişkilerin belirleyici tarafı Osmanlı devleti olmuştur. Siyasi antlaşmalarda genellikle Osmanlı padişahlarının ve vezirlerinin öne sürdüğü şartları, Safevîler kabul etmek durumunda kalmışlardır³.

Osmanlılar ile Safevîlerin özellikle Doğu Anadolu, Kuzey Irak, Bağdat havalisi, Azerbaycan, Gürcistan ve Musul üzerinde kıyasıya bir hâkimiyet ve nüfuz mücadelesi verdiklerini görmekteyiz. Osmanlı Devleti, Yavuz Sultan Selimden itibaren Hazar Denizi ile Karadeniz arasındaki Kafkasya bölgesine, merkezi Tebriz olan Azerbaycan coğrafyasına ve Hint Okyanusuna açılan Basra Körfezine hükmetmek arzusundaydı. Bu

¹ Ramazan Gökbunar, Ali Rıza Gökbunar, Alpaslan Uğur, "17. Yüzyılda Osmanlı Devleti ve Batı Avrupa Devletleri'nde Mali Yapı Üzerine Savaşların Etkileri", *Maliye Dergisi*, Sayı, 159, Temmuz, 2010, s. 72.

² Ramazan Gökbunar, Ali Rıza Gökbunar, Alpaslan Uğur, "17. Yüzyılda Osmanlı Devleti ve Batı Avrupa Devletleri'nde Mali Yapı Üzerine Savaşların Etkileri", s. 74.

³ Remzi Kılıç, *Osmanlı Devleti'nin İran politikası, 16. ve 17. Yüzyıllar Türk Dış Politikası Osmanlı Dönemi*, C. I-II, (Editör: Mustafa Bıyıklı), Gökkuşbu Yayınları, İstanbul, 2008, c. I, s. 75-116.

amaçla Doğu Anadolu, Irak-ı Acem ve Irak-ı Arap fethedilmiş, İranda Şah İsmail liderliğinde ortaya çıkan Safevî Devletini Çaldıran Zaferinden sonra da yok etme mücadelesi sürdürülmüştür. Kanuni Sultan Süleyman devrinde Osmanlı kuvvetleri, İran üzerine üç büyük sefer yapmak zorunda kalmışlardı. Bunlar, İrakeyn Seferi (1533-1535), Tebriz Seferi (1548-1549) ve Nahçıvan Seferidir⁴.

Şah Abbas kendi döneminde Osmanlı Devleti'nin bir taraftan Avrupa ile savaş halinde olması diğer taraftan çıkan Celali isyanlarını bir fırsat olarak görmüş ve 1603'ten itibaren daha önce kaybettiği yerleri almaya çalışmıştır⁵. 17. yüzyılın ilk yarısından itibaren uzun süren savaşlar nedeniyle hem İran cephesinde hem de Avusturya-Macaristan cephesinde yıpranmış olan Osmanlı kuvvetlerinin yılgınlığı, diğer taraftan çocuk yaşta Osmanlı tahtına I. Ahmed (1603-1617), IV. Murad (1623-1640), oturmuş olmaları Şah Abbas için önemli bir fırsat olmuştur. 1612 yılında çok yapılan savaşlarla yıpranmış olan Osmanlı ve Safevî devletleri Nasuh Paşa (II. İstanbul) Barış Antlaşmasını Kanuni devri Amasya Barış Antlaşması üzere imzalamak durumunda kalmışlardır. Bu antlaşmayla artık Osmanlılar, Safevîler karşısında yaptırım uygulayamayacaklarını anlamış, 1590da İstanbul Antlaşmasıyla elde ettikleri Kafkas ve Azerbaycan topraklarının ve hâkimiyetinin büyük bir kısmını Safevîlere vermek zorunda kalarak, 1555'de imzalanan Amasya Barış Antlaşmasının hudutlarını kabullenmişlerdir. Fakat çok geçmeden Şah Abbas, taahhüt ettiği yıllık iki yüz yük ipek vergiyi 1612'den sonra İstanbul'a göndermeyerek yeniden savaş sürecinin başlamasına sebep olmuştur. Ancak, Osmanlı kuvvetlerinin Erdebil yakınlarına kadar yaptıkları taarruz ve tahrip sonucu Şah Abbas, 1618de Serav Barış Antlaşmasını imzalamak zorunda kalmıştır. Bu antlaşmayla Osmanlı-Safevî hududu Amasya Barış Antlaşması şartlarına uygun olarak belirlenmiş ve Şah I. Abbas Osmanlı Devletine yıllık yüz yük ipek haraç (vergi) vermeyi kabul etmiştir⁶.

IV. Murad, 1632'den sonra devletin dizginlerini ele alarak, Şah Abbas zamanında işgal edilmiş bulunan şehirleri ve kaleleri fethetmek üzere harekete geçmiştir. 1638 yılında çıkmış olduğu Bağdat Seferi ile Bağdat'ı Osmanlı ülkelerine katmayı başarmıştır⁷. Osmanlı Padişahı IV. Murad ile Safevî Şah I. Safi arasında

⁴ Remzi Kılıç, *Osmanlı Devleti'nin İran politikası*, s. 80.

⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi XVI. Yüzyılın Ortalarından XVII. Yüzyılın Sonuna Kadar*, Cilt III, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1982, s. 247, Mehmet Saray, *Türk-İran İlişkileri*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2006, s.51.

⁶ Remzi Kılıç, *Osmanlı Devleti'nin İran politikası*, s. 80.

⁷ Mehmet Saray, *Türk-İran İlişkileri*, s. 55-59.

1639’da imzalanan Kasr-ı Şirin Barış Antlaşmasıyla yaklaşık yüz kırk yıldır süren Osmanlı-Safevî siyâsî münasebetleri, askerî savaşları ve hâkimiyet mücadelesi son bulmuştur⁸. 1578 den 1639 Kasr-ı Şirin Barış Antlaşmasına kadar İran’a karşı aralıklı süren savaşlar Osmanlı Devleti tarihinde büyük buhranlara yol açmıştır⁹. Kasr-ı Şirin Antlaşmasıyla Irak-ı Arap olarak nitelenen Bağdat, Kerkük, Musul ve Van bölgeleri, başta olmak üzere Basra Körfezine kadar olan topraklar Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Kafkaslar bölgesi, Gürcistan, Tebriz, Revân, Şirvânşahlar toprakları Safevîlere bırakılmıştır. Erzurum’dan ötede bulunan Kars, Tiflis, Çıldır, Nahçıvan, Sarıkamış, Iğdır, Ardahan, Bayezid ve Çaldıran gibi şehir ve kaleler Osmanlılara kalmıştır¹⁰.

Diğer bir ifade ile Kafkasya Bölgesi, Kasr-ı Şirin Antlaşmasıyla Osmanlı-Safevî devletleri arasında paylaşılmıştır. Bu durum 17. yüzyıl boyunca devam etmiştir. 1578’den itibaren aralıklarla süren Osmanlı-Safevi savaşlarına son veren Kasr-ı Şirin Antlaşması’ndan sonra Osmanlı-İran ilişkileri dostane bir şekilde devam etmiştir. Ne var ki bu dostluk devri XVIII. Asrın başlarında İran’ın içine düştüğü anarşiden sonra Nadir Avşar’ın önce ordu komutanı, sonra da Şah olarak İran’da ortaya çıkmasıyla yerini tekrar savaşa terk edecektir. Daha sonraki süreçte Irak Bölgesi Osmanlıların, Gürcistan ve Kuzey Azerbaycan İranlıların hâkimiyetinden çıkarılmıştır. Günümüzde Türkiye-İran sınırları Kasr-ı Şirin Antlaşmasıyla tespit edilmiş olan statüsünü genel olarak koruya gelmiştir¹¹.

Avrupalı devletler XV. yüzyılın ikinci yarısından itibaren İstanbul’da daimi elçiler bulundurmak suretiyle Osmanlı Devleti ile olan münasebetlerini canlı tutmayı hedeflemişlerdir. Fransa, Osmanlı Devleti’nin daimi olarak siyasi münasebette bulunduğu Avrupalı devletlerden biri idi. Fransa devleti çok eski tarihlerden bu yana Osmanlı Devleti ile dostane ilişkiler içerisinde bulunup, Avusturya ve Rusya devletleri ile imzalanan anlaşmalara aracılık etmek suretiyle Osmanlı Devletine yardımcı olmuştur¹².

Osmanlı Devleti ile Fransa arasında siyasi ilişkiler, gerçek anlamda Kanunî Sultan Süleyman devrinde dostane bir şekilde başladı. Osmanlı İmparatorluğu çeşitli

⁸ Abdurrahman Ateş, *Avşarlı Nadir Şah ve Döneminde Osmanlı – İran Mücadeleleri*, Basılmamış Doktora Tezi, Isparta, 2001, S. 10.

⁹ Halil İnalcık, *Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmaları-1*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2009, s. 181.

¹⁰ Remzi Kılıç, *Osmanlı Devleti’nin İran politikası*, s. 80.

¹¹ Abdurrahman Ateş, *Avşarlı Nadir Şah ve Döneminde Osmanlı – İran Mücadeleleri*, s. 11.

¹² Tahir Sevinç, *Osmanlı-Fransız İlişkileri ve Mehmet Said Paşa’nın Paris Sefareti (1739-1742)*, “*SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*”, Nisan 2013, Sayı:28, s.117-132

alanlarda Fransa'ya verdikleri kapitülasyonlarla, onları Avrupa Haçlı İttifakı'ndan koparmaya çalışmışlar, zaman zaman da düşmanlarına karşı askeri ittifak oluşturarak, onlardan yararlanmışlardır. Fakat bu tarihî dostluk, Napolyon'un Mısır'ı istilâsıyla bozulmaya başlamıştır¹³.

Osmanlı Devleti ile Fransa arasında yakın ilişki, Fransa Kralı I. Fransuva'nın Kutsal Roma-Cermen İmparatoru Şarklen'e 1525'te yapılan savaşta esir düşmesi ve Kanuni Sultan Süleyman'dan yardım istemesi ile başlamış, 1526 Mohaç savaşı ve zaferinin arkasından Kralın kurtulmasıyla da gelişme göstermiştir¹⁴. İlk defa 1535 yılında Kanuni Sultan Süleyman zamanında Fransa elçisi Lafore vasıtasıyla Osmanlı-Fransız ticaret anlaşması imzalanmıştı. İki devlet arasında yapılan bu ilk ahitnameye göre; Fransız tüccarlarının yüzde beş gümrük ile her iki devlete ait gemilerle serbestçe seyr ü sefer etmeleri ve bütün hukuki muamelelerde Fransız konsoloslarının kaza hakları kabul ediliyordu¹⁵. Bunun dışında Fransız tebaasının davalarına kadı yerine Divan-ı hümayunda tercümanlar eşliğinde bakılacaktı. Borcunu ödemeyerek firar eden Fransa vatandaşının borcu Fransız konsolosuna yerine Fransa kralından tahsil edilmeye çalışılacaktı. Fransız tebaasından ölen birinin vasiyeti de Fransız konsolosuna teslim edilecekti. Ayrıca Fransız esirler serbest bırakılacak ve yakalananlar esir muamelesi görmeyeceklerdi. Bu ahitname ile Fransızlar ayrıca Osmanlı memleketlerinde İngiliz, Sicilya, Ceneviz ve diğer Avrupalı devletlerin ticaret gemilerinin Fransız bayrağı ile seyr ü sefer ve ticaret yapmalarını temin ederek bu devletlere karşı uzun bir süre üstünlük elde etmiştir. Fransızların özellikle bu antlaşma ile Doğu Akdeniz ile olan ticarete ön plana çıkmış ve bu antlaşmanın kendilerine verdiği ayrıcalıklara dayanarak rakiplerini bertaraf etmeye çalışmıştır¹⁶. 1569 tarihli kapitülasyonlardan itibaren özellikle 1570-1573 Osmanlı – Venedik savaşlarından sonra, Fransa tüccarları

¹³ Hasan Şahin, Doğu Sorunu Çerçevesinde Osmanlı Fransız İlişkileri (Başlangıcından Paris Barışı'na 1856), "A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi", Sayı 40, Erzurum, 2009, s. 277, Selim Hilmi Özkan, XVII. Yüzyılın Sonlarında Hristiyan Birliği Projesi ve Osmanlı-Fransız İlişkileri, "SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi", Mayıs 2009, Sayı:19, s. 61.

¹⁴ Rifat Uçarol, *Siyasi Tarih (1789-2012)*, Der Yayınları, İstanbul 2013, s.54.

¹⁵ Selim Hilmi Özkan, XVII. Yüzyılın Sonlarında Hristiyan Birliği Projesi ve Osmanlı-Fransız İlişkileri, s. 62., Rifat Uçarol, *Siyasi Tarih (1789-2012)*, s. 54.

¹⁶ Herbert Heaton, *Avrupa İktisat Tarihi* (Çeviren; M Ali Kılıçbay, Osman Aydoğu), Paragraf Yayınevi, Ankara, 2005, s. 263. Ayrıntılı bilgi için Bkz, yukarıda ölen bir Fransız tüccarının malallarının konsolosa teslim edilmesi ile ilgili daha geniş bilgi tezimizde incelediğimiz 26/1 Numaralı ve 1634-1666 Tarihli Fransa Atik Ahkâm Defterinin 30. Sayfadaki belgenin 80 numaralı hükmünde yer almaktadır. Ayrıca Fransızların diğer Avrupalı devletlere nazaran ticarete daha ayrıcalıklı bir konumda olduğu defterimizin 65 sayfasının 193'üncü hükmünde anlaşılmaktadır.

imparatorluk ticaretinde Venediklilerin yerini almaya başlamıştır¹⁷. Ne var ki, Fransızlar elde ettikleri bu ticari avantajlardan istedikleri şekilde yararlanamamışlardı. Normandiya veya Provans'tan Doğu Akdeniz'e gelen Fransız gemileri sınırlı kalırken, İstanbul'da Fransız temsilcilerinin hiç biri ticaret bağlantılarını güçlendirmeyi düşünmemişlerdi. XVII. yüzyılda da giriştiği yoğun savaşlar nedeniyle Fransa'nın Akdeniz'deki ticari aktivitesi azalmış, üstelik Osmanlı gümrüklerinde İngilizlere nazaran daha fazla vergi öder hale gelmişlerdi. Akdeniz'deki ve Osmanlı Devleti nezdindeki ticari kayıplarını önlemek ve bu konuda herhangi bir ayrıcalık elde etmek üzere XVII. yüzyılın ikinci yarısından XVIII. yüzyılın başlarına kadar Fransız elçileri İstanbul'a gelmişlerdi¹⁸.

17. yüzyılın ilk yarısında 1609, 1618, 1624 ve 1640 tarihlerinde kapitülasyonlar yenilenmiş ve Fransızlar; geçici olarak verilen bu kapitülasyonlardan ilk anlardan itibaren, başta diplomasi ve ticaret olmak üzere çeşitli alanlarda büyük yararlar sağladıklarından daima bunları Osmanlı Padişahı tarafından yenilenmesine çalışmışlardır¹⁹.

Osmanlı Devleti, Macaristan'da ve Akdeniz'de Habsburglar'la giriştiği çatışmalarda, bir başka Avrupa devletine nazaran, Fransa ile daha yakın işbirliği içinde olmayı daha uygun buluyordu. Osmanlı yönetimi, Kıbrıs seferinden önce Avrupa'da kurulması muhtemel ittifakı parçalamak için, 18 Ekim 1569'da Fransa'yla çok kapsamlı bir ittifak antlaşması imzaladı. Fransız elçisi Claude du Bourg'un, II. Selim'den aldığı bu ahidnâme daha önce İtalyan devletçiklerine verilenlerden daha büyük avantajlara sahipti. Çünkü bu dönemde kapitülasyon sadece Venedik, Fransa ve Lehistan'a verilmişti. Başta İngiliz, İspanyol, Portekiz tüccarları olmak üzere diğer Avrupa devletlerinin tüccarları, Osmanlı topraklarında Fransız bayrağı altında ticaret yapabileceklerdi. Böylece, Fransızlara kapitülasyonlar ile ekonomik imtiyazlar verilmesi, dostluğun başlangıçta siyasi olan mahiyetine ekonomik bir değer katmıştı. XVII. yüzyılın başında Türk-Fransız ilişkilerinde dikkati çeken ilk durum, Kapitülasyon antlaşmasının yenilenmesidir. 1604 yılında Sultan I.Ahmed tarafından verilen beşinci kapitülasyon antlaşması ile Kudüs'e gidecek papazların Fransa tarafından himaye edilmesi öngörülüyordu. Sultan'la gerçekleştirdiği ittifak ve onun sonucu olan

¹⁷ Robert Montran, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi -I "Osmanlı Devletinin Doğuşundan XVIII. Yüzyılın Sonuna"* (Çeviren; Server Tanilli), Adam Yayınları, İstanbul, 1992, s. 271.

¹⁸ Tahir Sevinç, *Osmanlı-Fransız İlişkileri ve Mehmet Said Paşa'nın Paris Sefareti*, s. 120-121.

¹⁹ Rıfat Uçarol, *Siyasi Tarih*, s. 56-57.

kapitülasyonlar sayesinde, kendisine tanınmış hakları da aşarak, Ortadoğu'daki Hristiyanların tümünün koruyucusu olduğunu iddia ediyordu. XVII. yüzyılın ikinci yarısında, Osmanlı-Fransız ilişkileri bozulmaya yüz tutmuştur²⁰.

Osmanlı Devleti tarafından 1569'da Venedik'e 1584'te İngiltere'ye Osmanlı sularında ticaret gemilerine kendi bayrağını çekme hakkı tanınmıştır. Bundan sonrada diğer Avrupa devletlerinin hangi devletin bayrağı altında ticaret yapabileceği konusunda Fransa ile İngiltere arasında "Bayrak Sorunu" çıkmıştır. Sorun İngilizlerin diğer Avrupa devletleri üzerinde himaye iddialarından vazgeçtiğini açıklamasıyla 1612'de sona ermiş ve böylece kapitülasyonlar verildiği andan itibaren Fransa'nın lehine tek taraflı olarak işlenmeye başlanmıştır²¹.

XVII. yüzyılın başında Osmanlı ülkelerinde ticarete en iyi konumda olan Fransızlar, yaklaşık 1625-1675 yılları arasında ticarete bir geri çekilme yaşamışlardır. Girit savaşı sırasında Fransızların, bazen açık, bazen de üstü kapalı olarak Venedik'i desteklemeleri, Osmanlıların Fransız elçi ve tüccarlarına iyi gözle bakmamalarına ve büyük zorluklar çıkarmalarına neden olmuş ve buda ticarete olumsuz yansımıştır²².

Fransızların Büyük Kral dedikleri XIV. Louis (1638-1715) döneminde Fransız Osmanlı ilişkileri, onun büyüklük vehmi yüzünden bozuldu. Aslında Habsburglara karşı başlayan Fransız-Osmanlı ittifakı Büyük Kral döneminde terk olunmuştur²³. Fransa, Osmanlı Devleti ile dost geçinmeyi istemekle birlikte Osmanlı Devleti'nin Akdeniz'deki varlığından rahatsızlığını her fırsatta ortaya koymuştur. Bu bağlamda Osmanlı'nın Avrupa ve Akdeniz'deki üstünlüğünü yok etmenin ancak "Hristiyan Birliği'ni" kurarak olduğunu düşünmeye başlamıştır. Bu amaçla da Girit'in Osmanlı Devleti'nin eline geçmemesi için Osmanlıya karşı ikinci defa "Hristiyan Birliği" kurma projesine girmiştir. İtalyan kökenli başbakan Mazarin (1602-1661), bu proje kapsamında Girit'in Türklerin eline geçmemesi için büyük gayret göstermiş ise de buna mani olamamıştır. Girit kuşatması sırasında Venedik'e askeri destek sağlayan Fransa, Girit kuşatması tüm hızı ile devam ederken Saint Gotthard(1664) muharebesi sırasında da Avrupa kuvvetlerine 5000 gönüllü yardımında bulunmuştur²⁴.

²⁰ Hasan Şahin, *Doğu Sorunu Çerçevesinde Osmanlı Fransız İlişkileri*, s. 281.

²¹ Rıfat Uçarol, *Siyasi Tarih*, s. 60.

²² Hasan Şahin, *Doğu Sorunu Çerçevesinde Osmanlı Fransız İlişkileri*, s. 282.

²³ Halil İnalcık; *Osmanlı İmparatorluğunun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, Cilt 2, İstanbul, 2004, s. 187.

²⁴ Selim Hilmi Özkan, *XVII. Yüzyılın Sonlarında Hristiyan Birliği Projesi ve Osmanlı-Fransız İlişkileri*, s. 64.

Klasik dönem Osmanlı mali sistem dengesi çeşitli sarsıntı ve yıpranmalara rağmen 17. yüzyılın ikinci yarısına kadar ayakta kalabilmiş, bu dönem içinde merkez ve taşra orduları cephelerde gerekli işbirliğini gerçekleştirerek savaşların çoğunlukla lehte sonuçlanmasını sağlamıştır. Fakat 1645’de başlayan Girit Savaşı’yla birlikte, savaşların niteliği açısından yepyeni bir döneme girilmiştir. Artık uzun ve maliyetli savaşlar dönemi başlamıştır. Nitekim 1645’de başlayan Girit Savaşı yirmi beş yıl sürmüştür²⁵.

Habsburg hanedanı idaresi altında XVI-XX. yüzyıllar boyunca Avrupa’da Osmanlı İmparatorluğu’nun kuzey ve kuzeybatı komşusu olan Avusturya, XVI. yüzyıl boyunca orta Avrupa’nın savunucusu sıfatı ile Osmanlı Devleti ile savaşmak zorunda kalmıştır. Bu şekilde başlayan ve XVI. yüzyıl boyunca devam eden Osmanlı-Avusturya ilişkileri dönemin sonlarına doğru başlayan savaşlar ile yeni bir şekil kazanmıştır. III. Mehmed döneminde gerçekleşen ve Avrupa’da “Uzun Türk Savaşları” adıyla anılan bu savaşlardan sonra nihayet Zıttoruk Antlaşması (1606) imzalanmıştır²⁶.

Osmanlı Padişahının rakibini Kayser unvanıyla kendisi ile eşit bir hükümdar tanınması ve antlaşmayı 20 yıl için imzalaması, Osmanlı sarayının artık Kanuni Süleyman devrindeki büyük iddialardan vazgeçtiğini göstermekte idi²⁷.

XVII. yüzyılının başlarında imzalanan bu antlaşma ile Osmanlı Devleti’nin Batı ile olan ilişkilerinde yeni bir dönem başlamıştır. XVI. yüzyıl boyunca Avrupa karşısında üstün ve tek güç konumunda olan Osmanlılar, bu tarihten sonra Avusturya ile protokol bakımından aynı seviyede olduğunu kabul edecektir. “Yapılan bu antlaşma ile, Avusturya kralı Osmanlı Sadrazamı’na denk sayılmayacak ve yazışmalarda “Çasar” (imparator) diye hitap edilecektir” Ayrıca Osmanlı elçileri de divan çavuşu, çaşnigar rütbeleri yerine sancak beyi derecesinde olacaktı²⁸. Zıttoruk Antlaşması’nda Osmanlı Devleti’nin herhangi bir toprak kaybı olmamasına rağmen, hükümleri itibarıyla Osmanlı İmparatorluğu bir adım gerilemiş ve iki hükümdar arasında eşitlik prensibinin kabul edilmesiyle Avrupa devletleri karşısındaki mutlak Türk üstünlüğü ortadan kalkmıştır. 1608, 1615 ve 1616 yıllarında yeniden gözden geçirilen Zıttoruk Muahedesi’nin

²⁵ Ramazan Gökbnar, Ali Rıza Gökbnar, Alpaslan Uğur, “17. Yüzyılda Osmanlı Devleti ve Batı Avrupa Devletleri’nde Mali Yapı Üzerine Savaşların Etkileri”, s. 74.

²⁶Uğur Kurtaran, *Osmanlı Avusturya Diplomatik İlişkileri (1526-1791)* Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat, 2006, s. 103-104.

²⁷ Halil İnalcık, *Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmaları-1*, s. 187.

²⁸ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi II. Selim’in Tahta Çıkışından 1669 Karlofça Antlaşmasına Kadar*, Cilt 3, 1 Bölüm, Türk Tarih KurumuYayınlari Ankara, 1951, s. 98-99.

Osmanlılar tarafından kabulünde, Anadolu’da yıllardır devam etmekte olan Celâli isyanlarının büyük etkisi olmuştur²⁹.

1606 yılından 1663’e kadar Osmanlı Devleti ile Avusturya arasında uzun süren bir sulh dönemi yaşanmıştır. Osmanlılar için bir dönüm noktası oluşturan bu döneme kadar, Osmanlı padişahına denk hiçbir hükümdarın varlığı kabul edilmeyerek, bu konuda kesinlikle taviz verilmezdi. Osmanlı Devleti, ilk defa bu antlaşmayla birlikte, padişahın dışında ona denk bir hükümdarın varlığını kabul etmek zorunda kalmıştır. Bu şekilde Osmanlı siyasî literatüründe XVI. yüzyılda kazanılan diplomaside hiçbir devleti eşit haklara haiz kabul etmeme anlayışını XVII. yüzyılın başlarında kaybetmek durumunda kalmıştır³⁰.

Osmanlı donanmasının 17. yüzyıldaki tek büyük harekâtı Girit’in fethi olmuştur. Girit Venediklilerin elinde kalan en büyük Akdeniz adasıydı. Girit’in Venediklilerin elinde olması, özellikle de adadaki Venedikli yetkililerin zaman zaman Malta korsanlarını desteklemesi nedeniyle, Osmanlılar açısından Mısır ulaşımını tehlikeye sokuyordu, ayrıca ticaretin ve hac ziyaretlerinin de aksamasına neden oluyordu. Bu nedenle adanın ele geçmesi Osmanlı Devletinin güvenliği içinde son derece etkili olmuştur³¹.

1645-1669 arasında 25 yıl boyunca Venediklilerle Türkleri bir araya getiren uzun Girit savaşı nedeniyle Venedikliler ticari anlamda ağır bir bedel ödemişlerdir. Bu savaşta Venedikliler Doğu Akdeniz’deki denizcilik faaliyetlerinin esas üssü olan Girit’i kaybetmekle kalmamış, asıl önemlisi Batılı rakiplerine Osmanlı İmparatorluğu ile olan mübadeleler konusunda serbest alan bırakmışlardır³².

Lehlilerin Boğdan içine sık sık müdahalede bulunmaları, Özi Kazaklarının Karadeniz’e çıkarak sahilleri vurmaları seferin yapılmasını zorunlu kılıyordu. 29 Nisan 1621’de harekete geçen Osmanlı Ordusu Tuna nehrini geçerek Hotin kalesi yakınlarına varmışlardı. Aynı zamanda bu sefer için çevredeki Osmanlı valilerinde katkılarıyla Türk Ordusunun asker sayısı çok artmıştır. Ancak savaş yöneten Süleyman Ağanın tecrübesizliği ve yaklaşan kış mevsiminin etkisiyle de Lehlerin Eflak Voyvodasının

²⁹ Uğur Kurtaran, *Osmanlı Avusturya Diplomatik İlişkileri*, s. 104.

³⁰ Uğur Kurtaran, *Osmanlı Avusturya Diplomatik İlişkileri*, s. 104.

³¹ Halil İnalcık; *Osmanlı İmparatorluğunun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, s. 555, İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi II. Selim’in Tahta Çıkışından 1669 Karlofça Antlaşmasına Kadar*, s. 222-224.

³² Robert Montran, *XVI-XVIII. Yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu* (Çeviren; Mehmet Ali Kılıçbay), İmge Kitapevi, Ankara, 1995, s. 113.

aracılığıyla yaptıkları barış isteği kabul edilmiş böylece Hotin kalesi Osmanlıya geri verilmiştir³³.

IV. Murat döneminde ise Lehistan'ın Kanuni dönemindeki ahitnameye göre sulh yapmak istemesi üzerine Padişah, Kralın vergi vermesini ve Dinyester istihkâmlarını yıkıp Kazakları cezalandırmasını istemiştir. Ancak Lehistan bunu kabul etmediği için Osmanlı kuvvetleri sefere çıkmış ve Lehistan'ın sulha yanaşıp elçi göndermesi üzerine seferden geri dönmüştür³⁴.

³³ Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi* (Hazırlayan, Bekir Sıtkı Baykara), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1982, s. 351-354, Mustafa Nuri Paşa, *Netayic ül Vukuat (Kurumları ve Örgütleriyle Osmanlı Tarihi)*, Cilt 1-2, (Sadeleştiren; Neşat Çağtay), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1992, s. 220-221, İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi XVI. Yüzyılın Ortalarından XVII. Yüzyılın Sonuna Kadar*, Cilt III, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1982, s. 176, Dimitri Kantemir, *Osmanlı İmparatorluğunun Yükselişi ve Çöküş Tarihi-2*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1979, s. 150.

³⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı *Osmanlı Tarihi II. Selim'in Tahta Çıkışından 1669 Karlofça Antlaşmasına Kadar*, s. 179, Dimitri Kantemir, *Osmanlı İmparatorluğunun Yükselişi ve Çöküş Tarihi*, s. 170-176.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DEFTERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1.1. Defterin Tanıtımı

26/1 Numaralı Fransa Atik Ahkâm Defteri, 1634-1666 yılları arasını kapsamaktadır. Ciltli ve ebrulu olan defterin ebadı 41X14'tür. Numaralandırma usulü sayfa şeklinde olup, toplam 157 sayfadan oluşmaktadır. Defterin yekûnu bir yüksek lisans tezi hacmini aştığından defteri iki kısma ayırıp 1 ile 79 sayfaları arası tez konusu olarak çalışılmıştır. Defterin 1 ile 79 sayfaları arası toplam 229 hükümden oluşmaktadır. Bu hükümlerin 139'ü şikâyet, 33'ü yol, 36'sı ticaret, 16'sı hac ziyareti ve 5 tanesinde atama hükmü ile ilgilidir. Hükümlerin hepsi tarih başlıklıdır ve hükümlerin sonlarına gönderildiği tarih de verilmiştir. Defterde ele aldığımız sayfalar arasındaki 229 hükmün toplamda divanda gerçekleşen beş oturumda alındığı tespit edilmiştir. Defterde yer alan boş sayfalar 1, 76-77, 103-106, 129-131, 158-160, 162-164 arasındadır. Ahkâm Defteri'nin kaydedildiği dönem IV. Murat (1623-1640), I. İbrahim (1640-1648), IV. Mehmet (1648-1687) saltanatı yıllarına denk gelmektedir. Defterin adı sülüs yazıyla, içerisinde geçen metinler ise divani kırma yazı ile yazılmıştır. Defterde yer alan hükümlerin numaraları belirli bir sıra izlemektedir.

1.2. Defterin Hükümlerinin Tasnifi

Sayfa ve belge numaraları sınıflandırılarak, belge konuları ve belgelerin özetleri tablo halinde sunulmuştur.

Sayfa Numarası	Belge Numarası	Belgenin Konusu	Belgenin Özeti
2	1	Şikâyet ile ilgili hüküm	Atina’da Fransa konsolosu olan Dimitri Gela’nın bu civarda bulunan Fransa tüccarlarına bazı kişilerin kanuna aykırı olarak yaptıkları zulmün önlenmesine dair şikâyet etmesinden dolayı Atina kadısına ve Atina yeni camii efkafı voyvodasına yazılan hüküm.
2	2	Hac ziyareti ile ilgili hüküm	Yasef İspasyas adlı Nasranî’nin Kudüs-i Şerif ziyaretinde güvenliğin sağlanmasına dair Osmanlı sınırları içerisinde Kudüs-i Şerif yolu üzerindeki Sancâk beylerine ve kadılara ve mirliya voyvodalarına ve kılâ’ dizdârlarına ve neferât ağalarına ve iskele emînlerine ve liman ağalarına ve sair zabıtlere yazılan hüküm.
2	3	Yol Hükümü	Makriyo Adriyano Milçiyno ve Mariyo Halabir adlı İngiliz rahiplerin Fransaya güvenli bir şekilde gitmeleri için Derya beylerine ve kâdırlara ve kılâ’ dizdârlarına ve liman ağalarına ve iskele emînlerine vesair zabıtlere yazılan hükümdür.
3	4	Ticaret ile ilgili hüküm	Pavlo adlı tüccarın Osmanlı Devletine geldiği, Halep’ten Adana’ya geldikten sonra öldüğü, varisçilerinin kendilerini Galata kadısına ispat ettikten sonra kendilerine vekil olarak Kapıcı Hüseyin’i tayin ettiklerini bunun üzerine saray Kapıcısı Osman’ın eşyayı kontrol etmesi ve Kapıcı Hüseyin’e teslim etmesi istenilmiştir. Ayrıca eşyada eksik olması halinde buna neden olanları cezalandırılması ile ilgili Adana Beylerbeyine ve kâdısına yazılan hüküm.
3	5	Hac ziyareti ile ilgili hüküm	Parisli Nikola Yaka ve Petro İsimli Fransızların Kudüs-i Şerif ziyaretlerinde güvenliğin sağlanılmasına dair yol üzerinde bulunan devlet adamlarına gönderilen Kudüs-i şerife varub gelince yol üzerlerinde vaki’’ olan sancâkbeylerine

			ve kâdırlara ve kılâ' dizdârlarına ve neferât ağalarına ve voyvodalara vesair zabıtlere yazılan hüküm.
4	6	Şikâyet ile ilgili hüküm	Anderya isminde Fransız tüccarın Kuşadası'nda tüccarlık yaparken, Fransız tüccarların kendisi ile rızalarıyla ortaklık yaptıkları ancak bazı tüccarların rızası olmadan onlara boş yere tellalık yaptıkları ve bu kişileri istihdam etmek istemedikleri ile ilgili Kuşatası kâdısına yazılan hüküm.
4	7	Hac ziyareti ile ilgili hüküm	Paris'ten Anton, Kalavado ve Romondo isimli Fransızların Kudüs-ı Şerif ziyaretlerinde güvenliğin sağlanması için yol üzerindeki sancakbeylerine, kâdırlara, kılâ' dizdârlarına, iskele emînlerine, neferât ağalarına, voyvodalara ve zabıtlere yazılan hüküm.
5	8	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir'de bulunan Hrand Poyi adlı Fransız Konsolosun, Elkas Avrahim adlı Yahudiye iki bin beş yüz riyal borç verdiği ve bu borcun beş yüz kuruşunu ödediği kalan borcun ise oğulları Musi ve Zahim'in kefil olduğu, Elkas Avrahim'in öldükten sonra kalan iki yüz kuruşun yedi yüz otuz altı kuruşunda oğulları tarafından ödendiği, ancak konsolosun Fransa'ya gitmek üzere olmasından dolayı kalan bin beş yüz altmış dört kuruş için bu kişilerin babasından kalan malları hacz ettiği ile ilgili İzmir Mollasına yazılan hüküm.
5	9	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir'de bulunan Fransız tüccar Korilis'in fesatlık ve haddini bilmediği için İzmir'de bulunan Fransa konsolosu ile husumet yaşadığı, konsolosu darp ettiği bundan dolayı Korilis'in konsolosa itaat etmediği takdirde hapse atılması için İzmir Mollasına yazılan hüküm.
6	10	Şikâyet ile ilgili hüküm	Marçilya tüccarlarının alıp sattıkları mallardan %3 akçe vergi vermeleri gerektiği ancak aradan zaman geçtiği halde bu vergiyi vermedikleri, ayrıca kendi ticaret mallarını da başka tüccarlar vasıtası ile

			iskelelere getirdikleri bundan dolayı bu tüccarların mallarının İstanbul'a getirilmesi ile ilgili İzmir ve Sakız mollalarına ve Anadolu yakasından Marçilya bâzerganları varub alışveriş eyledikleri iskelelere yakın yerlerin kâdılarına yazılan hüküm.
6	11	Şikâyet ile ilgili hüküm	Norlanda elçisi Fransa'ya gitmesinden dolayı yerine Edvar Vilehet Pirga adlı Norlandalı tayin olduğu ve gelen tüccarın işine bakmasından dolayı elçilik hakkını istediği, ancak eski konsolosun kendisinin henüz konsolos olmadığı gerekçesiyle elçilik hakkını gasp ettiği bundan dolayı Edvard Vilehet Pirga'ya Berat-ı Hümayun ile görevinin resmiyet kazandırılması ile ilgili Trablusşam mollasına ve Sayda kâdisına yazılan hüküm.
7	12	Yol Hükümü	Fransa elçisi'nin İzmir'de olan vekilinin İstanbul'a gelmesi esnasında yol emniyetinin alınması ile ilgili İzmir'den Sakız'a ve Kuşatası'na dolaşub gelince ol yalılarda olan iskelelere ve İstanbul'a gelince karada ve deryada olan sancâkbeylerine ve kâdılara ve kal'â dizdârlarına ve neferât ağalarına ve iskele emînlerine vesair zabıtlere yazılan hüküm.
7	13	Şikâyet ile ilgili hüküm	Marçilyalı tüccarlardan yaptıkları ticaret için %3'lük bir vergi alındığı bu vergi için İzmir'de Boser adlı Fransız'ın tüccarlardan birkaç bin akçe kuruş topladığı, ancak vergiyi vermeyip toplanan verginin tekrar sahiplerine dağıtılması için Dormomçon isimli Fransız'ı görevlendirdiği ile ilgili İzmir mollasına yazılan hüküm.
8	14	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransız tüccarların yaptıkları alış veriş için %3'lük bir verginin belirlendiği, ancak tüccarların hileye başvurup vergiyi ödememek için mallarını başka tüccarlarla gönderdikleri bu nedenle verginin tüccarlardan alınması ile ilgili Haleb beylerbeyisine ve kadısına yazılan hüküm.
8	15	Hac ziyareti ile ilgili	Parisli Nikola Yako ve Petro adlı Fransızların

		hüküm	Kudsü-i Şerif ziyaretlerinden sonraki yolculuklarında güvenliğin sağlanması ile ilgili yol üzerinde bulunan Sancakbeyi, Kadılara, Kale Dizdarlarına. Neferat Ağalarına ve Voyvodalara yazılan hüküm.
9	16	Ticaret ile ilgili hüküm	Ruşçuklu Hacı Osman'ın Malta'da esir düşmesinden dolayı Gürcü Tırtır adlı bir gayrimüslimin bin yedi yüz yetmiş kuruş kefaretille kurtardığı bunda Muhammed, Ahmet ve Hüseyin Çavuş oğlu ile Balcı oğlunun kefil olduğu beş yüz altmış kuruşun alındığı, geri kalan borcunda ödenmesi ile ilgili Vezir Ken'ân Paşa'ya ve Ruscuk kadısına yazılan hüküm.
9	17	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransız tüccarların mallarını bazı kişilere çok yüksek fiyata sattıkları, mallarının iadesi ile ilgili Sabika Tunus beylerbeyisi olup hala ber-vechi arpalık Mora sancâğına mutasarrıf Ahmed Paşa'ya ve Balyabadra kadısına yazılan hüküm.
10	18	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransız tüccarların önceki dönemde belli bir vergi karşılığında düzenli bir ticaret yaptıklarını ancak tüccarlardan Mora Sancağı Mutasarrıfı Ahmet Paşa'nın, Kadının, Anapoli Kaptanı ve Kethuda'sının bu tüccarlardan ayrı ayrı vergi aldıkları ve tüccarların bundan rahatsız oldukları ile ilgili Sâbika Tunus beylerbeyisi olup hala ber-vech-i arpalık Mora sancâğına mutasarrıf olan Ahmed Paşa'ya ve livâ-i mezbûrede vâki olan kâdılara yazılan hüküm.
10	19	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransız tüccarlarının Mora Sancağındaki iskelelere çeşitli gıda malzemesi getirdikleri müşterilerin şimdiye kadar malları değerinde aldıkları ancak şuanda ise tüccarın elindeki malı ucuza alıp kendi sattıkları malı ise pahalıya verdikleri ile ilgili Girü müşarûh-ileyh Ahmed Paşa'ya ve kâdılara yazılan hüküm.

11	20	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransız gemisinde esir alınan Fransızların bırakılıp Mizistre konsolosuna teslim edilmesi ile ilgili Anapoli, Moton, Koron, Anavarin, Badre, Menkeşe ve Mora kadılarına yazılan hüküm.
11	21	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransız tüccarlarının yaptıkları alış verişte %3 akçelik bir konsolosluk vergisi verdikleri ancak Mürbed, Termiye ve Sandolo adalarında konsolos olarak tayin olunan Nikola adlı gayrimüslimin bu vergiyi alamadığı bu verginin geçmişe dönük borçla beraber alınmasına dair Serîr ve Termiye ve Sankolo cezirelerinde vâki olan kâdılara yazılan hüküm.
12	22	Yol hükmü	Fransız elçisinin (Beyzade Petro) 3 nefer ile Fransa'ya yapacağı yolculukta Osmanlı toprakları içerisinde güvenli bir şekilde gitmesi için Sancakbeyi, Kadılara, Kale Dizdarlarına. Neferat Ağalarına ve Voyvodalara yazılan hüküm.
12	23	Şikâyet ile ilgili hüküm	Antalya ilçesine gelen Fransız gemilerinin burada yiyecek için un almak istedikleri ancak bazı ahalinin buna mani olduğu, ancak kendilerine yetecek kadar un satın aldıklarında buna kimsenin engel olmaması ile ilgili Antalya kâdısına yazılan hüküm.
12-13	24	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransız tüccarlarının İstanbul'da olan elçilere eskiden beri vergi verdikleri, ancak birkaç seneden beri tüccarların bu vergiyi vermediği bundan dolayı elçi olan Konte De Henri İzmir'e adam gönderip konsolos ve tüccarlardan vergiyi talep ettiği ancak bu kişilerinde belli bir süre istediği bunun sonucunda verilen surenin de bitmesine rağmen kişilerin vergiyi vermediği ile ilgili İzmir Kâdısına yazılan hüküm.
13	25	Yol hükmü	Fransız elçisi Konte De Petri'nin eşinin Fransa'ya gidişinde Osmanlı topraklarında güvenli bir şekilde yolculuk yapması için Sancakbeyi, Kadılara, Kale Dizdarlarına, Neferat Ağalarına ve Voyvodalara yazılan hüküm.

13-14	26	Ticaret ile ilgili hüküm	Ceneviz, Portagal, Katalan, Sicilya, Ankona, İspanya ve Florantina gibi Fransız hükümeti dostu olan yerlerin Fransız bayrağı altında ticaret yapmaları ile ilgili Mısır muhâfazasında olan Vezir Mehmed Paşa ve Mısır mollasına ve İskenderiye beyine ve kâdısına yazılan hüküm.
14	27	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransız elçisi Konte De Petri'nin bazı Fransız tüccarlarına borç verdiği ancak borçlarını ödemeyenlere İzmir iskelesinde müdahale etmek isteği ile ilgili İstanbul muhâfazasında olan Vezir Musa Paşa hazretlerine hüküm ki ve İstanbul ve Galata kâdılarına yazılan hüküm.
14	28	Şikâyet ile ilgili hüküm	Trablusgarp Beylerbeyi'nin Sagiri limanında bulunan gemisindeki malları Anapoli konsolosuna teslim ettiği konsolosun teslim aldığına dair mektup yazdığını sonradan çelişkili bir şekilde bunu eksik aldığını belirttiği ile ilgili Mora Sancâğına mutasarrıf olan Ahmed dâme -i ikbaluhûya yazılan hüküm.
15	29	Şikâyet ile ilgili hüküm	Marçilyalı Patron Andre Karo ismindeki tüccarın Malta'da Müslüman esiri kurtardığı, esirlerin İzmir'e geldikten sonra Abdi isminde bir kişinin tüccarı korsanlıkla suçladığı ancak tüccarın korsan olmadığı ile ilgili İzmir Kâdısına yazılan hüküm.
15	30	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransız Şerar adlı kişinin Morlari adındaki tüccarlara konsolos olduğu ancak Flemenk elçinin konsolosa itaat etmediğine dair İzmir Kâdısına yazılan hüküm.
16	31	Şikâyet ile ilgili hüküm	Geçmişten beri İzmir iskelesine gelen Fransız tüccarların işlerinin görülmesinden dolayı kanuna uygun bir şekilde belli bir vergi alındığı, ancak şuanda Fransız elçisinin buna müdahale ettiği ile ilgili İzmir Kâdısına yazılan hüküm.
16	32	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransız tüccarların Mora ve Mora'ya tabi iskelelerde yaptıkları alış verişte Mora konsolosu haricinde başka kişilerinde tüccara müdahalede

			bulunduğu ancak bunların tüccarlara karışmaması ile ilgili İnebahtı ve Atina kâdılarına yazılan hüküm.
17	33	Şikâyet ile ilgili hüküm	Darende İsak isimli Yahudinin Fransızca bildiği için Atina'da Fransız tüccarlara tercümanlık yaptığı; ancak bazı kişilerin bu kişinin görevini yapmasını engellediğini bu nedenle İshak isimli Yahudinin görevini yapmasını engellenmemesi ile ilgili Teke sancâğibeyine ve Antalya kâdısına yazılan hüküm
17	34	Ticaret ile ilgili hüküm	Sakız tarafında gezen Kuzey Afrika gemilerinin Fransız tüccar ve gemilerinin esir etmek istedikleri ve bundan men edildikleri ile ilgili İzmir kalesine, kale dizdarına, iskele eminine ve zabıtlara yazılan İzmir Kalâsına ve kalâ dizdârlarına ve iskele emînlerine ve zabıtlarına yazılan hüküm.
17	35	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir'de Fransız gemilerinin fırtınadan korunmak için Foça limanına girdiğini burada korsanların gemilerin halatını keserek gemileri Sakız Adasına kaçırdıkları bu gemilerin yakalanıp sahiplerine verilmesi ile ilgili Sakız kalâsına yazılan hüküm.
17	36	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir'de olan Fransız gemilerinin Marçilya'ya gitmek için hareket ettiklerini ancak şiddetli rüzgâr nedeniyle Foça limanına demirlediklerini burada da Foçalı korsanlar tarafından gemilerinin kaçırdıkları bu nedenle gemilerin sahiplerine teslim edilmesi ile ilgili Sakız beylerbeyi olub Akdeniz'de donanma-yı hümâyûn gemilerine başbuğ ve serdâr olan Ebubekir dâme-i ikbâluhuna yazılan hüküm.
17	37	Şikâyet ile ilgili hüküm	Kaçırılan gemilerin bulunup sahiplerine teslim edilmesi ile ilgili Mora Sancağı Mutasarrıfı Ahmet'e yazılan hüküm.
17	38	Şikâyet ile ilgili hüküm	Misistre Sancağı Abdi Bey'e ve Moton, Koron ve Anavarin Kale Dizdarlarına gönderilen hüküm.
17	39	Şikâyet ile ilgili hüküm	Bekir paşaya yazılan hüküm.
17	40	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sakız mollasına yazılan hüküm.
17	41	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir'den Fransa'ya gitmek üzere iken Foça limanında Kuzey Afrikalı ve Cezayirli korsanlara

			yakalanan iki Fransız tüccarın bölgedeki halka borçlu olduğu, bölgedeki halkında kefil olmaksızın parayı konsolostan almak istedikleri bundan halkın men edilmesi ile ilgili İzmir kâdısına yazılan hüküm.
18	42	Şikâyet ile ilgili hüküm	Korlı ve Şolar adlı Fransız tüccarların İzmir’de alış veriş yaptıktan sonra kaçtıkları bundan ötürü bazı kişilerin kaçan Fransızların borçlarından dolayı konsolos Cüvan Poyi ve tüccar Polo isimli kişilerin kapısına dayandıkları, bunların kefil olmamasına rağmen paranın bunlardan talep edildiği ile ilgili İzmir kâdısına yazılan hüküm.
18	43	Şikâyet ile ilgili hüküm	Foça limanında Cezayir ve Tunuslu korsanların aldığı gemilerin her kimde ise bulunup teslim edilmesi ile ilgili Rodos kâdısına yazılan hüküm.
18	44		Akdeniz’de donanma komutanı Bekir Paşa’ya yazılan hüküm.
18-19	45	Hac ziyareti ile ilgili hüküm	Tomas adlı rahibin Kudüs-i Şerif ziyaretinin güvenliğinin sağlanması için Osmanlı sınırları içerisindeki yol üzerindeki sancakbeylerine, kadılara, mirliya müsellemlerine, kale dizdarlarına, naferat ağalarına, iskele eminlerine, liman ağalarına ve voyvodalara gönderilen hüküm.
19	46	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir’de Hacı Ali ve Hacı Mustafa adlı kişilerin Fransız tüccarları ile alış veriş yaptığı daha sonra ise bu tüccarları dolandırıcı olarak göstermek için birinin davacı diğerinin ise şahit olduğu, ancak bunların bu hallerinden men edilmesi ile ilgili İzmir kâdısına yazılan hüküm.
19	47	Şikâyet ile ilgili hüküm	İskoç Kapudanunun Manisalı Zek isimli Yahudi’den iki yüz kantarlık malzeme aldığı bundan seksen buçuk kantarın kaldığı ve bunu alamadığı ile ilgili İzmir ve Manisa kadılarına gönderilen hüküm.
20	48	Ticaret ile ilgili hüküm	Fransız elçilerinden yaptıkları alış verişte vergi alınmaması için Bandırma ve Bozcaada Kadılarına yazılan hüküm.
20	49	Yol hükmü	Fransa Kralı’nın emriyle Osmanlı ülkesine gelen Aleksandıra isimli kişinin Fransa’ya dönüşünde Osmanlı sınırları içerisinde güvenli bir şekilde yolculuk yapması için İstanbul’dan karadan ve

			deryadan Françe vilâyetini sınırına varınca yol üzerinde vâki olan sancâk beylerine ve kâdırlara ve kalâ' dizdârlarına ve neferât ağalarına ve voyvodalara vesair zabıtlere yazılan hüküm.
21	50	Ticaret ile ilgili hüküm	İzmir konsolosluğuna gelen Fransız tüccarlarına Berat-ı Şerif verilmesi ile ilgili yazılan hüküm.
21	51	Ticaret ile ilgili hüküm	İzmir'de Fransız konsolosluğunda olan Avraham Oğlu Yasef'in tüccara tercümanlık yaptığı için tercümanlık beratının verilmesi ile ilgili yazılan hüküm.
21	52	Ticaret ile ilgili hüküm	İzmir konsolosluğunda olan Avraham Oğlu Yasef'un tüccarın danışması için tercüman tayin edildiğine dair yazılan hüküm.
21	53	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransa'dan gelip giden ticaret gemilerinin taşıdıkları ticaret malının hizmeti karşılığında elçiye bir miktar vermeleri gerekirken bazı tüccarların bunu vermek istemediği, bundan dolayı tüccarın elçinin hakkını vermesi gerektiği ile ilgili İzmir kalâsına yazılan hüküm.
21	54	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransa'dan gelip giden ticaret gemilerinin taşıdıkları ticaret malının hizmeti karşılığında elçiye bir miktar vermeleri gerekirken bazı tüccarların bunu vermek istemediği, bundan dolayı tüccarın elçinin hakkını vermesi gerektiği ile ilgili İzmir Kadısına yazılan hüküm.
21	55	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransa'dan gelip giden ticaret gemilerinin taşıdıkları ticaret malının hizmeti karşılığında elçiye bir miktar vermeleri gerekirken bazı tüccarların bunu vermek istemediği, bundan dolayı tüccarın elçinin hakkını vermesi gerektiği ile ilgili Mısır Kadısına yazılan hüküm.
21	56	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransa'dan gelip giden ticaret gemilerinin taşıdıkları ticaret malının hizmeti karşılığında elçiye bir miktar vermeleri gerekirken bazı tüccarların bunu vermek istemediği, bundan dolayı tüccarın elçinin hakkını vermesi gerektiği ile ilgili Sayda Kadısına yazılan hüküm.
21	57	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransa'dan gelip giden ticaret gemilerinin taşıdıkları ticaret malının hizmeti karşılığında elçiye bir miktar vermeleri gerekirken bazı tüccarların bunu vermek istemediği, bundan dolayı

			tüccarın elçinin hakkını vermesi gerektiği ile ilgili Halep Kadısına yazılan hüküm.
22	58	Ticaret ile ilgili hüküm	Fransız elçisinin her sene belli miktarda şıra alacağı bunun için herhangi bir verginin alınmaması ile ilgili Bandırma, Bozcaada kadılarına ve belirtilen kazalardaki iskele eminlerine, liman ağalarına yazılan hüküm.
22	59	Şikâyet ile ilgili hüküm	Mora ve Mizistre konsoloslarının Atina ve İnebahtı Körfezinde kale müsellimi ve dizdarı tarafından rencide edildiklerine dair Atina kadısına ve Atina İnebahtı sancağı kethudasına gönderilen hüküm.
22	60	Şikâyet ile ilgili hüküm	Çeşitli iskelelerdeki Fransız konsoloslarının rencide edildiği bunların haksızlığa uğratılmaması ile ilgili İzmir kadısına yazılan hüküm.
22	61	Atama	İzmir’de konsolos olan Sarondio tarafından Delarend Bezarcan isimli gayrimüslimin Kuş adasına konsolos vekili olarak atanması ile ilgili hüküm.
22	62	Şikâyet ile ilgili hüküm hükümü	Karasu iskelesine yeni bir Fransız konsolosun tayin olduğu ancak eski konsolos Balite Deraldde belirtilen iskelede sekiz yıldan beri ticaret yaptığı, halkı hapsettiği ve onların elindeki malı gasp ettiği ile ilgili yazılan hüküm.
23	63	Ticaret ile ilgili hüküm	Fransız tüccar Cüvan Batistad Nikol’un alış-veriş için Cezayir’e geldiği Armora körfezinde bir bina inşa ettiği ancak bunun Cezayırlı bazı kişiler tarafından yıkıldığı, bu nedenle tüccarın yapacağı yeni bina ile ilgili zorluk çıkartılmaması ile ilgili Cezayir Beylerbeyine yazılan hüküm.
23	64	Şikâyet ile ilgili hüküm	Kıbrıs’ta olan Anton Canson Doylana isimli konsolosun Tuzla kazasından başka bir yere geçmeyi isteği ancak Kıbrıs Paşa’sının buna karşı geldiği ve konsolosu rencide ettiği, konsolosa kimsenin mani olmaması ile ilgili Kıbrıs Beylerbeyi ve Kadısına yazılan hüküm.
23	65	Ticaret ile ilgili hüküm	Birbirine kefil olan Fransız tüccarların ellerinde borç senedi olmadıkça birbirine kefil olmalarına itibar edilmemesi ile ilgili Sayda Kadısına ve Eminine yazılan hüküm.
24	66	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransız tüccarların ölümünden sonra devletin mallarına el koyma yetkisinin olmadığı, bundan

			ötürü ölen Fransız kapudanının mallarının eksiksiz bir şekilde Toranto'ya götürülmesi ile ilgili Sayda Kadısına ve Mukata'at Kadısına yazılan hüküm.
25	67	Hac ziyareti ile ilgili hüküm	Fransız elçisi ve Todoru Vacile adlı yardımcısının Kudüs-i Şerif ziyaretlerinde güvenliğin sağlanması ile ilgili yol üzerinde bulunan devlet adamlarına yazılan hüküm.
25	68	Yol hükmü	Elçilik görevini yerine getiren Konte De Henri adlı elçinin Padişahın izni ile döneceği Fransa'ya yolculuğu esnasında yol güvenliğini sağlanması ile ilgili İstanbul'dan karadan ve deryadan Françe vilâyeti sınırına varınca yol üzerinde bulunan sancâk beylerine ve Eğriboz vâlisine Livadya ve Hırsova ve Gördüs ve Balyabadra ve Hulumic ve Resni ve Balyabadra ve Kalinya ve zikr olunan kazâların zabıtlarına yazılan hüküm.
26	69	Yol hükmü	Fransız elçisinin De Lâ Haye Valentin 'nin yardımcıları olan Şeri ve Cüvan isimli Fransızların, Fransa'ya dönüşlerinde yol güvenliğini sağlanması ile ilgili sancakbeyi, kadılar, kale dizdarları, neferat ağalarına, iskele emînleri ve zabıtlara yazılan hüküm.
26	70	Yol hükmü	Fransa elçisi De Lâ Haye Valentin 'nin çocuklarını İstanbul'a getirmek istediği bundan dolayı Cezayir, Tunus ve Trablusgarp korsanlarından korumak için Osmanlı Padişahından yol güvenliğini istenildiği bunu sağlamak için İstanbul'dan deryadan ve karadan Françe vilâyeti sınırına varınca yol üzerinde bulunan sancâk beylerine ve belirtilen sancâklarda bulunan kâdırlara ve zikr olunan kazâlarda vâki olan kal'a dizdârlarına ve voyvodaları ve vilâyet beylerine ve neferât ağaları ve iskele emînleri vesair zabıtlara yazılan hüküm.
27	71	Şikâyet ile ilgili hüküm	İngiliz, Venedik ve Flemenk gemilerinin ticaret için geldiklerinde Fransız bayrağını taktığını ancak konsolosluk ve elçilik hakkını vermedikleri ile ilgili Mısır paşasına ve kâdisına ve İskenderiye ve Reşid ve Dimyât kâdırlarına, Mısır Beylerbeyine yazılan hüküm.
27	72	Şikâyet ile ilgili hüküm	Paskalya'dan dolayı başrahabin bazı rahipleri geleneklerinden dolayı Larudine götürdüğü ve

			orada müdahaleye uğradıkları ancak bu kişilerin herhangi bir müdahaleye uğramamaları ile ilgili Kudüs-i Şerif Sancağı Beyi ve kadısına yazılan hüküm.
28	73	Ticaret ile ilgili hüküm	Halep'te bulunan Fransız tüccarlarının alış verişte zarar ettikleri bundan ötürü borçlarını ödeyecek güçlerinin olmadığı bu yüzden konsolosun memleketlerine haber verdiğini, ancak borçlulardan altısının oraya gelmek istemediklerinkini ve meclisin alacağı karara onların razı olacağına dair Halep Beylerbeyi ve kadısına yazılan hüküm.
28	74	Hac ziyareti ile ilgili hüküm	Fransız rahiplerinin eskiden beri Kudüs-i Şerif ziyaretlerinden ücret alınmadığını ancak bazı görevlilerin onlardan para talep ederek rahipleri rencide ettiklerini bu kişilerin rahiplerden para talep etmemeleri ile ilgili Kudüs-i Şerif paşasına ve Kudüs-ı şerif kâdisına yazılan hüküm.
28-29	75	Şikâyet ile ilgili hüküm	Venedik gemilerinin Mısır'da ticaret mallarını yükledikten sonra Venedik'e dönüşte Cezayir korsan gemileri tarafından saldırıya uğradığını ve mallarının korsanlar tarafından yağmalandığını, buna karşın bölgedeki bazı devlet adamlarının buna tepkisiz kaldığı ile ilgili Moton Kale Dizdarı ve Zabıtlarına yazılan hüküm.
29	76	Yol hükmü	Fransız Kazase adlı geminin Fransa'dan İstanbul'a gelirken yolda fırtınaya yakalandığı bundan dolayı Sagir limanında üç adet gemi çapası aldığını ve bu çapaları Bozcaada'sı kale dizdarı Ahmet zide'ye teslim ettiği ile ilgili Kapudan Paşa'ya yazılan hüküm.
30	77	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransızların Tunus ve Cezayir korsan gemi ve kadirgalarıyla iyi geçindikleri bundan ötürü bu korsanların Fransız gemilerine saldırmadıkları, ancak Tunus'taki korsan gemilerinin Fransız gemilerine saldırıp onları esir aldıkları bu kişilerin gemi ve esirleri serbest bırakmaları ile ilgili Tunus Beylerbeyi'si, Kadısı ve Valisine yazılan hüküm.
30	78	Şikâyet ile ilgili hüküm	Santorin adasında Fransız, Sinyalos isimli rahibin öldüğü bunun yerine Siroshoma Doroloni adlı kişinin tayin olduğu, ancak rahibin sadaka ile

			geçinirken Mirliya adamlarının adaya gittikten sonra rahipten haksız yere para aldıklarını bundan vazgeçilmesi ile ilgili yazılan hüküm.
30	79	Ticaret ile ilgili hüküm	Fransız elçilerinin yaptıkları sıra ticaretinden dolayı onlardan vergi alınmaması ile ilgili Bandırma, Bozcaada Kadılarına ve belirtilen kazalardaki İskele Eminlerine gönderilen hüküm.
30	80	Ticaret ile ilgili hüküm	Fransızlardan birisinin öldüğünde mallarının varislerine bırakılması, şayet varisi yoksa konsolosları vasıtası ile arkadaşlarına bırakılması devlet adamlarının herhangi bir şekilde kalan mallara dokunmamaları ile ilgili Kıbrıs Beylerbeyine ve Kadısına yazılan hüküm.
31	81	Şikâyet ile ilgili hüküm	Kıbrıs Konsolosunun Kıbrıs Emni ile beraber hesaplarına para geçirdikleri bunu üzerine defterdar tarafından da hesaba çekildikleri, ancak ulu orta hesaba çekilmemeleri ile ilgili Vezir Fazıl Paşa ve Lefkoşa Kadısına yazılan hüküm.
31	82	Şikâyet ile ilgili hüküm	Cüvan Batistad Karagone ve Mesneli Denho Hatibe isimli Reislere ait olan Ceneviz ve Sicilya gemilerinin Fransız konsolosuna başvurmalarına rağmen taşıdığı malların İngiliz konsolosunun aldığını, bu nedenle aldığı verginin Fransız konsolosuna teslim etmesi ve ayrıca İstanbul'da elçisi bulunmayan gemilerinde Fransız bayrağı taşıyıp Fransız konsolosuna başvurmaları ile ilgili Mısır muhafazasında olan Mehmet Paşa'ya ve Mısır Kadısına yazılan hüküm.
32	83	Ticaret ile ilgili hüküm	Osmanlı topraklarında ölen Fransız tüccarlarının mallarını kimseye verilmeyip, vasiyet ettikleri kişilere mirasın bırakılması, ancak böyle bir kişi yoksa mallarının kendi vatandaşlarına verilmesi ile ilgili Kıbrıs Beylerbeyi'ne ve Kıbrıs Kadılarına yazılan hüküm.
32	84	Ticaret ile ilgili hüküm	Fransa'nın Osmanlı Devleti topraklarına gelip giden gemilerin ve tüccarların durumunu öğrenmek için iskelelere konsolos tayin ettiğini, bunlarında Kıbrıs limanında yaptıkları araştırmada buradaki tüccarların yöneticiler tarafından sıkıntıya uğratıldıkları ile ilgili Kıbrıs Beylerbeyi ve Kadılarına yazılan hüküm.

33	85	Ticaret ile ilgili hüküm	Fransız tüccarların Ahidname-i Hümayun gereği daima korunduğu ve bundan sonra da haklarının korunması ile ilgili Mısır Paşa'sına yazılan hüküm.
33	86	Şikâyet ile ilgili hüküm	Kuşadası iskelesine varan Fransız gemilerinin yaptıkları ticarete Kapudan Paşa'nın adamlarının tüccarlarının yakalama için ellerinde emir olduğunu belirtip onların alış veriş yapmaları yasak olduğu belirttikleri ancak Ahidname-i Hümayunca tüccarlara mani olunmaması ile ilgili Kuşadası Kadısına yazılan hüküm.
34	87	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransa'nın Kıbrıs Konsolosu ve Kıbrıs Emmini arasındaki parasal mesele nedeniyle Kıbrıs Emmini ve Kıbrıs Defterdarı'nın ortaklaşa konsolosu tutup gümrük bahanesiyle parasını aldıkları ve onu rencide ettikleri ile ilgili Kıbrıs Mutasarrıfı Vezir Fazıl Paşa'ya ve Lefkoşa Kadısına yazılan hüküm.
35	88	Şikâyet ile ilgili hüküm	Davirdevik isimli Fransız'ın Kudüs-i Şerif hac ziyaretinden sonra dönüşünde yol güvenliğinin sağlanması ile ilgili yol üzerindeki kadılara, müsellemlere, iskele eminlerine ve kapudanlara yazılan hüküm.
35	89	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir iskelesine gelen Fransız gemilerinin ve tüccarlarının kendi tüccarlarını kendi ihtiyaçları için erzak almak istedikleri ancak bunu konuda sıkıntı yaşatıldığı bu sıkıntının giderilmesi ile ilgili İzmir'de bulunan Vezir Süleyman Paşa'ya yazılan hüküm.
36	90	Hac ziyareti ile ilgili hüküm	Cizvit başkanlığındaki bir grup rahibin hac ziyareti için Mısır, Kudüs-i Şerif ve Halep'i ziyaret edecekleri, ziyaret sırasında yol güvenliğinin sağlanması ile ilgili Mısır Sancakbeyleri, Müsellemler, Kadılar, Dizdarlara, Neferat Ağalarına ve İskele Eminlerine yazılan hüküm.
36	91	Ticaret ile ilgili hüküm	Fransız Kapuçin rahipler grubunun zekâtla geçindikleri, Fakat Sayda'da onlardan akçe istenip onların rencide edildiği bu şekilde rahiplerden para istenilip onların rencide edilmemesi ile ilgili Sayda kâdısına yazılan hüküm.
36	92	Yol hükmü	Selanik'e konsolos tayin olunan Baltazar Danos isimli Fransız'ın Selanik'e gelmek için Flemenk

			gemisi tuttuğunu ve Boğazhisar'da olan geminin gelirken herhangi bir müdahaleye uğramaması ile ilgili yol üzerindeki beylerbeyi, kadı ve iskele eminlerine yazılan hüküm.
36	93	Ticaret ile ilgili hüküm	Sakızlı olan ancak Kuşadası'nda oturan Andirya Margir adlı gayrimüslimin İzmir'de olan Cüvan Dimitri isimli kişiye dört yüz elli riyal borcu olduğu ancak Andirya Margir'in olduğu bundan dolayı malının Cüvan Dimitri'ye verilmesi ile ilgili Kuşadası Ağası ve Kadısına yazılan hüküm.
37	94	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir iskelesinde bulunan tüccarlardan Francisko Yogos'a Hacı Mehmet oğlu Mustafa Paşa'nın üç yüz elli kuruş borcu olduğu ancak kişinin kaçtığını ve onun yerine oğlu Mustafa Paşa'nın parayı vermek istemediği bunu üzerine mevcut paranın Mustafa Paşa tarafından ödenmesi ile ilgili İzmir kalâsına yazılan hüküm.
37	95	Hac ziyareti ile ilgili hüküm	Musi Dimanşakav isimli Fransız'ın iki adamıyla birlikte yapacakları mısır ve Kudüs-i Şerif ziyaretlerinde yol güvenliğinin sağlanması ile ilgili hüküm.
37	96	Şikâyet ile ilgili hüküm	Musul'da Kapuçin rahipleri otuz kuruşa satın aldıkları evin yerine sekiz odalı bir ev yapacakları ile ilgili izin verildiği, ancak yapacakları evlerde ayin yapacakları anlaşıncaya engellenmeleri ile ilgili Musul Valisine ve Kadısına yazılan hüküm.
37	97	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sayda Voyvodası Ali'nin Sayda'ya giden Fransız konsolosuna, tercumanına ve tüccarlarına hakaret ettiği, ayrıca haksız yere bin kuruşlarını aldığı bunun yanında kaldıkları hanın sahibinin de han ücretini artırdığını, Trablusşam'dan gelen mallarından da fazla gümrük vergisi alındığı şikayeti üzerine fazla gümrük vergisi alınmaması ile ilgili yazılan hüküm.
37	98	Atama hükmü	Santoros Adasındaki Piskopos Olan Sofya yoson isimli rahibin öldüğü onun yerine Yerostimo Pavroli isimli rahibin tayin olduğu ile ilgili hüküm.
37	99	Şikâyet ile ilgili hüküm	İskenderiye'de bulunan karşılıklı iki handa geçmişten beri tüccarların ve konsolosların kaldığını, fakat burada İngiliz konsolosunun bulunmamasına rağmen buraya geldiğini bu

			sebeplerden dolayı İngiliz konsolosun yetkilerinin Fransız konsolosa verilerek onun tek yetkili merci haline getirilmesi ile ilgili Mısır'a yazılan hüküm.
38	100	Ticaret ile ilgili hüküm	Sakız'da oturan rahibin bir tercüman istediği Bunun üzerine Fransız bayrağı altında gelen bu tercümana müdahale edilmemesi ile ilgili Sakız Kalesine ve Beyine yazılan hüküm.
38	101	Şikâyet ile ilgili hüküm	Mesen isimli Fransız'ın İzmir'de olan konsolosu şikâyet ettiği bundan dolayı mübaşir çavuş tayin olduğu Mesen İstanbul'a götürülmüş iken konsolosun gelmediği, davaları olunduğunda huzurdan başka bir yerde ifadelerinin alınması ile ilgili yazılan hüküm.
38-39	102	Atama hükmü	Sayda ve Beyrut iskelelerinde Fransız tüccarların işlerini görmek için tayin olunan konsolos Başama Dergire'nin görevine Padişah tarafından son verildiği onun yerine Cüvan Viger isimli Fransız'ın konsolos tayin edildiği ve Fransız tüccarların konsolosun sözünden çıkmayıp onun emirlerini yerine getirmeleri ile ilgili hüküm.
39	103	Ticaret ile ilgili hüküm	Fransız gemilerinin gelip gitmelerinde Osmanlı donanması, Cezayir, Tunus ve Trablusgarp gemileri tarafından zarar verilmemesi ile üçüncü ü Vezir Silahdar Paşaya yazılan hüküm.
39	104	Yol hükmü	Eri isimli Fransız hekimin iki adamıyla birlikte Kite'ye gidişlerinde yol güvenliğinin sağlanması için yol üzerindeki kadılara yazılan hüküm.
40	105	Ticaret ile ilgili hüküm	İzmir iskelesinde bulunan Cüvan Debosi konsolosun gemilere Palamut yüklemek istediği ancak bölgenin palamut bulunan yerden uzak olması nedeniyle yükleme sırasında konsolosa zorluk çıkarılmaması ile ilgili İzmir Kadısına yazılan hüküm.
40	106	Yol hükmü	Fransız rahiplerden Kapuçin grubunun Anadolu ve Rumeli şehirleri ve kasabalarını gezecekleri sırada görevli kişilerin güvenliği sağlanması ile ilgili yazıla hüküm.
41	407	Ticaret ile ilgili hüküm	Galata Voyvodası olanlara ve Galata'da çiftçilik yapan Fransızlardan haraç alınmaması ile ilgili Galata Kadısına yazılan hüküm.
41	108/1	Yol hükmü	İstanbul keferelerinin Patriği Marsos isimli rahibin

			arzuhal gönderip Şam Patriğine bağlı Piskopos Şam-ı Şerif keferesi patriğinin bazı işler için İstanbul'a geldiği ve Şam'a tekrar dönüşünde yol güvenliğinin sağlanması ile ilgili yol üzerindeki Miri miran Mirliya Müsellemlerine, Kethüdalarına, Yeniçeri Serdarlarına ve Zabıtlara yazılan hüküm.
41	108/2	Ticaret ile ilgili hüküm	Kuşadası'nda oturan ve gelip giden Fransız tüccarlarından sattıkları malların oranında Fransız tüccarlarının tercumanı olan Sam Valkome'nin vergi aldığı bu nedenle bu kişiden başka kimsenin tüccarlara mudahale etmemesi ile ilgili Kuşadası kâdisına ve voyvodasına yazılan hüküm.
41	109	Ticaret ile ilgili hüküm	Timuradası'nda Ayabasos isimli kişinin haksızlığa uğramaması için Timur ve Asur kadılarına, kethüdalarına, yeniçeri serdarına, iskele eminlerine ve zabıtlara yazılan hüküm.
41	110	Yol hükmü	Fransız Alko Tosokirisi eşleri Lofaski ve Nemçe Fransız elçisi ile gitmek istediklerini, bu nedenle gitmelerinde zarar gelmeyeceği ile ilgili yazılan hüküm.
42	111	Ticaret ile ilgili hüküm	Cüvan Zagan isimli Fransız'ın kaptanı olduğu geminin Fransa'dan İstanbul'a yirmi altı adamıyla gelirken Boğazhisar'da geçtiklerinde rencide edilmemesi ile ilgili yazılan hüküm.
42	112	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sagır nahiyesinde oturan Küçük Ali'nin oğulları Şeyh Ali ve Şeyh Hasan 'ın Sagırda oturan Fransız tüccar Luiz Kamo'ya olan hesaplarını vermediklerini mevcut hesabı vermekle ilgili Şam Beylerbeyine, Kadısına, Sagır Kadısına, ve Mısır Voyvodasına yazılan hüküm.
42	113	Ticaret ile ilgili hüküm	İstanbul'da bulunan Fransız gemisinin yüklendikten sonra Fransa'ya güvenli bir şekilde gitmesi için Gelibolu Naibine, Boğazhisar Kadılarına, Gelibolu Voyvodasına ve Tunus, Trablusgarp, Cezayirli Reislerine yazılan hüküm.
43	114	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sayda Voyvodası olan Abdünnebi Sayda'da oturan Fransız tüccarlarına haksızlık ettiği, gümrük vergisinin alınmaması gerektiği halde aldığı, bundan dolayı tüccarın akçesini vermesi ile ilgili Şam muhafazası Paşası'na, Şam-ı Şerif Kadısına,

			Sayda ve Mısır Voyvodasına yazılan hüküm.
43	115	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sayda Voyvodası Abdünnebi'nin Sayda'da oturan Fransız tüccarlarının depolarında bulunan eşyalarına kanuna aykırı gümrük talep ettiği, eşyalarını gemilere yükleyip diğer limanlarda yükleme için gitmelerine mani olduğu, kardan getirdikleri mallardan bile gümrük vergisi aldığı ile ilgili yapılan şikâyetin araştırtması ve Tüccar'a haksızlık yapılmaması ile ilgili Şam-ı Şerif Kalesine, Sayda ve Mısır Voyvodalarına yazılan hüküm.
44	116	Ticaret ile ilgili hüküm	Fransız gemilerinin yüklendikten sonra Fransa'ya güvenli bir şekilde gitmeleri (Oloroyori adlı Fransız'ın) ve yirmi adamıyla Boğazhisar'dan geçişlerine izin verilmemesi için Gelibolu Paşa'sına, Boğazhisar Kadılarına, Gelibolu Voyvodasına, Boğazhisar Dizdarlarına, Hassa Kapudanlarına, Cezayirli ve Trablusgarp gemileri reislerine yazılan hüküm.
44	117	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sayda Voyvodası Abdünnebi'nin Sayda'da oturan Fransız tüccarlarının depolarında bulunan eşyalarına kanuna aykırı gümrük talep ettiği, eşyalarını gemilere yükleyip diğer limanlarda yükleme için gitmelerine mani olduğu, kardan getirdikleri mallardan bile gümrük vergisi aldığı ile ilgili yapılan şikâyetin araştırtması ve Tüccar'a haksızlık yapılmaması ile ilgili Şam-ı Şerif Kalesine, Sayda ve Mısır Voyvodalarına yazılan hüküm.
44	118	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sayda Voyvodası Abdünnebi'nin Sayda'da oturan Fransız tüccarlarının depolarında bulunan eşyalarına kanuna aykırı gümrük talep ettiği, eşyalarını gemilere yükleyip diğer limanlarda yükleme için gitmelerine mani olduğu, kardan getirdikleri mallardan bile gümrük vergisi aldığı ile ilgili yapılan şikâyetin araştırtması ve Tüccar'a haksızlık yapılmaması ile ilgili Şam-ı Şerif Kalesine, Sayda ve Mısır Voyvodalarına yazılan hüküm.
44	119	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sayda'da oturan Fransız tüccarların taşraya çıkıp alış veriş yapmalarına bazı zabitlerin engel olduğu,

			hatta oturdukları handan dahi taşraya çıkamadıkları, zabitlerin handaki kiliselere bile müdahale ettikleri ve tüccarları rencide ettiklerini bildirmeleri üzerine, bundan sonra göerv yapacak voyvoda ve onun yerine gidecek voyvodaların tüccara haksızlık yapmamaları ile ilgili Şam Vilayetine, Şam Kalesine ve Sayda Voyvodasına yazılan hüküm.
44-45	120	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir’de oturan Fransız tüccarlarının mallarını kaçırıp kayıklara koydukları daha sonra gemilere yükleyerek konsolosluk payını ödemekten sakındıkları böyle yapan tüccardan konsolosluk payının iki katı alınması ile ilgili İzmir Kadısına ve İskele Eminine yazılan hüküm.
45	121	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir iskelesine gelip giden Fransız gemilerinin, tüccarının konsolosluk hakkını vermemek için gemilerini kaçırdıkları bundan konsolosluk hakkını alınması buna karşı gelip gemilerini kaçırmak isteyen tüccarlardan da iki kat konsolosluk hakkının alınması ile ilgili İzmir Kadısına ve Eminine yazılan hüküm.
45	122	Şikâyet ile ilgili hüküm	Eğriboz iskelesinde oturan Fransız Baltazar Erdilas isimli konsolosun İnebolu’da oturan Francisko isimli Fransız’dan bir miktar para alıp sonra borcunu vermesine rağmen Francisko’nun borcunu tamamen vermedin deyip konsolosun azatlı cariyesi ve iki çocuğunu alıkoyduğunu, bundan dolayı konun araştırılıp çözülmesi ile ilgili İnebolu Kadısına yazılan hüküm.
45	123	Şikâyet ile ilgili hüküm	Vitali ve Salayese isimli iki Fransız gemisinin İskenderiye iskelesinde Fransa konsolosuna başvurup belli bir miktar vergi verirler iken bölgede bulunan İngiliz konsolosun bu gemilerden vergi aldığı ve alınan bu verginin Fransa konsolosuna teslim etmesi için Mısır Paşa’sına ve Mısır Kadısına yazılan hüküm.
46	124	Yol hükmü	Fransa’dan İstanbul’a gelecek yeni elçilik heyetinin Osmanlı Devleti topraklarında güvenli bir şekilde yolculuk etmesi için yol üzerindeki sancakbeylerine, kadılarına, kale dizdarlarına, voyvodalarına, neferat ağalarına, iskele eminlerine

			ve zabıtlere yazılan hüküm.
46	125	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir’de oturan Cüvan Depoy isimli Fransız konsolosun aynı yerde oturan Âlime Hatundan yer aldığı, Hime Hatunun eşi Ömer Ağa’nın da vekalet ettiği ancak Ömer Ağa öldükten sonra Âlime Hatunun yeri ben satmadım deyip konsolosa haksızlık ettiği ile ilgili yazılan hüküm.
46	126	Yol hükmü	Fransız Alosso Girissi’nin eşi Ludad ve iki çocuğuyla Fransız elçisi ile Fransa’ya gitmelerinde kimsenin müdahale etmemesi ve zarar vermemesi için yazılan hüküm.
46	127	Şikâyet ile ilgili hüküm	Paros adasındaki Galavde Bogab isimli Fransız’ın rencide edilmemesi ile ilgili yazılan hüküm.
47	128	Şikâyet ile ilgili hüküm	İngiliz elçisi vekili olan Asinz Diretre isimli kişinin İzmir’de kendi maiyeti ile Fransız tüccarlarına haksızlık yaptığı ve bazılarını tutuklattığı ile ilgili İzmir kadısına, yeniçeri serdarına, bölük kethüdalarına ve çeşitli zabıtlere yazılan hüküm.
47	129	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir’de oturan Fransız tüccarlarından Dari isimli kişinin Luiz adında bir eşkıya tarafından öldürüldüğüne dair İzmir Kadısına yazılan hüküm
47	130	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransa Kralı tarafından Kudüs-i Şerif’te oturan rahiplere sadaka gönderildiği ve bu kişilere gönderilen sadakaya dokunulmaması ve rahiplerin zarar uğratılmaması ile ilgili Şam Beylerbeyine yazılan hüküm.
48	131	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sayda’da oturan Fransız konsolosu ve tüccarlarının tercümanları olan İram isimli yahudinin konsolosu ve tüccarı zarara uğratıp onlara ihanet ettiği bundan dolayı tercümanın görevinden alınması ile ilgili yazılan hüküm.
48	132	Şikâyet ile ilgili hüküm	Kıbrıs Adasında Fransız konsolosu ve Fransız tüccarlarına tercümanlık yapan Francisko Notaro’nun bazı kişilerin beylerbeyine müracaat etmesinden dolayı görevden alındığını tekrar Francisko Notaro’nun göreve alınması ile ilgili Kıbrıs Beylerbeyine yazılan hüküm.
48	133	Şikâyet ile ilgili hüküm	Osmanlı Devleti topraklarında seyahat eden Kapuçin rahiplerinin zekât ile geçindikleri, ancak Sayda ve bazı yerlerde onlardan para talep edilerek

			rencide edildikleri bundan dolayı rahiplerin rencide edilmemesi ile ilgili Kudüs-i Şerif kalesi ve Sayda kadısına yazılan hüküm.
48	134	Şikâyet ile ilgili hüküm	Kapuçin rahiblerinin zekât ile geçindikleri ancak Sayda ve bazı yerlerde onlardan akçe talep edildiği ve bu nedenle onların rencide edildiği ile ilgili Kuds-i Şerif mollasına ve Sayda kâdısına yazılan hüküm.
49	135	Yol hükmü	Fransız rahiplerinin Anadolu ve Rumeli kiliselerini gezmelerinde her hangi bir mahsuru olmadığı için bunların haksızlığa uğratılmaması için sancak beylerine ve kadılara yazılan hüküm.
49	136	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sayda iskelesinde gelip giden ve orada oturan Fransız tüccarlardan daha önce belli bir miktarda vergi alınırken verginin haksız bir şekilde artırıldığı ve bunun engellenmesi ile ilgili Sayda kadısına yazılan hüküm.
49	137	Hac ziyareti ile ilgili hüküm	Kudüs-i Şerifi ziyaret edecek Fransız rahiplerin haksızlığa ve zulme uğratılmamaları ile ilgili Kudüs-i Şerif hâkimi Abdurrahman ve mutasarrıfına yazılan hüküm.
49	138	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sayda iskelesinde bulunan Fransız konsolosu ve Fransız tüccarının tercümanı olan Barnam isimli yahudi'nin bu kişilere birçok zarar verdiği bu kişi ile ilgili araştırma yapılması için Şam Beylerbeyine, Kadısına, Sayda Kadısına ve Hâkimine yazılan hüküm.
50	139	Şikâyet ile ilgili hüküm	Lefkoşa'da bulunan Frenk kilisesinin belli yerlerinin yıkıldığını bundan dolayı tamir edildiğini ancak bazı kimselerin buna engel oldukları ile ilgili Kıbrıs Beylerbeyine ve Lefkoşa Kadısına yazılan hüküm.
50	140	Hac ziyareti ile ilgili hüküm	Boyoda Kosta Dimelo isimli Fransız'ın Kudüs-i Şerif ve Halep ziyaretinde güvenliğin sağlanması ve kişiye zarar vermemesi ile ilgili Şam ve Kudüs-i Şerif'teki kadılara, dizdarlara, neferat ağalarına ve iskele eminlerine yazılan hüküm.
50	141	Yol hükmü	Fransız tüccarlarından Store isimli kişinin Mora'dan Fransa'ya gidişinde yol güvenliğinin sağlanması ile ilgili sancak beylerine, kadılara, kale dizdarlarına ve neferat ağalarına yazılan

			hüküm.
50	142	Ticaret ile ilgili hüküm	Fransa'nın Kuşadası'nda oturan veya gelip giden gemi reislerinden yada serlerinden uygun gördüğü kişilere meyvecilik alanında istihdam etmek istediği ile ilgili yazılan hüküm.
50-51	143	Ticaret ile ilgili hüküm	Osmanlı Devleti sınırındaki iskelelere gelen Fransız gemilerinden seksen kuruş vergi alınması ve vilayet zabıtları tarafından daha fazla vergi alınıp tüccarların zor durumda kalmaması ile ilgili Eğriboz sancağına, kazasına, iskele ve limana yazılan hüküm.
51	144	Şikâyet ile ilgili hüküm	Bazı Fransız gemilerinin elçilik hakkını vermek istemediklerini bunun üzerine bunun üzerine gemilerin İstanbul'a geldikleri taktirde elçilik hakkının alınmasıyla ilgili İstanbul ve Galata kadısına yazılan hüküm.
51	145	Şikâyet ile ilgili hüküm	Osmanlı Devleti topraklarında oturan Fransız erkeklerinden haracın alınmaması, Galata'da çiftçilik yapan Fransızlardan haraç talep edildiği ve onların zor durumda bırakıldığı bu nedenle bu kişilerden haraç alınmaması ile ilgili Galata kadısına yazılan hüküm.
51	146	Şikâyet ile ilgili hüküm	Eğriboz'da oturan Fransız konsolosu, tüccarları ve gelip giden gemi kaptanlarının rızaları olmadan bazı kimselerin Ahitname-i Hümayuna aykırı zorla yüksek fiyatlarla mal verdikleri ve bu kişilerin büyük zarar gördükleri ile ilgili Eğriboz sancağına, kadısına ve emine yazılan hüküm.
51-52	147	Şikâyet ile ilgili hüküm	Eğriboz'da yeniçerilerin serdarı olan Derviş Mehmed'in burada oturan Fransız konsolosuna, tüccarına ve gelip giden gemilerine haksızlık ettiği ile ilgili Eğriboz beylerbeyine ve kadısına yazılan hüküm.
52	148	Şikâyet ile ilgili hüküm	Bandırma'da Meryem Ana Frenk kilisesine eskiden beri zarar verilmediği ancak bölgede oturan Müslümanlar tarafından eskidir deyip rencide etmek istedikleri ile ilgili Bandırma kadısına yazılan hüküm.
52	149	Ticaret ile ilgili hüküm	Osmanlı Devleti iskelelerine gelip giden Fransız gemilerinin geldiklerine selamiye namınan üç yüz akçe verdiklerini, gelen gemilerin konsolos

			arayıcılığıyla vilayet zabitlerine seksen kuruş vergi verirken zabitlerin iki yüz kuruş aldıklarını bu nedenle sadece seksen kuruş alınması ile ilgili Eğriboz sancağına ve kadısına yazılan hüküm.
52	150	Şikâyet ile ilgili hüküm	Eğriboz iskelesine gelen Fransız gemilerinin yükleme için Eğriboz yakınlarında olan Asitik ve Talanda Vatne isimindeki iskelelerde eşya getirip yükleme istediklerinde ehli örfen bazı kimselerin onlara mani olduğu ve onların rencide edildiği bunun önlenmesi için Eğriboz sancağına, kadısına ve iskele eminine yazılan hüküm.
53	151	Şikâyet ile ilgili hüküm	Osmanlı - Fransız ilişkileri geçmişten itibaren iyi olmasından dolayı İzmir’de kendilerine yetecek kadar erzak alırken tayin olunan kapıcıbaşının tüccar ve konsolosa zorluk çıkarmaması ve ihtiyaçları olan malları vermesiyle ilgili İzmir valisine, İzmir zahire memurlarına ve kapucubaşıya yazılan hüküm.
53	152	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sayda iskelesinde oturan Fransız tüccarları ve gelip giden gemilerinin durumları ile ilgili Sayda hâkimleri karar verirken Şam Beylerbeyi’nin kaçakçılık yaptıkları bahanesiyle konsolosu Şam’a davet edip Şam’da yargılamak istediği bunun üzerine eskisi gibi yargılamanın yine Sayda’da yapılması ile ilgili Şam Beylerbeyine, Sayda Kadısına ve Voyvodasına yazılan hüküm.
53	153	Şikâyet ile ilgili hüküm	Cenevi isimli Fransız Restmon’un İskenderiye’de bazı mallara Fransa’ya giderken yolda Hassa Beyi’nin gemilerine el koyduğu hala Rodos’ta bulunan geminin belirten tüccara teslim edilmesi ile ilgili Ali Paşa’ya yazılan hüküm.
54	154	Hac ziyareti ile ilgili hüküm	Fransız rahiplerinin Kudüs-i Şerif’te oturduklarından beri senede bir kere paskalyaları için sekiz gün Sina Dağına ve manastırlara yapacakları ziyarette kendilerine zarar gelmemesiyle ilgili Kudüs-i Şerif Beylerbeyine ve Kadısına yazılan hüküm.
54	155	Şikâyet ile ilgili hüküm	İstanbul’dan Girit’e gönderilen dört adet Fransız gemisinin Gelibolu ve Boğazhisar Kethüdaları tarafından mal vergisi talep edildiği ve yapılan bu talebin caiz olamıdığı ile ilgili Gelibolu ve

			Boğazhisar Kadılarına yazılan hüküm.
54-55	156	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransız Kralı tarafından kapu kethüdalığı için Portekiz'e gönderilen Pavlo Desmardos isimli kişinin Rodos'ta Murat Reis isimli bir kişinin gemisiyle tuttuğu, bunun üzerine kişinin Fransız Kralının adamı olduğunu belirtip Ceneviz korsanları tarafından tutuklanma ve mallarına el konulmamasıyla ilgili Cezayir Beylerbeyine, kadısına ve valisine yazılan hüküm.
55	157	Hac ziyareti ile ilgili hüküm	Fransız rahiplerinin Beytü'l Lahim, Kudüs-i Şerif ve el -Harir gibi yerlerde yapacakları Hac ziyaretinde güvenliğin sağlanmasıyla ilgili Kudüs Beylerbeyine ve kadısına yazılan hüküm.
55-56	158	Hac ziyareti ile ilgili hüküm	Fransız rahiplerinin tasarrufunda olan kiliselerde altmış kişilik rahibin oturduğu Kudüs-i Şerif'te olan hâkimlerin bahanelere onların mallarına el konulduğu bunu üzerine ziyarete gelip giden rahipler ile bölgede oturan rahiplere haksızlığın yapılmaması ile ilgili Kudüs Sancağı Mutasarrıfı ve kadısına yazılan hüküm.
56	159	Yol hükmü	Fransız rahiplerin seyahatleri boyunca İstanbul, Rumeli, Anadolu, Mısır şehirlerindeki kiliselerde kalıp kendi talepleri üzerine kilisede ibadet etmeleri ve yolculukları boyunca zarar verilmeyip rencide ettirilmemesiyle ilgili Mısır Beylerbeyi'sine, Anadolu ve Rumeli Beylerbeylerine, Sancaklarına ve Kadılarına yazılan hüküm.
56	160	Şikâyet ile ilgili hüküm	Portkiz, Ankota, İspanya, Sicilya, Katalan, Floransiya ve Cenevizli tüccarlar, Fransız Kralının nam ve sancağı ile İslam topraklarındaki iskelelerde ticaret yaptıklarını ayrıca elçilik ve konsolosluk haklarını ödedikleri ancak İngilizlerin tüccar taifesi kendilerine müracaat etmediklerinden dolayı belirtilen yerlerde oturan Fransız konsoloslarına haksızlık etmekte olduklarını bunların bu tür hakaretler de bulunmamaları ile ilgili Mısır Beylerbeyine, Mısır Kadısına ve İskenderiye Kadısına yazılan hüküm.
56	161	Şikâyet ile ilgili	Mısır, İskenderiye ve ona bağlı olan yerlerde

		hüküm	oturan konsolos Pirod Anton'un Fransız Kralı tarafından azledildiği, onun yerine Kosto Felepermode'nin konsolos tayin olduğu ancak azledilen konsolosun Fransa'ya gitmemesinden dolayı Fransa'ya gönderilmesi ile ilgili Mısır Beylerbeyliğine ve İskenderiye Kadılarına yazılan hüküm.
56	162	Yol hükmü	Nikola, Rado ve Bani isimli Nasranilerin yolculuğunda bunlara kimsenin müdahale etmemesi ile ilgili yol üzerindeki sancak beylerine, kadılara, dizdarlara ve neferat ağalarına yazılan hüküm.
57	163	Yol hükmü	Filipo Mote isimli tercümanların bir hizmetkarı ile İstanbul'a gelmesi için Dergah-ı Muallama Yeniçerilerinden Bektaş isimli kişinin yasakçı tayin olduğunu bunlara herhangi bir müdahale ve zararın gelmemesi ile ilgili yol üzerindeki sancak beylerine, kadılara, kale dizdarlarına, neferat ağalarına, iskele eminlerine ve iş erlerine yazılan hüküm.
57	164	Yol hükmü	Fransız Beyzadelerinden Tidiknos Sokod isimli Beyzadenin altı adamıyla Bağdat tarafından Fransa'ya döneceğini bu nedenle yolda her hangi bir sıkıntı yaşatılmaması ile ilgili Selanik muhafazasında olan Vezir-i Azam Ahmet Paşa'ya ve yol üzerinde bulunan kale dizdarlarına, neferat ağalarına ve zabitlerle yazılan hüküm.
57	165	Yol hükmü	Fransız Beyzadelerinden Cüvan Şayer isimli kişinin bir tercüman ve hizmetkârı ile ticaret ve seyahat için Acem ve Hind taraflarına yapacakları ziyarette yolda herhangi bir sıkıntıya düşürülmemeleri ile ilgili yol üzerindeki beylerbeylerine vesair kişilere yazılan hüküm.
57	166	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir iskelesinde oturan Fransız tüccarlarının ve gelip giden gemilerin adet kanuna dayanarak kendilerine yetecek kadar zahire almak istediklerinde zahire hizmetine tayin olunan Hüseyin isimli kişinin buna engel olduğu bu durumun düzeltilmesi ile ilgili İzmir kadısına yazılan hüküm.
57-58	167	Şikâyet ile ilgili	İzmir iskelesinde oturan konsolos, tüccar ve gelip

		hüküm	giden gemilerin ihtiyaçları için zahire aldıkları ancak memurların onlara müdahale ettikleri bu nedenle kişilerin kendi ihtiyaçları için alacakları zahire konusunda müdahale edilmemesi ile ilgili İzmir Kadısına yazılan hüküm.
58	168	Yol hükmü	Fransız rahiplerinden Borum ve Tamili ve Farasilo isimindeki kişilerin Mekri'ye gitmek istedikleri yolda kimsenin müdahale etmemesi ile ilgili yol üzerindeki sancak beylerine, yol eminlerine ve kadılara yazılan hüküm.
58	169	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sayda iskelesinde oturan Fransız tüccarın geçmişte rişte-i penbe için Sayda kadısına haraç veya herhangi bir vergi vermediği, ancak kadının bu vergiyi almak istediği böyle bir verginin alınmaması ile ilgili Sayda Kadısına ve Voyvodasına yazılan hüküm.
58	170	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sayda iskelesinde bazı kimselerin Fransız tüccarlarından vergi talep ettiği bu kişilerin vergi talep etmelerinden men edilmesi ile ilgili Sayda Kadısına ve Sayda Voyvodasına yazılan hüküm.
59	171	Ticaret ile ilgili hüküm	Mısır, Reşid ve İskenderiye'de Fransızların kendi isteği ile yasakçı istihdam etmeleri ve buna müdahale edilmemesi ile ilgili Mısır Beylerbeyine ve Kadısına yazılan hüküm.
59	172	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sayda iskelesinde Fransız tüccarlardan alım satım için gümrük vergisi alınmadığı bu nedenle karadan götürdükleri ve aldıkları mallardan vergi alınmasıyla ilgili Sayda Kadısına ve Sayda Zabıtine yazılan hüküm.
59	173	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransız tüccarlarının meşrubat ve mühimmat'ta gümrük vergisinden muaf iken Mısır'da oturan Fransız konsolosu kanun üzere her yıl kendilerine kırk fıçı zammı ve tercümanı için on fıçı gönderdiği, ancak bazı yerlerde gümrük vergisinin istenilip bunların haksızlığa uğratıldığı, kişilerin bu şekilde haksızlığa uğratılmaması ile ilgili Mısır Beylerbeyine, Kadısına ve İskenderiye Kadısına yazılan hüküm.
60	174	Şikâyet ile ilgili hüküm	İskenderiye iskelesinde Fransız sancağı altında gelen Fransız gemilerine bazı Yahudilerin mal yükledikleri, ancak konsolosa ait olan yaylac

			hakkını vermediklerini bu kişilerin yaylac hakkını eksiksiz olarak vermeleri ile ilgili Mısır Beylerbeyine, Mısır ve İskenderiye Kadılarına yazılan hüküm.
60	175	Yol hükmü	Çaks De La Haye isimli rahibin kardeşinin Fransa'ya gitmek istediği bu nedenle yolculuk esnasında yol üzerindeki şehirlerde rencide edilmemesi ile ilgili İstanbul'dan Fransa sınırına kadar yol üzerinde görev yapan sancak beylerine, kadılarına, kale dizdarlarına ve neferat ağalarına yazılan hüküm.
60	176	Şikâyet ile ilgili hüküm	İskenderiye iskelesine gelen Fransız sancağı altındaki gemilerin kanuna dayanarak her birisinden yirmi beş kuruş tahsil edildiği, İskenderiye'de bulunan Emil Salek isimli Yahudi yirmi seneden beri belirtilen vergiyi gasp ederek kendisine hile ile bir berat çıkartmıştır. Ayrıca altı yıldan beri Fransız gemilerinin seyirlerinde yüz ellişer kuruş aldığını ve gemiler yüklenip gitmek istediklerinde gemi reislerine geminiz alı konulmuştur deyip akçe talep ederek berat verdiği ve karşılığında kırk yedişer kuruş aldığı yine bu kişinin şu ana kadar aldığı bütün paranın Fransız konsolosuna teslim etmesiyle ilgili Mısır Beylerbeyine, Mısır ve İskenderiye Kadılarına yazılan hüküm.
61	177	Şikâyet ile ilgili hüküm	Mısır ve İskenderiye'de oturan Fransız konsolosu ve Fransız tüccarının ihtiyaçtan dolayı bazı kimselerden borç aldıkları, ancak ödemesine güçleri yetmediği yinede alınan borcun eksiksiz ödenmesi ile ilgili Mısır Valisine ve İskenderiye Kadısına yazılan hüküm.
61	178	Yol hükmü	Fransız rahiplerinden Sitanilas Sezetniki isimli rahibin dört hizmetkârı, topladığı sadaka akçesi ve ayrıca satın aldığı esir ve dört hizmetçisi ile Bağdat vilayetine gitmek istediği bu nedenle yolculuklarında her hangi bir haksızlığa uğratılması ile ilgili Vezir-i Azam Vezir Siyavuş Paşa'ya ve yol üzerindeki sancak beylerine, kadılarına, dizdarlara, neferat ağalarına, iskele eminlerine yazılan hüküm.

61	179	Şikâyet ile ilgili hüküm	İskenderiye iskelesinde oturan Fransız konsolosu ve tüccar taifesinin geçmişten beri burada bulunan üç adet handa oturduğu ancak belirtilen hanlarda Ceneviz isimli hanın İngiliz konsolosunun tasarrufuna geçtiğini, Tubrovník isimli hanın ise bazı Arapların tasarrufuna geçtiğini bu nedenle bu hanların tekrar Fransız konsolosu ve tüccarının tasarrufuna geçmesiyle ilgili Mısır Valisine, Mısır ve İskenderiye Kadılarına yazılan hüküm.
62	180	Şikâyet ile ilgili hüküm	Karilin isimli Fransızın İstanbul'a gelirken Vize sancağında Üsküp ismindeki karye Voyvodası Mehmet isminde birinin kendisini alıkoyduğunu, daha sonra akçe talebiyle Baryam isimdeki Yahudi'nin İstanbul'da Fransız'ı hapsettiği Baryam isimli Yahudi'nin bu kişinin rencide ettirilmemesi ile ilgili Pınarhisar Kadısına yazılan hüküm.
62	181	Şikâyet ile ilgili hüküm	Sayda iskelesinde Fransız tüccarlarının oturdukları handa eskiden beri kiliselerinde ibadet yaptıkları ve kimsenin müdahalesine uğramamışken bazı kişilerin kilisenin yıkılmasını bahane ederek orayı almak istediği ve bu kişilere haksızlık yapıldığı bundan dolayı bu kimselerin men edilmesi ile ilgili yazılan hüküm.
62	182	Şikâyet ile ilgili hüküm	Kudüs-i Şerif'te Fransız rahiplerinin işlerinin halledilmesi için, Ramazan Çavuş isimli kişinin mübaşir tayin olunduğuna dair. Kudüs-i Şerif Beyine ve Kadısına yazılan hüküm.
62	183	Atama hükmü	İzmir iskelesinde Fransız tüccarı Fransızko Nazri isimli kişinin Diyoki isimli şirkete götürmesi için Yasnak isimli Yahudi'ye kutu içinde on yedi saat verdiği Yahudi'nin İstanbul'a geldikten sonra saatleri hırsızların çaldığını söyleyip vermek istemediği bunun üzerine anlaşma için Yahudi'den üç yüz elli riyal kuruş alındığı Yahudi'nin de verdiği parayı geri almak için dava açtığı ancak Yahudi'nin bu davadan men edilmesi ile ilgili İzmir Kadısına yazılan hüküm.
63	184	Atama hükmü	Eğriboz'da bulunan Fransız konsolosu'nun geçmişten beri yasakçı tayin ettiği şüanda'da

			konsolosa yasakçı istihdam edilmesi gerektiği bundan dolayı istihdam ettirip yeniçeri çavuşuna rencide edilmemesi ile ilgili Eğriboz Sancağına ve Kadısına yazılan hüküm.
63	185	Hac ziyareti ile ilgili hüküm	Kudüs-i Şerif'te oturan Fransız rahiplerin paskalyaları için sekiz gün boyunca yapacakları ziyaretlerde güvenliğin sağlanıp bu kişilere haksızlık edilmemesi ile ilgili yazılan hüküm.
63	186	Ticaret ile ilgili hüküm	Bazı Müslüman tüccarların Eğriboz iskelesinden zahire yükleyip İstanbul'a gelirken Boğazhisar'da geçit olmamasından dolayı Bozcaada'ya geri döndükleri bundan dolayı geçen zamanda bazı malların zarar gördüğü mal sahiplerinin zarardan dolayı sıkıntıya sokulmamaları ile ilgili Eğriboz Beyine ve Kadısına yazılan hüküm.
63	187	Şikâyet ile ilgili hüküm	Eğriboz iskelesine gelen Fransız gemilerinin kanunen bazı zabıtlara vergi verdikleri, ancak Zegayioğlu Ahmet'in kanuna aykırı bir şekilde tekrar vergi adı altında yüz kuruş onlardan aldığı bundan dolayı almış olduğu paranın konsolosa tekrar ödemesi ile ilgili Eğriboz Beyine ve Kadısına yazılan hüküm.
64	188	Şikâyet ile ilgili hüküm	Trablusşam'da oturan Kapuçin isimli fakir rahiplerin oturdukları evler için bazı Arapların tekalif-i örfiye talebiyle para istedikleri bunların fakir olmasından dolayı rencide edildikleri bundan dolayı rencide edilmemesi ile ilgili Trablusşam Beylerbeyine ve Kadısına yazılan hüküm.
64	189	Şikâyet ile ilgili hüküm	Trablusşam'da Yahudi mahallesinde Fransız rahip Cerosne 'nin oturdukları evde geçmişten beri vergi vermemişken mahalle halkı ve ehli örf taifesi'nin vergi vermesi için fakir olan rahibi rencide ettikleri bu kişinin rencide edilmemesi ile ilgili Trablusşam Beylerbeyine ve Kadısına yazılan hüküm.
64	190	Şikâyet ile ilgili hüküm	Eğriboz iskelesinde bazı Müslüman tüccarların Petro isimli Fransız reislerden debbağ, zeytin yağı gibi toplam iki bin beş yüz kuruşluk eşya aldıkları ayrıca bu kişilerin üç yüz altı kuruşluk zeytin yağı, çuka, ve kağıt gibi eşyayı da aldıkları İstanbul'a giderken Fortine'de saldırıya uğradıkları Midilli'de Sonos limanına geldikleri buradaki Tivine ve

			Herse isimli kayra eminleri olan gayrimüslimlerin gemilerini tuttuklarını ayrıca tüccarın eşyasına el koydukları ve sattıkları bundan dolayı tüccarın malının teslim ve zararının tanzim edilmesi ile ilgili Midilli Kadısına yazılan hüküm.
64	191	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir sakinlerinden Hacı Mustafa isimli kişinin Fransız halkının kayıt işlerine bakan Cüvan Batistad Leyan isimli reis ile bizzat ve vekâleten yaptığı ancak İstanbul Kadısı Mevlana Seyfeddin Efendi huzurunda gerçekleştirilen fetvaya Hacı Mustafa'nın muhalif olduğu böyle bir şeyin doğru olması durumunda Hacı Mustafa'nın işlerden men edilmesi ile ilgili İzmir Kadısına yazılan hüküm.
65	192	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir iskelesinde oturan Petro De Roza isimli konsolos tüccarları ile şehir yakınlarındaki Karataş mevkiinde Suğla sancağında mütesellim olan Mehmed ismindeki kişinin çavuşu, bölükbaşısı ve birkaç sekbaniyle ismi geçen konsolosu kılıç ile yaraladıkları ayrıca yüz kuruşluk elmas taşını, otuz altını ve on iki kuruşunu aldıklarını, yine Nusret ismindeki birinde yüz kuruş ve otuz altın aldıklarını bildirmiş bunun üzerine belirtilenlerin doğru olup olmadığı araştırılıp doğru ise mevcut kişilere ağır hapis verilmesi ile ilgili İzmir Kadısına ve Sancak Beyine yazılan hüküm.
65	193	Şikâyet ile ilgili hüküm	İstanbul'da elçisi olmayan yabancı devletlerin İstanbul'a gelip alış veriş yaptıklarında Fransız sancağını taşıdıkları, ancak Avrupa gemilerinden birinin Ceneviz bayrağı ile gelip İzmir'de Fransız konsolosluğuna gidip vergi vermediği bunun üzerine yapılan istekte elçisi olmayan her devletin Fransız bayrağı altında gelip Fransız konsolosluğuna vergi vermesi ile ilgili İzmir Kadısına yazılan hüküm.
65	194	Hac ziyareti ile ilgili hüküm	Fransız Beyzadelerinden Cüvan Telan isimli kişinin Kudüs-i Şerif ziyaretinde güvenliğin sağlanması için yol üzerinde bulunan kazalara, kethüdalara, yeniçeri sedarlarına, dizdarlara, ve neferat ağarına yazılan hüküm.
65	195	Şikâyet ile ilgili hüküm	Roberde isimli tercümanın Nakşa ahalisinden Antonake Arnallaris Hersaki Maşetri ve Corci

			Cerardi isimli gayrimüslimlere tercümanlık için üç bin elli kuruş verdiği ancak sekiz yıldan beri herhangi bir ücret vermedikleri bunun için davalarının görülmesi ile ilgili Nakşa Sancağına ve Kadısına yazılan hüküm.
65	196	Yol hükmü	Fransız Kapuçin rahiplerinin Rumeli, Anadolu ve Mısır gezilerinde herhangi bir olumsuzluğa ve rahatsızlığa uğratılmaması ile ilgili Vezir Mehmed Paşa'ya, Anadolu ve Rumeli Beylerbeyine ve Sancak Beylerine yazılan hüküm.
66	197	Şikâyet ile ilgili hüküm	Portekiz, Ankota, İspanya, Sicilya, Katalon, Florentina ve Ceneviz ve benzeri İstanbul'da daimi elçisi bulunmayan devletlerin tüccarları Fransız sancağı ile ticaret yapıp Fransız konsoloslughuna vergi verirken İngilizlerin Mısır'da kendi konsolosluklarına başvurmaları gerektiğini söylediğini, ancak buraya başvurulmaması ve başvuranlardan alınan verginin Fransız konsoloslughuna iade edilmesi ile ilgili Mısır Beylerbeyine, Mısır ve İskenderiye kadılarına yazılan hüküm.
66	198	Şikâyet ile ilgili hüküm	Mısır'da oturan konsolos ve tüccarlardan kendi rızaları olmadan kanuna aykırı vergi alındığı yine İskenderiye'de gelen gemilerden kanuna uygun alınan vergi haricinde verginin talep edilerek tüccarın haksızlığa uğratıldığı ile ilgili şikâyetin doğru olup olmadığını araştırması, şayet doğru ise bunların bu işlerden men edilmesi ile ilgili Vezir Mehmet Paşa'ya ve Mısır Kadısına yazılan hüküm.
66	199	Ticaret ile ilgili hüküm	Atina Voyvodası olan Mehmed'in Valera isimli konsolosa Palamud sattığı ve belirlenen miktardan palamut'un fazla geldiği takdirde konsolosa ait olacağı ayrıca konsolosun zevcesinin de buna kefil olduğu bu nedenle konsolosun rencide edilmemesi ile ilgili Atina Kadısına ve Voyvodasına yazılan hüküm.
67	200	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir iskelesinde Fransız tüccarlarına bazı kişilerin esirlerinin firar ettiğini ve bazı kişilerin esir olduklarının farz edilip rencide edildikleri bunun yanında firar eden esirler her kimin yanında ise bunların rencide edilmemesi ile ilgili İzmir

			Kadısına yazılan hüküm.
67	201	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir iskelesinde Fransız tüccarlarının mallarını gemilere yükledikten sonra konsoloslarının evine gümrük eminin geldiği ve onların yola çıkmasını engellediği ile ilgili İzmir Kadısına yazılan hüküm.
67	202	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir iskelesine gelp giden Fransız tüccarlarının ticaret yaptıktan sonra konsolosa vergi vermeden kaçtıkları belirtilip bu kişilerin konsolosluk hakkını eksiksiz olarak teslim etmeleriyle ilgili İzmir Kadısına yazılan hüküm.
67	203	Şikâyet ile ilgili hüküm	Kuşadası'nda oturan Fransız konsolosun evinin kapısının önünde dururken, aynı mahallede oturan Anayordi (Ligomi Çocuğu)'nun bıçakla konsolosun üzerine yürüyüp onu öldürmek istediği, ancak bazı kişilerin buna engel olduğu bundan dolayı kişinin mahkemede cezasının verilmesiyle ilgili Kuşadası'na yazılan hüküm.
67	204	Ticaret ile ilgili hüküm	İzmir'de oturan tüccarlardan ve gelip giden gemilerden iki bin beş yüz kırk beş kuruş alınıp belirtilen tercümanlara verilmesiyle ilgili İzmir Valisine yazılan hüküm.
67	205	Yol hükmü	Mekri'de oturan Erkin taifesinden rahip Karabed ve Kakuna bir hizmetkârıyla Fransa'ya gitmeleri için yol emrinin verildiği bu nedenle yol güvenliğinin sağlanması için sancakbeyleri, kadı, kale dizdarları, kale kethüdarları, yeniçeri serdarları ve iskele eminlerine yazılan hüküm.
68	206	Şikâyet ile ilgili hüküm	Halep Sancağına bağlı Tasan karyesinde bulunan kilise, manastır ve bunların bahçelerinin geçmişte beri Fransız rahiplerinin tasarrufunda iken bu karye'ye gönderilen subaşı ve bazı ehli örf mensuplarının bu konuda rahipleri rahatsız ettiğini eyer böyle bir mevzu var ise bunların men edilmesi ile ilgili Şam Beylerbeyine, Sagir Kadısına ve Voyvodasına yazılan hüküm.
68	207	Şikâyet ile ilgili hüküm	Eğriboz'a giden bir Fransız gemisinin iskele yakınlarında Hanya fırkateynlerinden Hüseyin Reis isimli kişinin gemilerini alı koyduğunu bu kişinin Fransızlara ve onların gemilerine müdahale etmemesi ile ilgili yazılan hüküm.
69	208	Şikâyet ile ilgili	Eğriboz iskelesinde bazı gemilerin Fransız

		hüküm	gemisine belli bir miktar eşya yükledikleri ve gemi İstanbul'a gelirken fırtınaya yakalandığı bu nedenle Midilliye gidip Sagri limanının yakınlarda karaya oturduğu ve buradaki karye eminlerinin geminin aletlerini, reis ve yazıcısı ile bazı eşyalarını aldıklarını daha sonra bu malzemeler için dört yüz kuruşa anlaştıklarını ancak parayı aldıktan sonra gemiye eşya yükleyenlerin bizde hissemizi isteriz deyip konsolosa başvurdıkları, ancak bu kişilerin konsolosu rencide etmemeleri ile ilgili yazılan hüküm.
69	209	Şikâyet ile ilgili hüküm	Eğriboz iskelesinde bir Fransız gemisinin yüklendikten sonra İstanbul'a gelirken Bozcaada'ya vardığını ancak oradaki hâkimin Boğazhisar güvenli değil deyip gemiyi alıkoyduğunu, gemi reisinin de bir miktar malı Bozcaada'ya bir miktarını da İzmir'e gönderdiği ancak mal sahiplerinden Mustafa isimli kişinin Eğriboz'a gelip konsolosa gemiye yüklediği tulum peyniri ve çörek çiğdişi mallarının satılmadığını söyleyip konsolosun bir miktar parasını aldığını ve bu paranın konsolosa iade edilmesiyle ilgili Eğriboz Sancak Beyine ve Kadısına yazılan hüküm.
69	210	Şikâyet ile ilgili hüküm	Eğriboz iskelesinde bazı kişilerin Fransız gemisine eşya yükledikleri ve gemi İstanbul'a gelirken gemi reisinin firar ettiğini bunun üzerine mal sahiplerinin Eğriboz konsolosundan mallarını tanzim ettiklerini, ancak daha sonra kanaat getirmeyip gümrük eminine gitmişlerdir. Gümrük emini ise eşyayı gümrüğe almadığını belirtmiştir. Bu nedenle gümrük eminlerinin rencide edilmemesi ile ilgili yazılan hüküm.
69	211	Yol hükmü	Fransa'da oğlu ile gelen Beyzade Korengod ve Trolle ile Katren Hesse Beyzadelerin ikişer hizmetkârları ile Fransa'ya gelirken kendilerine herhangi bir zarar gelmemesi ile ilgili yol üzerindeki sancak beylerine, kadılarına, kale dizdarlarına, ve neferat ağalarına yazılan hüküm.
69-70	212	Şikâyet ile ilgili hüküm	Fransız tüccarlarının Tire ve Anadolu'nun çeşitli yerlerinde kanuna uygun bazı malzemeler almak

			için İzmir ve Kuşadası'na gelip alış veriş yapıp gemilerini yüklediklerini bunların Ahitname-i Hümayuna dayanarak İzmir ve Kuşadası'nda alış veriş yapmalarının yasak olduğunun belirtildiği, ancak böyle bir şeyin doğru olmadığı ile ilgili Aydın liva mezburu Mutasarrıf Halid, Tire kazası mutasarrıfı Mevlana Esad'a yazılan hüküm.
70	213	Ticaret ile ilgili hüküm	Eğriboz iskelesinde oturan Fransız tüccarlardan Cüvan Plaso isimli tüccarın Eğriboz yakılarında hem karadan hem de denizden yapacağı ticarete kimsenin müdahale etmemesi ile ilgili Eğriboz sancağındaki mutasarrıfa yazılan hüküm.
70	214	Yol hükmü	Fransa'ya Şarla De Nontel Gerogore Avelmebin gibi Beyzadeler ile ikişer hizmetkârları ile dönmek isteyen bu kişilerin yolda haksızlığa uğratılmamasıyla ilgili yol üzerindeki sancak beylerine, kadılara, kale dizdarlarına, kethüdalara ve yeniçeri serdarlarına yazılan hüküm.
70	215	Şikâyet ile ilgili hüküm	Antalya iskelesinde eskiden beri konsolosları bulunan ancak ehli örf taifesinin düşmanlığından dolayı gemileri ayrılan tüccarların yine alış veriş yapmaları için konsolosları Fransa'ya gitmişken aynı yerdeki kadı ve voyvoda'nın bu konuda gayret göstermedikleri ile ilgili Antalya Kadısına ve Voyvodasına yazılan hüküm.
71	216	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir iskelesinde bazı yeniçerilerin Fransız konsoloslarına, yasakçılarına ve tüccarlarına kötü davrandıkları yapılan şikâyetlerde ise yeniçeri ağasının onları men etmesi ile ilgili İzmir Kadısına ve Yeniçeri Serdarına yazılan hüküm.
71	217	Şikâyet ile ilgili hüküm	Kudüs-i Şerif'te ve Beytü'l -Lahim ziyaretgâhlarında oturan rahiplerin bazı zabıt ve ehli örf taifesi tarafından kanuna aykırı olarak tutuklandığı bunların ayin ve ibadetlerinin engellendiği ve aynı zamanda emlaklarına da müdahalede bulunulduğu böylece büyük bir haksızlığa uğratıldıkları ile ilgili şikâyetin doğruluğunun araştırılması şayet şikâyet doğru ise bu kişilerin men edilmesi ile ilgili Kudüs-i Şerif sancağında arpalık mutasarrıfına ve kadısına yazılan hüküm.

71	218	Şikâyet ile ilgili hüküm	Şam eyaletine mutasarrıf olan vezirle tarafından Kudüs-i Şerif ziyaretgâhlarına yoklama sebebiyle beş altı yüz atlı gönderildiği ancak bunların amaçlarından ziyade kendi harcamalarına karşılık Fransız rahiplerinin akçelerinin alındığı ve onların rencide edildiği bu nedenle Şam'da gerek olmadıkça yoklama bahanesi ile bölük gönderilmemesi konusunda yapılan şikâyetin doğruluğunun araştırılması bu şikâyetin doğru olması durumunda böyle bir durumun yaşanmaması ile ilgili Kudüs-i Şerif Kadısına yazılan hüküm.
72	219	Şikâyet ile ilgili hüküm	İslam topraklarına gelen Fransız ve Avrupalı gemilerin Fransız bayrağı altında geldikleri ve taşıdıkları mallar nispetinde konsolosa vergi verdiklerini ancak Kuşadası'na gelen Ermeni gemilerinin bu vergiyi vermediği ve vermekte muhalefet ettiklerini bundan dolayı vergini bu kişilerden alınması ile ilgili İzmir ve Kuşadası Kadılarına yazılan hüküm.
72	220	Şikâyet ile ilgili hüküm	İskenderiye iskelesinde bulunan Fransız konsolosunun Fransız ve Avrupalı gemilerden taşıdıkları Fransız bayrağından dolayı gemilerden beş kuruş vergi alındığı ancak burada oturan Ayer Salek isimdeki Yahudi tüccarının yirmi yıldan beri bir hile ile konsolosluk hakkını gasp ettiğini ayrıca da bir hile ile berat tahsil edip sekiz yıldan beri belirtilen Avrupalı gemilerin her birinden yüz elli kuruş aldığı bu kişinin gap ettiği akçelerin tamamını konsolosa teslim etmemsi ve tercümanlıktan ayrılması ile ilgili Mısır Beylerbeyine, Mısır ve İskenderiye Kadılarına yazılan hüküm.
72	221	Şikâyet ile ilgili hüküm	İzmir'de Gratothori isimli mahallede Fransız Kralı'na ait arazi olduğu ve Avrupalıların bu araziye müdahale etmesinden men edilmesi ile ilgili İzmir Kadısına yazılan hüküm.
73	222	Şikâyet ile ilgili hüküm	Kilise vekilleri Ogril ve Mogrande isimli iki Fransız tüccarına üç seneye kadar kira kontratı yaptığı ancak kontratta bir buçuk yıl olmasına

			rağmen evin Flemenk tüccarlarına kiralandığı ve bu yüzden ve Fransız evden atılmak istediği ancak bu tüccarların vadesi dolmadan evden çıkartılmamamsı ile ilgili İzmir Kadısına yazılan hüküm.
73	223	Şikâyet ile ilgili hüküm	Anadolu vilayetlerinde bulunan Virilelan isimli konsolosun kanuna aykırı olarak haraç topladığı ayrıca bazı kişileri rencide ettiği, bu kişilerin haksızlığa uğratılmamasıyla ilgili Anadolu sancağı mutasarrıfı ve Anadolu vilayeti Kadısına yazılan hüküm.
73	224	Şikâyet ile ilgili hüküm	Halep'te bulunan rahiplerin ibadetlerine ve kendilerine karşı herhangi olumsuz bir şeyin yapılmamamsı ile ilgili Vezir Mustafa Paşa ve Halep Kadısına yazılan hüküm.
74	225	Şikâyet ile ilgili hüküm	Patrova Cüvan ve Patrova Pera isimli gemi eslerinin İstanbul'dan Gelibolu'ya vardıklarında emri şerif gereği zahire olup olmadığı konusunda gemilerin arandığı, ancak gemilerde personel ihtiyacından başka zahire olmamamsına rağmen taciz amacıyla geminin tamamen boşaltıldığı, yüklerinin bozdurulduğu ve doğal olarak tüccarın haksızlığa uğratıldığı üzere bu kişilerin tüccara bu şekilde davranmaması ile ilgili Gelibolu ve Boğazhisar Kale Dizdarlarına ve İskele Eminlerine yazılan hüküm.
74	226	Yol hükmü	Patrova Polsova isimli reisin gemisinde zahirenin olup olmadığı konusunda arandığı ancak personel ihtiyacından başka zahire bulunmadığı yine gümrük emininin izniyle yollandığını eğer Gelibolu ve Boğazhisar'da yoklama gerekirse belirtilen geminin boş yerlerinin aranmamsı ve yüklerinin bozdurulmadan geminin yoluna devam etmesi için Gelibolu ve Boğazhisar Kadılarına, kale dizdarlarına ve iskele eminlerine yazılan hüküm.
74	227	Yol hükmü	Yukarıdaki hükmün bir benzeri Tayzon Kalore ismindeki reis için yazılmıştır.
74	228	Yol hükmü	Aynı hükmün bir benzeri Baltazar isimli reis için yazılmıştır.

Tablo 1. 1634 İle 1666 Yılları Arası Osmanlı Devleti’nde Görev Yaptıkları Tespit Edilen Fransız Konsoloslarının Listesi

Görev Yapan Konsoloslar	Görev Yaptıkları Yer	Görev Yaptıkları Tarih
Darendé Dimitri Gela	Atina	1634
Hrand Poyi	İzmir	1635
Edvar Vilehet Pirga	Norlanda	1636
Nikola	Mürbed, Termiye ve Sandolo	1637
Şerar	İzmir	1683
Cüvan Poyi	İzmir	1639
Dimitri	İzmir	1639
Sarandio	İzmir	1640
Baltazar Dalter	Mora, Mezistre, Navarin	1640
Anton Canson Doylona	Kıbrıs	1640
Baltazar Danos	Selanik	1644
Cüvan Dimitri	İzmir	1644
Yerostimo Pavroli	Santoros	1644
Başame Dergire	Sayda ve Beyrut	1644
Cüvan Debasi	İzmir	1648
Baltazar Erdlas	Eğriboz	1649
Cüvan Depoy	İzmir	1649
Pirot Anton Azledilerek Yerine Kosto Felepermode Atanmıştır.	Mısır ve İskenderiye	1652
Petro De Roza	İzmir	1653
Valere	Atina	1653
Virebler	Anadolu İskeleleri	1654

İKİNCİ BÖLÜM

2. TRANSKRİPSİYON

(s. 2)

FRANÇELÜLERE VİRİLEN AHKÂM-I ŞERİFE KAYDIDIR.

**Yevmü's-selâse, fî gurre-i şehri muharremü'l-harâm sene 1044,
Bârikallâhü te'âla**

(27 Haziran 1634)

1- Atina kâdısına ve Atina'da Yeni Camii Evkâfı voyvodasına hüküm ki:

Françe ilçisi Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arzuhal sunub hala Atina'da Françe konsolosu olan Darende Dimitri Gela (?) nâm zımmî için Nefs-i Atina'ya ve ol semtlere varub gelüb ticaret üzere olan Françe tüccârının istikamet üzere maslahatların görüb hilâf-ı şer'-i şerîf vaz'ı yoğiken ba'zı kimesneler mezbûra garaz etmekle varub kuzzâta ve hükkâma gadr idüb hilâf-ı vaki' nice isnâd ve iftira eylemekle küllî akçesin aldurub envâ'-i zülm ve te'âddi eylemeğin men' olunub mezbûrlar girü ba'zı nesne isnâd idüb davaya mutasaddi olur ol vechle ahid-nâme-i hümayûn mücebince Sûdde-i Sa'âdetime havale olunmağçün emr-i şerîfim rica itmeğin buyurdum ki;

Hükm-i şerîfimle vardukda hakk üzere göresin ol vechle te'addî eyledükleri vaki' ise men' ve def' idüb şer'-i şerîfe ve 'ahid-nâme-i hümayûna muhalif kimesneye rencide ve remide itdirmeyesin eğer mezbûrlar girü şiddet ve te'addi idüb davaya şürûh iderlerse Sûdde-i Sa'âdetime havale eylesin ki gelüb ahvâlleri divân-ı hümayûnumda görölüb icrâ-yı hakk oluna Françe konsoloslarına ve bâzergânlarına hilâf-ı şer'-i şerîf te'addi olunmak câiz değildir bu babda her biriniz onât vechle mukayyed olub mezbûru zulmiyye ve ehl-i örfden himâyet ve siyânet eyleyüb şer' ve kanuna ve 'ahid-nâme-i hümayûna ve emr-i şerîfime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin ve bu emri mezkûrun eline ibkâ iyleyesin deyü yazılmışdır.

Fi evâsıt-ı Muharrem sene 1044 (7-16 Temmuz 1634).

2- Karadan ve deryadan Kuds-i Şerif'e varınca yol üzerinde olan sancakbeylerine ve kadılara ve mirliva voyvodalarına ve kılâ' dizdârlarına ve neferât ağalarına ve iskele emînlerine ve liman ağalarına ve sair zâbitlere hüküm ki:

Françe ilçisi kaimmakâmı 'arzuhal sunub Françelülerden Yasef İspasyas nâm Nasrânî Kuds-i Şerif ziyaretine gitmek murâd eylemekle menâzil ve merâhilde hilâf-ı şer'-i şerîf kimesne rencide eylemeyüb emin ve sâlim mahal-i mezbûre varmağçün emr-i şerîf rica itmeğin buyurdum ki;

Mezkûr emr-i şerîfimle her kangınızın taht-ı hükümetine dâhil olursa menâzil ve merâhilde ve bendelerde ve derbendlerde ve kasabat ve kurâda kimesneye rencide itdirmeyüb ve deryadan mürur ü ubûr eyledikde iskelelere ve limanlara koyub göçüb emin ve sâlim birbirinize ulaşıdurasız ve zâd ve zevâdın ve sair mühimmâtın akçesiyle tedârik idüb ve deryada kayık lazım olursa tutu virüb bir hususda müzâyaka çekdirmeyesiz ve ba'zı ehl-i 'örf tâi'fesi ve gayrileri ahz ve celb için rencide iderlerse men' ve def' idüb şer' ve kanuna ve evâmîr-i şerîfime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin deyü yazılmışdır.

Fi evâil-i Rebî'u'l-evvel sene 1044 (25 Ağustos-3 Eylül 1634).

3- Derya beylerine ve kâdılara ve kılâ' dizdârlarına ve liman ağalarına ve iskele emînlerine ve sair zabıtlere hüküm ki:

Françe ilçisi kaimmakâmı 'arzuhal sunub Françelü Mançiko (?) demekle ma'ruf olan rahiblerden Makriyo Adriyano Milçiyano (?) ve Mariyo Halabir (?) İngiliz kimesneye gidüb Françe vilâyetine müteveccih olmağla deryada kimesne rencide eylemeyüb Françe serhaddine emîn ve sâlim ulaştırmak için emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda mezkûrun rahibler her kimin taht-ı hükümetine dâhil olurlar ise kal'eler altına ve limanlara konub göçüb hilâf-ı şer'-i şerîf bir ferde rencide ve remide itdirmesiz ve siz ki derya beylerisiz deryada bir iş geldiklerinde min-ba'd rencide eylemeyüb Luiz eşkıyasından ve gayriden koruyub emin ve sâlim Françe serhaddine ulaşıdurub emr-i şerîfime muhalif kimesneye te'âddi ve tecâvüz itdirmeyesüz ve bu emri ellerinde ibkâ eyleyesiz deyü yazılmışdır.

Fi evâsıt-ı Rebî'u'l-evvel sene 1044 (4-13 Eylül 1634).

(s. 3)

4- Adana beylerbeyine ve kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal sunub hala Pavlo nâm tercümanını ba’zı maslahat için memâlik-i mahrûsem iskelelerine gönderüb varub edâ-yı hizmetin idüb Mahmiye-i Haleb’den gelürken Adana’ya dâhil oldukda mürd olmağla yanında olan nakdiyesin ve sair metrûkatın mezbûrla ma’ân ol canibe müteveccih olub Dergâh-ı Mu‘allâm bevvâblarından olan Kapucu Hüseyin’in yedinden sen ki mir-i mirân-ı müşarünileyhsin müsellemler ahz eylemekle hala mürd-i mezbûrun varislerini Galata kadısı huzurunda verâsetlerin ispat idüb nakl-i şer’iyi aldıklarından sonra kendü taraflarından girü mezbûr Kapucu Hüseyin’i vekil eyledüklerin bildürüb nakl-i şer’i mücebince mürd-i mezkûrun metrûkatı her ne ise müsellemler-i mezbûrdan mezkûr Kapucu Hüseyin’e alıvrılmek için emr-i şerîfim rica itmeğin buyurdum ki;

Dergâh-ı Mu‘allâm bevvâblarından (boşluk) bölükde Osman vardukda husus-ı mezbûru hakk üzere teftiş ve tefahhus idüb göresin mürd-i mezkûrun metrûkatını ol vechle kabz eyledüğü vâki’ ise nakl-i şer’i mücebince mezkûr Kapucu Osman mübaşeretiyle eğer nakdiyedir ve eğer esbâb ve erzakdan her ne ise şer’le vekil olan mezkûr Kapucu Hüseyin’e bî-kusur alıviresin eğer zikr olunan esbâb ve erzakdan zâyî olmuş var ise her kimin zimmetinde zuhûr iderse buldurub cüz’î ve külli bir nesnesin zâyî itdirmeyesin eğer müsellemler-i mezkûr eşya-i mezbûreyi virmekde i’nâd ve muhalefet idüb ol tarafda icrâ-yı hakk olmaz ise mezkûrlara koşup Südde-i Sa’âdetime gönderesinki gelüb ahvâlleri bu cânibde görölüb icrâ-yı hakk ola Françe pâdişâhı a’tebe-i ‘ulyâmla dostlukda sâbit-i kadem olmağla memâlik-i mahrûsemde olan re’âyalarına ve tercümanlarına ve sair âdemlerine hilâf-ı şer’-i şerîf te’âddi olunmak câiz değildir imdi bu hususu saye-i kıyâs eyleyüb be-her-hâl zikr olunan metrûkatın cümlesin nakl-i şer’i mücebince vekil-i mezbûre alıvrüb şer’-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhalif kimesneye iş itdirmeyesin deyü emr-i şerîf yazıldı.

Fi evâhir-i Rebî‘u’l-âhîr sene 44 (14-22 Ekim 1634).

Yevmü'l-isneyn, fi gurre-i muharremü'l-harâm sene 1045

(17 Haziran 1635)

Bârikallâhû Te'âla

5- Südde-i Sa'âdetden Kuds-i Şerif'e varub gelince yol üzerlerinde vaki' olan sancakbeylerine ve kadılara ve kılâ' dizdârlarına ve neferât ağalarına ve voyvodalara ve sair zabıtlere hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal sunub Françe pâdişâhına tâbi Paris şehrinden Nikola ve Yako ve Petro nâm Françelüler iki nefer hizmetkârları ile Kuds-i Şerif ziyaretine müteveccih oldukların bildürüb Kuds-i Şerif'e varub ziyaret idüb gelince yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde 'ahid-nâme-i hümayûna muhalif kimesneye te'âddi itdirilmeyüb emîn ve sâlim birbirinize ulaşturmak için emr-i şerîfim rica itmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda mezkûrlar emr-i şerîfimle her kangınızın taht-ı hükümetine dâhil olurlar ise kendülerine ve âdemlerine ve tavarlarına ve esbâb ve eşkâllerine ve yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde sulh ve salâha ve 'ahid-nâme-i hümayûna muhalif kimesneye te'âddi ve tecâvüz itdirmeyüb emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve isâl eyleyesiz eğer anın gibi ahz ve celb için ba'zı ehl-i 'örf tâ'ifesi ve gayriler hilâf-ı şer'-i şerîf rencide iderler ise men' ve def' idüb mezbûrları zülmiyye ve ehl-i 'örf tâ'ifesinden himâyet ve siyânet eyleyesiz ve zâd ve zevâdın ve sair mühimmâtların narh-ı rûzi üzere akçeleri ile tedârik idüb ve tavar lazım olursa gerek bârgirleri tedârik idüb bir hususda müzâyaka çekdirmeyesiz ve siz ki neferât ağalarınız mahûf ve muhâtara olan yerlerde yanlarına kifâyet mikdarı âdem koşub emin ve selâmet üzere konaklarına ulaşturub 'ahid-nâme-i hümayûna ve sulh ve salâha ve emr-i şerîfime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin ve bu emri mezkûran ellerine ibkâ eyleyesin deyü yazılmışdır.

Fi evâil-i şehr-i Rebî'u'l-evvel sene 1045 (15-24 Ağustos 1635).

(s. 4)

6- Kuşadası kâdisına hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal sunub Françelülerden Anderya nâm Efrenc Kuşadası'nda ticaret üzere olan Françe bâzergânlarına kendü ittifâk ve rızaları ile dellallık idüb sadakat ile hizmet-i mezbûrede mücedded ve sâlim olmağla bâzerganlar mezbûrdan

rıza ve şükran üzere iken ba'zı kimesneler tüccârın rızaları yoğken fuzuli dellâllık eylemekle mezbûra gadr eyledüklerinden gayri tüccâr tâifesi dahi ta'ciz olunduğun bildürüb mezbûrun istikâmeti ve vukûfu olmağla kemâ-kân hizmet-i mezbûrede olub ahar dellâl istihdâm olunmak icâb eyledükde zikr olunan Frenc bâzerganları kendüler ihtiyâr eyledikleri kimesneyi istihdâm eyleyüb ahardan kimesneye dellâllıklarına ve maslahatlarına müdahale itdirilmemek için emr-i şerîfim rica itmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda husus-ı mezbûru hakk üzere teftiş ve tefahhus idüb göresin ol vechle te'addi olunduğu vâki'ye anın gibi Françe bâzerganlarının talebi ve rızaları ile olmayub fuzulen dellâllık idenleri men' ve def' idüb kemâl-i istikâmet üzere dellâllık hizmetinde kemâ-kân mezbûr Anderya'yı istihdâm eylesin anın gibi fîmâ-ba'd ahar dellâl istihdâm olunmak icâb eyledükde vech-i meşrûh üzere Françe bâzerganları ihtiyâr idüb murâd eyledikleri kimesneyi istihdâm itdirüb ahardan bir ferdi rızaları olmadıkça dellâllıklarına ve maslahatlarına karışdırmayasın fuzûlen ve cebren müdahale idenleri men' ve def' idüb 'ahid-nâme-i hümâyûna ve emr-i şerîfime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin ve bu emri ellerinde ibkâ iyleyesin deyü yazılmışdur.

Fî evâhir-i şehri Rebî'u'l-evvel sene 45 (4-13 Eylül 1635).

7- Südde-i Sa'âddetden karadan ve deryadan Kuds-i Şerîf'e varub gelince yol üzerlerinde olan sancâkbeylerine ve kâdılara ve kılâ' dizdârlarına ve iskele emînlerine ve neferât ağalarına ve voyvodalara ve sâir zâbitlere hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal sunub hala Françe pâdişâhına tâbi Paris memleketinden Anton ve Kalavdo (?) ve Romondo (?) nâm üç nefer Efrenc Namayo (?) nâm tercümanları ile Kuds-i Şerîf ziyaretine müteveccih oldukların bildürüb karadan ve deryadan Kuds-i Şerîf'e varub gelince kasabat ve kurâda ve menâzil ve merâhilde hilâf-ı şer'-i şerîf kendülerine ve tavârlarına ve esbâb ve eşkâllerine zevâd ve ta'arruz olunmayub emin ve sâlim birbirinize ulaştırulmak için emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda zikr olunan dört nefer Efrenc tâifesi her kangınızın taht-ı hükûmetine dâhil olurlar ise kasabat ve kurâda ve menâzil ve merâhilde kendülerine ve atlarına ve esbâb ve eşkâllerine hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneyi dahl ve ta'arruz itdirmeyüb emin ve sâlim birbirinize ulaştırulasuz ve akçeleri ile zâd u zevâde ve sair mühimmâtların tedârik idüb lazım olan yerlerde gerek bârgirleri tedârik idüb bir

hususla müzâyaka çekdirmeyesiz ve siz ki neferât ağalarısız mahûf ve muhâttara olan yerlerde yanlarına kifâyet mikdarı neferât koşub konağına ulaşıdurasız ve siz ki derya beyleri ve leb-i deryada olan kılâ' dizdârları ve iskele emînlerisiz deryadan gitmek icâb eyledikde korsan eşkıyasından koruyub ve kal'eler altından limanlarda konub göçüb lazım olursa navlun ile kayık tutuvirüb birbirinize ulaşıdurasız anın gibi ba'zı ehl-i örf tâifesi ve gayrileri celb ve ahz için mezbûrlara teâ'ddi idüb rencide iderlerse men' ve def' eylesesin ve bi'l-cümle mezkûrları eğer karada ve eğer deryadan zulm ve ehl-i fesâddan himâyet ve siyânet eyleyüb mahal-i mezbûre bir gün mukaddem irişdirmeye sâ'y ve ihtimâm eylesesiz bu babda gereği gibi mukayyed olub sulh ve salaha ve emr-i şerîfime muhalif mezkûrları kimesneye rencide itdirmeyesiz ve bu emri ellerinde ibkâ eylesesiz deyü emr-i şerîf yazılmışdır.

Fi evâhir-i şehri-i Rebî'ü'l-evvel sene 1045 (4-13 Eylül 1635).

(s. 5)

8- İzmir mollasına hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal sunub bundan akdem İzmir'den Françe konsolosu olan Hrand Poyi (?) nâm efrençden Elkas Avraham Yahudi karz tarîki ile iki bin beş yüz riyal gurûş alub beş yüz gurûşun edâ idüb bâki kalan iki bin gurûşuna oğulları Musi ve Zahim nâm Yahudiler kefil olub ba'dehu mezbûr Elkas mürd oldukda mezbûran oğulları kefâletleri ve verâseteleri hesabı ile iki bin gurûşdan bi'd-defa'at yedi yüz otuz altı gurûşun edâ idüb bâki kalan bin beş yüz altmış dört gurûşuna babalarından ve validelerinden ırs-i şer'i ile kendülere intikâl iden mülk-i evlerde olan hisselerini mezbûr konsolos rehin koyub hüccet-i şer'iyye olmuş iken hala taleb eyledükde virmekde inâd ve muhalefet idüb lakin mezbûr konsolos Françe'ye gitmek üzere olduğun bildürüb hakkı alıvirilüb nakd-ı akçeyi ve gayri eşyası yoğsa evde olan hissesi bey' olunmağçün emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda husus-ı mezbûru husemâ muvâcehesinde hakk üzere teftiş ve tefahhus ve hüccetlerine nazar idüb göresin ol mikdar hakkı baki olduğu vâki' ise ba'de's-sübût elinde olan hüccet-i şer'iyye mücebince mezbûrun bin iki yüz altmış dört gurûş hakkını şer'le hükm idüb bi-kusur alı virüb te'âddi ve inâd itdirmeyesin eğer nakd-i akçeleri ve gayriyi bey' idecek eşyaları yoğsa rehin koydukları evde olan hisselerin şer'le bey' itdirüb haklaşıdurasun Françe pâdişâhı 'atebe-i 'ulyâmla

dostlukda sâbit-i kadîm olmağla konsolosları ta'ciz olunmak câiz değildir bu babda gereği gibi mukayyed olub payı vech-i gâh mezkûrun hakkını mezbûran Yahudilerden bi't-tamam aliverüb haklaştırub bir akçe ve bir habbesin bâki koydurmayasın ki yolundan kalmak icâb eylemeye deyü emr-i şerîf yazılmışdır.

Fi evâhir-i şehri-i Rebî'u'l-evvel sene 45 (4-13 Eylül 1635).

9- İzmir mollarına hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal sunub İzmir'de sâkin olan Françe tüccârından Korilis (?) nâm bâzergan şerir ve ehl-i fesâd olub haddin bilmemekle bir hususda İzmir'de vâki Françe konsolosu ile husumet vukû'a eyledükde mezbûr konsolosa el uzadub darb idüb it'aat ve i'tibâr eylememekle âyînlerine muhalif külli te'âddi vu fuzûlluk eylemiştir lakin mukaddema ecdâd-ı i'zâmım enârallâhu te'ala berâhinehum zaman-ı sa'adet-i iktirânlarında Françe pâdişâhileri ile mâbeynlerinde hüccet ve dostluk ve sulh ve salâh 'akd olundukda virilan 'ahid-nâme-i hümayûnda Françelulardan birinin ba'zı fesâd ve kabahati zuhûr idüb hakkından gelinmek icâb iderse ilçileri ve konsolosları âyînleri üzere lazım geleni icrâ ideler deyü mestûr ve musarraha olduğun bildürüb mezbûr bâzergan konsolosa gelüb itâat eylemez ise 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince âyînleri üzere habs eylemek için emr-i şerîfim rica itmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda husus-ı mezbûru husemâ muvâcehesinde hakk üzere teftiş ve tefahhus idüb göresin kadiya 'arz olduğuy gibi ise mezkûr fesâdlarına nâ-dem olub varub mezbûr konsolosa itâat ve müracaat iderse fihâ eğer itâat etmeyüb inâdlarında muzırr olursa mezbûr sahih Françelüyse 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince âyînleri üzere mezbûr konsolos habs itdirüb habisinde turub bu taraftan ıtlâkına müşarûn-ileyh ilçinin izin ve ricası olub mektubu varmayınca ıtlâk itdirmeyesin eğer mezkûr bâzergana asâkirden ve ehl-i örf tâifesinden ve gayriden ba'zı kimesneler mu'avenet idüb konsolosun umûruna karuşub âyînlerin icrâ itmeğe mâni' olurlar ise ol makûleleri men' ve def' idüb memnu' olmayanları ism ve resimleri ile yazub 'arz idüb 'ahid-nâme-i hümayûna ve emr-i şerîfime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin deyü yazılmışdır.

Fi evâsıt-ı Rebî'u'l-âhîr sene 1045 (24 Eylül-3 Ekim 1635).

(s. 6)

10- İzmir ve Sakız mollalarına ve Anatoli yakasından Marçilya bâzerganları varub alışviriş eyledikleri iskelelere karib yerlerin kâdularına hüküm ki:

Françe ilçisi Dergâh-ı Mu‘allâm’a ‘arzuhal sunub Marçilya bâzerganlarının duyûn-ı kadîmesi içün tüccâr-ı mezbûrun metâ’larından Françe pâdişâhının divânında muma-ileyhin vükelâsın alub satdukları metâ’larından yüzde üçer akçe resm ta’yin idüb mukâta’ata bağlayub vech-i meşrûh üzere rûsûm-ı mezbûre cem’ olunub ashâb-ı duyûna virile deyü mektub gönderilmiş iken mezbûrun bâzerganlar zikr olunan rûsûmun mukâta’asın kendü üzerlerine alub rûsûm-ı mezbûreyi cem’ eyleyüb duyûn-ı mezbûreden ashâbına hayli zamandan berü bir akçe ve bir habbe verilmeyüb kendüler ol akçe ile alışviriş idüb bağlayub ve mezbûrlar bi’z-zât metâ’ları ile memâlik-i mahrûseme gelmeyüb metâ’ları ahar kimesneler ile iskelelere gönderüb hile ve hud’a itmekle ashâb-ı duyûn kendüsüne tekâza ve te’âddiden hâli olmadıkları bildürüb duyûn-ı mezbûre edâolunmağçün taht-ı kazânuz da vâki’ iskelelere gelen Marçilya tüccârının metâ’ların Sûdde-i Sa’âdetime getürmek içün ilç-i müşârûn-ileyh kendü tarafında müstakil âdem tâyîn idüb (boş) nâm mübâşir ile göndermek babında emr-i şerîfim rica itmeğın buyurdum ki;

Hükm-i şerîfimle müşârûn-ileyh ilçinin edamı mübâşir-i mezkûr ile her kanginizin taht-ı kazâsına dâhil olurlarsa taht-ı kazânuzda olan iskelelerden Marçilya bâzerganları metâ’lı geldiklerinde veyahut ahar kimesneler ile gönderdiklerinde mübâşir-i mezbûr marifetiyle ol makûle bâzerganların metâ’ları ilç-i müşârûn-ileyhin gönderdiği adamına teslim eylesin ki Sûdde-i Sa’âdetime gönderüb mukâta’at vaz’ olundandan berü ne mikdar akçe hâsıl olumuş ise yüzde üçer akçe hesabı üzere cem’ ve tahsil idüb duyûn-ı kadîm ashâbına tevzî’ oluna eğer tüccâr tâifesi biz bu metâ’yı akçemizle satun aldık deyü hileye sâlik olub ta’allül ve bahane ederler ise ol vechle olan bahanelerine ‘amel eyleyüb madam ki Marçilya’dan gelen metâ’ her kimin elinde bulunursa bulunsun müşârûn-ileyh ilçinin âdemine kabz itdüresin ve mezkûrun bâzerganlar ba’zı askeri ve ehl-i örf tâifesine istinâd eylemekle kanâ’atleriyle Sûdde-i Sa’âdetime gelmekde inâd ve muhalefet iderler ise ol makûleleri men’ ve def’ idüb memnu’ olmayanları ism ve resmleri ile yazub arz idüb emr-i şerîfime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin ve bu hükm-i şerîfi ba’de’n-nazar ilçinin âdemi eline ibkâ eylesin deyü yazılmışdır.

Fi evâsıt-ı şehri Zi’l-ka’de sene 45 (17-26 Nisan 1636).

11- Trablusşam molasına ve Sayda kâdısına hüküm ki:

Norlanda ilçisi ‘arzuhal sunub Trablusşam ve Sayda ve Beyrut ve tevâbi’ iskelelerine varub gelen Norlanda ve ana tâbi olan tüccâr tâifesinin maslahatların görmek için Norlanda konsolosu olan Efrenc vilâyetine gitmek ile yerine Edvar Vilehet Pirga (?) nâm Norlandalu kâimmakam tâyîn olunub vech-i meşrûh üzere tüccâr tâifesinin maslahatların görüb ve mâtekaddem alunagelen ilçilik hakkını almağçün tenbih olunub temessük verilmiş iken zikr olunan iskelelere birkaç pare gemi ile hayli tüccâr tâifesi varub getürdükleri metâ’larının gümrüklerin miriye edâ eylediklerinden sonra mezbûrlardan ‘ahid-nâme-i hümayûn mücebince kadîmden olageldüğü üzere ilçilik hakkın taleb eyledikde zikr olunan iskelelerde Françe konsolosu olan Efrenc sen ahaline konsolos değilsin deyü ilçilik hakkı almağa mâni olub bir mikdarı fuzuli kendüsü kabz idüb ve bir mikdarı dahi emânete konulub te’âddi ve gadr eylemekle Norlanda bayrağı ile gelen gemiler ile tüccâr getürdüğü metâ’ Françe konsolosu ve gayriler müdahale eylemeyüb eğer ilçilik hakkıdır ve eğer gayri ‘avâidleridir Norlanda konsolosu alub kabz idüb hala mezbûr Edvard Vilehet Pirga ol iskelelere berât-ı hümayûnla müstakil konsolos tâyîn olunduğun bildirüb Norlanda bayrağı ile ol iskelelere varub gelen tüccâr tâifesinin umûrun ‘ahid-nâme-i hümayûn mücebince mezkûr görüb ve mukaddema zamanda vaz’ olunan ve Françe konsolosunun zimmetinde olan ilçilik hakkı şer’le alu-virmek için emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda ol zamanda vaz’ olunan ve Françe konsolosu kabz eyledüğü konsolosluk hakkın şer’le mezbûre alıviresin deyü şurûtle emr yazılmışdır.

Fi evâil-i Muharrem sene 1046 (5-14 Haziran 1636).

Yevmü’l-hamis, fi gurre-i şehri muharremü’l-harâm sene sitte ve erba’in ve elf - Bârikallahû teâla

(5 Haziran 1636)

(s. 7)

12- İzmir’den Sakız’a ve Kuşatası’na dolaşub gelince ol yalılarda olan iskelelere ve Südde-i Sa’âdetime gelince karada ve leb-i deryada olan sancâkbeylerine ve kâdılara ve kal’â dizdârlarına ve neferât ağalarına ve iskele emînlerine vesair zâbitlere hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal sunub hala İzmir’de olan vekili zikr olunan iskeleleri dolaşub deryadan ve karadan Südde-i Sa‘âdetime müteveccih oldukda deryada ve menâzil ve merâhilde her kangınızın taht hükümetine dâhil olursa kendüye ve âdemlerine ve esbâb ve tavarlarına kimesne dahl ve ta’ruz itdirmeyüb emîn ve sâlim birbirinize ulaşturmak için emr-i şerîfim taleb itmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda mezkûr her kangınızın taht-ı hükümetine dâhil olursa kendüye ve âdemlerine ve esbâb ve tavarlarına kimesni dahl ve ta’arruz itdirmeyüb ve zâd ve zevâdesi narh-ı rûzi üzere akçesiyle tedarik idüb emîn ve sâlim birbirinize ulaşturasız ve siz ki neferât ağalarısız mahûf ve muhâtara olan yerlede yanına kifâyet mikdarı âdem koşub selâmet üzere konağına ulaştırasız ve deryadan mürûr u ‘ubûr eylemek lazım geldikde iktizâ ederse kayık tutu verüb ve leb-i deryada olan kalâ’lar altına ve limanlara konub göçüb ‘ahid-nâme-i hümâyûna muhalif kimesneye rencide itdirmeyüb huzur-ı hâl ile mürûr u ‘ubûr idüb eşkıya ve ehl-i fesâddan himâyet eyleyüb murâd idindüğü mahale bir gün mukaddem irişdirmeğe ihtimâm eyleyesiz ve bu emri elinde ibkâ eyleyesiz deyü yazılmışdır.

Fi evâil-i şehri-i Muharremü’l-harâm sene 1046 (5-14 Haziran 1636).

13- İzmir mollarına hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal sunub Marçilya bâzergânlarının duyûn-i kadîmesi için Françe pâdişâhının divanında muma-ileyhin vükelâsı kendülerin alub satdukları metâ’larından yüzde üçer akçe resm tâyîn idüb mukâta’a bağlayub vech-i meşrûh üzere rûsum-ı mezbure cem’ olunub ashâb-ı duyûna verile deyü mektub göndermekle Mahmiyye-i İzmir’de olan Boser (?) nâm Françe bâzergânı hayli zamandan berü rûsum-ı mezbûreden birkaç bin gurûş tahsil idüb meblağ-ı mezbûru kabz eylemekle götürüb ashâb-ı duyûna tevzî’ eylemek için âdemlerinden Dormomçon (?) nâm Efrenci vekil nasb idüb göndermekle mezbûr varub taleb iyledikde tâcir-i mezkûr hala bu tahsil eyledüğüm akçe Marçilya bâzergânlarının metâ’ları bahasıdır girü onlara teslim ederim lakin ilçi ve konsolos ile ‘alâkam yokdur deyü tahsil eyledükde ikrâr idüb meblağ-ı mezbûru virmekde ‘inâd eylemekle edâsı babında tenbih olunmuş iken şer’-i şerîf itâat eylemeyüb vekil-i mezbûr mezkûr bâzergân ile senin huzurunda mürâfa’an şer’-i şerîf olduklarında vech-i meşrûh üzere ikrâr idüb lakin virmekde ‘inâd eyledükde sicil idüb hüccet-i şer’iyye virdüğün bildürüb mücebince meblağ-ı mezbûr

mezkûr bâzergândan vekil-i merkûma alıvırılub bu defa dahi virmekde inâd iderse Südde-i Sa'âdetime gönderilmek için emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda mezbûr bâzergân şimdiye değin rûsûm-i mezkûreden ne mikdar akçe tahsil eylemişse ikrâr-ı hüccet mûcebince vekil-i mezbûre şer'le hükm idüb bi-kusur alıviresün bu defa dahi meblağ-ı mezkûru vermekde inâd iderse tâcir-i mezbûru Südde-i Sa'âdetime gönderesin ki gelüb ilç-i mûmaileyh cevab virüb lazım gelen icrâ oluna Françe pâdişâhi 'atebe-i 'ulyam ile dostlukda sâbit-i kadem olmağla ilçisine te'âddi ve erbâb-ı duyûna gadr olmak câiz değildir mezbûr bâzergân rûsûm-i mezbûreyi virmekde inâd iderse ve ba'zı kimesneler mu'ayyin olmağla mâni' olurlarsa men' ve def' eylesin ve şimdidensonra ol iskelelere gelen tüccârın metâ'larından yüzde üç akçeyi mezbûre aldurub ahara dahl itdirmeyesin deyü yazılmışdır.

Fi evâil-i Muharremü'l-harâm sene 1046 (5-14 Haziran 1636).

(s. 8)

14- Haleb beylerbeyisine ve kadısına hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal sunub bundan akdem Marçilya demekle ma'ruf Françe bâzergânlarının Haleb Emîni Bedik nâm Ermeni sebebi ile olan duyûn-ı kadîmeleri için Françe pâdişâhının vükâlası kendü duyûnlarından zıkr olunan tüccâr tâifesinin alub sattukları metâ'larından yüzde üçer akçe resm tâyîn idüb mukâta' bağlayub vech-i meşrûh üzere rûsûm-ı mezbûre cem' olunub ashâb-ı duyûna virile deyü kendüye mektub göndermiş iken mezbûrdan tüccâr tâifesi hileye sulûk idüb rûsûm-ı mezbûreyi virmemek için metâ'larıyla kendüler gelmeyüb İstanbul'a ve memâlik-i mahrûsem benderlerine ve iskelelerine ahar tüccâr tâifesiyle gönderüb birkaç seneden berü bu vechle alışviriş eylemekle rûsûm-ı mezbûreden bir akçe ve bir habbe virilmediği ecilden ashâb-ı duyûn kendüye külli tekâza idüb lakin mukaddema Françe divânında duyûn-ı mezbûreyi vech-i meşrûh üzere Marçilya bâzergânların üzerlerine alub kabul idüb metâ'larımız rehn olsun deyü şart eylemekle âyînleri üzere temessük verilmiş iken bu minvâl üzere hile ve hud'a ile alışviriş eylemekle kendüye zulm ve ashâb-ı duyûna gadr ve te'âddi olduğun bildürüb bender-i Haleb ve İskenderun iskelesine varan Marçilya metâ'ı ve nakd-i gurûşları ve Haleb'den satun alub Françe'ye ve ahar diyara götürecek metâ'aları eğer kendü ellerindedir ve eğer ahar bâzergân zimmetlerindedir her kimin elinde bulunur ise kendü tarafından vekil idüb gönderdiği

adamına (boşluk) mübâşeretiyle aluvirmek babında emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda husus-ı mezbûr her biriniz gereği gibi mukayyed olub dahi bender-i Haleb'e ve İskenderun iskelesine varan Marçilya bâzergânlarının metâ'ı ve nakd-i gurûşları ve Haleb'den alub Françeye ve ahar diyara götürecekleri emti'aları eğer kendü ellerindedir ve eğer ahar kimesne ellerindedir her kimde bulunursa cümlesi mübâşir-i mezbûr ma'arifeti ile müşarûn-ileyhin vekiline teslim idüb ashâbı ile maan Südde-i Sa'âdetime gönderesin eğer mezbûrun tüccâr tâifesi ol cânibde askeri tâifesinden ve gayriden ba'zı kimesnelere istinad eylemekle inâd ve muhalefet iderlerse men' ve def' idüb memnu' olmayanları ism ve resmleri ile yazub arz eylesin ve ol makûle inâd eden bâzergânları dahi mübâşir-i mezbûr ile Südde-i Sa'âdetime gönderesün deyü emr-i şerîfimin hilâfına emr-i ahar ibrâz olunursa tehire koyub işbu emr-i hümayûnum mazmun-ı münifi ile 'amel eyleyesin ve bi'l-cümle bu babda ilçi-i müşarûn-ileyhe külli ta'ddi ve ashâb-ı duyûna ziyade gadr olmuşdur husus-ı mezbûre her biriniz onât vechle mukayyed olub ne tarik ile mümkün ve müyesser olursa eşya-i mezkûreyi vekil-i mezbûre aluverüb zabt olunub 'ahid-nâme-i hümayûna ve emr-i şerîfe muhalif kimesneye iş itdirmeyesin deyü yazılmışdır.

Fi evâhir-i Muharrem sene 46 (25 Haziran - 4 Temmuz 1636).

15- Südde-i Sa'âdetimde serhad-ı mansûrem nihâyetine varınca yol üzerlerinde vâki olan sancâkbeylerine ve kadılara ve kılâ' dizdârlarına ve neferât ağalarına ve voyvodalara ve sair zâbitlere hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal sunub Françe'ya tabi Paris şehrinde Nikola ve Yako ve Petro nâm Françelular iki nefer hizmetkârları ile Kuds-ı Şerîf ziyaretine varub edâ-yı ziyaret idüb hala girü memleketlerine gitmek icâb itmekle serhad-ı mansûrem nihâyetine varınca menâzil ü dâhilinde kimesne rencide eylemeyüb emîn ve sâlim beraberinin irsâl eylemek için emr-i şerîfim rica itmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda mezkûrlar emr-i şerîfimle her kanginizin taht-ı hükûmetine dâhil olurlarsa menâzil ve merâhilde derbendlerde ve merâda konub göçüb kendülerine ve âdemlerine ve tavarlarına ve esbâb ve tavarlarına hilâf-ı şer' ve kanun kimesne dahl ve ta'ruz itdirmeyüb emîn ve sâlim birbirinize ulaşıdurasız ve zâd ve zevâde vesair mühimmâtın narh-ı rûzi üzere akçesiyle tedarik idüb bir hususda müzâyaka

çekdirmeyesiz ve siz ki neferât ağalarısız mahûf ve muhâtara olan yerlerde yanında kifâyet mikdarı âdem koşub konağına ulaşıdurasüz askeri ve ehl-i örf tâifesi ahz ve celb için rencide ederlerse himâyet ve siyânet eyleyüb hilâf-ı şer' ve kanun kimesneyi rencide ve remide etdirmeyüb mahal-i mezbûre bir gün evvel ulaşıdurub ve yollarda eğlendirmeyüb 'ahid-nâme-i hümayûna ve emr-i şerîfime muhalif kimesneye iş itdirmeyesiz ve ba'de'n-nazar bu emr-i şerîfimi ellerinde ibkâ eyleyesiz deyü yazılmışdır.

Fi evâil-i şehri-i Saferü'l-hayr sene 1046 (5 Temmuz 1636).

(s. 9)

16- Vezir Ken'ân Paşa'ya ve Ruscuk kadısına hüküm ki:

Ruscuk sâkinlerinden Hacı Osman nâm kimesne bundan akdem Malta'da esir olmağla Gürcü Tırtır (?) nâm zımmi mezbûru bin iki yüz yetmiş gurûş bahâ ile halâs idüb Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden mukaddema ol cânibde zümre-i mezbûreye serdar olan Muhammed ve Ahmed ve Hüseyin Çavuşoğlu ve Balcı 'Ali nâm solak kefil olmağla zıkr olunan gurûşun beş yüz altmış gurûşuna mezkûr Solak yeddinden mezbûr Tırtır'ın yedinden karındaşı Miker (?) nâm zimmiye teslim olunan yedi yüz on gurûş bâki kalmağın meblağ-ı mezbûr mezkûr Hacı Osman'dan veyahut kefilasından şer'le tahsil olunub aluvermek için yeniçeri ağası kaimmakâmı olub sekbânbaşı olan Muhammed zide mecdehu tarafından Gediklülerden Mustafa nâm yeniçeri mübâşir tâyin olunub mektub virilmeğın şer'le hakkı tahsil olunub alıvirmek eğer tahsili mümkün olmaz ise mezkûr Hacı Osman ve kefilleri mübâşir-i mezbûr ile Südde-i Sa'âdetime gönderilmek fermânım olmuşdur buyurdum ki;

Vusûl buldukda husus-ı mezbûru hakk üzere teftiş ve tefahhus idüb göresün zıkr olunan bin iki yüz yetmiş gurûşun ol mikdarı verilüb bâkisi Hacı Osman'ın zimmetinde kalduğu vâki ise müşarûn-ileyh tarafından verilen mektub mücebince ba'de's-sübût meblağ-ı mezkûri Hacı Osman'dan veyahut kefillerinden şer'le tahsil idüb bi-kusur alıvirüb ta'allül ve inâd itdirmeyesin diye düşmandan bahâsın virüb esir halâs halas edenlerin hakların verilmeyüb teâ'ddi olursa min-ba'd esir ishâlasına gayri kimesneler takayyüd etmemek lazım gelür bu babda tamam-ı dikkat ve ihtimâm idüb be-her-hâl meblağ-ı mezbûrdan bir akçe ve bir habbe bâki kodurmayub cümlesin şer'en müteveccih olanlardan alıvirüb haklaşıdurub virmekde inâd ederse kendüsün ve

kefillerin mübâşir-i mezbûrla ağaları mektubu mücebince gönderesin ki gelüb bu cânibde görölüb icrâ-yı hakk ola deyü emr-i şerifi yazılmışdır.

Fi evâhir-i Rebî'ü'l-evvel sene 1046 (23 Ağustos- 1Eylül 1636)

Bu emr-i şerif Françe ilçisi tarafından tercüman yeddinde gelüb yazılmışdır. Buyrulduzu ağa mektubu üzerindedir hattım hattıyladır.

17- Sabika Tunus beylerbeyisi olub hala ber-vech-i arpalık Mora sancâğına mutasarrıf Ahmed Paşa'ya ve Balyabadra kadısına hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal sunub Balyabadra'da olan Françe konsolosu ve Françe tüccârı metâ'larından ba'zı kimesnelere fûruht idüb akçesin taleb eylediklerinden siz metâ'larını bize değer bahası ile virmedünüz değerinden ziyadeye virdünüz deyü aldıkları metâ' ashâbının üzerine bırağub te'addî eylemekle husus-ı mezbûr şeyhü'l-islamdan istiftâ olundukda bey'-i mün'akid olduktan sonra tekrar fesh ve red kadir olmaz deyü fetvâ-yı şerif verilmekle mezbûrdan tüccâr ol vechle rencide olunmamak için emr-i şerifim taleb etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda husus-ı mezbûru hakk üzere teftiş ve tefahhus idüb göresin mezbûran tüccâr ol vechle te'addî eyledikleri vâki ise men' ve def' idüb tüccârın metâ'sını ihtiyârlarıyla satub alub kabul eylediklerinden sonra ol vechle değer bahasından ziyadeye virdünüz deyü bahane ile girüye redd itdirmekle te'addî itdirmeyesin tüccâra hilâf-ı şer' ve kanun tea'ddi olunmak câiz değildir husus-ı mezbûre gereği gibi mukayyed olub tüccâr tâifesi himâyet ve siyânet eyleyüb fetvâ-yı şerîfeye ve emr-i hümayûnuma muhalif kimesneye iş itdirmeyesün deyü emr-i şerifim yazılmışdır.

Fi evâsıt-ı şehir-i Zi'l-ka'de sene 1046 (6-15 Nisan 1637).

(s. 10)

18- Sâbika Tunus beylerbeyisi olub hala ber-vech-i arpalık Mora sancâğına mutasarrıf olan Ahmed Paşa'ya ve livâ-i mezbûrede vâki olan kâdılara hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal sunub Françe pâdişâhı ecdâd-ı izâmım zaman-ı şerîfelerinden ile maşallah atebe-i ulyâm ile dostluk ve sulh ve salâh üzere olub muttasıl bâzergânları memâlik-i mahrusama gelüb gidüb ticaret ve alış-veriş idüb kanun üzere metâ'larının gümrüklerin edâ eylediklerinde sonra ziyade nesne taleb eylemeyeler deyü ellerinde olan 'ahid-nâme-i hümayûnda mestûr ve mukayyed iken sen ki mir-i miran müşarûnileyhsin Mora iskelelerine varan Françe bâzergânları metâ'larının kanun-ı kadîm üzere gümrükleri edâ eylediklerinden sonra 'ahid-nâme-i hümayûna muhalif senin tarafından dahi bir gümrük taleb olunub ve kuzzât dahi yüz gurûş ve Anapoli kapudânı dahi kırk gurûş ve kethüdâsı dahi on gurûş taleb idüb ve bundan gayri dahi nice rüsûm ve a'vâid talebi ile tüccârı rencide eylediklerin bildürüb tüccâr tâifesi ol iskelelere vardukdan münkâtı' olmağla min-ba'd ol vechle rencide olunmayub men' olunmağçün emr-i şerîfim taleb itmeğın buyurdum ki;

Vusûl buldukda husus-ı mezbûru hakk üzere teftiş ve tefahhus idüb göresün tüccâra ol vechle te'âddi olunduğu vâki ise mezbûrlar kanun-ı kadîm üzere ol iskeleler varub metâ'larının gümrükleri bi't-tamam edâ eylediklerinden sonra kendü tarafından tekrar gümrük namına nesne aldirmayub kâdılara ve Anapoli kapudânına ve ahar dahi kadîmden ola gelene muhalif rüsûm ve a'vâid namına bir akçe ve bir habbelerin aldirmayasız 'ahid-nâme-i hümayûna mugâyir rüsûm ve avâidd namına akçe taleb idenleri men' ve def' eyleyesin memnu' olmayanlar muhtaç-ı arz olanlardan ise isim ve resimleriyle yazub arz idüb değiller ise şer'le haklarından lazım geleni icrâ eyleyesin tüccâr tâifesine tea'ddi olunmağla memâlik-i mahrusama gelüb gitmekden münkâtı' olub miriye aid olan gümrük mahsulüne noksan-ı müretteb olmak lazım gelür bu babda her biriniz gereği gibi mukayyed olub tüccârı himâyet ve siyânet eyleyüb 'ahid-nâme-i hümayûna muhalif ve kadîmden ola gelene ve emr-i şerîfime mugâyir bir akçe ve bir habbelerin ziyade aldirmayasın deyü yazılmışdır ve ba'de'n-nazar bu hükmü tüccârın ellerinde ibkâ eyleyesin denildi.

Fî evâsıt-ı Zi'l-ka'de sene 46 (6-15 Nisan 1637).

19- Girü müşarûh-ileyh Ahmed Paşa'ya ve kâdılara hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal sunub Françe tüccârı Mora sancâğında vâki olan iskelelere gemiler ile varub zahire ve çuka ve yağ ve bunun emsâli ba'zı metâ' götürüb şimdiye değin metâ'ların bâyi' ve müşteri mâbeyinlerinde rızaları olan müretteb bahâ ile bey' ide gelmişler iken zikr olunan iskelelerde vâki tüccâr tâifesi zahireden gayri getürdükleri metâ'yı mahza ayağına urmak için değerinden eksüğe alçak baha takdir idüb ve bunlar talib değiller iken kendü metâ'ların değerinden ziyade bahâ ile cebren üzerlerine bırağub envâ-i tea'ddi ve tecâvüz eylediklerin bildürüb men' olunmağçün emr-i şerîfim taleb itmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda husus-ı mezbûru hakk üzere teftiş ve tefahhus idüb göresin mezbûrlar tüccârı ol vechle rencide eyledikleri vâki ise men' ve def' idüb min-ba'd tüccârın getürdükleri metâ'a değerinden eksüğe almak baha-i takdir itdirmeyüb bâyi' ve müşteri mâ-beyinlerinden rızaları olan müretteb-i değer bahâ ile alub satub alışviriş eyleyeler ve Françe bâzîrgânları dahi madam ki tüccârın metâ'atı rızaları ile almak murâd idinmeyeler cebren üzerlerine bıraktırmayub ol makûleleri dahi men' ve def' eylesin tüccâr tâifesine vech-i meşrûh üzere tea'ddi olunmak câiz değildir her biriniz zikr olunan hususlara gereği gibi mukayyed olub ol makûle tecâvüz idenleri men' ve def' edüb 'ahid-nâme-i hümâyûna ve emr-i şerîfe muhalif kimesneye iş itdirmeyesin deyü emri ibkâ eylesin deyü yazılmışdır.

Fi evâsıt Zi'l-ka'de sene 1046 (6-15 Nisan 1637).

(s. 11)

20- Anapoli ve Moton ve Koron ve Anavarin ve Badra ve Menekşe kâdularına vesair Mora ve Mizistre iskelelerine karîb olan yerlerin kâdularına hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal sunub bundan akdem Trablusşam/garb beylerbeyisinin çekdiri ve kalitesi ol sentlerde bir Françe gemisine rast geldikde alub içinde mevcut bulunan Françelûleri esir idüb haliya taht-ı hükümetinizde ba'zı kimesnelerin ellerinde olduğun haber alınmağla 'ahid-nâme-i hümâyûn mûcebince mezkûrlar her kimin elinde bulunurlar ise ıtlak olunub ol cânibde olan Mizistre konsolosuna teslim olunmağçün emr-i şerîfim rica itmeğin 'ahid-nâme-i hümâyûn mûcebince ıtlak olunalar deyü fermân-ı şerîfim sadır olmuşdur buyurdum ki;

Vusûl buldukda husus-ı mezbûreyi gereği gibi mukayyed olub göresiz ol esirler ol cânibde olduğu muhakkak ise mezkûrun esirler kaç nefer olub kimin elinde bulunurlar ise ‘ahid-nâme-i hümâyûn mûcebince ellerinden alub ıtlak idüb mezbûr konsolosa teslim eylesiz ki memleketlerine (silik) eğer sahibleri yerlû esirleri akçemiz ile satun alduk deyü virmekde ta’allûl ve bahane iderler ise esirleri alub ıtlak eyleyesiz nihayet esir sahibleri satun aldıkları âdemleri bulub akçeleri şer’le anlardan talep idüb alalar eğer siz ne sâkib olub vermekde inad ve muhalefet iderler ise ol makûleleri isim ve resmleri ile yazub arz eyleyesiz deyü yazılmışdır.

Fi evâhir-i Zi’l-ka’de sene 1046 (16-15 Nisan 1637).

21- Mürbed (?) ve Termiye ve Sandolo (?) cezirelerinde vâki olan kâdılara hüküm ki:

Françe ilçisi Sûdde-i Sa’âdetime ‘arzuhal idüb Françe gemileri ile tüccâr tâifesi getürdükleri ve alub götürdükleri metâ’ların yüzde ikişer akçe konsolos hakkı tââyîn olunmuşken zikr olunan Mürbed (?) ve Termiye ve Sandolo (?) cezirelerine konsolos tââyîn olunan Nikola nâm zimmi zikr olunan cezirelere varan gemilerinin getürdükleri ve alub götürdükleri metâ’ların ‘ahid-nâme-i hümâyûn mûcebince rûsûm-ı mezbûre talep olundukda Termiyeli Moskozona (?) ve Minhaili (?) ve Annoki (?) ve Papaki (?) ve Cezire-i Sandolo’dan Vahlad (?) ve Bomaro (?) nâm zimmiler ‘ahid-nâme-i hümâyûna mugâyir konsolos avâidlerine mâni olub virmeyüb hala zimmilerin bir yıllık konsolos hakkı olmağla ziyade hayf idüb vech-i meşrûh üzere zikr olunan cezirelerine gelüb giden Françe gemileri ve Françe bayrağı altında yürüyen gemilerden rûsûm-ı mezbûre bi’t-tamam alu virülüb te’âddi itdirmemek babında emr-i şerifim virmeğin rica itmeğin kadîmden ola geldüğü üzere avâidin vireler eğer vech-i meşrûh üzere avâidlerinden ne denli almış ise girü redd olunmak emr idüb buyurdum ki;

Vusûl buldukda emrim üzere ‘amel idüb dahi mezbûrun zimmilerin Françe gemileri ile getürdükleri ve alub götürdükleri metâ’larımızdan ‘ahid-nâme-i hümâyûn mûcebince yüzde iki akçe konsolosluk hakkı mezbûr konsolosa hükm idüb bi-kusur alu virüb ‘ahid-nâme-i hümâyûn ve işbu emr-i şerîfime mugâyir ber-vechle ta’allûl ve inad itdirmeyesin Françe pâdişâhi cenâb-ı devlet-i âliyyeyle dostluk sâbit-kadem olmağla konsolosunun avâidine zarar ve noksan müretteb olmak câiz değildir husus-ı mezbûre her biriniz gereği gibi mukayyed olub Françe gemileriyle ve bayrağı altında

yürüyen gemileriyle metâ' getüren tüccâr tâifesi her kim olursa olsun yüzde iki akçe konsolosluk hakkı alıvirdikten sonra mezbûrun tüccârın zimmetlerinde olan bir yıllık avâidin dahi bi't-tamam alıviresin ikdâm ve ihtimâm idüb 'ahid-nâme-i hümâyûna mugâyir ve emr-i şerîfime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin ve ba'de'n-nazar bu hükmü hümâyûnumu mezbûr konsolosun elinde ibkâ idüb alamet-i şerîfeme itimad kılasız.

Fi evâsıt-ı C sene 1047 (31- Ekim-09 Kasım 1637).

(s. 12)

22- Sûdde-i Sa'âdetimden Françe vilâyeti serhaddine varınca yol üzerinde vâki olan sancâkbeylerine ve kâdılara ve kılâ' dizdârlarına ve neferleri ağalarına ve voyvodalara vesair zabıtlere hüküm ki:

Haliya Sûdde-i Sa'âdetimde olan Françe ilçisi 'arzuhal sunub Françe'den durdukda medarıma nâme ile gelen beyzâde Petro edâ-yı hizmet itmekle haliya üç nefer âdemi ile girü Françe vilâyetine gitmek murâd idüb ol babda serhad-ı mansûrem nihayetine varınca karada ve deryada uğraduğu menâzil ve merâhilde kimesneye rencide eylemeyüb emîn ve sâlim birbirinize irsâl eylemek için izn-i hümâyûnum rica itmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda mezkûr beyzâde Petro üç nefer âdem ile her kangınızın taht-ı hükûmetine dâhil olur ise menâzil ve merâhilde derbendlerde ve ma'berlerde konub ve göçüb ve kendülere ve âdemlerine ve tavarlarına ve esbâblarına hilâf-ı şer' ve kanun kimesneye dahl ve ta'arruz itdirmeyüb emîn ve sâlim birbirinize ulaşıdurasız ve zâd ve zevâde vesair mühimmatı narh-ı rûzi üzere akçesiyle tedarik idüb bir hususda müzâyaka çekdirmeyesiz ve siz ki neferât ağalarısiz mahûf ve muhâtara olan yerlerde yanında kifâyet mikdarı âdem koşub konağına ulaşıdurasız askeri ve ehl-i örf tâifesi ahz ve celb için rencide ederler ise himâyet ve siyânet eyleyüb hilâf-ı şer' ve kanun kimesneye rencide ve remide etdirmeyüb mahal-i mezbûra bir gün evvel ulaşıdurub ve yollarda eğlendirmeyüb 'ahid-nâme-i hümâyûna ve emr-i şerîfime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnum ellerinde ibkâ idüb alâmet-i şerîfe itimâd kılasız.

Fi evâhir-i şehri-i Şevvâli'l-mükerrem sene 1047 (8-16 Mart 1638).

23- *Antalya kâdısına hüküm ki:*

Françe ilçisi Sûdde-i Sa'âdetime 'arzuhal sunub Françe gemileri memâlik-i mahrûsem iskelelerine dâhil olduklarında gemi hüddâmı ve kendülerine lazım olan zâd ve zevâdeleri narh-ı rûzi üzere akçeleriyle alub kimesne mâni olmaya deyü 'ahid-nâme-i hümâyûnda mestûr iken hala zikr olunan Françe gemileri Antalya iskelesine varub kumanya için gemiler bulunduğu zamanda akçeleriyle un almak murâd eylediklerinde vilâyet-i mezbûrede ba'zı kimesneler mâni oldukları bildürüb 'ahid-nâme mücebince kumanyalar için akçe ile kifayet mikdarı un iştirâ eylediklerinde kimesne mâni olmamak için emr-i şerîfim rica eyledüğü ecilden buyurdum ki;

Hükm-i şerifimle vusûl buldukda zikr olunan Françe gemileri Antalya iskelesine varub kumanya için gemiler bulunduğu zamanda un almak murâd idindiklerinde narh-ı rûzi üzere akçeleriyle kifâyet mikdarı un iştirâ itdirüb 'ahid-nâme-i hümâyûna muhalif kimesneye dahl ve ta'arruz itdirmeyesin eski gibi mâni olub rencide ederler ise men' ve def' eylesin ama bu babda ziyade ihtimâm idüb ancak kumanya için kifâyet mikdarı aldurub ziyade aldirmayasun bu babda gereği gibi mukayyed olub 'ahid-nâme-i hümâyûna ve emr-i şerîfime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin.

Fi evâil-i Zi'l-ka'de'üş- şerife sene 1047 (17-26 Mart 1638)

24- *İzmir kâdısına hüküm ki:*

Françe ilçisi Konte De Henri 'arzuhal sunub memâlik-i mahrûseme gelüb giden Françe tüccârı Asitâne-i Sa'âdetde olan Françe ilçilerine kadîmde rüsûm-i aliyelerin vire gelmiş iken birkaç seneden berü virmedikleri ecilden tarafından İzmir'e âdem gönderüb taleb eyledikde İzmir'de olan konsolos ve Françe tâcirleri ilçiyeye â'id olan rüsûm-ı aliyeyi vermekde muhalefet eylemezler amma ta'arruz eyleyüb tahsil ve irsâline va'de vermek hususunda kendüden temessük rica eyledüklerine binâen mezbûr Konte De Petro kendünün ve Venedik ve Flemenk ilçilerinin imzaları ile temessük virüb lakin konsolos ve tâcirler ahde vefâ etmeyüb virdüğü va'denin zamanı mürûr ile bi-hayli müddet olduğundan gayri mezbûrların üzerinde yigirmi bin gurûşdan ziyade hakkı var iken bir akçe ve habbe göndermemeleri ile ilçe-i mezbûr bu hususu Françe pâdişâhine ilam itmeğin şimdiye değin rüsûm-ı aliyesi ne mikdar akçe olmuş ise virilsin ve bir ilçe ahara varıncaya değin dahi ne alub gelür ise vireler deyü mektub göndermekden gerü 'ahid-nâme-i hümâyûn ve mukaddema verilen evâmîr-i aliyye ve

Françe pâdişâhının (s. 13) kendiye muhalif rûsûm-ı aliyenin göndermedikleri cihetden zıkr olunan rûsûm-i aliyesi İzmir’de olan Efrenc konsolosundan ve tâcirlerinden alıvirüb te’âddi itdirmemek babında hükm-i hümâyûnum rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda husus-ı mezbûre mukayyed olub göresin arz olunduğu üzere ol cânibde olan Françe konsolosu ve tâcirleri mezbûra aid olan rûsûm-i aliyeyi göndermeyüb te’a’ddi itdükleri vâki ise bu babda ‘ahid-nâme-i hümâyûnum mûcebince virilen evâmir-i ‘aliyyem ve Françe pâdişâhının mektubu muktezâsı üzere min-ba’d Françe konsolosuna ve tâcirlerine ta’allül ve bahane itdirmeyüb ilç-i mezbûre tâyin olunan rûsûm-ı aliyesi bi-kusur mezbûrlardan taleb ve tahsil idüb adamları ile kendüye ırsâl ve isâl eyleyüb bu babda ber-vechle konsolosa ve tâcirlerle ta’allül ve bahane itdirmeyüb husus-ı mezbûr için emr-i ahar varid eylemeyesin.

Fi evâsıt-ı Zi’l-hicce sene 47 (26 Nisan-5 Mayıs 1638).

25- Âsitâne-i Sa’âdet’den karadan ve denizden Françe vilâyeti sınırına varınca yol üzerinde vâki olan sancâkbeylerine ve kâdılara ve kılâ’ dizdârlarına ve neferat ağalarına ve voyvodalara ve sair zabıtlere hüküm ki:

Bi’l-fiil Südde-i Sa’âdetimde mukîm olan Françe ilçisi kıdvetü’l-ümerâi’l-Mesihîyye Konte De Petri Dergâh-ı Mu’allâm’a ‘arzuhal sunub kendüsü icâzet-i aliyem ile Françe vilâyetine gitmezden mukaddem ol cânibde olan hizmet ve mashalatı görmek için eşi olan Françe tarafına göndermek iktizâ eyledikde yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde kimesne rencide ve remide eylemeyüb dahl ve ta’aruz olunmamak babında emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda mezbûr ilçinin hatunun Françe vilâyetine teveccüh eyleyüb gitduğünde her kangınızın taht-ı hükümet ve kazâsına dâhil olur ise kendüye ve on iki nefer ademisine ve esbâb ve tavarlarına bir ferdi dahl ve ta’aruz itdirmeyüb Françe sınırına varub dâhil oluncaya değin birbirinize emîn ve sâlim ulaştırub ve zâd ve zevâdd ve sair mühimmatın narh-ı rûzi üzere akçesiyle tedarik idüb her hususda müzâyaka çekdirmeyesiz ve siz ki neferât ağalarınız mahûf ve muhâtara olan yerlerde yanına kifâyet mikdarı âdem koşub konağına ulaştırırsınız askeri ve ehl-i örf tâifesi ahz ve celb için rencide ederler ise himâyet ve siyânet eyleyüb ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalif ve evâmir-i aliyeye mugâyir kimesneye iş itdirmeyesiz.

Fi evâsıt-ı Zi’l-hicce sene 47 (26 Nisan-5 Mayıs 1638).

26- Mısır muhâfazasında olan Vezir Mehmed Paşa (silik) ve Mısır mollasına ve İskenderiye beyine ve kâdısına hüküm ki:

Bi'l-fiil Südde-i Sa'âdetimde mukim olan Françe pâdişâhının ilçisi kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye Konte De Petri Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arzuhal sunub mâtekaddemden harbî kefare tâifesinden Ceneviz ve Portagal ve Katalan tâcirleri ve Sicilya ve Ankona ve İspanya ve Florantina ve bi'l-cümle Françe pâdişâhının kadîmi dostluğu muktezâsınca tevaib-i mezbûreden memâlik-i mahrûseme kendü halinde ticaret ve ziyaret tarikiyle gelüb giden tüccâr gemileri Françe bayrağı taşıyub benderlerden Françe konsoloslarına müracaat eyleyüb ahardan bir ferdin bayrağı altında yürüyeler deyü ellerinde olan 'ahid-nâmelerde mestûr ve mukayyed olmağla bu ana değin harbî kefare tâifesi minvâl-i muharrer üzere ticaret ve ziyaret için memâlik-i mahrûseme gelüb gitmek iktizâ eyledikde 'ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince her biri Françe bayrağı taşıyub uğradukları benderlerde Françe konsolosuna müracaat ederler iken ba'dehu ba'zı illet sebebi ile tevâib-i mezbûre memâlik-i mahrûseme gelmek üzere gelüb gitmekten men' olunmağla Françe pâdişâhı der-devlet-i medarîma nâme gönderüb harbîler ticaretinden men' oldukları takdirce Kuds-ı Şerîfe ziyaretini evvelden ve olageldikleri üzere varub gelüb rencide olunmayalar ve ba'dehu zaman tavâib-i mezbûreye ticaret için memâlik-i mahrûseme gelüb gitmeğe ruhsat verilür ise ol zamanda girü Françe bayrağı altında gelüb gidüb ticaret eyleyeler deyü rica ve iltimas eylemekle ricası kabul-ı karin olub minvâl-i meşrûh üzere bu hususda 'ahid-nâme-i hümâyûnumda tayin ve tasrih olmuşken İngiltere baylosu bu babda hilâf-ı vâki inhâ ile bin kırk altı senesi Ramazanında zikr olunan harbî tâifesinden ticaret ve ziyaret tarikiyle memâlik-i mahrûseye gelüb gidenler İngiltere bayrağı altında yürüyüb İngiltere konsoloslarına müracaat eyleye deyü emir alub bu husus 'ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir olmağla men' olub harbîlerden ticaret ile gelüb gidenler mâtekaddem olageldüğü üzere Françe bayrağı altında yürüyüb 'ahid-nâme ve olagelene muhalif İngiltere vesairlerinin bayrağın taşımayalar deyü emr-i şerîfim rica etmeğın buyurdum ki;

Vusûl buldukda husus-ı mezbûre bi'z-zat mukayyed ve ihtimâm idüb vech-i meşrûh üzere harbîlerden ticaret tarikiyle memâlik-i mahrûsama gelüb gitmeğe icâzet virilen kalyonlar Françe pâdişâhının bayrağı nasb idüb aharın bayrağı altında gelüb gitmeğe kat'iyyen rıza göstermeyeler deyü 'ahid-nâme-i hümâyûnum mestur (s. 14) ve mukayyed zikr olunan İngiltere'de baylosu ol makûle harbî kendü bayrakları nasb

etmek için emr-i şerîfîm alub harbî tüccâr kalyonları bu tarikle memâlik-i mahrûsama götürüb kendü konsoloslarına müracaat etdürdükleri vâki ise câiz değildir bu babda Françe pâdişâhına verilen ‘ahid-nâme-i hümayûnum mücebince ‘amel idüb bu makûle zikr olunan Ceneviz ve Portagal ve Katalan ve Sicilya ve Ankona ve İspanya ve Florentina tâifesinden ticaret ve ziyaret için memâlik-i mahrûsama gelmeğe izn ve icâzet verilen kalyonları gelüb gitmeğe iktizâ eyledükde Françe bayrağı nasb idüb ve benderlerde Françe konsolosuna müracaat idüb İngiltere vesair krallarına bağrağı getürmeyüb ‘ahid-nâme-i hümayûnum mücebince ‘amel eyeleyeler ve’l-hâsıl bu babda İngiltere kralının konsolosa minvâl-i meşrûh üzere mukaddem ve mâhir tarikiyle emr-i şerîfîm ibrâz iderse ‘ahid-nâme-i hümayûnuma muhalif olmağla her kim idüb Âsitâne-i Sa’âdet’e gönderesün.

27- İstanbul muhâfazasında olan Vezir Musa Paşa hazretlerine hüküm ki ve İstanbul ve Galata kâdularına hüküm ki:

Françe ilçisi olan Konte De Petri ordu-yu hümayûnuma ‘arzuhal sunub bundan akdem ba’zı kimesneden bir mikdar deyn bırakub lakin hala Françe cânibinden İzmir İskelesine metâ’lar yüklü bir gemileri gelüb ve İstanbul’a dahi küffar olan nice gemiler gelmek üzere olmağla ol dâyinler zikr olunan İzmir iskelesine gelen gemilerdeki metâ’ ve bundan sonra Âsitâne-i Sa’âdet’de gelecek gemilerine ve metâ’larına mezkûrun deyni için müdahale etmek istedikleri bildürüb ol babda ilm-i ulema-i müctehidin bi’l-fiil şeyhü’l-islâm olan Mevlâna Yahya edâma’llâhu te’âlâ fezâ’ilehü tarafından fetvâ-yı şerîf olduğu bildürüb mücebince ‘amel olunmak babından emr-i şerîfîm rica etmeğın buyurdum ki;

Vusûl buldukda husus-ı mezbûre bi’z-zât mukayyed olub göresin arz ve ilâm olunduğu üzere ise müceddid zikr olunan ilçî deyn almışdır deyü ol dâyinler Françe vilâyetinden gelen tâcirlerin gemilerine ve metâ’larına dahl etmek muktezâ-yı şer’-i kadîme muhalif olmağın bu babda olan fetvâ-yı şerîf mücebince ‘amel idüb mezkûrun deyni için aharın esbabına dahl ve ta’arruz itdirmeyesin şöyle bilesün.

Fi evâhir-i Zi’l-hicce sene 1047 (6-14 Mayıs 1638).

28- Mora sancâğına mutasarrıf olan Ahmed dâme ikbaluhûya hüküm ki:

Françe ve Norlanda ilçisi ‘arzuhal sunub bundan akdem Tarblusgarb beylerbeyinin çekdirme kalitesi bunların sagiri limânında alduğı gemisinin içinde bulunub garet olunan emtia’ Anapoli iskelesinde mukîm olan Françe konsolosuna teslim olunmak için emr-i şerîfîm verilmeğe Mora hâkimi olan mezbûr Anapoli konsolosuna teslim etmeğe ol dahi bana burada metâ’ teslim olunmuşdur deyü mezbûrun ilçisi mektub göndermişken hala tekrar bir mektub dahi gönderüb mazmûnunca ol metâ’dan bana şey-i kalîl teslim (silik) olundu deyü (...) kelimâtında münâkisa bulunmağla hitabet ve özü bilâ-hata olmuşken mezbûr konsolos kabz eylediğı metâ’ ile Südde-i Sa’âdetime gönderüb emta’i sahiblerine teslim olunmak için emr-i şerîf rica etmeleri ile mezbûr konsolos zikr olunan gemilere ne mikdar emti’a alub kabz eylemiş ise defteri ve metâ’sı ile maan Âsitâne’ye gönderilmek için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fi evâhir Zi’l-hicce sene 1047 (6-14 Mayıs 1638).

(s. 15)

**Yevmü’l-isneyn, fî gurre-i şehr-i muharremü’l-harâm sene 1048-
Bârikallahû te’ala (15 Mayıs 1638)**

29- İzmir kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal sunub Françe pâdişâhın re’âyalarından olub Marçilya’ya karîb Lasyote (?) nâm şehr sâkinlerinden olan Patron Andre Karo (?) nâm re’is daimâ ticâret tari’ki ile İzmir iskelesine varub gelüb kendü halinde ticâret idüb halâ dahi İzmir’e gelürken Malta’ya uğradukda ehl-i islâm esirlerinden birkaç Müslüman esirlikden halâs olmağla bizi İzmir’e götür deyü mezbûre kefâlet eylediklerinde Midilli’de Rum sefinesi vardur her zaman Müslüman esirlerin evvel götüre gelmişdir ana gidün hala benim halkım vardur deyü gadr idüb cevap vermekle kimesneyi almayub ba’dehu mezbûrun esirler İzmir’e geldiklerinde içlerinden Abdi nâm kimesne mezkûr reise mülâkat eyledikde müceddid kimesne almaduğı için gazez eylemeğe korsandur deyü mezbûre iftira idüb te’addî eylemekden hali olmayub lakin mezkûr reis daima ol semtlere ticaret tariki ile varub gelüb kendü halinde ve kâr u keşide olduğı İzmir’de olan ümenâ ve tüccârın ma’lumları olduğı bildirüb şer’ ve kanun ve ‘ahid-

nâme-i hümâyûna muhalif rencide itdirilmemek için emr-i şerîf rica etmeğin İzmir'de olan Françe baylosunun ve ümenâ ve tüccârın ma'lumları olup kimesneye zarar ve ziyân eylemeyüb korsan olmayub kendü halinde ile ticaret üzere olduğuna şehâdet ederler ise ol vechle rencide olunmamak emr idüb buyurdum ki;

Vusûl buldukda husus-ı mezbûru hakk üzere göresin fi'l-vâki mezbûr korsan olmayub kimesneye zarar ve ziyânı yoğsa ve bâzergân olup kendü halinde olduğu Françe konsolosunun ve ümenâ ve tüccârın ma'lumları ise mezbûr kimesneyi rencide etdirmeyüb ol-vechle te'addî edenleri men' ve def' iyleyesin memnu'a olmayanlar muhtaç-ı arz olanlardan ise yazub arz idüb değiller ise şer'le haklarında lazım geleni icrâ iyleyesin tüccâr tâifesine tea'ddi olunmak câiz değildir husus-ı mezbûre gereği gibi mukayyed olup mebzuru zülme ve ashâb-ı ağrâzdan himâyet ve siyânet eyleyüb şer' ve kanuna ve 'ahid-nâme-i hümâyûna ve emr-i şerîfime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin ve ba'de'n-nazar bu hükmü mezkûrun elinde ibka iyleyesin deyü emr-i şerîf yazılmışdır.

Fi evâil-i Safer sene 1048 (14-23 Haziran 1638).

30- İzmir mollasına hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal sunub Françe pâdişâhı reayalarından Şerar (?) nâm Françelu bundan akdem Françe bâzergânlarına konsolos olmağla bir buçuk sene hizmet-i mezbûrede olmağla mahmiye-i mezbûrede olan Françe konsolosunun umûruna karuşub ihtilâfa sebep olmağla ref' olmunması lazım gelmeğin Flemenk ilçisi mezkûru konsolosluğundan ref' idüb yerine ahar konsolos tâyîn olunmuş iken mezkûr kendü halinde olmayub girü nice hususa müdahale idüb ve Françe konsolosuna itaat eylemeyüb fesaddan hali olmadığı bildürüb ellerinde olan 'ahid-nâme-i hümâyûn mûcebince mezkûr ahz olunub Françe konsolosuna teslim olunmağcün emr-i şerîfim rica etmeğin vech-i meşrûh üzere ahz olunub Françe konsolosuna teslim olunmak emr idüb buyurdum ki;

Emr-i şerîfimle varub (boşluk) vusûl buldukda husus-ı mezbûre gereği gibi mukayyed olup dahi mezbûru 'ahid-nâme-i hümâyûn mûcebince ahz idüb Françe konsolosuna teslim iyleyesin ve bi'l-cümle bu babda gereği gibi mukayyed olup eger mezkûr ol cânibde ba'zı kimesnelere istinâd eylemekle inâd-ı ahz ve kabz eylemeğe mâni olurlar ise ol makûle men' ve def' idüb memnu' olmayanları isim ve resimleri ile

yazub arz idüb ‘ahid-nâme-i hümâyûna ve emr-i şerîfime muhalif kimesneye iş etdirmeyüb mezkûru alalatı vech-kân varan mübaşire ahz itdirüb mezbûr konsolosa teslim itdiyesin deyü yazılmışdur.

Fi evâhir-i şehr-i Rebî‘u’l-evvel sene 1048 (2-11 Ağustos 1638).

(s. 16)

31- İzmir mollasına hüküm ki:

İzmir’de olan Françe konsolosu tarafından Dergâh-ı Mu‘allâm’a ‘arzuhal sunub mâtekaddemden İzmir iskelesine gelen Françe tüccârının şer’ân ve kanunen vâki olan maslahatları ‘ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince görölüb ol mukabelede kendülerinden mezbûra bir mikdar resm tayim olunub şimdiye değin ala gelmiş iken hala İstanbul’da olan Françe ilçisi bunun aidesine müdahale idüb tüccâr tâifesinden resm taleb eylemeğe gadr ve tea’dı eyledükde bildürüb kadîmden ola geldiği üzere aidesine mezbûr ilçi ve gayrılar ta’arruz eylemeyüb kemâ-kân kendüye alu-verülmek için emr-i şerîfim taleb etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda hususı mezbûru hakk üzere göresün ol vechle aidesine ta’arruz olunub tea’adi olunduğu vâki ise men’ ve def’ idüb hizmeti mukâbelesinde kendüye kadîmden verile gelen rüsûm ve avâid her ne ise kemâ-kân mezbûra alu-verüb mezkûr ilçi ve aharleri min-ba’d dahl ve ta’arruz etdirmeyesün ve bi’l-cümle bu babda gereği gibi mukayyed olub bunun aidesine ilçi-i mezbûri müdahale etdirmeyüb inâd ve muhalefet ederse men’ ve def’ idüb şer’ ve kanuna muhalif ve kadîmden ala-gelene ve emr-i şerîfime mugâyir bir kimesneye iş itdirmeyesin ve bu emri ve mezkûr konsolosun elinde ibkâ iyleyesin deyü yazılmışdır.

Fi evâil-i Rebî‘u’l-âhîr sene 48 (12-21 Ağustos 1638).

32- İnebahtı ve Atina kâdularına hüküm ki:

Françe tüccârı tarafından ‘arzuhal sunub Françe bâzirgânları Mora’ya ve Mora’ya tâbi olan İskelelere gemilerle metâ’ alub gidüb bey’ ve şirâ eylediklerinde vâki olan umûr-ı maslahatların Françe konsolosu görüb ahar kimesne müdahale ede gelmiş değil iken hala taht-ı kazânuza tâbi olan iskelelere mezkûrun tüccâr tâifesi varub gelüb alış-veriş eylediklerinde ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalif umûr ve

maslahatlarına kimesne karışmayub Mora'da olan konsolos göre gelmiş iken vech-i meşrûh üzere vâki olan maslahatlarına haricden nice kimesneler müdahale idüb te'addî ve tecâvüz eylediklerin bildürüb min-ba'd kimesne karışmayub kemâ-kân konsolosların görmek için emr-i şerîfim taleb eyledikleri ecilden buyurdum ki;

Emr-i şerîfim vusûl buldukda husus-ı mezbûru hakk üzere göresin vech-i meşrûh üzere bunların umûrlarına aharden kimesne müdahale idüb te'addî eyledikleri vâki ise men' ve def' idüb zikr olunan iskelelere getürdükleri ve alub gitdikleri metâ'nın miriye aid olan gümrüklerin kanun üzere edâ eylediklerinden sonra kadîmden ola geldiği üzere 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince vâki olan umûr ve maslahatların Mora'da olan Françe konsolosuna gördürüb aharden kimesneyi dahl ve ta'arruz etdürmeyeüb ol vechle te'addî ve tecâvüz üzere olanları men' ve def' iylesesin ve bi'l-cümle tüccâr tâifesine te'addî olunmak câiz değildir ve bu babda her biriniz gereği gibi mukayyed olub 'ahid-nâme-i hümayûna ve kadîmden ola gelene ve emr-i şerîfime muhalif kimesneye iş etdürmeysesün deyü emri ellerine ibkâ eylesesün deyü yazıldı.

Fi evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel sene 48 (20-29 Eylül 1638).

(s. 17)

33- Teke sancâğibeyine ve Antalya kâdısına hüküm ki:

Darende İsak nâm Yahudi 'arzuhal sunub mezbûr Frenk lisanını bilmekle nice zamandan berü Efrenc bâzîrgânlarının zabitlerle nefsi Antalya'da tercümanı olub sadakat ile hizmet idüb kimesneye zararı ve hilâf-ı şer ve ka'nun vaz'ı yoğiken ba'zı kimesneler mezbûre gazez etmekle hizmetine mâni' olub te'addî eylediklerin bildürüb kemâ-kân mezbûrların tercümanlıkları hizmetinde olmağçün emr-i şerîfim taleb etmeğin ol cânibde olan Françe konsolsu ve tüccâr tâifesi murad itdirürlerse kemâ-kân hizmet-i mezbûrede istihdâm olunmak emr-i şerîfim olmuşdur buyurdum ki;

Hükm-i şerîfimle vardukda husus-ı mezbûru hakk üzere göresün ol vechle bilâ-sebeb men' ve te'addî eyledikleri vâki ise kasaba-i mezbûrede olan Françe konsolos ve bâzîrgânları mezbûrun hizmet-i mezkûrede olmasını murâd buyururlar ise kemâ-kân sadakatle mezbûru tercümanlık hizmetinde istihdâm iylesesin eskisi gibi te'addî idüb girü mezbûru rencide ederler ise ol makûleleri men' ve def' idüb şer' ve ka'nun ve

emr-i hümâyûna muhalif kimesneye iş etdürmeyesüz ve ba'de'n-nazar bu hükmü mezbûrun elinde ibkâ eyleyesüz deyü yazılmışdır.

Evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel sene 1048 (20-29 Eylül 1638).

**Yevmü's- selâse, fi 22 şehr-i şa'ban'ül-mu'azzam sene 1048,
Bârikallahû Teâla (29 Aralık 1638)**

34- İzmir mollasına ve kılâ' dizdâlarına ve iskele emînlerine ve zabitlerine hüküm ki:

Françe ilçisi Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arzuhal idüb hala Sakız etrafında gezen mağrib gemileri mabeyininde münakıd olan sulh-ı salaha mugâyir İzmir'e varub İzmir'de olan Efrenc gemileri ahz ve karada yürüyen tüccârı dahi esir etmek murâd eyledükleri şuyu' olmuştur deyü min-ba'ad İzmir'de olan Françe gemilerine 'ahid-nâme-i hümâyûna mugâyir te'addî ve tecâvüz olunmamak babında emr-i şerîfim rica etmeğin zinhâr İzmir iskelesinde olan gemilerden birisine Tunuslu Cezayirlüler dahl ve ta'arruz etmemek emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü'l-kadrim mücebince 'amel idüb dahi zinhar İzmir iskelesinde olan Efrenc gemilerine ve konsoloslarına vesair tüccârına min-ba'ad Cezair ve Tunusluları bir vechle dahl ve ta'arruz etdirmeyüb da'ima himâyet ve siyânet üzere olasuz ve bi'l-cümle Françe pâdişâhın cenab-ı devlet-i 'ali kemâl-i muzafat üzere olmağla memâlik-i mahrûsam isekelerlerine konsoloslarına ve tüccârlarına ve âdemlerine 'ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalif ber vechle te'addî ve tecâvüz olduğuna kati' rıza-yı hümâyûnum yokdur herhalde konsolso ve tüccarın ve gemileri himâyet ve siyânet idüb anı gibi Sakız etrafında gezen Tunuslu ve Cezayirlüler İzmir'e varub mağrib korsanı olduklarun min-ba'd dahl ve ta'arruz olunmayub emr-i şerîfe ve 'ahid-nâmeye muhalif kimesne te'addî ve tecâvüz olunmaya deyü ve ba'de'n-nazar ellerinde ibkâ iyleyesin deyü emr-i şerîfim yazılmışdır.

Fi evâhir-i Şa'bânü'l-mu'azzam sene 1048 (28 Aralık 1638-05 Ocak 1639).

35- Sakız mollasına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdet'de Françe ilçisi Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arzuhal idüb İzmir'de olan Françe tüccârı gemilerinden furtunadan kendüyü tahlîs için Foça limanına girüb liman-ı mezburede bir korsan gemisi olmağla içinde olan korsan bunların gemilerinin palâmarların kesüb ve gemiyi yedeklerine firar eyledikleri bildürüb zikr olunan korsan gemiyi her kanda ele götürürse ahz olunub gemileri sahibine alı-verilmesi babında hüküm-ı hümayûn rica etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdrum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince 'amel idüb dahi zikr olunan korsan gemisi her kanda ele götürürse ahz olunub gemilerin sahiblerine alu verdükden sonra şer'le haklarından gelen icrâ idüb 'ahid-nâme-i hümayûna ve emr-i celîlü'l-kadrim muhalif kimesneye iş itdirmeyesin ve bi'l-cümle Françe pâdişâhını cenâb-ı devlet-i a'li dostlukda sâbit-kadem olmağla tüccâr ve âdemlerine ve gemilerine bir vechle te'addî ve tecâvüz olunduğuna kati' rıza-yı hümayûnum yokdur vech-i meşrûh üzere gemileri bulunmaktan ziyade ikdâm ve ihtiram idüb bi't-tamam 'alâtiyla red ve teslim iylesesin deyü emr-i şerîf yazılmışdır.

Fi evâhir-i şehri Şevvâl sene 1048 (25 Şubat-05 Mart 1639).

(s. 17)

36- Sakız beylerbeyi olub Akdeniz'de donanma-yı hümayûn gemilerine baş ve buğ ve serdâr olan Ebubekir dâme-i ikbâluhu'ya hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdet'de Françe ilçisi Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arzuhal idüb İzmir'de olan Françe tüccârı gemilerinden bir mükemmel gemi Marçilya vilâyetine gitmek için İzmir iskelesinden kalkub lakin azîm-i rüzgâr zuhûr idüb deryada furtunalar olmağla Foça kal'asına gidüb demir birağub demir üzerinde iken limanda bir korsan gemisi ol vech içinde olan levendat Françe gemisine tolub tüccâr ve dahi Foça kal'ası dizdârından mu'avenet taleb eyledüklerinde korsan gemisinin kapudanı Foçalı olmağla dizdâr-ı mezbûr mu'avenet eylemekden ecilden Françe gemisinin palâmarları kesüb ve gemiyi dahi yedeklerine alub götürüb gidüb 'ahid-nâme-i hümayûna muhalif külli fesâd eyledükleri bildürüb korsan gemileri her kanda ise ele götürüb bunların gemileri sahiblerine teslim olunduktan sonra dizdâr-ı mezbûr Âsitâne-i Sa'âdet'e izhâr olmak

babında hükm-i hümayûnum rica etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celfîlû'l-kadrim mücebince ‘amel idüb dahi zikr olunan Françe gemisinin palâmarları kesüb fesâd ve te‘addî üzere olanlar her kim olur ise olsun be-her-hâl ele götürüb cezaların virüb gemileri ashâbına alu-verdükden sonra dizdâr-ı mezbûru ‘ahid-nâme-i hümayûna muhalif muavenet eylememek için Âsitâne-i Sa‘âdetim’e gönderesin ki ahvâlleri divân-ı hümayûnda görüle ve bi'l-cümle Françe pâdişâhı cenâb-ı devlet-i ali dostlukda sâbit-kadem olmağla tüccâr ve âdemlerine ve gemilerine ber vechle te‘addî ve tecâvüz olunduğuna kati’ rıza-yı şerîfim yokdur vech-i meşrûh üzere olan gemileri buldurmakda ikdâm ve ihtirâm idüb alatiyla ashabına bi’t-tamam teslim eyleyüb ‘ahid-nâme-i hümayûna muhalif ve emr-i şerîfime mugâyir kimesneye iş etdürmeyesün deyü emrim yazılmışdur.

Fi evâhir-i şehri-i Şevvâli'l-mükerrem sene 1048 (25 Şubat-05 Mart 1639).

37- Bir sureti dahi; Mora sancâğına mutasarrıf olan Ahmed dame ikbalehu'ya:

Livâ-i mezbûrede korsan gemileri her kanda bulunur ise kapudana ahz olunub Françe gemisi emr üzere esbabıyla ashabına teslim olunmak için vech-i meşrûh üzere emr-i şerif yazılmışdır.

Fi't-tarihi'l-mezbûr. (25 Şubat-05 Mart 1639)

38- Bir sureti dahi; Mizistre sancâğı beyi Abdi Bey'e ve Moton ve Koron ve Anavarin kal'ası dizdârlarına:

Mufasssal-ı meşrûh üzere emr-i şerîf yazılmışdır.

Fi't-tarihi'l-mezbûr. (25 Şubat-05 Mart 1639)

39- Bir sureti dahi; Yine Mûma-ileyh Bekir Paşa'ya hitâben:

Foça kal'ası dizdârını Âsitâne-i Sa'âdet'e ihzâr eylemesi için mufasssal-ı meşrûh mu'cebince hükm-i şerîf yazılmışdır.

Evâil-i şehri Zi'l-ka'detü's-şerîf. (06-15 Mart 1639)

40- Bir sureti dahi; Yine Sakız mollasına hitâben yazılmışdır ki;

Bi'l-fi'il Foça'ya varub husus-ı mezbûru ve dizdârın ahvâlini keyfîyeti ile teftiş ve tefahhus eyleyüb mufasssal ve meşrûh Âsitâne-i Sa'âdet'e 'arz ve inhâ eyleyüb hüccet etmesi için yazılmışdır.

Fi evâil-i şehri Zi'l-ka'detü's-şerîf sene 1048 (06-15 Mart 1639)

41- İzmir kâdısına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdet'de Françe ilçisi Südde-i Sa'âdetime 'arzuhal idüb bundan akdem İzmir'den kalkub Françe vilâyetine gider iken Foça limanında Magrib ve Cezayir korsanları alduğu gemide Françe bâzîrgânlarından iki kimesnenin İzmir'de ba'zı kimesnelere deynleri olub kimde olan emvâl ve erzakları bi'l-küllî gâret olub kendüleri dahi fîrar eyledükleri dâyinleri İzmir'de olan Françe konsoloslarına kefil ve hüccet olmuş değıl iken ve kefil oldukları hatları ve temessükleri yoğken 'ahid-nâme-i hümayûna muhalif devr-i şâhid-i emanet etdirüb ol akçeyi sizden aluruz deyü rencide ve remide etmeden hali olmadıkları bildürüb men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica etmeğın şer'-i şerîf ve 'ahid-nâme-i hümayûna muhalif rencide olmamaları babında fermân-ı alîşanım sadr olmuşdur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan emrim üzere 'amel idüb dahi hususa kemâl-i dikkat ve ihtimâm ile mukayyed idüb hakk üzere göresün arz olunduğu üzere zîkr olunan gemi emvâl ve erzâkı ile gâret olub ve kendüleri murâd ide Françe tüccârının dâyinleri Françe konsoloslarına kefil ve hüccet olmuş değıl iken ve kefil olduklarına hatları ile temessükleri yoğken 'ahid-nâme-i hümayûna muhalif devr-i şâhid emânet etdirüb ol akçeyi sizden aluruz deyü eyledikleri vâki ise men' ve def' idüb min-ba'd 'ahid-nâme-i hümayûnuma ve emr-i şerîfe muhalif rencide ve remide itdirmeyesin deyü emr yazılmışdır.

Fi evâsıt-ı Zi'l-ka'de sene 48 (16-25 Mart 1639).

(s. 19)

Yevmü'l isneyn, fi 10 Muharremü'l-harâm sene 1049

(13 Mayıs 1639)

42- İzmir kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arzuhal idüb Fransız tüccârından Korli (?) ve Şolar (?) nâm bâzergânlar dört beş İzmir'de sâkin olmağla İzmir'de ba'zı kimesneler ile bey' ve şirâ eyleyüb ba'dehu mezbûrlar firâr eylemekle İzmir'de Françe konsolosu olan Cüvan Poyi (?) ve Françe tüccârından Polo (?) nâm bâzergânı firar iden mezbûrlara kefil olmuş değiller iken ve kefil olduklarına aid müddeilerin ellerinde hüccetleri ve bunun hattı ile temessükleri yoğken müceddid siz ol tâifedensiz deyü 'ahid-nâme-i hümayûna muhalif nice cefâ ve te'addî eyledüklerinden gayri şer'-i şerîf görüb üç gün habs etdirüb ispata kadir olmamağla hükm-ı kâdî lâ-hakk olmayub halâs olmuşlar iken kanaat eylemeyüb Âsitâne-i Sa'âdet'de girü dahi aluruz deyü rencide eylemeden hali olmadukları bildürüb mezbûrun konsolos ve bâzîrgânın dava eden mezbûrların ellerinde kefil olduklarına hüccet-i şer'iiyyeleri ve temessükleri olmadıkça ol vechle te'addî eylememeleri babında emr-i şerîfim rica etmeğîn 'ahid-nâme-i hümayûna muhalif rencide ve remide olmamak emrim olmuşdur buyurdum ki:

Vusûl buldukda bu babda sadr olan emrim üzere 'amel idüb dahi ol firar eden bâzîrgânların İzmir'de bey' ve şirâ eyledikleri kimesneler mezbûran Cüvan Poyi (?) nâm konsolosu ve Polo nâm bâzîrgânı kefil olmuş değiller iken ve kefil olduklarına ellerinde hüccetleri ve temessükleri yoğken müceddid siz ol tâifedensiz deyü 'ahid-nâme-i hümayûna muhalif rencide eyledükleri vâki ise men' ve def' idüb min-ba'ad mezbûran konsolos ve bâzîrgânı vech-i meşrûh üzere rencide ve remide itdirmeyesin ve bi'l-cümle Françe pâdişâhının cenâb-ı celilelerin namıyla kemâl-i muzafat üzere kendü ma'rifetleri üzere emr-i şerîfim dahi alurlar ise min-ba'ad dahl ve ta'arruz etdirmeyüb bu emr-i şerîf ve 'ahid-nâme-i hümayûnuma muhalif rencide ve remide itdirmeyesin.

Fi evâsıt-ı muharrem. (25 Mayıs-03 Haziran 1638)

43- Rodos ve (boş) kâdılarına hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal idüb bundan akdem İzmir’den kalkub Françe vilâyetine giderken Foça limanında Cezayir ve Tunus korsanların alduğu gemi her kanda ise bulub ashabına red oluna deyü emr-i şerîf fermân-ı alışanım sadr olmuş iken ol gemi Batuna (?) nâm mevzide gark olunub içinde olan ba’zısı zayî’ ve ba’zı esbabı dahi deryadan Sömbeki adası keferesi ihrâc ve ol mahalde der-mahzen idüb ilçiyi mezbûr tarafından âdem yollatdırılıb taleb olundukda keferesi mezbûre ve ol vilâyetde olan beytü’l-mâl emînleri ve hâkimleri ‘ahid-nâme-i hümayûna muhalif vermede muavenet eylediklerin bildürüb alıvırılması babında emr-i şerîfim rica etmeğin ‘ahid-nâme-i hümayûnum mücebince vermede müdahale etdirülmeyüb tarafında varan âdemlerine zabt ettirmek emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusûl buldukda sadr olan emrim üzere ‘amel idüb dahi mahal-i mezbûrede gark olan geminin esbabından deryada zayî’ ve telef olandan Mağribli keferesi mezbûre ihraç eylediği esbabların mumaileyhi ilçiyi tarafından varan mezbûr (boş) ahz ve kabz ettürüb min-ba’ad ‘ahid-nâme-i hümayûna muhalif ol cânibde Sömbeki adası keferesi ve beytü’l-mâl emîni ve sair hâkimlere ve ahardan bir ferde müdahale ve mu’âraza itdirmeyesin ve bi’l-cümle ilâ ahara.

Tahriren fî evâhir-i Muharrem sene 49 (24 Mayıs-02 Haziran 1639).

44- Bir sûreti dahi; Vech-i meşrûh üzere Akdeniz’de Donanma-yı Hümayûn gemilerine serdâr olan Bekir Paşa’ya yazılmışdır.

Fi’t-tarihi l-mezbûr. (24 Mayıs-02 Haziran 1639).

45- Südde-i Sa’âdetimden karadan ve deryadan Kuds-i Şerîf’e varub gelince yol üzerinde vâki olan sancâk beylerine ve kâdılara ve mir-i livâ müsellemleri ve kılâ dizdârları ve neferât ağaları ve iskeler emînleri ve liman ağaları ve voyvodalar vesair zabıtlere hüküm ki;

Françe ilçisi Südde-i Sa’âdetime ‘arzuhal idüb Françe rahiblerinden Tomas nâm rahib Kuds-i Şerîf ziyaretine gitmek murâd eylemekle menâzil ve merâhilde hilâf-ı şer’-i şerîf kimesne rencide ve remide eylemeyüb emîn ve sâlim mahal-i mezbûre varmak içün emr-i şerîf rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda mezkûr rahib emr-i şerîfimle her kangınızın taht-ı hükümetine dahl olur ise menâzil ve merâhilde ve benderler ve derbendlerde ve kasabat ve kurâda kimesneye rencide ve remide etdirmeyüb ve deryada murûr ve ubûr eyledükde iskelelere ve limanlara konub ve göçüb emîn ve sâlim birbirinize ulaşıdurasuz ve zâd ve zevâde ve sair mühimmâtı akçesiyle tedârik idüb ve derya kayık ve karada davar lazım olur ise tutturub bir hususda müzâyaka çekdirmeyesüz ve ba'zı ehl-i örf tâifesi ve gayrılar ahz ve celb için rencide ederler ise men' ve def' idüb şer' ve kanuna ve sulh ve emr-i şerîfime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar ellerinde ibkâ iylesin deyü yazılmışdur.

Fi evâhir-i R. sene 1049 (21-29 Ağustos 1639).

(s. 20)

Der-zaman-ı Hazreti Kadri Efendi reisü'l-küttâb

Yevmü'l-isneyn, fi gurre-i Şa'bân sene 1049 (27 Kasım 1639)

46- İzmir kâdısına hüküm ki;

Françe ilçisi 'arzuhal gönderüb Nefs-i İzmir'de sâkin (...) tâifesinden Hacı Ali ve diğer Hacı Ali ve Hacı Mustafa nâm kimesneler birbirleri ile şerik olub Françe tüccârı ile bey' ve şirâ eylediklerin şart üzere olmaları ile hüsn-ı mu'amele eylemeyüb mücerred te'addî ve rencide eylemek için kimi davâcı kimi şâhid olub daima tüccâr-ı mezbûru hilâf-ı şer'-i şerîf rencide eylemekden hâli olmadukları bildürüb men' ve def' olub min-ba'ad Françe tüccârı ile mu'amele eylememeleri babında emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda husus-ı mezbûra mukayyed olub dahi mezbûrları getirülüb muhkem tenbih ve te'kid eylesin ki min-ba'ad mezbûr (...) Françe tüccârını bir vechle rencide eylemeyüb kendü üzere olalar şöyle ki ba'de't-tenbih mübeyyin olub gerü tüccâr-ı mezbûr rencide ederler ise istedikleri mevadî sicil idüb ism ve resm ve suret-i sicilleri ile vuku'u üzere yazub bildüresin ki sonradan hakları ne vechle emr-i şerîfim sadr olursa mu'cebiyle 'amel oluna ve bi'l-cümle Françe pâdişâhı Âsitâne-i Sa'âdet'e kemâl-i muzafat üzere olmağa ilâ ahara.

Tahriren evâsıt-ı şehir-i Şa'bân sene 1049 (7-16 Aralık 1639).

47 - İzmir ve Mağnisa kâdılarına hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal idüb Françe tüccârından İskoç kapudan nâm Efrenc bundan akdem Mağnisa sâkinlerinden Zek (?) nâm Yahudi iki yüz kantar penbe verilmek üzere üzere ba’zı metâ’ virüb ba’dehu bir mikdarun hesablaşub üzerinde seksen buçuk kantar penbesi kalub zikr olunan penbeyi almak için İzmir’de sâkin Françe konsolosu Dimitri nam konsolosu vekil eylemekle mezbûr dahi bâki kalan penbeyi alub kabz eylemeğin merkûm Yahudi ben seksen buçuk kantar penbenin akçesini mezbûr İskoç’dan almadım deyü nizâ’ idüb alub kabz eylediği emti’a alub sicil ve hüccet olub hüccet-i şer’iyye verilmek mücebince ‘amel olunmak babında emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda mezbûr Yahudiyi meclis-i şer’-i şerîfe ihzar ve tâcir-i mezbûrun vekili olan konsolos-ı mezbûr ile şirâlar ve tamam-ı hakk üzere ‘adl üzere teftiş ve hüccete nazar idüb göresün ilâm olunduğu üzere ise ol babda muktezâ-yı şer’-i ka’imle ve muvafık-ı şer’ olan hüccet-i şer’iyye mücebince ‘amel idüb min-ba’ad merkûm Yahudiye ber-vech-i dava-yı nizâ etdirmeyüb emr-i celîlü’l-kadrime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin Françe pâdişâhı Âsitâne-i Sa’âdetim’le dostlukda sâbit-kadem olmağla konsolos ve tüccârına ber-vechle te’addî olunduğuna izn-i hümâyûnum yokdur ila ahara.

Fi evâsıt-ı Şa’bân sene 1049 (7-16 Aralık 1639).

(s. 21)

48- Bandırma ve Bozcaada kâdılarına hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal gönderüb kadîmden bu ana gelince ilçi olanlar metâ’lar kadîm üzere her sene kendüleri için akçeleri ile yedi bin müd şire alagelüb ve aldıkları şireden gümrük ve resm ve bâc ve harç almayub muaf ve müsellemler olagelmeğin haliya ilçi-i mezbûr zikr olunan şirenin iştirâsı için gemi tedarik eyleyüb adam irsâl etmek murâd eylemekle kadîmde ola geldüğü iştirâ eyledükleri ol mikdar şireden gümrük ve bâc ve resm almayub ve iskele ve yalılarda âdemlerin ve gemilerin müdahale olunmamak emri-i şerîfim rica etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan emrim üzere ‘amel idüb dahi ilç-i mûmaileyhin kendü mühimmatıçün mutâd-ı kadîm üzere iştirâ eyledükleri birbirinin yedi bin müd şireden kanun-ı kadîm ve ‘ahid-nâme ve mucebince ola geldiği üzere gümrük ve bâc ve resm aldurmayub ve yalılarda ve iskelelerde âdemleri ve gemileri ümenâ ve amâlimde bir ferde rencide etdirmeyüb ba’de’n-nazar hükm-i hümâyûn ellerinde ibkâ iylesin deyü emr-i şerîf yazılmışdır.

Fi evâil-i N sene 1049 (26 Aralık 1639-04 Ocak 1640).

49- Südde-i Sa’âdetimden karadan ve deryadan Françe vilâyetini sınırına varınca yol üzerinde vâki olan sancâk beylerine ve kâdıllara ve kılâ’ dizdârlarına ve neferât ağalarına ve voyvodalara vesair zabıtlere hüküm ki:

Südde-i Sa’âdetimde Françe ilçisi ‘arzuhal sunub mukaddemâ Françe pâdişâhının ba’zı mesâlihi içün bu canibe gelen ademlerinden Aleksandira nâm Efrenc yine Françe vilâyetine gitmek murâd edinüb karadan ve deryadan uğradığı menâzil ve merâhilde kimesne rencide ve remide eylemeyüb emin ve sâlim birbirinize irsâl eylemek babında emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda mezbûr her kimin taht-ı eyaletinde ve kazâsına dahl olursa menâzil ve merâhilde ve derbende ve meralarda ve konub ve göçtiği yerlerde kendüye ve asbâb ve tavarlarına ve kimesne dahl ve ta’arruz itdirmeyesin ve zâd ve zevâdeleri vesair mühimmatı narh-ı rûzi üzere akçesiyle tedarik ve deryada kayık ve karada davar lazım gelür ise akçesiyle ihzâr ve emîn ve sâlim beraberinin irsâl etdürüb bir hususda müzâyaka çekdirmeyesün ve ba’zı ehl-i örf tâifesi ve gayrılar ahz ve celb ile rencide eylemek isterler ise men’ ve def’ iylesin ve siz ki neferât ağaları mahûf ve muhâtara olan yerlerde yanına kifâyet mikdarı adam konub ve yollarda eğlendirmeyüb serhad-ı mansûreme bir gün evvel ulaştırub ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma ve emr-i şerîfime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin ve ba’de’n-nazar emr-i hümâyûnumu ellerinde ibkâ iylesin deyü yazıldı.

Fi evâhir-i şehr-i Ramazân sene 1049 (15-24 Ocak 1640).

(s. 22)

Yevmü'l-isneyn, Fi 19 Şevvâli'l-mükerrem sene 1049

(12 Şubat 1640)

50- Nişân-ı hümayûn oldur ki;

Kıdvetü'l-ümerâi'l-Mesihîyye (boşluk) bi'l-fiil Sûdde-i Sa'âdetimde olan Françe ilçisi 'arzuhal gönderüb İzmir konsolosuna gelüb giden Françe tâcirlerinin sefinelerine Saktoz (?) adasında ve ana tâbii olan adaların konsolosu olan İzmir konsolosu tarafından bir vekil nasb olunmak lazım gelmeğin Saktoz'da (?) sâkin olan işbu vâki (boşluk) ellerinde olan 'ahid-nâmeleri mücebince ola geldüğü üzere vekil nasb üzere berât-ı şerîfim verilmek rica etmeğin mezbûru İzmir konsolusunun vekil nasb idüb 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince berât-ı şerîf yazılmışdır.

Fi evâhir-i Şevvâl sene 1049 (14 Şubat 1640).

51- Nişân-ı hümayûn oldur ki;

Kıdvetü'l-ümerâi'l-Mesihîyye bi'l-fiil Sûdde-i Sa'âdetimde mukîm olan Françe ilçisi 'arzuhal gönderüb hala İzmir'de Françe konsolusunun tercümanı olan dârende-i fermân-ı hümayûn Avraham veled-i Yasof tüccâr ahvâline vukuf ve şû'uru olmağla olageldüğü üzere tercümanlık berâtı verilmek babında inâyet rica etmeğin vech-i meşrûh üzere 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince berât-ı şerîf yazılmışdır.

Fi evâhir-i Şevvâl sene 1049 (14-22 Şubat 1640).

52- Nişân-ı hümayûn oldur ki;

Kıdvetü'l-ümerâi'l-Mesihîyye bi'l-fiil Sûdde-i Sa'âdetimde mukîm olan Françe ilçisi 'arzuhal gönderüb İstanbul'da kendüsü ve İzmir'de lazım olan yerlerde konsolosa bir ehl-i vukûf tercüman olmak lazım olmağla dârende-i fermân-ı hümayûn Yasof veled-i Avraham tüccâr ahvâline vukuf ve şûuru olmağla tercüman tââyîn olunduğunu bildürüb ola geldüğü üzere berât-ı hümayûnum verilmek babında inâyet rica etmeğin vech-i meşrûh üzere 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince berât-ı şerîf yazıldı.

Fi evâhir-i Şevvâl sene 1049 (14-22 Şubat 1640).

53- İzmir mollasına hüküm ki:

Haliya Südde-i Sa'âdetimde mukîm olan Françe ilçisi 'arzuhal gönderüb Françe tarafından gelüb giden tüccâr tâifesinden kıdvetü'l-ümerâi'l-Mesihîyye Françe gemilerine tahmîl eyledükleri metâ'larından bunun ilçisinin hizmeti için kendüye bir mikdar nesne tâyîn olunmuş iken 'ahid-nâme-i hümayûna muhalif haliya sefinelerine metâ' tahmîl eyleyen tüccâr tâifesine ol tâyînleri verilmek muhalefet eylemeleri ile alıvirülüb 'ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir muhalefet etmeyüb tâyînleri İzmir korsanlarında alu vermek babında emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda hususa bi'z-zat mukayyed olub göresün arz olunduğu üzere mezkûre ilçilik hizmeti mukabelesinde tâyîn olunan tâyînleri Françe sefinelerine metâ' tahmîl eyleyen tüccâr tâifesine verilmekde muhalefet ederler ise mâtekaddemden kendü reayalarından ve tüccârlarından Françe ilçileri ala geldükleri tâyînleri şer'le hükm idüb alu verüb 'ahid-nâme-i hümayûnuma muhalefet te'addi etdürmeyesün şöyle bilesün alamet-i şerîfe itimâd kılasuz.

Tahriren fî evâhir-i Şevvâl sene 1049 (14-22 Şubat 1640).

54- Bir sûreti dahi; Kuşadası kâdısına ve Kuşadası zabıtine hitaben yazıldı:

Françe ilçisi 'arzuhal gönderüb Françe tarafından gelüb giden tüccâr tâifesinde Françe gemilerine tahmîl eyledükleri metâ'larından bunun ilçilik hizmeti için kendüye bir mikdar nesne tâyîn olunmuş iken 'ahid-nâme-i hümayûnuma muhalif haliya sefinelerine metâ' tahmîl eyleyen tüccâr tâifesi ol tâyînleri verilmeğe muhalefet etmeleri ile alu verüb 'ahid-nâme-i hümayûna mugâyir muhalefet etmeyüb ba'zıları alıvermek babında emr-i şerîfim rica etmeğin vech-i meşrûh üzere hükm-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhir-i Şevvâli'l-mükerrem sene 1049 (14-22 Şubat 1640).

55- Bir sûreti Mısır kâdısına

56- Bir sûreti Sayda kâdısına

57- Bir sûreti Haleb kâdısına

İlçilik tâîinleri ol cânibde olan Françe konsoloslarına tâîin deyü yazılmışdır.

Fi evâhir-i Şevvâl sene 49 (14-22 Şubat 1640).

(s. 23)

58- Bandırma ve Bozcaada ve (boş) kâdularına hükm ki ve zikr olunan kazâlarda iskele emînlerine ve ağalarına hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuâî gönderüb Vize yoluna gelince Françe ilçisi kendüleri için mutâd-ı kadîm üzere akçeleri ile her sene yedi bin müd şire alacağı ve aldıkları şirenin gümrük ve bâc ve resm-i aġnâm için muaf ve resm ala-gelmekle zikr olunan şirenin istirâsı için kimi tedarik eyleyüb tarafından adam irsâl eylemek murâd edinmekle kadîmden olageldüğü üzere iştirâ eyledikleri yedi bin müd şire andan gümrük ve bâc ve resm almayub ve iskele ve yalılarda âdemlerine ve gemilerine müdahele olunmaması babında mukaddema emr-i şerîfîm verilmekle haliya mücebince müceddeden emr-i şerîf verilmiştir.

Evâhir-i Cemâziye’l-âhir sene 1050 (8-16 Ekim 1640).

Buyruldu su eski emri üzerine yazılmışdır.

59- Atina kâdısına ve Atina ve İnebahtı sancâğı beyinin kethüdasına hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuâî sunub hala Mora ve Mizistre sancâklarında olan iskelelere konsolos tâîin olub yine dahi yedinde olan berât-ı pâdişâhı mücebince ticaret üzere olub Atina ve İnebahtı körfezlerinde ba’zı emti’a çıkarmak murâd eyledükde Atina ve İnebahtı kal’asının müsellimi ve dizdârları ve emîn ve fukârâtı ve kıla’at dizdârları beni rencide idüb kayıklar deryada durub yolcu nasb almayasın caiz değildir siz körfezin içinde ticâret itmeniz caizdir deyü havf eyledikleri ecilden men’ olunmak babında emr-i şerîfîm rica etmeġin metâ’ları satub gümrüğünü verdikde rencide eylemeyeler deyü emr-i şerîf yazılmışdır.

Fi Muharrem sene 50 (Nisan/Mayıs 1640).

60- İzmir kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal sunub elinde olan ‘ahid-nâme-i hümayûna muhalif İzmir iskelesinde vesair iskelerlerde konsolosuna ba’zı rûz davaya sülûk olunub rencide ederler bu makûle gerek men’ ve def’ için emr-i şerîf rica etmeğin ‘ahid-nâme-i hümayûn mücebince emr-i şerîf yazıldı.

Fi sene 50 (1640).

61- Nişân-ı hümayûn oldur ki;

Françe ilçisi ‘arzuhal sunub hala İzmir’de olan konsolos nâm Sarandio (?) tarafından Delarende Bezarcan (?) nâm zımmî Kuşadasında konsolos vekili olmak için inâyet rica etmeğin tevcih olub nişân-ı hümayûn yazılmışdır.

Gurre-i S sene 50 (23 Mayıs 1640).

62- (Boş) hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal sunub Mora ve Mezistre ve Navarin iskelelerinin konsolosu (boş) nam kimesneye tâyin olunub lakin sâbika konsolos olan Baltazar Dalter (?) zikr olunan iskelelerde yedi sekiz seneden berü ticaret üzere olub ol memleket ahâlisi ile nice virme ve alma olub anınla davası olanlardan celb idüb istimal için beni kimesne rencide idüb ve anın zîr-destinde olan tüccârın zimmetinde olan mâlî alalar deyü taleb olunub benden taleb olunmaya deyü hilâf-ı şer’ bunları rencide olmamak üzere ‘ahid-nâme mücebince emr-i şerîf yazılmışdır.

Fi 1 Rebî‘u’l-evvel (?) sene 50 (18 28 Ağustos 1640).

(s. 24)

63- Cezayir beylerbeyine hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal sunub Françe tâcirleri Cüvan Batistad Nikol nâm tacir alış-veriş için Cezayir’e geldükde Armora körfezinde mera’larına (...) için bina idüb ve yine Françelülerden sayyâdlar konub mercân ve balık sayd eyleyüb ve sicil virüb ve bu vechle nice alış-veriş oluna gelmiş iken bir iki seneden berü Cezayirlü ile mâbeyinlerinde adavet vâki’ olub (...) yıkub harab eylemişler idi hala Françe

pâdişâhında ahvâl-i merkûm arz gelüb yine kurbunda olan dostluk ve ‘ahid-nâme mücebince alış-veriş müyesser olmağın yine Françe tâcirleri han yanına varub bina eylemek murâdı olub emr-i şerîf ile varub bina idüb ve kurbunda olan dostluk üzere olub gayri hal ile rencide olunmamak için emr-i şerîf rica etmeğın zararı yoğ ise bina oluna zararları var ise olunmaya hükm ü hümayûn yazılmışdır.

Fi sene 50 (1640).

64- Kıbrıs beylerbeyine ve (boş) kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal sunub Kıbrıs’da olan Anton Canson Doylana (?) nâm konsolosumuz nice umûr-ı mühimmeleri için cezire-i mezbûrde Tuzla kazâsından ve sair şehirlerden mürur eylemek murâd eyledükde hala Kıbrıs paşası muhalefet idüb hemân cezire-i mezbûrede Nikosiya şehrinden murûr eyleye deyü konsolosumuzu rencide ve remide ederler ancak konsolos umûr-ı mühimmeleri için cezire-i Kıbrıs’da eğer Tuzla kazâsında ve eğer sair şehirlerinde murûr etmek murâd eyledükde vilayet-i zâbitandan ve sairlerinden kimesne mâni’ olmamak babında emr-i şerîfim rica etmeğın kendü mühimleri olub varmak murâd eyledükde kimesne mâni’ olmaya deyü emr-i şerîf yazılmışdur.

Fi sene 50 (1640).

65- Sayda kâdısına ve emînine hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye bi'l-fiil Âsitâne-i Sa‘âdet’de Françe ilçisi olan De Lâ Haye Valentin hutimet ‘avâkibuhû bi'l-hayr Dergâh-ı Mu‘allâm’a arzûhal idüb kadîmü'l-eyyâmde Françe bâzirgânları birbirlerine kefil olduklarına ellerinde hüccet-i şer’iyye düyûn hatları ile temessükleri olmadukça kefâletleri itibar olunmayub ve bir iskelede olan tâcirlerin deynleri edâ eylemeyeler deyü ‘ahid-nâme-i hümayûnumda mestûr ve mukayyed olmağın ‘ahid-nâme-i hümayûn mücebince ‘amel olunub hilâf-ı şer’-i şerîf ve mugâyir ahid-i kadîme vaz’ ve hareket olunmamak babında emr-i şerîfim rica etmeğın vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmasın emr-i idüb buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celîlü'l-kadrim ve 'ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince ahd idüb dahi Françe bâzîrgânlarının birbirlerine kefil olduklarına ellerinde hüccet-i şer'iyeleri ve deyn-i hatları ile temessükleri olmadıkça kefaletlerine itibar eylemeyüb ve bir iskelede olan tâcirler ahar iskelede olan tâcirler deynleri edâ etdirmeyüb 'ahid-nâme-i hümâyûna muhalif kimesneye iş itdirmeyesin ve bi'l-cümle Françe pâdişâhı Âsitâne-i Sa'âdet'de kemâl-i sadakat üzere olmağla Françelu tâcirler vesairleri kati'yyen rencide olunmalarına rıza-yı hümâyûnum yokdur ana göre emr-i şerîfim ellerinde ihtirâm üzere olasun.

Fi evâhir-i L sene 50 (3-11 Şubat 1641).

(s. 25)

66- Sayda kâdısına ve mukâta'at emînine hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye bi'l-fiil Südde-i Sa'âdetimde Françe ilçisi De Lâ Haye Valentin hutimet 'avâkibuhû bi'l-hayr Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl idüb sen ki mukâta'at emînisin Nefs-i Sayda'da sakın olan Françe tâcirleri akçeleri ile iştirâ eyleyüb ve beher sene icârelerinde cânib-i refika edâ eyledikleri ol babda cebren ihrâc idüb ve ellerinde olan mutâd ve hüccet-i şer'iyelerine 'amel eylemeyüb ve kendü mühimmatları için zahire ve şıra tedârik eylemek istediklerinde mücerred ahz ve celb için 'ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalif mâni' olub rencide ve remide eyleyüb ve Françelüden eğer re'âya ve bâzergân ve eğer kapudân vesairlerinden biri mürd oldukda emvâl ve erzâkı beytû'l-mâl tarafından zabt oluna gelmiş değil iken hala Françe kapudânı mürd olmağla ahid-i kadîme mugâyir ise metrukâtı ben kabz ederim deyü rencide eylemekle ziyade metrûkatı alub ve Françe bâzergânlarının anın iştirâsı için beş altı ay mukaddem selem akçe virüb zamanı geldiğünde itdiklerin cem' eylemek murâd eyledüklerinde mücerred Toranto'ya noksan götürmemek için nim olmadan cem' iyleyesin deyü gadr ve tea'ddi eyleyüb daima 'ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalif Françelüyü rencide ve remide eylemeden hali olmaduğunu bildürüb şer'-i şerife ve kanun-ı kadîme mugâyir vaz' ve hareketde ve 'ahid-nâme-i hümâyûnumda olan kuyûd ve şurûta muhalefet eylememek babında emr-i şerîfim rica itmeğin vech-i meşrûh üzere rencide ve remide ve gadr ve tea'ddi eylemeyüb şer' ve kanuna ve 'ahid-nâme-i hümâyûn mücebince 'amel olunmak babında fermân-ı âlişânım sadr olmuştur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere 'amel idüb dahi mûmaileyhin fîmâ-ba'd Françe tâcirlerinin dahi şikâyeti vech-i meşrûh üzere evlerine ve mühimmâtı için olan zahire ve şiralarına ve Françelüden mürd olanların emvâl ve erzakına ve anın için selem virdükleri akçe muâmelesinde zamanında cem' ve tahsil eyledükleri itdiklerine şer' ve kanuna ve 'ahid-nâme-i hümâyûna muhâlif müdahale ve muâmele eylemeyüb ihtilâfa bâis ve zimmetleri olmayub ihtirâz üzere olasun ve bi'l-cümle Françe pâdişâhının Âsitâne-i Sa'âdet'e kemâl-i hulus ve dostluk ve ikbal ve imtina' olmağla Françelünün ol cânibde olan konsolosları umûruna ve tüccâr ve sair re'ayasının hususatlarına müdahale olunduğuna rıza-yı hümâyûnum yokdur min-ba'd emr-i şerîfimin hilâfına iş olunmasun bu babda ihtirâz iyleyesin.

Fi evâhir-i L sene 1050 (3-11 Şubat 1641).

(s. 26)

67- Mefâhirü'l-ümerâ'i'l-kirâm merâci'ü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-izz 'inâyeti'l-meliki'l-allâm Südde-i Sa'âdetimden karadan ve deryadan Kuds-i Şerîfe'den Françe vilâyeti sınırına varınca yol üzerinde olan sancâk beyleri dâme 'izzühûm mefâhirü'l-kuzzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm yol üzerinde vâki olan kâdılar zîde fazluhûm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân kıl'a dizdârlarına ve neferât ağaları ve iskele emînleri ve sair zâbitler zîde kadruhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:

Bi'l-fiil Südde-i Sa'âdetimde mukîm olan Françe ilçisi 'arzuhal sunub kendünün tevâbi'lerinden Todoro Vacile (?) nâm Françelu bir hizmetkârı ile Kuds-i Şerîfe ziyaretine varub ba'dehu Françe vilâyetine gitmek murâd etmeğin menâzil ve merâhilde hilâf-ı şer'-i şerîf kimesne rencide eylemeyüb emîn ve sâlim mahal-i mezbûre varub ziyaret edüb ba'de Françe'ya gitmek için emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda mezkûru hizmetkârı ile her kangınızın taht-ı hükûmetine dahl olur ise fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere menâzil ve merâhilde ve bendelerde ve derbendlerde ve kasabada ve kurâlarda kimesneye rencide ve remide etdirmeyüb ve deryada murûr ve ubûr eyledükde iskelerlerde ve limanda konub ve göçüb emîn ve sâlim birbirinize ulaştırub zâd ve zevâdeleri vesair mühimmatı akçesiyle tedârik idüb

ve deryada kayık ve karada davar lazım olur ise tutu verüb bir hususda müzâyaka çekdürmeyesüz ve ba'zı ehl-i örf tâifesi ve gayrılar ahz ve celb için rencide ve remide ederler ise men' ve def' idüb şer'le ve kanuna ve sulh ve salaha ve emr-i şerîfime muhalif kimesneye iş itdirmeyesiz şöyle bilesün.

Tahrîren fî Z. sene 1050 (Mart/Nisan 1641).

68- Âsitâne-i Sa'âdet'den deryadan ve karadan Françe vilâyeti sınırına varınca yol üzerinde vâki' olan sancâk beylerine ve Eğriboz ve İstifa ve Livadya ve Hırsova ve Gördüs ve Balyabadra ve Hulumiç ve Resni ve Kalinya ve zikr olunan kadılıklarda vaki' olan kılâ' dizdarları voyvodalar ve alay beyleri ve neferat ağaları ve iskele eminleri ve sair zabıtlara hüküm ki:

Françe pâdişâhının tarafından mukaddema Âsitâne-i Sa'âdet'e ilçilik ile gelüb mukîm olan kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihyye Konte De Henri ilçilik hizmetin edâ idüb hala izn-i hümayûnumla Françe'ye gitmek lâzım olmağın Südde-i Sa'âdetimde kayıkla deryada ve karadan taht-ı hükümetinizde olan kasabat ve kurâya uğradukda kendüsüne ve kırk nefer âdemlerine ve dört nefer avratlarına ve cem'-i esbâb ve etfâline ve tavarlarına min-ba'd dahl ve ta'arruz olunmayub ve narh-ı rûzi üzere akçeleri ile zâd ve zevâdeleri ve sair mühimmatları tedarik olunub emîn ve sâlim birbirinize isâl olunmak babında fermân-ı âlişanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Her kangınızın taht-ı hükümetine dahl olur ise menâzil ve merâhilde ve derbendlerde ve ma'abirlerde kendüye ve oğluna ve ehline ve bi'l-cümle kırk neferat ve dört nefer avradına ve sair tavarlarına ve esbâb ve etfâline kimesne dahl ve ta'arruz etdirmeyüb emîn ve salim birbirinize ulaştırub narh-ı rûzi üzere akçeleri ile zâd ve zevâdeleri ve sair mühimmatları tedarik eylesesiz ve lazım olan gerek bâgirleri iktizâ itdirene kendü akçeleri ile tutturub ve bir yerden bir yere geçmek için lazım oldukda dahi ücreti ile kayık tutdurub bir hususda tea'ddi ve müzâyaka çekdirmekden hazer eylesesiz ve siz ki neferât ağalarısız mahûf ve muhâtara olan yerlerden yanına kifâyet mikdarı adamlar ve yarar kılaguzlar konub birbirinize isâl eylesesiz Françe pâdişâhı bab-ı sa'âdetime ihlâs ve ihtisâsda sâbit-kadem olduğu ecilden merkûmun ilçisinin henüz de şek ve şikâyeti semer ü farzdır ana göre basiret ve intibâh üzere olub avk ve tehirden ve ihmâl ve müsâheleden ve kendüye ve (s. 27) zikr olunan âdemlerine ve

tavarlarına ve ünvan ve etfâline taarruz olunduğundan ihtirâz eylemeyüb onun edasında sa'y ve dikkat ve sarf-ı himmet eyleyesüz.

69- Mefâhirü'l-ümerâ'i'l-kirâm Âsitâne-i Sa'âdet'de karadan ve deryadan Françe vilâyetine varınca yol üzerinde vâki' olan sancâk beyleri dâme 'izzühûm ve mefâhirü'l-kuzzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm Françe vilâyeti sınırına varınca zıkr olunan elviyede vâki olan kâdılar zîde fazluhûm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zıkr olunan kazâlarda vâki olan kıl'a dizdârlarına ve neferât ağaları ve iskele emînleri ve zâbitleri ve voyvodalar vesair iş erleri zîde kadruhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki;

Bi'l-fi'il Südde-i Sa'âdetimde mukîm olan Françe ilçisi kıdvatü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîye De Lâ Haye Valentin 'arzuhal sunub haliya ba'zı hizmet ile âdemlerinden Şeri (?) ve Cüvan nâm Françeluleri birer hizmetkârları ile Françe vilâyetine göndermek murâd eyledüğü bildirüb ol babda emr-i şerîfim rica etmeğin zıkr olunan Şerî (?) ve Cüvan nâm Françeluler birer hizmetkârları ile Südde-i Sa'âdetde deryada ve karada taht-ı hükümetinizde olan kasabat ve kuralara uğradıkda kendülere ve birer nefer hizmetkârlarına ve tavarlarına ve esbâblarına kimesne dahl ve ta'aruz itdirilmeyüb ve narh-ı rûzi üzere akçeleri ile zâd ve zevâdeleri vesair mühimmatları tedarik itdirilüb emîn ve sâlim birbirinize ulaşıdurub mahal-i merkumede irsâl eylemeniz fermânım olmuştur buyurdum ki;

Mezkûrlar birer hizmetkârlarıyla her kangınızın taht-ı hükümetine dahl olurlar ise virilen emrim üzere menâzil ve merâhilde ve derbendlerde ve kasabat ve kuralarda ve sevâhil-i deryada korsan tâifesine ve sairlerden kimesneye rencide ve remide etdirmeyüb ve deryada murûr u u'bûr eyledükde iskelelere ve limanlara kondurub göçürüb emîn ve sâlim birbirinize ulaşıdurub mahal-i ba-müddet irsâl eyleyesüz ve zâd ve zevâdeleri ve sair mühimmatın dahi akçesiyle tedarik itdirüb ve deryada kayık ve karada tavar lâzım olursa tutub bir hususda müzâyaka çekdirmeyesüz ve ba'zı ehl-i örf tâifesi ve gayrileri ahz ve celb için rencide ve remide ederler ise men' ve def' idüb şer' ve kanuna ve sulh ve salaha ve 'ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalif kimesneye iş etdirmeyesiz şöyle bilesiz.

Tahriren evâsıt-ı N sene 51 (14-23 Aralık 1641)

70- Âsitâne-i Sa'âdetim'den deryadan ve karadan Françe vilâyeti sınırına varınca yol üzerinde vâki olan sancâk beylerine ve zıkr olunan sancâklarda vâki olan kâdılara ve zıkr olunan kazâlarda vâki olan kıl'a dizdârları ve voyvodaları ve alay beyleri ve neferât ağaları ve iskele emînleri ve sair zabıtlere hüküm ki:

Haliya Françe pâdişâhının Âsitâne-i Sa'âdet'de mukîm olan ilçisi kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye De Lâ Haye Valentin Südde-i Sa'âdetime 'arzuhal sunub kendüsünün Françe vilâyetinde olan ehl ve 'iyâlini Âsitâne-i Sa'âdetim'e getürmek murâd eyledükde bildürüb derya burnunda yürüyen Cezayir ve Tunus ve Trablusgarb korsanları ve sairleri deryada ve karada ve menâzil ve merâhilde mezbûrun ehl ve 'iyâlini otuz nefer tevâbi' ve levahiki ile rencide ve remide itmemek babında emr-i şerîfim rica itmeğin mûmaileyhin ehl ve 'iyâli otuz nefer âdemi ile Françe vilâyetinden Âsitâne-i Sa'âdetim'e teveccüh eyleyüb gelür iken karada ve denizde ve zıkr olunan korsan tâifesinden ve gayriden kimesne kendülerine ve esbâb ve etfâline ve tavarlarına dahl ve ta'arruz itdirilmeyüb ve narh-ı rûzi üzere akçeleri ile zâd ve zevâdeleri ve sair mühimmatları tedarik olunub birbirinize ulaşıdurub emîn ve sâlim Âsitâne-i Sa'âdetim'e göndermek emrim olmuştur buyurdum ki;

Hükm ü şerifimle her kangınızın taht-ı hükümetine dahl olur ise menâzil ve merâhilde ve derbendlerde ve ma'abirlerde mumaileyhin ehl ve 'iyâline otuz nefer adamı ile esbâblarına ve tavarlarına ve emvâl ve erzakına Cezayir ve Tunus ve Trablusgarb korsanlarına ve sairlerine dahl ve ta'arruz etdirmeyüb emîn ve salim birbirinize ulaşıdurub Âsitâne-i Sa'âdetim'e isâl eyleyesiz ve narh-ı rûzi üzere akçeleri ile zâd ve zevâdelerin ve sair mühimmatların tedarik itdiresiz ve lâzım olan kira bârgirlerin iktizâ itdügüne göre akçeleri ile tutdurub ve bir yerden bir yere geçmek için lazım oldukda dahi ücreti ile kayık tutturub bir hususda müzâyaka ve zaruret çekdirmeyesiz siz ki neferât ağalarısız mahûf ve muhâtara olan yerlerde yanlarına kifâyet mikdarı adamlar ve kılâguzlar koşub birbirinize isâl eyleyesiz Françe pâdişâhı bab-ı sa'âdetime (silik) sâbit-kadem olunduğu ecilden ve Frenk ilçisinin dahi hakkınızda şükür ve şikâyeti müsmir ve müessirdir ana göre basiret (kesik) kendülere zarar gelmekden hazer eyleyesüz.

(s. 28)

71- Mısır paşasına ve kâdısına ve İskenderiyye ve Reşid ve Dimyât beylerine ve sairlerin kâdularına ve zabitanlarına hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye bi'l-fiil Südde-i Sa'âdetimde Françe pâdişâhının mukîm olan De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arzuhal sunub memâlik-i mahrusemiz iskelelerine gelüb giden Françe gemilerinin ba'zısını İngiliz ve Venedik ve Flemenk tâifesi nâvlun ile tutub mezbûr gemiler iskelelere dahl olundukda bender gemilerimizi ahar tâ'ifesi tahmîl itdi deyü kendüye ilçî ve konsolosluk hakkı vermek için tâ'ife-i mezbûrenin sancâğın nasb eyleyüb ve Âsitâne-i Sa'âdet'de müstakîl ilçileri olmayan sair nasara gemilerini dahi vech-i meşrûh üzere 'ahid-nâme-i hümâyûna mugâyir iş eyleyüb hakkımızı vermekde muhalefet ederler eğer Françe gemileri ve eğer Âsitâne-i Sa'âdet'de müstakîl ilçileri olmayan nasarâ gemilerini İngiliz ve Venedik ve sair nasarâ tâifesi tahmîl etdiklerinde ahar sancâk nasb etmeyüb 'ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince Françe bayrağı nasb edüb ve kendünün ilçilik ve konsolosluk hakkı vermekde muhalefet etmemeleri babında emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu hususa onat vechle mukayyed olub göresün arz olunduğu üzereyse ol makûle Françe gemilerinde İngiliz ve Venedik ve Flemenk tâifesi nâvlun ile tutub metâ'a tahmîl eyledükleri Françe gemilerine ve Âsitâne-i Sa'âdet'de müstakîl ilçileri olmayan nasarâ gemilerine tavâif-i mezbure ve ahar nasarâ tâifesi metâ' yüklediklerinde 'ahid-nâme-i hümâyûn mücebince Françe bayrağı nasb etdirmeyüb ahar tâifesinin ve İngiliz ve Venedik ve Flemenk bayrakları nasb etdirmesün ve Françe ilçisinin konsolosunun a'vâidi olageldükleri üzere aluverüb emr-i şerîfime göre ve 'ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir tea'ddi ve inâd ve muhalefet itdirmeyesin ve bi'l-cümle zikr olunan gemiler sahibleri ve gemi içinde olan tüccâr tâifesi Françe bayrakları çekmek gayri sancâk nasb etmeyeler.

Bir sûreti Sayda kâdısına, Sayda iskelesi emînlerine.

Bir sûreti Haleb paşasına ve dizdârlarına ve İskenderün emînine.

Bir sûreti İzmir kâdısına ve İzmir emînine.

72- Kuds-i şerîf sancâğibeyine ve kâdısına hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye Françe pâdişâhının Sûdde-i Sa'âdetimde mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arzuhal sunub Kuds-i Şerîf'de Françe ahalisinin başrahibi olan kimesne paskalyalarında 'adetleri üzere ba'zı rahiblerin şehir-i Larudine (?) ziyarete götürdüğün mutâd-ı kadîm üzere virgülerin verirler iken haliya hükkâm ve zabıtların ba'zıları müdahale idüb ibtida rahiblerinizi Laruzine(?) götürün eğer götürmezseniz hadi verin deyü rencide eylediklerin bildürüb ola geldiği üzere rahibleri şehir-i Laruzine(?) götürmegin murâd eyledükleri kadîmden tâ'yîn olunan adetleri ne ise verüb ve göndermek murâd eyledükleri hükkâmdan rica etmeğin vech-i meşrûh üzere kimesne müdahale etmemek babında emr-i şerîfim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu hususa bi'z-zât mukayyed olub göresün fi'l-hakika Kûdus-i şerîfde Françenin başrahibi ol makûle paskalyaların kendü rahiblerinde ba'zıları ziyaret için şehir-i Laruzine(?) gönderdikten hükmünde adetleri üzere vergi verüb ve göndermek murâd eyledüğünde nesne talep olunmamak mutâd iken haliya alına mahal-i mezbûre rahiblerinizi gönder eğer göndermez isen dahi âdeti ver deyü rencide olundukları vâki ise bu babda mâtekaddemden olduğu üzere olub hilâf-ı şer' ve kanun üzere tea'ddi ve tecâvüz itdirmeyesin.

Tahriren fi 10 Safer sene 1052 (10 Mayıs 1642).

(s. 29)

73- Haleb beylerbeyine ve kâdısına hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye Françe pâdişâhının Sûdde-i Sa'âdetimde mukîm olan ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arzuhal sunub mahrusa-i Haleb'de mütemekkin olan Françe tâcirleri mukaddema bey' ve şirâlarında zarar ve ziyân etmekle ahar kimesnelerden Françe ile akçe ve ziyade kıymet ile metâ' almağa deynleri edâ etmeğe takatları olmayub ol taraftan gelüb giden gemileri munkati' olmağın mahal-i mezbûrede olan konsolosumuz elli beş kimesne dâyinler ile harekete varub ayân-ı vilâyet ve maarifet-i şer'le asıl malları edâya kavil ve karar olunub Haleb'de olan Françe konsolosu deyn-ı merkûmun edâsıçün Françe vilâyetine haber gönderüb lakin ol dâyinlerden altı nefer kimesne ol mün'akıd olan mahalleye gelmeğe muhalefet etdikleri ecilden meblağ-ı mezbûr gelmeyüb şer'e verilmiştir bu babda sair

meclis-i merkûma gelüb ma'arifet-i şer'le minvâl üzere karar verürler ise anlar dahi razı olub şer'-i şerîfe muhalefet etmemeleri babında emr-i şerîfim rica etmeğin kavlı olduğu üzere şer'le görölmek emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere 'amel idüb mukaddemâ ol dâyinleri senin huzuruna varub ma'arifet-i şer'le asıl mala karar verdükleri üzere mezkûrları dahi huzuruna getürdüb ol kavlı ve karara razı etdirüb şer'-i şerîfe muhalif inâd ve muhalefet etdirmeyüb ve bi'l-cümle bu hususda mukaddemâ ma'arifet-i şer'le huzurunda ayân-ı vilâyete müraca'atlarında kavlı olduğu üzere karar verüb şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhalif kimesneye iş itdirmeyesin.

Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Saferi'l-muzaffer sene 1053 (1-10 Mayıs 1643).

74- Kuds-i Şerîf paşasına ve Kuds-ı Şerîf kâdisına hüküm ki:

Françe pâdişâhının Südde-i Sa'âdetimde mukîm olan ilçisi 'arzuhal sunub Kuds-ı Şerîf'de ve civarında sakin olan Efrenc rahibleri matakaddemden Kamame açıldıkda akçesiz gidüb ziyaret ederlerken hala ba'zı ehl-i örf tâifesi mücerred ahz ve celb için zıkr olunan rahiblere külli te'addî eyleyüb mevzî'-i mezbûreye gitdikçe akçe talep eylediklerinden ma'ada ba'zı kudreti olmayan ziyaretçilere cebren gidün ziyaret eyleyin girü sizde akçe verin kudretin yoksa papazınız versinler deyü tea'ddi etdükleri bildirmegin hilâf-ı şer' mezbûr Efrenc rahiblerin rencide etdirmemek için emr-i şerîf verilmiştir.

Fi evâsıt-ı S sene 1053 (1-10 Mayıs 1643).

75- Moton'un kalâsının ağası ve dizdârı ve sair zabitlerine hüküm ki:

Bi'l-fiil Südde-i Sa'âdetimde mukîm olan Venedik baylosu 'arzuhal sunub Venedik gemilerine Santo İsreyo (?) ve Santo Pavlo (?) nâm iki kıt'a rencber gemileri diyar-ı Mısır'dan ba'zı emtiâ' tahmîl edüb Venedik'e müteveccih olub gider iken Moton kalâ'sının kurbunda Cezayirin korsan gemileri mezbûrların üzerlerine birini rüzgâr murâfakatı ile Moton iline çıkub ol birini kal'a-i mezkureye (...) korsan tâifesi üzerlerine müstevli olub top ile darb ve deryaya gark idüb kimi halkının ba'zısı gemide tutulub ba'zısı dahi sandal ile karaya çıkmış iken anlardan ahz olunub gemiden çıkan metâ'ın ba'zısının korsan tâ'ifesi (s. 30) gâret idüb ba'zısı dahi mahal-i mezbûrede zabt

olanlar gemi kurbiyeti olmağla hakkıdır deyü dava idüb ahz eylemek isterler kal'a altına varub kiminin kal'ası ağası yelkenlerin alub ve Mora beyinin kethüdası dahi varub sefinenizde yar adamlar vardır deyü gemi halkını döğüb birkaç nefer âdemleri alıkoyub kal'a ağası zikr olunan gemiyi ve sizi korsanlara virirüz deyü hidmet talebiyle nice esbabların ahz idüb ve nice isnadlar ile ikisi ma'an gemiyi ve metâ'ın girift eylemek kastındadır deyü bildirdiler imdi bu husus 'ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir vaz' olmağla bu babda muhkem mesul ve muatab olmuşsundur ol cânibde haliya vech-i meşrûh üzere alıkoyulan eğer gemi ve eğer pelenk ve sair alât ve metâ' ve esbâb âdemleri girüye ahz olunmak fermânım olmuşdur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere 'amel idüb ol tarafda Venedüklüden alıkoyulan eğer gemidir ve eğer yelken ve eğer sair alât ve esbâb ve metâ' ve ademleridir ve bi'l-cümle zikr olan iki gemiden her ne çıkub alıkonulmuşsa bi't-temam girüye red etdirülüb min-ba'd bir nesneleri alıkomayub emr-i i şerîfime muhalefetden ihzar eyleyesüz.

76- Kapudân paşaya hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye Françe pâdişâhının bi'l-fiil Südde-i Sa'âdetimde mukîm olan ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arzuhal gönderüb Françe'ya tâbi Fergase (?) nâm reis sefinesiyle Françe tarafından Âsitâne-i Sa'âdetim'e gelür iken yolda fırtınaya rast gelmekle Sagirin (?) Limanında üç aded gemi lengeri alıkoyub Bozcaada'ya geldikde zikr olunan demürlerin Sagirin (?) limanından çıkarmak için Bozcaada kal'asının dizdârı Ahmed zide hıfzihunun marifetiyle tarafından adam tâyîn idüb göndermeğin haliya ol demürleri çıkarulub bi'l-fi'il Bozcaada'da mezbûr reis vardukda kendüye demürleri teslim olunmak için emr-i şerîfim rica eylemeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu hususa bi'z-zat mukayyed olub göresün arz olunduğu üzere ise mezkûr reis ol üç aded demürü furtuna müzâyakasinda zikr olunan limanda bıragub ba'dehu Bozcaada'dan adam tâyîn idüb çıkarub göndermekle varub çıkarub haliya Bozcaada'ya gönderüb bi'l-fiil elinde mevcud ise ve ol lengerleri fi'l-hakika mezkûr reisin olub kadıya arz olunduğu üzere ise lengerleri mezkûr Françe reisi merkûm Fergase (?) teslim idüb ta'allul itdirmeyesin.

(s. 31)

77- Tunus beylerbeyine ve Tunus kâdisına ve Tunus'da (boş) dayıya hüküm ki:

Françe pâdişâhının Südde-i Sa'âdetimde mukîm olan ilçisi kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arzuhal gönderüb Tunus ve Cezayir-i garb taraflarında derya yüzüne çıkan korsan gemileri ve kadırgaları Françe pâdişâhı atebe-i ulyâm ile dostluk üzere olmağla Françelülerin gemilerine ta'arruz etmeyüb kendüleri ve emvâl ve erzaklarına dahl etmemeleri 'ahid-nâme-i hümâyûnumda mestûr ve mukayyed iken hala 'ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir Tunuslu'dan derya yüzüne çıkan gemileri ve kadırgaları Françelülerin birkaç gemilerin alub ve içinde olan Françelülerin esbâbların garet ve kendüleri esir eylemişlerdir bu husus 'ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalif vaz' olmağla aldıkları emvâl ve erzâk ve gemileri ve âdemleri girüye red etdirülüb min-ba'd 'ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalif vaz' etmemeleri babında emr-i şerîfim rica etmeğin 'ahid-nâme-i hümâyûnum mûcebinece 'amel olunmak fermânım olmuştur buyurdum ki;

Vusûl buldukda husus-ı mezbûra her biriniz bi'z-zat mukayyed olub göresüz arz olunduğu üzere ise Françe pâdişâhı atebe-i ulyâma sadakat ile arz-ı hulus idüb hala istikametde sâbit-kadem olmağla Françelüye dahl ve ta'arruz olunduğuna kati'yyen rıza-yı hümâyûnum yokdur ana göre 'ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir Tunuslular Françelülerden aldıkları emvâl ve erzâkı ve gemileri ve âdemleri girüye red ve teslim etdirüb emr-i şerîfimin mazmun-ı hümâyûnum ile 'amel idüb hilâfına rıza ve cevâz göstermeden ihtirâz iyleyesin şöyle bilesün.

Tahrîren evâhir-i Cemâziye'l-âhir sene erba'a ve hamsin ve elf. (25 Ağustos-02 Eylül 1644)

78- (Boş) kadısına hüküm ki:

Françe pâdişâhının Südde-i Sa'âdetimde mukîm olan kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye De Lâ Haye Valentin 'arzuhal gönderüb bundan akdem Santorin Ceziresinde Efreñç tâifesine piskopos olan Nikoyalos (?) nâm rahib mürd olub yerine Siroshoma Dorolani (?) rahip piskopos tâîyn olunub lakin mezbûr rahib nasdan mukatâ'a ve sadaka ile geçünüb kimesneye ber-vechle a'lakası ve tea'ddisi ve tecâvüzü olmayub kendü halinde iken bir kaç seneden berü mir-i livâ âdemleri cezire-i

mezbûreye varduklarında hilâf-ı şer' ve kanun mezbûr piskoposdan ve vekillerinden bi-gayr-ı hakk cebren külli akçeleri alub zûlm ve tea'ddi eyledüklerin bildürüb men' ve def' olunmak babında hükm-i hümayûnum rica etmeğin buyurdum ki;

Hükm-i şerîfim vardukda ruhban tâifesi nasdan mukatâ'a ve mal ve metâ'lara malik olmayub sadaka ile geçünürler iken mir-i livâ âdemleri ve gayrıları bunlardan hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i kanuna muayyen akçe taleb idüb tea'ddi eyledikleri vâki ise men' ve def' idüb şer'-i şerîf ve kanun-ı münîfe muhalif bir ferde dahl ve taa'ruz ve tea'ddi ve tecâvüz etdirmeyesiz şöyle bilesiz alamet-i şerîfe itimad kılasız.

Tahrîren fî evâsıt-ı Receb sene erba'a ve hamsin ve elf. (13-22 Eylül 1644)

79- Bandırma ve Bozcaada ve (boş) kâdılarına ve zıkr olunan kazâlarda vâki olan iskelele emînlerine ve kal'a dizdârlarına hüküm ki:

Françe pâdişâhının ilçisi kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye (boş) hutimet 'avâkibuhû bi'l-hayr Dergâh-ı Mu'allâm'a arzuhâl gönderüb kadîmden bu ana gelince Françe ilçilerine kendü nefsleri için mutâd-ı kadîm üzere akçeleri her sene yedi bin müdd şire alagelüb ve aldıkları şirenin gümrük ve bâc ve resmi alınmayub muaf ve fesh olagelmekle zıkr olunan şirenin iştirâsı için gemi tedârik eyleyüb tarafından adam ırsâl eylemek murâd eylemekle kadîmden olageldüğü üzere iştirâ eyledükleri yedi bin müdd şirenin gümrük ve bâc ve resmi alınmayub iskele ve yalılarda âdemlerine ve gemilerine müdahale olunmamak babında emrim verilmek babında i'nâyet rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu hususa bi'z-zât mukayyed olub göresin arz olunduğu üzere mezkûr ilçinin her sene mutâd olan zıkr olunan iskelelerden yedi bin müdd şirelerin alındıkları gümrük ve bâc ve resmi taleb etdirmeyüb kadîmü'l-eyyâmdan ola geldükleri ve ahid-anme-i hümayûnuma mugâyir bir ferde taallül ve gadr etdirmeyüb husus-ı mezbûr için tekrar emrim (...) iylemeyesin.

Fi evâsıt-ı L sene 56 (20-29 Kasım 1646).

80- Kıbrıs beylerbeyine ve Cezire-i Kıbrıs'da olan kâdılara hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdet'de mütemekkin olan Françe ilçisi De Lâ Haye Valentin hutimet 'avâkibuhû bi'l-hayr Dergâh-ı Mu'allâm'a arzuhâl gönderüb Françelülerden biri mürd oldukda esbâb ve emvâline kimesne dahl itmeye kime vasiyet eder ise ana virile vasiyetsiz mürd olur ise konsolosları ma'rifetiyle yerlü yoldaşlarına virile beytü'l-malcılar ve kassablar (?) müdahale eylemeyeler deyü 'ahid-nâme-i hümayûnumda mestûr ve mukayyed iken hala cezire-i mezbûrede ticaret eden Françelüden mürd olanlarının emvâl ve erzakın ba'zı ehl-i örf tâifesi biz kabz ideriz deyü gemileri ve esbâbları alı koyub nice akçeleri almayınca gemilerin salıvermeyüb 'ahid-nâme-i hümayûnum muhalif rencide ve remide eylemekde hali olmadukları bildürüb ol makûle tâife-i mezbûrenin mürd olanlarının emvâl ve erzakına zabitlerden kimesne dahl eylemeyüb 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince konsoloslarına kabz etdirilmemek babında emr-i şerîfim verilmek rica etmeğin 'ahid-nâme-i hümayûn ve kadîmden ola geldiği üzere 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki;

Emrim üzere 'amel idüb dahi tâife-i mezbûrede cezire-i mezbûrede mürd olanların metrûkatı hilâf-ı şer' zabitlere ve ehl-i örf tâifesinden kimesneye müdahale etdirmeyüb 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince konsolosları ahz u kabz etdürüb daima 'ahid-nâme-i hümayûnumda sadr olan emr-i şerîfimin mazmunuyla 'amel ıleyesin ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Fi evâhir-i S sene 58 (17-25 Mart 1648)

(s. 32)

81- Vezir-i sâni vüzerâtlı kapudânım olub Kıbrıs eyaletine mutasarrıf olan Vezir Fazıl Paşa'ya ve Lefkoşa Kâdısına hüküm ki:

Bi'l-fiil Südde-i Sa'âdetimde mütemekkin olan Françe pâdişâhının ilçisi olan kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihyye De Lâ Haye Valentin hutimet 'avâkibuhû bi'l-hayr Südde-i Sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb Cezire-i Kıbrıs'da olan konsolosunun hala cezire-i Kıbrıs emîni olan (boş) nâm tâyîn ile mâbeynlerinde nice hesablari olub mezbûr konsolosun emîni mezbûrun tezkereleri mücebince zimmetinde külli akçesi geçmiş iken cezire-i Kıbrıs defterdârı olan (boş) dâme-i 'uluvvehu emîn-i mezbûr ile yekdil olmağla mezkûr konsolosu tutub gümrük bahanesiyle cebren akçesini alub ve hesabın görmek istediğünden emîn ve defterdâr mücerret tama'-ı hâm için biz

hesabımızı istediğimiz yerde görürüz deyü ‘ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir rencide ve remide eylediklerini bildürüb mahalinde bi’z-zat huzurunuzda şer’le görölüb ahar yerde görölmemek babında fermân-ı alîşanım sadr olmuşdur buyurdum ki;

Vusûl buldukda sadr olan fermân-ı celîlü’l-kadrim üzere ‘amel idüb dahi defterdâr-ı mezbûr ile mezbûr emîni meclis-i şer’-i şerîfe ihzâr ve mukaddema bir def’a şer’le görölüb fasl olunmayan hususların yerlü yeründe tefahhus ve temessüklerine nazar idüb göresün arz olunduğu üzere ise ol babda muktezâ-yı emr-i şer’-i kadîm ile ‘amel idüb dahi ba’de’s-sübût elinde olan temessükleri mücebine olan hakları hükm idüb bi-kusur alıvirdükden sonra min-ba’ad mezbur konsolosu ‘ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir bir ferde rencide ve remide etdirmeyüb men’ ve def’ iyleyesin.

82- Mısır muhâfazasında olan vezir Seyyid Mehmed Paşa’ya ve Mısır kâdısına hüküm ki:

Françe pâdişâhının Âsitâne-i Sa’âdet’de mukîm olan ilçisi De Lâ Haye Valentin hutimet ‘avâkıbuhû bi’l-hayr Dergâh-ı Mu’allâm’a arzuhâl gönderüb bundan akdem mahrusa-i İskenderiye iskelesine iki kıt’a biri Ceneviz ve biri Sicilya gemileri ‘ahid-nâme-i hümayûn mücebine varub anda olan Françe konsolosuna müracaat idüb lakin mahal-i mezbûrede olan İngiliz konsolosu bir tarikle zıkr olunan gemilerin reisleri olan Cenevizce Cüvan Batistad Karagone (?) ve Mesneli Denho Hatibe (?) nâm reisleri ahz etdirmekle mezbûran gemilere tahmîl olunan ‘ahid-nâme-i hümayûn mücebine emti’adan Françe konsolosuna aid olan konsolosluk hakkı ve sair avâid ‘ahid-nâme-i hümayûna mugâyir mezbûr İngiliz konsolosu alub gadr eylemekle mezbûr İngiliz konsolosu mezbûran reislerin gemilerine tahmîl olan emti’adan alduğu konsolosluk hakkı vesair avâid girü Françe konsolosuna bi’t-tamam edâ ve teslim etdürüb ve ‘ahid-nâme-i hümayûn mücebine Âsitâne-i Sa’âdet’de müstakil ilçileri olmayan nasarâ tâ’ifesine bi’l-cümle Françe pâdişâhı sancâğıyla gelüb ve konsoloslarına müracaat idüb konsolosluk hakkın ve sair avâidin verüb min-ba’ad dahi İngiliz konsolosu dahl ve ta’arruz eylememek babında emr-i şerîfim ricasını i’lam etmeğin vech-i meşrûh üzere ‘ahid-nâme-i hümayûnum mücebine ‘amel olunması emrim olmuşdur buyurdum ki;

Vusûl buldukda sadr olan emrim üzere ‘amel idüb zıkr olunan iki kıt’a gemilere tahmîl olan ‘ahid-nâme-i hümayûn mücebince Françe umurundan konsolosuna aid olan konsolosluk hakkı vesair avâidin mezbûr İngiliz konsolosu olduğu vâki ise girü Françe konsolosuna bi’t-tamam edâ ve teslim etdirüb ve ‘ahid-nâme-i hümayûn mücebince Âsitâne-i Sa’âdet’de müstakil ilçileri olmayan nasarâ tâifesi Françe pâdişâhı sancâğıyla gelüb ve Françe konsolosuna müracaat idüb konsolosluk hakkı ve sair avâid virüb min-ba’d dahi İngiliz konsolosuna dahl ve ta’arruz itdirmeyesin ‘ahid-nâme-i hümayûnuma muhalif ve emr-i şerîfime mugâyir kimesneye ber vechle tea’ddi ve ‘inâd itdirmeyesin.

(s. 33)

83- Kıbrıs beylerbeyine ve cezire-i Kıbrıs’da olan kâdılara hüküm ki:

Âsitâne-i Sa’âdetim’de olan Françe ilçisi De Lâ Haye Valentin hutimet ‘avâkibuhû bi’l-hayr Dergâh-ı Mu‘allâm’a arzuhâl gönderüb Françelülerden biri mürd oldukda esbâb ve emvaline kimesne dahl etmeyüb kime vasiyet ederse ana verile vasiyetsiz mürd olursa konsolosları ma’rifetiyle yerlû yoldaşlarına verile beytû’l-mâlcılar müdahale eylemeyeler deyü ‘ahid-nâme-i hümayûnda mestûr ve mukayyed iken hala cezire-i mezbûrede ticaret eden Françelülerden mürd olanlarının emvâl ve erzâkın ba’zı ehl-i örf tâifesi biz kabz iderüz deyü gemilerin ve esbâbların alıkoyub nice akçelerin almayınca gemilerin salıvermeyüb ‘ahid-nâme-i hümayûnuma muhalif rencide ve remide eylemekden hali olmadukların bildürüb ol makûle tâife-i mezbûreden mürd olanların emvâl ve erzâkını zabitlerden kimesne dahl eylemeyüb ‘ahid-nâme-i hümayûnum mücebince konsoloslarına kabz ettirmek babında emr-i şerîfim verilmek rica etmeğin ‘ahid-nâme-i hümayûnum ve kadîmden olageldüğü üzere ‘amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Emrim üzere ‘amel idüb dahi tâife-i mezbûrenin cezire-i mezbûrede mürd olanların metrûkatına hilâf-ı ‘ahid-nâme-i hümayûn zabitlerden ve ehl-i ‘örf tâifesinden kimesneye müdahale itdirmeyesin ‘ahid-nâme-i hümayûnum mücebince konsoloslarına ahz u kabz etdirüb dahi ‘ahid-nâme-i hümayûnumda sadr olan emr-i şerîfim mazmunu ile ‘amel iyleyesin ba’de’n-nazar bu hükm-i hümayûnumu ahara ibkâ idüb alamet-i şerîfeye itimad kılasız.

Fi evâsıt-ı N sene 58 (29 Eylül-29 Ekim 1648)

84- Kıbrıs beylerbeyine ve cezire-i mezbûrede vâki olan kâdılara hüküm ki:

Haliye Âsitâne-i Sa'âdeti'mde Françe pâdişâhının mütemekkin olan ilçisi kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye De Lâ Haye Valentin hutimet 'avâkibuhû bi'l-hayr Südde-i Sa'âdetime 'arzuhal gönderüb kadîmü'l-eyyâmda Françe tarafından memâlik-i mahrusam iskelesine bu sene gelüb giden gemiler ve tâcirlerinin ahvâlini görmek için iskelelere birer konsolos nasb olunub iskele olan benderlerde mütemekkin olmak hususu 'ahid-nâme-i hümayûn saadet-makrûnunda mestûr ve mukayyed olmağla hala Kıbrıs'da sâkin olan konsolosları 'ahid-nâme mücebince iskele üzerinde sâkin iken ehl-i örf tâifesine mücerred ahz ve celb ve ta'ciz için kadîmden sâkin olduğu üzere iskelelerde sâkin olmayub deryada ba'dehu mahallelerde sâkin ol deyü rencide ve remide ve 'ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir dahl ve ta'arruz eylediklerin bildürüb 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince benderde olan iskelerlerde oturub hilâf-ı 'ahid-nâme-i hümayûn kimesneye müdahale etdirilmemek için emr-i şerîfim rica etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan emrim üzere 'amel idüb dahi Françe konsolosu kadîmden 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince bender olan mahallerden İzmir'e gelmişken min-ba'd hilâf-ı 'ahid-nâme müdahale olunduğuna rıza-yı hümayûnum yokdur ol vechle rencide ve remide etmeyüb ve itdirmeyesin men' ve def' iylesin bi'l-cümle 'ahid-nâme-i hümayûna ve kadîmde ola-gelene mugâyir ber vechle rencide ve remide eylemeyesün şöyle bilesin ba'de'n-nazar bu hükmü hümayûn mezbûrların ellerinde ibkâ idüb alamet-i şerîfe itimad kılasın.

Evâsıt-ı N sene 58 (29 Eylül-29 Ekim 1648)

(s. 34)

85- Mısır Paşasına hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye Âsitâne-i Sa'âdet'de mütemekkin Françe pâdişâhının ilçisi olan De Lâ Haye Valentin hutimet 'avâkibuhû bi'l-hayr Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arzuhal gönderüb Françe tüccârı 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince daima himâyet ve siyânet olunub hilâf-ı 'ahid-nâme-i hümayûn kimesne rencide ve remide eylemeler deyü ellerinde olan 'ahid-nâme-i hümayûnda mestûr ve mukayyed iken hala hilâf-ı 'ahid-nâme-i hümayûn tüccâr-ı mezbûrenin üzerlerine nazardan ve ba'zı eşya ve cebren bıragılıb gadr ve rencide olunmakdan hali olmadukları bildürüb kendi rızaları

yoğ iken min-ba'ad cebren nazar ve ve sair eşya tevzi' olunmayub daima 'ahid-nâme-i hümâyûn mûcebince 'amel olunmak babında emr-i şerîfim verilmek rica etmeğin hilâf-ı 'ahid-nâme-i hümâyûn kimesne rencide eylememek babında fermân-ı alışanım sadr olmuşdur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan emrim üzere 'amel idüb dahi tüccâr-ı mezbûreyi hilâf-ı 'ahid-nâme-i hümâyûn ol vechle üzerlerine nazardan ve sair bir eşya tevzi' ile kimesneyi rencide ve remide ve gadr ve kabz itdirmeyüb Françe pâdişâhı ile mabeynde olan dostluk yerine getirüb daima 'ahid-nâme-i hümâyûnum mûcebince himâyet ve siyânet üzere olub min-ba'ad 'ahid-nâme-i hümâyûnum ve iş bu emr-i şerîfimin hilâfına rıza ve cevâz göstermeyesin.

86- Kuşadası kâdısına hüküm ki:

Seyyidetü'l-muhadderât iklîletü'l-muhassenât tâcü'l-mestûrât Safiye Sultân dâmet ismetuhâ tarafından Südde-i Sa'âdetime 'arzuhâl sunulub ber vech-i temessük mutasarrıf olduğu hassalarından nefsi-i Kuşadası iskelesine kadîmü'l-eyyâmından Âsitâne-i Sa'âdet'e dostluk üzere olan Françe pâdişâhı gemileri varub gelüb 'ahid-nâme-i hümâyûn mûcebince ve kanun-ı kadim üzere bey' ve şirâ idegelmişler iken haliya Kapudân Paşa âdemleri ol canibe varub mücerred ahz ve celb için elimizde emrimiz vardır tâife-i mezbûrenin bey' ve şir'a eylemesi memnu'dır deyü 'ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir Françe gemilerini limana kodurmayub te'addî eylemeleriyle 'ahid-nâme ü emana muhalif vaz' ve tea'ddi ve iskelenin mahsulüne külli gadr ve noksan-ı müsmirin olunduğu bildürüb ol babda emr-i şerîfim (...) ricasını ilâm olunmağın 'ahid-nâme-i hümâyûn mûcebince Françelüye mâni' olunmayub sair tarafa küffârı uğratmamak babında fermân-ı alışanım sadr olmuşdur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan emrim ve 'ahid-nâme-i hümâyûnum mûcebince 'amel idüb dahi Françe pâdişâhı Âsitâne-i Sa'âdet'le kadîmi dostluk üzere olmağla anın gibi Françe gemileri iskele-i mezbûreye varub bey' ve şirâ eylemek istediklerinde 'ahid-nâme-i hümâyûnum mûcebince bey' ve şirâ etdirüb 'ahid-nâme-i hümâyûnum ve kadîmde olagelene muhalif kimesneyi dahl ve tecâvüz ve iskelenin mahsulüne gadr eylemeyüb daima 'ahid-nâme-i hümâyûn ve işbu emr-i şerîfim mazmunu ile 'amel iylesin.

Tahrîren fî evâsıt-ı L sene 1058 (29- Ekim-07 Kasım 1648)

(s. 35)

87- Vezir-i sâni ve kapudânım olan Kıbrıs eyaletine mutasarrıf olan Vezir Fazlı Paşa'ya ve Lefkoşa kâdisına hüküm ki:

Bi'l-fi'il Âsitâne-i Sa'âdet'de mütemekkin olan Françe pâdişâhının ilçisi olan kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye De Lâ Haye Valentin hutimet 'avâkibuhû bi'l-hayr Südde-i Sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Cezire-i Kıbrıs'da olan konsolosunun hala cezire-i Kıbrıs emîni olan (boş) nâm emîn ile mâbeynlerinde nice hesabları olub mezbûr konsolosun emîn-i mezbûrun temessükleri mû'cebince zimmetinde külli akçe geçmiş iken cezire-i Kıbrıs defterdârı olan dâme-i uluvvuhu emîn-i mezbûr ile yekdil olmağla mezbûr konsolosu tutub gümrük bahanesiyle cebren akçesin alub ve hesabın görmek istediği emîn ve defter mücerred tama'-i ham için bir hesabımızı istediğimizde görürüz deyü 'ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir rencide ve remide eylediklerin bildürüb mahalinde bi'z-zât huzurunuzda şer'le görülüb ahar yerde görülmek babında fermân-ı alışanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Vusûl buldukda sadr olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzere 'amel idüb dahi defterdâr-ı mezbûr ile mezbûr emîn meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr ve mukaddema ber vech-i şer'le görülüb fasl olunmayan hususları yerli yerinde tefahhus ve temessüklerine nazar idüb göresün arz olunduğu üzere ise ol babda muktezâ-yı emr-i şer'-i kavimle 'amel idüb dahi ba'de's-sübût 'arz olan temessük mûcebince temessükleri olan hakkın hükm idüb alıverdükden sonra min-ba'ad mezbûr konsolosu 'ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir ferde rencide ve remide etdirmeyüb men' ve def' iyleyesin şöyle bilesün ba'de'n-nazar.

(s. 36)

88- Âsitâne-i Sa'âdet'den Kuds-i Şerîfe ve Kuds-i Şerîf'den Françe vilâyetine varınca yol üzerinde vâki olan kâdılara ve müsellemlere ve iskele emînlerine ve kapudânlara ve sair iş erlerine hüküm ki:

Françe pâdişâhının Âsitâne-i Sa'âdet'de mukîm olan ilçisi kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye De Lâ Haye Valentin Südde-i Sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Françelülerden Davirdevik(?) nâm Françe haliye Kuds-ı Şerîf'e varub ziyaret eyledükden sonra olcânibde Françe vilâyetine gitmek için izn-i hümayûnum mugâyir verilüb yolda ve izde hilâf-ı şer' ve kanun ve 'ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir ber vechle rencide olunmamak için olageldüğü üzere hükm-i hümayûnum verilmek rica

etmeğin babınca kimesne götürmeyüb ancak kendüsü gidüb vech-i meşrûh üzere yolda rencide olunmamak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusûl buldukda sadr olan emrim üzere ‘amel idüb dahi Frañçelu Davirdevik (?) nâm Frañçelü varub ancak kendüsü Kuds-i Şerîfi ziyaret idüb ol cânibden Frañçeya varub dahl olunmaya dahi yollarda ve menâzilde ve merâhilde kimesne rencide ve remide etmeyüb ve etdirmeyüsün şöyle bilesün ve ba’de’n-nazar bu hükm-i hümâyûn elinde ibkâ idüb alamet-i şerîfe itimad kılasız.

89- İzmir canibinden ba’zı umûr-ı mühimme için tââyîn olunan Vezir Süleyman Paşa ve İzmir kalâsına hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihyye Âsitâne-i Sa‘âdet’de mütemekkin Frañçe pâdişâhı ilçisi olan De Lâ Haye Valentin hutimet ‘avâkibuhû bi'l-hayr Dergâh-ı Mu‘allâm’a arzuhâl gönderüb memâlik-i mahrusam iskelelerine gelüb giden Frañçe gemilerine ve tüccârına mutâd-ı kadîm ve ‘ahid-nâme-i hümâyûn mücebince akçeleriyle kendi mühimmatları için zâd ve zahire verilegelmiş iken hala İzmir iskelesinde olan gemilerine ve tüccârına kendü mühimmatları için zahire verilmemekle ziyade müzâyaka üzere olduklarını bildürüb ‘ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince gemilerine ve tüccârına akçeleriyle zâd ve zevâde için ve zahire verilmek babında emr-i şerîfim verilmek rica etmeğin sen ki müşarûn-ileyha vezirimsin göresin gemilerinde ne kadar adam vardır kendülerine kifayet edecek kadar zahire verile kifayet mertebesinden ziyade verilmeye deyü emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan emrim üzere ‘amel idüb dahi sen ki müşarûn-ileyha vezirimsin gemilerine ne kadar adam vardır kendülerine kifayet edecek kadar zahire verdürüb kifayet mertebesinden ziyade verdirmeyüb ‘ahid-nâme ve işbu emr-i şerîfime mugâyir kimesneye iş itdirmeyesin ve bu bahane ile zahire tââyîn olunmamıştır deyü zahire vermekde ta‘allul olunmayub emr-i şerîfim mücebince ‘amel iylesin.

(s. 37)

Boş

(s.38)

Yevmü'l-hamis, fi gurre-i muharremü'l-haram sene 1054**(10 Mart 1644)****Der-zaman-ı Vezir-i Azam Mehmed Paşa Sultanzade (...)**

90- Mısır hakimine ve Haleb beylerbeyine ve Haleb ve Şam eyaletlerinde olan sancâk beylerine ve müsellemlere ve kâdılara ve dizdârlara ve neferât ağalarına ve iskele emînlerine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetimde Françe pâdişâhının mukîm olan ilçisi 'arzuhal idüb Françe rahiblerinden Cizvit tâifesinden ba'zı rahibler memâlik-i mahruseden Mısır ve Kuds-i Şerîf ve Haleb ve Şam taraflarına seyahat ve ziyaret için varduklarında murûr-ı ubûr eyledikleri menâzil ve merâhilde kimesne hilâf-ı şer'-i şerîf rencide ve remide eylemeyüb emîn ve sâlim murûr ve ubûr için yol emiri verilmek babında i'nayet rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda Françe rahiblerinden Cizvit tâifesi emr-i şerîfimle her kangınızın seyahat tariki ile taht-ı hükümetinizde dahl olur ise menâzil ve merâhilde ve benderlerde ve kasabat ve kurâlarda hil'af-ı şer' ve kanun yolculara ve sairilere rencide ve remide etdirmeyüsün ve deryada murûr ve ubûr eylediklerinde iskelelere ve limanda konub ve göçüb emîn ve sâlim murûr ve ubûr etdirüb ehl-i örf tâifesi ve gayrilari ahz ve celb için rencide ederler ise men' ve def' idüb şer' ve kanuna ve 'ahid-nâme-i hümayûna muhalif kimesneye iş itdirmeyesin.

Fi evâhir-i Muharrem sene 1054 (30 Mart-08 Nisan 1644)

91- Sayda kâdısına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetimde Françe pâdişâhının mukîm olan ilçisi 'arzuhal idüb Françe rahiblerinden Kapuçin tâifesi ellerinde olan emr-i şerîf mücebince memâlik-i mahrusamda seyahet tariki ile murûr ve ubûr idüb tâife-i mezbûre fukaradan olmağa zekât ile geçünüb akçeye yanaşmazlar iken Sayda ba'zı yerlerde tegayyür ve sair avâid nâmında akçe talebi ile rencide ve remide olunurlar fukara-yı mezbûre seyahat eyledikleri yerlerde bu makûle gafir ve avâid namıyla müdahale ve rencide olunmamak babında emr-i şerîfim rica etmeğin 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince rencide olunmamaları babında fermân-ı alışanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Hükm-ı şerîfimle vardukda göresün arz olunduğu üzere ise fukâra-yı mezbûre gezer halinde seyahat idüb akçeye yanaşmayub zekât ike geçinirler ‘ahid-nâme-i hümâyûna muhalif gafir ve avâid namıyla mezbûrlardan kimesne nesne taleb eyleyüb şer’ ve kanuna mugâyir rencide etmeyeler ve itdirmeyesin.

Sene 1054 (1644).

92- Âsitâne-i Sa’âdet’den Selânik’e varınca yol üzerinde vâki olan beyler ve kâdılar ve iskele emînleri hüküm ki:

Âsitâne-i Sa’âdet’de mukîm olan Françe ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu‘allâm’a ‘arzuhal gönderüb Françe’dan gelüb berât-ı alışanım mücebince Selânik’e vesair iskelelere konsolos tâyîn olunan Baltazar Danos (?) nâm konsolos Selânik’e varmak lâzım olmağla mezbûr konsolos Françe’dan buraya ve buralardan Selânik’e varmak üzere navlun ile tuttuğu Flemenk gemisi hala Boğazhisâr’da iskân olmağın mezkûr konsolos zikr olunan sefine ile mahal-ı mezbûre varınca gemisine müdahale eylememek babında olageldüğü üzere emr-i şerîfim rica etmeğın tahrîr olmuştur.

Fi Evâhir-i C sene 1054 (25 Ağustos-02 Eylül 1644).

93-Kuşadası ağasına ve kâdısına hüküm ki:

Sakız zimmilerinde olub Kuşadasında mütemekkin olan Anderya Margir nam zimminin bundan akdem İzmir’de olan Cüvan Dimitri nâm konsolos meclis-i şer’ mücebince dört yüz elli riyâl gurûş borcu olub hala zimmi-i mezbûr mürd olmağla meblağ-ı mezbûr metrûkatın kabz eden ve arâsından mezbûr alub ve bunun vekiline şer’le aluverilmek içün Françe ilçisinin ‘arzuhalıyla emr-i şerîfim yazılmışdır.

(s. 39)

94- İzmir mollasına hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal gönderüb İzmir iskelesinde olan tüccârlarından Francisko Yogos (?) nâm tâcirin Hacı Mehmed oğlu Mustafa Paşa nâm kimesnelerden metâ’ bahasından üç yüz elli gurûş hakkı olub zarar-ı maliye birbirlerine kefil olmuşlar iken hala mezbûrun babası Hacı Mehmed firar eyleyüb oğlu Mustafa Paşa zikr olunan

meblağı vermekde ta'allül eder deyü şer'le tâcir-i mezbûrun hakkı alıvermek babında emr-i şerîfim rica etmeğin yazılmışdır.

Sene 1054 (1644).

95- (Boş) hüküm ki :

Françe ilçisi 'arzuhal sunub Musi Dimanşakav (?) nâm Françelu Âsitâne-i Sa'âdet'den Mısır ve Mısır'da Kuds-i Şerîf ziyaretgâhına iki nefer adam ile gidüb gelmek murâd eyledüğü ecilden derya ve karada kimesne müdahale eylememek babında olageldüğü üzere vilâyet hâkimlerine hitaben yol emri verilmek rica etmeğin adet üzere yol emri verilmiştir.

Fi sene 1054 (1644)

96- Musul vâlisine ve müfettişine ve kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal gönderüb mahsusa-i Musul'da mütemekkin olan Kapuçin rahibleri tâifesinden ayende ve revendeyi kondurmak için hüccet-i şer'iyye ile otuz gurûşa bir ev satun almışlar imdi hala viran olmağla yerine altı ve üstlü sekiz adet hücre bina eylemek murâd eyledükleri ecilden kimesne müdahale etmemak için emr-i şerîfim rica etmeğin kimesneye zararı ve havalesi olmayub ve bu bahane ile âyîn-i bâtılların icrâ edecek mahal ve kenise yapub ancak ma'arifet-i şer'le göründükden sonra sâkin olacağı ol yapacağı kenisa mâni olmaya deyü emr-i şerîf yazılmışdır.

Fi Evâil-i Ca 54 (6-14 Temmuz 1644).

97- (Boş) hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal sunub Sayda voyvodası Ali mahal-i mezbûra vardukda anda olan Françe konsolosu aded-i kadîm üzere pişkeş verdikde red idüb mücerred ahz ve celb için ba'zı isnâdlar ile mezbûr konsolosu ve tercümanına ve tüccâra nice hakaret idüb bilâ-sebebe iki bin gurûşların alub bey' itdükten sonra kadîmü'l-eyyâmdan berü mezbûrlar sakin oldukları hânın mütevellisi ile muttasık olub ücreti dahi ziyade itdürüb ve Trablusşam ve Remle ve sairlerden gelen ibrişim ve şem' ve gayri şeylerden kanun-ı kadîme muhalif ziyade gümrük alub rencide eylemekle tüccârımız perâkende

olması mukarrer olduğu ecilden mezbûr voyvoda aded-i kadîm üzere caizeden alub ve aldığı meblağı gerüye red idüb ziyade gümrük taleb eylemeyüb olageldüğü üzere gümrük alunub ve ellerinde olan ‘ahid-nâme-i hümayûnda mûnderiç olan mevâdın mucebiyle ‘amel olunub konsolosa ve tercümana nâ-hakk yire rencide olunmamak babında emr-i şerîfîm rica etmeğin bu ana değin bu vechle gümrük alunageldüğü neyse yine ol minvâl üzere alına ‘ahid-nâme-i hümayûnuma ri’ayet oluna ne bunlar tarafından ‘ahid-nâmeye muhalif hareket oluna ve ne onlar tarafından ‘ahid-nâme-i hümayûna muhalif müdahale oluna zıkr olanı dahi şer’ ve kanun üzere ecr-i misliyle verdükden sonra ziyade taleb ile rencide olunmaya ve bu ana değin olagelene muhalif vaz’ olunmaya deyü bu hükm-i şerîf buyrulmağın mücebince yazılmışdır.

Fi’t-târihü’l-mezbûr (6-14 Temmuz 1644).

98- (Boş) hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal gönderüb Santoros ceziresinde piskopos olan Sofya Yoson (?) nâm rahib mürd olmağla yerine Yerostimo Pavroli (?) nâm rahib konsolos tâyin olunub mürd-i mezbûre verilen emr-i şerîf mücebince merkûma dahi emr-i şerîf verilmek rica etmeğin buyrulub yazılmışdır.

Fi 17 B sene 54 (19 Eylül 1644).

99- Mısır’a hüküm ki:

Françe ilçisi Südde-i Sa’âdetime ‘arzuhal idüb mahrusa-i İskenderiye’de birbirlerine karşı iki kıt’a handa makaddemden berü tüccârları ve konsolosları sâkin olub tasarruf edegelmış iken ve bu ana değin İngiliz konsolosu varmış değil iken geçen sene bir İngiliz konsolosu varub sâkin olmağla hala müdahaleden hali olmamasıyla men’ olunub kadîmden olageldüğü yine Françe konsolosu sâkin olunmak için ve İngiliz tarafından müdahale olunmamak için hükm yazılmışdır.

Evâhir-i Safer sene 54 (29 Nisan 1644).

(s. 40)

100- Sakız mollâsına ve beyine hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal gönderub Sakız’da temekkün idüb (bozuk) tarikiyle virilen Melon (?) nâm Efrenç rahibi arz-ı Françe padişahi için makbul-i (bozuk) ile söylemeğin bu vechle tâife ‘ahid-nâme-i humâyûn mücebince Françe bayrağın altında gelüb bunun gibi bâ-makûle erzan eyledüğü ecilden Sakız’dan mezkûrun Âsitâne-i Sa’âdetim’e getürmek için bir tercüman irsâl eyledüğü bildürüb kimesne müdahele etmemek için emr-i şerîfîm rica etmeğin Âsitâne-i Sa’âdet’e göndermek için müşarûn-ileyhaya emr-i şerîf yazılmışdır.

101- (Boş) hüküm ki:

Efrenç tâifesinden Mesen (?) nâm zimmi ‘arzuhal sunub bundan akdem İzmir’de olan konsolos mezbûrdan akçe dava idüb ‘arzuhal etmekle mübâşir çavuş tâ’yîn olunub mezkûr zimmi Âsitâne-i Sa’âdetim’e getürülmüş iken hala hasmı buraya gelmeyüb ve ilçi ile alakam nedir deyü deyü ‘arzuhal etmeğin her ne zaman da’vaları olur ise huzurumuzdan gayri yerde istimâ’ olunmaya ve mübâşir çavuş varmaya deyü fermân-ı alışanım vech-i meşrûh üzere emr-i şerîf yazılmışdır.

Fi evâsıt-ı Z sene 54 (8-17 Şubat 1645).

102- Nişân-ı humâyûnum oldur ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye bi'l-fiil Sûdde-i Sa’âdetimde mukîm olan Françe pâdişâhının ilçisi De Lâ Haye Valentin ‘arzuhal gönderub Sayda ve Beyrut ve ana tâbi’ olan iskelelerde Françe ve Françe’ya tâbi’ bâzergânların ‘ahid-nâme-i humâyûn mücebince mesalihlerin görmek için mukaddema konsolos tâ’yîn olunan Başame Dergire (?) nâm Françelu Françe pâdişâhı tarafından ref’ olunub yerine işbu dârende-i tevkî’-i refî’-i nişân-i hakânî Cüvan Viger (?) nâm Françelü konsolos tâ’yîn olunub yeddine mühürlü mümza mektub virüldüğün bildürüb olageldüğü kanun üzere berât-ı şerîf verilmek rica etmeğin işbu nişân-ı humâyûn u saadet-i makrûn virdüm ve buyurdum ki;

Mezkûr Cüvan Viger (?) zikr olunan Sayda ve Beyrut ve ana tâbi olan iskelelerde konsolos olub ‘ahid-nâme-i humâyûn mücebince ol iskelelere varan Françe ve Françe’ye tâbi’ olan tüccâr tâifesinin umûr ve mesalihlerin görüb umûr-ı

iskelelerinde bâzergânların kendüye müraca'at idüb ita'at üzere olalar ve bâzergânların birbirleri mâbeynlerinde da'va ve nizâ'ların vâki' oldukda adetleri üzere mezkûr fasl idüb zabitlerimden ve ahardan kimesne karışmaya ve sözüne muhalefet eylemeyeler ve 'ahid-nâme-i hümayûnumda mestûr olduğu üzere Âsitâne-i Sa'âdeti'mde olan Françe ilçisi divân-ı bülend-i eyvanıma ve vüzera-yı azâmım divânlarına geldiklerinde İspanya Kralı'nın ve sair kralların ilçileri üzerine takdim ve takrir ve eyledüğü gibi ol cânibde dahi Françe konsolosun sair konsolosların üzerine takdim ve takrir oluna ve mezkûrun evine ehl-i örfden subaşı ve gayri kimesneler girmeyüb tea'ddi olunmaya ve zikr olunan iskelelere varan Fransa ve Fransa'ya tâbi olan tüccâr tâifesi kangı iskeleye dâhil olursa ise dahl oldukları gibi a'det üzere metâ'ların defter suretin mezkûr konsolosa virile ve gemileri gitmek istedikleri baylâç hakkı dimekle ma'rûf olan resmi virüb 'inâd ve muhalefet eylemeyeler ve dahi mezkûrun tezkeresi olmayınca gemilerine icâzet verilmeye ve aralarında şerir zuhûr idüb tüccâr beyninde ihtilali bais olur ise ol makûleleri kayd-ı bend ile vilâyetine göndermek istedikde kimesneye mâni' olmaya ve mezbûr konsolos ol vilâyetde sarf olunan avâidi içün gönderdüğü nesnelerden zikr olunan iskelelerde bâc ve gümrük taleb olunmaya ve konsolosa mahsus olan melbusat ve mefruşat ve makulat ve meşrutat dahi (s. 41) gümrük ve bâc taleb olunmaya bu makûlede bâc-ı gümrük en'âm olmuşdur uslub-ı kadîm üzere 'amel oluna ve Françe konsolosu ile her kimin davası olur ise Âsitâne-i Sa'âdeti'me havale oluna ve mezkûr konsolos Südde-i Sa'âdetime ve Françe vilâyetine gitmek istedikde yerine kaim-i makam tâyîn eyledikten sonra gidişde ve gelişde kimesne mâni olmaya ve memâlik-i mahrusemde olan menâzil ve merâhilde ve iskelelerde ve karada ve deryada âdemlerine ve esbâb ve tavarlarına müdahale olunmaya ve sarfında dahl olur ise akçeleri ile zâd ve zevâdeleri ve sair zahireleri verilüb kimesneye mâni olmaya memâlik-i mahrusemde olan hükkâmdan her biri onat vechiyle mukayyed olub zikr olan hususlarda gereği gibi aharları hükm eyleyeler ve 'ahid-nâme-i hümayûnumda olan kayd ve şarta muhalif bir ferde dahl ve ta'arruz eylemeyüb daima 'ahid-nâme-i hümayûnuma ve işbu nişân-ı alîşana ita'at-ı makrûnum mücebince 'amel olunub min-ba'd hilafına cevâz gösterilmeye deyü yazılmışdır.

103- Vezir-i sâni ve serdâr ve kapudân olan Silahdâr Paşa'ya hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye Âsitâne-i Sa'âdeti'mde Françe pâdişâhı ilçisi hutimet 'avâkibuhû bi'l-hayr Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arzuhal gönderüb Françe gemileri memâlik-i mahrusem iskelelerine emîn ve sâlim gelüb giden himâyet ve siyânet olub ber-vechle rencide ve remide olmayalar deyü 'ahid-nâme-i hümâyûnumda mestûr ve mukayyed olmağla zikr olunan Françe gemileri haliya denizde vâki donanma-yı hümâyûnum ve Cezayir ve Tunus ve Trablusgarb gemilerine rast geldiklerinde tüccâr ve gemilerin kimesneye ahz ve zarar ve ziyân eylemeyüb ahid-nâme-i hümâyûn mücebince siyanet olunmasın babında emr-i şerîfim vermek rica etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki;

Bu babda sadr olan emrim üzere husus-ı mezbûre bi'z-zat mukayyed olub dahi Françe pâdişâhı kadîmde Âsitâne-i Sa'âdetim'le dostluk ve sadakat üzere olmağla Âsitâne-i Sa'âdeti'me gelüb giden gemilerin ve tüccârın gereği gibi himâyet ve siyânet idüb anın gibi Cezayir ve Tunus ve Trablusgarb gemilerine rast geldiklerinde gemilerine ve tüccârına ber-vechle tea'ddi ve zarar ve ziyan etdirmeyüb ve etmek isteyenleri men' ve def' idüb ahid-nâmeye muhalif vaz' ve hareket itdirmeyesin.

104- Kefe'ye varınca yol üzerinde vâki olan kâdılara hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye Âsitâne-i Sa'âdeti'mde Françe ilçisi olan De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a 'arzuhal gönderüb Françelülerden dârende-i fermân-ı hümâyûn Eri (?) nâm ruhban hekim iki nefer hizmetkârı ile hekimlik ile Kefe'ye gitmek murâd eyledüğün bildürüb yolda ve izde ve menâzilde ve merâhilde kimesne dahl ve rencide eylememek üzere emr-i şerîfim verilmek ricasını i'lam eylemeğin buyurdum ki;

Hükm-ü şerîfimle her kangınızın taht-ı kâzasına dahl olur ise yolda ve izde ve menâzilde ve merâhilde kendüye ve âdemlerine ve esbâb ve tavarlarına kimesneyi dahl ve ta'arruz itdirmeyüb emîn ve sâlim birbirinize irsâl ve isâl etdürüb eger ba'zı kimesneler mücerred ahz ve celb için mezbûra tea'ddi etmek isterler ise men' ve def' idüb gereği gibi himâyet ve siyânet ve salahiyet üzere konağına ulaştırub hilâf-ı şer'-i şerîfe mugâyir 'ahid-nâme-i hümâyûnum tea'ddi itdirilmekten her biriniz ziyade hazer iyleyesiz.

(s. 42)

105- İzmir mollâsına hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye Françe pâdişâhının Âsitâne-i Sa'âdeti'mde mütemekkin ve mukîm olan De Lâ Haye Valentin Südde-i Sa'âdetime 'arzuhal gönderüb mahruse-i İzmir iskelesinde mütemekkin olan Cüvan Debosi (?) nâm konsolos bundan akdem gemilere palamud yüklemek istedikde mahal-i mezbûrede ve ana tâbi olup palamud bulunan yerlerde cümleden uzak olup gemilere tahmîl idegelmekle hala dahi vech-i meşrûh üzere olup gemilere tahmîl eyledikde sairler mezbûrdan mukaddem aldirmamak ve mezbûr konsolos cümleden mukaddem aldurub ol babda emîn ve salim yerlerde kimesne mâni ve mezâhim olmamak babında emr-i şerîfim rica eyledikde Françe pâdişâhı atebe-i ulyamın kadîm dostları olduğuna binâen 'ahid-nâme-i hümayuma muhalif kimesne mâni' olmayub Françe konsolosu cümleden mukaddem olduğu üzere olup gemilere tahmîl itdürüb emîn ve sair bir mâni' olunmamak babında bundan akdem merhum ve mağfurun babam Hüdavendigâr tâbe serrâhu zamanında emr-i şerîfim verdüldüğüne hala tecdid olunmak rica etmeğin mûcebince 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan emrim üzere 'amel idüb dahi vech-i meşrûh üzere Françe pâdişâhı atebe-i ulyâmın kadîmden dost olduğuna binâen ol cânibde olan konsolos akçeleri ile olageldüğü palamud zikr olunan mahalde ve ana tâbi' olup palamud bulunan yerlerde sairlerden mukaddem aldurub ve gemilere tahmîl itdirüb min-ba'ad 'ahid-nâme-i hümayûnuma muhalif emîn ve sairlerden bir ferdi mâni' ve vâki ve mezâhim olunmayub men' ve def' iyleyesin şöyle bilesin ve ba'de'n-nanzar bu hükm-i hümayûnum mezbûr konsolos eline ibkâ idüb 'alamet-i şerîfe 'itimad kılasız.

Tahrîren fi evâhir-i şehri-i Ramazânü'l-mübarek sene 1058 (9-18 Ekim 1648)

106- 'Azimü'l-ümerâ'i'l-kirâm efâhimü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm ashâbü'l-izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-a'lâ memâlik-i mahrusemde Anadolu ve Rumeli caniblerinde vaki' olan beylerbeyleri dâme ikbâlehum mefâhirü'l-ümerâ'i'l-kirâm merâci'ü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâm zikr olunan eyaletlerde vâki olan sancâk beyleri dâme 'izzühûm mefâhirü'l-kuzzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl

ve'l-kelâm zıkr olunan sancâklarda vâki olan kâdılar zîde fazluhûm tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki;

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye De Lâ Haye Valentin hutimet 'avâkibuhû bi'l-hayr Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb Françe ruhbanlarından Kapuçin dimekle ma'ruf ruhbân tâifesi daima seyahat üzere olub memâlik-i mahrusemde eğer Anadolu ve eğer Rumeli câniblerinde şehirlerde ve kasabat ve karyelerde gezüb ve kileselerde ve konsolosları olduğu yerlerde durub oturub madam ki kendü hallerinde seyahet idüb kimesne te'addîleri olmaya bir ferd ta'aruz ve rencide eylemeyeler deyü mukaddemâ ellerine emr-i şerîf virilmişken seyahat eyledikleri yerlerde sipâh ve yeniçeri ve yigitleriyle vesair hükkâm âdemleri mücerred ahz ve celb için tea'ddi ve rencide itmeğin hala olmadıkların bildürüb ol emr-i şerîf tecdîd olub şehirlerde ve kasabatda ve karyelerde gezüb ve kileselerde konsolosları olduğu yerlerde durub oturub tâife-i mezbûreden bir ferde dahl ve rencide eylememek babında müceddeden emr-i şerîfim rica etmeğin buyrudum ki;

Hükm-i şerîfimle tâife-i mezbûre Rumeli ve Anadolu câniblerinde her kangınızın taht-ı hükümetine dahl olur ise madam ki kendü hallerinde olub hilâf-ı şer'-i şerîf evzâ' ve etvarları olmaya şehirlerde ve kasabat ve karyelerde seyahat tarikiyle ve âdemleri kileselerde ve konsolosları olduğu yerlerde durub oturub sipâh ve yeniçeri kullarından ve sair hükkâm âdemlerinden bir ferde rencide ve remide eylemeyüb ve itdirmeyüb 'ahid-nâme ve işbu emr-i şerîfe mugâyir kimesneye vaz' ve hareket etdirmeyüb şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu mezbûrun rahiblerin ellerinde ibka idüb alamet-i şerîfe itimad kılasız.

Tahrîren fî evâil-i Zi'l-hicce sene 58 (17-26 Aralık 1648)

(s. 43)

107-Galata kâdısına hüküm ki:

Françelülerden memâlik-i mahrusemde mütemekkin olan evlü ve ergenlerinden harâc taleb olunmaya deyü 'ahid-nâme-i hümâyûnumda mestûr ve mukayyed iken Galata voyvodası olanlar Galata'da sâkin rencberlik üzere olan Françelülerden harâc taleb idüb rencide eylemeleriyle hilâf-ı 'ahid-nâme-i hümâyûnum rencide olunmamak için merhum babam Hüdavendigâr-ı tâbe-i serrâhu zamanında emr-i şerîf verilmek ol

emr-i şerîf tecdîd olunub vech-i meşrûh üzere harâc taleb ile rencide olunmamak için müceddeden yazılmışdır.

Fi evâil-i R sene 59 (12-21 Haziran 1649).

108/1- Âsitâne-i Sa'âdeti'mden Şam-ı Şerîfe varınca yol üzerlerinde vâki olan kâdılara ve mir-i mirân ve mir livâ müsellemlerine ve kethüdâlarına ve yeniçeri serdârlarına vesair zabıtlere hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye İstanbul keferesi patriği olan Marsos (?) nâm rahib Südde-i Sa'âdetime 'arzuhal gönderüb Şam patrikliğine tâbi Lazkiye metropoliti olan pisikopos (silik) ehl için Şam-ı şerîfe keferesi patriği tarafından ba'zı mesalihleri için Âsitâne-i Sa'âdeti'me (silik) yine Şam-ı şerîfe gitmek lazım gelmekle yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde rahib-i mezbûre ve yanında olan âdemlerine ve esbâb ve etfâllerine ehl-i örfden ve aharden kimesne dahl ve ta'arruz ve rencide ve remide eylemeyüb emn ve sâlim murûr ve ubûr etdirilmek babında emr-i şerîfim verilmek rica etmeğin buyurdum ki;

Hükm-i şerîfimle rahib-i mezbûr her kangınızın taht-ı kazasına dahl olur ise yolda ve izde ve menâzil ve merâhilde kendüye ve yanında olan âdemlerine ve esbâb ve etfâllerine ehl-i örf tâifesinden ve gayrıdan kimesne dahl ve ta'arruz ve rencide ve remide etdirmeyeüb emn ve sâlim murûr ve ubûr etdirüb hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve ta'ddi olunmamakdan her biriniz buna ihtirâz üzere olasuz.

108/2- Kuşadası kâdısına ve voyvodasına hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal gönderüb Kuşadası'nda temekkün eden ve gelüb giden Françe tüccârının ve gemilerinin bey' ve şirâlarından hâsıl olan semâriyesi ol cânibde olan Françe konsolosunun ve tüccârının tercümanı olan Sam Valkome (?) nâm tercümana ahz etdirülüb haricden kimesne müdâhele eylememek babında emr-i şerîfim verilmek babında rica etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Vusûl buldukda emrim üzere 'amel idüb dahi ol cânibde olan Françe konsolosunun ve tüccârının ve gemilerinin bey' ve şirâlarından hâsıl olan semâriyeyi mezbûr tercüman Sam Valkome (?) ahz ve kabz etdirüb ahara dahl etdirmeyeüb 'ahid-nâme ve işbu emr-i şerîfime mugâyir kimesneye iş itdirmeyesin.

109- Timur ve Asur ve (boş) ve (boş) kâdılarına ve kethüdâlarına ve yeniçeri serdârlarına ve iskele emînlerine vesair zabıtlere hüküm ki:

İlçi bey ‘arzuahâl gönderüb Timurâdası’nda (Demirada) kitabeleri olub inüb geçürmek için Ayabastos (?) nâm adamını tââyîn eyledüğü bildürüb murûr ve ubûr eyledikte menâzil ve merâhilde kimesne rencide eylememek babında emr-i şerîfim verilmek rica etmeğin ola geldüğü üzere yazılmışdır.

Fi evâsıt-ı S sene 59 (24- Şubat-03 Mart 1649)

110- (Boş) hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuahâl gönderüb Françelülerden Alko Tosokirisi (?) nâm Efrenc zevcesi Lofaski (?) ve evladıyla tac-ı Efrencülü Nemçe ilçisi ile revân olmak istediklerinde mezbûrun ‘ahid-nâme-i hümayûn mücebince kimesne dahl ve ta’arruz eylememek babında izn emri verilmek rica etmeğin olageldüğü üzere yazılmışdır.

Fi Evâsıt-ı N sene 1059 (18 Eylül 1649).

(s. 44)

111- Gelibolu na’ibine ve Boğazhisar kadılarına ve deryada yürüyen hassa kadırgaları ve Cezayirlü ve Tunuslu ve ve Trablusgarb gemileri reislerine hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuahâl gönderüb bundan akdem Françe’den Âsitâne-i Sa’âdetime bir sefine gelüb yükün boşaltdırub haliya tahmîl idüb girü Françe canibine avdet eylemekle mezbûr geminin reisi olan Cüvan Zagan (?) nâm Françelüye ve yirmi altı neferle gayrilerine Bogâzhisârımızda kimesne rencide eylemeyüb bogâzdan taşra salıverilmek babında emr-i şerîfim verilmek rica etmeğin mezbûr gemiye icâzet-i şerîfim verilüb rencide olunmamak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Mezbûr gemi reisi yigirmi altı nefer yoldaşlarıyla ve gemisiyle Bogâzhisâr’da vardukda gemisine ve kendüye ve yoldaşlarına hilâf-ı ‘ahid-nâme-i hümayûn kimeneyi dahl ve ta’arruz etdirmeyüb boğazda gelmiş salıverüb ve siz ki hassa kapudânlar ve Cezayirlü ve Tunuslu ve Trablusgarb gemilerinin reislerisiz mezbûr Cüvan Zagan (?) nâm Françeluya rast gelür gelmezde kendüye ve sefinesine ve âdemlerine ve bi’l-cümle metâ’larına dahl ve ta’arruz olunmayub ve işbu emr-i şerîfime mugâyir kimesneye iş itdirmeyesin.

Fi evâhir-i Ca sene 59 (2-11 Haziran 1649).

112- Şam beylerbeyine ve kâdısına ve Sagir kâdısına ve Mısır voyvodosaia hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal gönderüb Sagir nâhiyesi sâkinlerinden Şeyh Ali ve Şeyh Hasan ibni Küçük Ali nâmkarındaşların Sagire’de mütemekkin eden Françe tüccârından Luiz Kamo (?) nâm bâzargân ile mâ-beyinlerinde nim hesabları olub kendi hali üzerinde zimmetlerinde zuhûr eden hakkı vermekden ta’ddi ve inâd eylemeriyle tâcir-i mezbûre külli gadr ve hayf eyledikleri bidürüb şer’le görölüb zimmetlerinde zuhûr eden hakkı bi-kusur alu-verüb tea’ddi etdirilmemek babında emr-i şerîfim verilmek rica etmeğin buyurdum ki;

Vusûl buldukda mezbûrları meclis-i şer’-i şerîfe izhâr ve tâcir-i mezbûr ile beraber idüb bir def’-i şer’le fazl olunmayub on beş sene murûr-ı ayân hususun tamam-ı hakk ve adl üzere teftiş ve tefehhus idüb gööresün arz olunduğu üzere ise ol babda muktezâ-yı şer’-ı kavimle ‘amel olunub dahi ba’de’s-subût hesabları mûcebince tâcir-i mezkûmun mezbûrların zimmetinde zuhûr eden hakkı hükm idüb bi-kusur alı verüb şer’-i şerîf ve emr-i hümâyûnuma muhalif kimesneye taallul ve inâd itdirmeyesin eslemeyeni ve inad üzere olanı yazub bildüresün bu hususçün tekrar emrim virdirmeğe bade’n-nazar.

Fi evâhir-i Ca sene 59 (2-11 Haziran 1649)

113- Gelibolu naibine ve Bogâzhisâr kâdularına ve Gelibolu voyvodasına ve Bogâzhisâr dizdârlarına ve deryada yürüyen hassa-i kapudânlara ve Cezayirlü ve Tunuslu ve Trablusgarb gemileri reislerine hüküm ki:

Françe ilçisi ‘arzuhal gönderüb hala Âsitâne-i Sa’âdeti’nde olan Françe sefinelerinden (boş) nâm sefine yükün tahmîl eyleyüb Françe vilâyetine gitmek lâzım gelmekle içinde olan metâ’ ve erzâkını ve yigirmi nefer âdemleri ile boğazdan taşra saluvirüb emîn ve sâlim Françe sınırına irsâl ve isâl itdirmek babında emr-i şerîfim verilmek rica itmeğin buyurdum ki;

Hükm-i şerîfimler zikr olunan sefinenin reisleri Servalo (?) nâm Françelü yigirmi nefer yoldaşlarıyla Bogâzhisâr’a varduklarında taşra saluvirilüb ve herkanı mahale dahl olur ise emîn ve sâlim murûr u ubûr itdirilüb menâzil ve merâhilin içinde

olan metâ' ve erzâkın ve yigirmi nefer âdemlerine kimesneyi dahl ve tecâvüz itdirmeyüb ve siz ki hassa kapudânları ve reisleri ve Cezayirlü ve Tunuslularsız rastgeldüklerince 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince dostluk gösterüb mezbûr sefinenin reisini ve yoldaşlarını rencide ve içinde olan metâ' ve erzâkını kimesneye dahl ve ta'arruz itdirmeyüb himâyet ve siyânet üzere olub 'ahid-nâme ve işbu emr-i şerîfe muhalif tea'ddi ve tecavüzden ziyade ihtirâz eyleyesiz.

Fi evâhir-i C sene 1059 (2-11 Temmuz 1649).

(s. 45)

114-Şam muhâfazasında olan paşaya ve Şam-ı Şerîf mollâsına ve Sayda ve Mısır voyvodalarına hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal gönderüb bundan akdem Sayda voyvodası olan Abdünnebi hilâf-ı 'ahid-nâme-i hümayûn Sayda'da temekkün eden Françelü tüccâr tâ'ifesinin rızaları yoğken üzerlerine cebren harir ve sair emtia' bırakub tea'ddi eyledükden gayri eline varan rişte-i penbe ve sair emtia iştirâ' ettiniz deyü sûk-ı sultaniye gönderüb kendü rızaları yoğiken cebren bey' ve şirâ itdirüb ve getürdükleri gurûşlarından gümrük ta'leb olunmaya deyü 'ahid-nâme-i hümayûnda mut'ad iken mezbûr Abdünnebi gurûşların gümrük hanede alıkoyub tüccâr-ı mezbûre gayrileri üzere gurûşların esediye tebdil eylemek istediklerinde mâni' olub kendüye noksanıyla tebdil idüb ve karz tarikiyle fuzulî akçeleri cebren alub tüccâr-ı mezbûre envâ'-i tea'ddi eyledüklerin bildürüb min-ba'd 'ahid-nâme-i hümayûna ve kanun-ı kadîme mugâyir ol cânibde olan Françe tüccârına ol vechle tea'ddi ve rencide olunmayub men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim rica etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan emrim üzere 'amel idüb dahi hala zâbit olan ve bundan sonra zâbit olanlar ol cânibde mütemekkin olan Françe tüccârı tâ'ifesinin kendi rızaları yoğiken hilâf-ı 'ahid-nâme-i hümayûn cebren üzerlerine harir ve sair emti'a bırakmayub ve cebren bey' ve şirâ ettiniz deyü sûk-ı sultaniye göndermeyüb kendi rızaları üzere mesalihlerin gördürüb dahl ve ta'arruz olunmayub ve 'ahid-nâme-i hümayûnum mugâyir gurûşların fuzulî gümrükhanede alıkomayub ve esediye ve akçeye tebdil eyleyüb tüccâr-ı mezbûre istedikleri yerde tebdil eyleyüb ve karz akçe teklifi ile gayri bahane ile 'ahid-nâme-i hümayûna mugâyir ber-vechle

rencide ve remide eylemeyeler ve itdirmeyüb men' ve def' idüb 'ahid-nâme-i hümayûna ve işbu emr-i şerîfime mugâyir kimesneye vaz' ve hareket itdirmeyesiz.

Fi evâil-i C sene 1059 (13-26 Mayıs 1649).

115- Şam-ı Şerîf mollâsına ve Sayda ve Mısır voyvodalarına hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal gönderüb bundan akdem Sayda voyvodası olan Abdünnebi Sayda'da temekkün iden Françelü tüccâr tâ'ifesinin mahzenlerinde olan metâ'larından kanuna mugâyir gümrük talebi ile nice akçelerin ekl ve bey' eyleyüb ve rızaları yogiken cebren metâ'ların gemilerine tahmîl itdirüb ve bey' ve şirâ eylemeleriçün 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince ahar iskeleye gitmek istediklerinde yollarından alıkoyub elbette gemilerinizi bundan tahmîl edin deyü tea'ddi edüb ve Sayda iskelesine karîb olan iskelelerden iştirâ idüb deryadan Sayda'ya götördükleri metâ'ların der-mahzen eylediklerinde kanun üzere nısf gümrüklerin virüb aharına edâ-i tezkiresi alub ba'dehu ol metâ'ların kabz ve voyvodanın zamanında tahmîl ederler ise edâ-i tezkirelerin ibraz eylediklerinde ol vakt dahi nısf gümrük verilegelmiş iken mezbûr Abdünnebi ana dahi kana'at itmeyüb ve tüccâr-ı mezbûrenin karadan getürdükleri ve alub götördükleri metâ'larından gümrük alınagelmiş değil iken hilâf-ı mutâd ve 'ahid-nâme-i hümayûna mugâyir ol makûle metâ'larından dahi gümrük taleb eyleyüb bunun emsâli nice tea'ddi ve tecavüzden hali olmaduğunu bildürüb tüccâr-ı mezbûre min-ba'ad ol vechle tea'ddi ve rencide olunmamak babında emr-i şerîfim verilmek rica etmeğin hilâf-ı şer' ve kanuna mugâyir 'ahid-nâme-i hümayûn rencide ve remide olunmamak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan emrim üzere 'amel idüb dahi hala zâbit olan ve bundan sonra zâbit olanlar zikr olunan Françe tüccârının mahzeninde olan metâ'lardan hilâf-ı kanun gümrük talebiyle rencide eylemeyüb ve rızaları yogiken cebren metâ'ların gemilerine tahmîl itdirmeyüb ve gemileriyle ahar iskeleye gitmek istediklerinde yollarından alıkomayub elbette gemileriniz bundan tahmîl idin deyü tea'ddi ve tecavüz eylemeyeler ve itdirmeyüb ve ahar iskelelerden getürdükleri metâ'ların der-mahzen eyleyüb kanun üzere nısf gümrük verdiklerinden sonra zikr olunan metâ'ların kabz ve voyvodanın zamanında tahmîl idüb edâ-i tezkirelerin ibraz eylediklerinde mutâd-ı kadîm üzere nısf gümrük dahi virüb ziyade gümrük talebiyle rencide olunmayub ve karada getürdükleri ve alubgittikleri metâ'larından dahi gümrük

talebi ile te'ddi ve rencide eylemeyeler ve itdirmeyüb men' ve def' iyleyesin ve bi'l-cümle tüccâr-ı mezbûreyi hilâf-ı 'ahid-nâme-i hümayûn kimesneye ber-vechle rencide ve remide etdirmeyüb 'ahid-nâme ve işbu emr-i şerîfe mugâyir kimesneye iş itdirmeyesin şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar.

Fi evâil-i şehri-i Cemâziye'l-evvel sene 59 (13-22 Mayıs 1649).

(s. 46)

116- Gelibolu paşasına ve Boğazhisâr kâdılarına ve Gelibolu voyvodasına ve Boğazhisâr dizdârlarına ve deryada yürüyen hassa kapudânlarına ve Cezayirlü ve Tunuslu ve Trablusgarb gemileri reislerine hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal gönderüb hala Asitâne-i Sa'âdetimde olan Françe sefinelerinden (boş) nâm sefine yükün tahmîl idüb Françe vilâyetine gitmek lâzım gelmekle içinde olan metâ' ve erzâkların ve yigirmi nefer âdemleri ile boğazdan taşra salıverilüb emîn ve sâlim Françe sınırına irsâl ve isâl itdirmek babında emr-i şerîfim rica itmeğin buyurdum ki;

Hükm-i şerîfle zikr olunan sefinenin reisi Oloroyori (?) nâm Françelü yigirmi nefer yoldaşları ile Bogazhisâr'a varduklarında taşra salıverilüb ve herhangî mahale dâhil olursa emîn ve salim murûr u ubûr itdirilüb menâzil ve merâhilin içinde olan metâ' ve erzâkına ve yigirmi nefer yoldaşlarına kimesneyi dahl ve tecavüz itdirmeyüb ve siz ki hassa kapudânları ve reislerisiz ve Cezayirlü ve Tunuslularsız rast geldiğinizde 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince dostluk gösterüb mezbûr sefinenin reisi ve yoldaşlarını rencide ve içinde olan metâ' ve erzâkına kimesneyi dahl ve ta'arruz itdirmeyüb himâyet ve siyânet üzere olub 'ahid-nâme ve işbu emr-i şerîfime muhalif tea'ddi ve tecâvüzden ziyade ihtirâz eyleyesüz şöyle bilesüz ve ba'de'n-nazar.

Fi evâhir-i C sene 1059 (2-10 Temmuz 1649).

117- Şam beylerbeyine ve kâdısına ve Sayda ve Safed voyvodalarına hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal gönderüb bundan akdem Sayda voyvodası olan Abdünnebi Sayda'da temekkün iden Françe tüccârı tâifesinin mahzenlerinde olan metâ'lardan kanuna mugâyir gümrük talebiyle nice akçelerin ekl ve beğ' eyledüğünden

gayri rızaları yoğiken cebren metâ'aların gemilerine tahmîl itdirüb ve zıkr olunan tüccâr tâifesine bey' ve şîrâ eylemeleriçün 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince ahar iskeleyle gitmek istediklerinde yollarından alıkoyulub elbette gemilerinizi bunda tahmîl idün deyü tea'ddi eyleyüb ve Sayda iskelesine karîb olan iskelelerden iştirâ idüb deryadan Sayda'ya getürdükleri metâ'ların der-mahzen eylediklerinden kanun üzere nısf gümrüklerin virüb ellerine edâ-i tezkiresi alub ba'dehu ol metâ'ların hangi voyvodanın zamanında tahmîl iderler ise edâ-i tezkirelerin ibrâz eylediklerinde ol vakt dahi nısf gümrük verilegelmiş iken mezbûr Abdünnebi ana dahi kana'at itmeyüb ve tüccâr-ı mezbûrenin karadan getürdükleri ve alubgötürdükleri metâ'larından gümrük alınagelmiş değil iken hilâf-ı mutâd ve 'ahid-nâme-i hümayûna mugâyir ol makûle metâ'larından dahi gümrük taleb eyleyüb bunun emsâli nice tea'ddi ve tecâvüz eyledüğün bildürüb tüccâr-ı mezbûre min-ba'ad ol vechle rencide ve tea'ddi olunmamak babında emr-i şerîfim verilmek rica etmeğın hilâf-ı şer' ve kanun ve 'ahid-nâme-i hümayûn rencide ve remide olunmamak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan emrim üzere 'amel idüb dahi hala zâbit olan voyvodadan sonra zâbit olanlar zıkr olunan Françe tüccâr tâifesinin mahzeninde olan metâ'larından hilâf-ı kanun gümrük talebi ile rencide olunmayub ve rızaları yoğiken cebren metâ'ların gemilerine tahmîl itdirmeyüb ve gemisüyle ahar iskeleyle gitmek istediklerinde yollarından alıkoymayub elbette gemileriniz bunda tahmîl edin deyü tea'ddi ve tecâvüz olunmayub ve ahar iskelelerden getürdükleri metâ'ların kanun üzere nısf gümrük virüb der-mahzen eyleyüb ba'dehu zıkr olunan metâ'ların hangi voyvodanın zamanında gemilerine tahmîl idüb edâ-i tezkereleri ibrâz eylediklerinde mut'ad-ı kadîm üzere nısf gümrük dahi virüb ziyade gümrük talebiyle rencide olunmayub ve karadan getürdükleri ve alubgetürdükleri metâ'larından dahi gümrük talebiyle tea'ddi ve tecavüz itdirmeyesin ve bi'l-cümle tüccâr-ı mezbûreyi hilâf-ı 'ahid-nâme-i hümayûn kimesneye ber-vechle rencide ve remide itdirmeyüb 'ahid-nâme ve işbu emr-i şerîfe mugâyir bir kimesneye iş itdirmeyesin ve ba'de'n-nazar.

(s. 47)

118- (Boş) hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal gönderüb bundan akdem Sayda voyvodası olan Abdünnebi hilâf-ı 'ahid-nâme-i hümayûn Sayda'da temekkün eden Françe tüccâr

tâifesinin rızaları yoğiken üzerlerine cebr ve harir ve sair emti'ia bırakub tea'ddi eyledüğünden gayri eline varan ve rişte-i penbe ve sair emti'a iştirâ iken deyü sûk-ı sultaniye gönderüb kendü rızaları yoğiken cebren bey' ve şirâ itdirüb ve getürdükleri gurûşlarından gümrük taleb olunmaya deyü 'ahid-nâme-i hümayûnda mukayyed iken mezbûr Abdunnebi gurûşların gümrükhanede alukoyub tüccâr-ı mezbûre ve gayri üzere gurûşların istedikleri yerde esediye tebdil itdirmeyüb kendüsü nice noksanlı esediye tebdil idüb ve karz tarikiyle deyü fuzuli akçeleri alub tüccâr-ı mezbûre envâ'-i tea'ddi eyledüğü bildürüb min-ba'ad 'ahid-nâme-i hümayûna ve kanun-ı kadîme mugâyir ol cânibde olan Françe tüccârına ol vechle tea'ddi ve rencide olunmayub men' ve def' olunmak babında emr-i şerîfim verilmek rica etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan emrim üzere 'amel idüb dahi ol cânibde mütemekkin olan Françe tüccârı tâifesinin kendü rızaları yoğiken hilâf-ı 'ahid-nâme-i hümayûn cebren üzerlerine harir ve sair emti'a bırakmayub ve cebren bey' ve şirâ eyleyin deyü sûk-ı sultaniyeye göndermeyüb kendü rızaları üzere mesalihlerin görüb dahl ve ta'arruz olunmayub ve 'ahid-nâme-i hümayûna mugâyir gurûşları fuzuli gümrükde alıkoyub iri ve akçeye tebdil eylemeyüb tüccâr-ı mezbûre istedikleri yerde tebdil eyleyüb ve karz ile (...) gayri bahane ile 'ahid-nâme-i hümayûna mugâyir ber-vechle rencide eylemeyeler ve itdirülmeyüb men' ve def' idüb 'ahid-nâme-i hümayûna ve işbu emr-i şerîfe mugâyir kimesneye vaz' ve hareket itdirmeyesin ve ba'de'n-nazar.

119- Şam vilâyetine ve Şam mollâsına ve Cidde ve Sayda voyvodalarına hüküm ki:

Bi'l-fiil Âsitâne-i Sa'âdeti'mde Françe pâdişâhının mütemekkin olan ilçisi 'arzuhal idüb Cidde'de temekkün iden tüccâr tâifesine aded-i kadîm üzere şehrden taşra çıkub bey' ve şirâ ve kendü mesalihlerin göregelmışler iken zabitlerden ba'zıları mücerred ve ahz ve celb için tüccârların taşra çıkartmayub bey' ve şirâların ve mesalihleri görmeğe mâni' olduklarından gayri mütemekkin oldukları handan dahi taşra çıkartmayub ve kadîm-i han içinde olan kiliselerine müdahale idüb bâzergânları daima rencide ve remide eyledüklerin bildürüb aded-i kadîme muhalif haliya olan voyvodaya ve fimâ-ba'd gelecek voyvodalara ol vechle rencide olunmayub 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince tüccâr tâifesi himâyet ve siyânet olunmak babında emr-i

şerîfim ricasını i'lam etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak babında fermân-ı alışanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu babda sadr olan emrim üzere 'amel idüb dahi vech-i meşrûh üzere Sayda'da mütemekkin olan tüccâr tâifesine ol vechle rencide olunur ise men' ve def' idüb kadîmden olageldüğü şehrden taşra çıkub bey' ve şirâ olunur ve mesalihleri haliye olan voyvodayı ve fîmâ-ba'd olacak voyvodaları mücerred ahz ve celb için tüccârların taşra çıkduklarına bey' ve şirâ ve mesalihlerin görmelerine dahl itdirmeyüb ve mütemekkin oldukları handa taşra çıkmalarına ve kadîm-i han içinde olan kiliselerine müdahale olunmayub tüccârları rencide ve remide etdirmeyüb aded-i kadîme muhalif ol vechle dahl ve ta'arruz itdirmeyesin 'ahid-nâme-i hümâyûn mûcebince tüccâr tâifesini himâyet ve siyânet üzere olasun.

Tahrîren evâil-i şehr-i Şa'bânü'l-mu'azzam sene tisa' ve hamsin ve elf (10-19 Ağustos 1649).

120- İzmir kâdısına ve iskele emînine hüküm ki:

Françe ilçisi 'arzuhal gönderüb mahmiyye-i İzmir'de mütemekkin Françe tüccârının herbiri leb-i deryada vâki' olmağla rızkların kaçırub kayıklara koyub ba'dehu gemilerine tahmil itmekle ol cânibde olan konsolosun baylaç hakkına külli gadr eylediklerin bildürüb zikr olunan tüccâr tâifesi rızkların tahmîl eylemek üzere geldikde konsolosun meskenine götürüb andan sonra tahmîl eyleyüb ve yahud konsolosun ma'rifetiyle tüccarın evlerinde konsolosun adamı hesabın görüb baylaç hakkın bi't-tamam alınmâyınca gemilerine tahmîl itdirilmeyüb muhalefet idüb rızkların kaçuranlardan iki baylaç hakkı alıvermek babında emr-i şerîfim rica etmeğin vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusûl buldukda sadr olan (s. 48) emrim üzere 'amel idüb dahi zikr olunan tüccar taifesine muhkem tenbih ve tekid eylesesin ki gemilerine tahmil idegeldiklerin rızıkların baylaç hakkın olageldüğü üzere konsoloslarına (silik) nice tahmil eylemeye ve etdirmeyesiz şöyle ki konsoloslarınız ma'rifeti olmadan mücerred baylaç hakkın vireceği için rızkların kaçırub gemilerine koyub te'addî iderlerse ol makule senede iki baylaç hakkın aluviresiz bir daha konsoloslarına muhalefet üzere olmayalar şöyle bilesin.

Fi evasıt-ı C sene 59 (22 Haziran-01 Temmuz 1649).

121- İzmir kâdısına ve eminine hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb İzmir iskelesine gelüb giden Françe gemilerinin reisleri ve tüccarı ve acirleri iştira eyledikleri rızkların İzmir’de sakın Françe tüccarının mülklerinin baylaç hakkın virmeden gemilerine götürüb kaçurub konsolosunun baylaç hakkın külli gadr eylediklerin bildirüb zikr olunan gemi reisleri ve tüccarı ve acirleri iştira eyledikleri rızkların gemilerine tahmil eylemek istediklerinde cüzi ve külli konsolosun meskenine getirüb baylaç hakkın bi’t-tamam (silik) eylemeyince gemilerine tahmil eylemeyüb muhalefet idüb rızkların kaçırarlardan iki baylaç hakkın alınacağı babında emr-i şerifim rica eylemeğin vech-i meşruh üzere amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan emrim üzere amel idüb dahi zikr olunan gemi reislerine ve tüccarına ve acirlerine muhakem tenbih ve tekid eylesin ki iştira eyledikleri rızkların gemilerine tahmil eylemek istediklerinde cüzi ve külli konsolosun meskenine getirüb olageldüğü üzere baylaç hakkın eda eylemeyince gemilerine tahmil eylemeyeler ve itdirmeyesin şöyle ki konsoloslarının marifetiyle kastı olmadan mücerred baylaç hakkın virilmek için rızkların kaçurub gemilerine koyub te‘addî ederler ise ol makulelerden iki baylaç hakkı alıviresin ki ber-vech konsoloslarına muhalefet üzere olmayalar.

Fi Evasıt-ı C sene 59 (22 Haziran-02 Temmuz 1649)

122- Anapoli kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Eğriboz iskelesinde mütemekkin Françe konsolosu olan Baltazar Erdlas (?) nam konsolosun Anapoli sakın Francisko nam Françelü bundan akdem bir mikdar deyn alub mezbûr konsolos bi’t-tmam eda-yı deyn etmeğin merhum Francisko şart-ı sülük idüb dahi alacağım vardur deyü mezbûr konsolosun Anapoli’de azadlu cariyesin iki evladıyla fuzuli alıkoyub gadr ve te‘addî eyledüğünün bildirüb cariyesi evladıyla konsolos-ı mezbûra gönderülüb merhum Francisko’nun davası var ise huzurunda konsolosun vekiliyle görilüb icra-yı hakk olunmak babında emr-i şerifim verilmek rica eylemeğin buyrudum ki;

Vusul buldukda merkum Francisko memnu' olmayub konsolos-ı mezbûru ol vechle rencide ederse bir defa' şer'le fazl olunmayub hususları bi't-tamam hakk ve 'adl üzere teftiş ve tefahhus idüb göresün arz olduğu üzere ol babda mukteza-yı şer'-i kavlimle 'amel idüb min-ba'ad şer'-i şerifime ve emr-i hümâyûnuma muhalefet mezbûr konsolosa merkum Francisko'ya ber-vechle rencide ve remide itdirmeyüb men' ve def' iylesin ve bi'l-cümle konsolos-ı mezbûrun üzerinde merkum Francisko'nun hakkı olduğu babında zahir olur cüzi ve külli muvacehesinde görüb hilâf-ı şer' konsolos-ı mezbûr gadr olunmakdan ziyade ihtiraz eylesin şöyle bilesin.

Fi evail-i şehr-i Şevvâl sene tis'a hamsin ve elf (08-17 Ekim 1649)

123- Mısır paşasına ve Mısır kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Vitali (?) ve Salayese (?) nam Françelüler gemileri ile İskenderiye iskelesine varub harbî olan yüklerin ihraç eylemekde 'ahid-nâme-i hümâyûn mücebince ve kadimden olageldiği üzere harbîler Françe konsoloslarına müraca'at idüb ve eşyalarından baylaç hakkın Françe konsolosları ile gelmiş iken mahal-i mezbûrde mütemekkin olan İngiliz konsolosa zikr olunan Françe reislerin bir tarikle tutup gemilerinde ihrac eyledikleri eşyaları merkumdan ahidname-i hümâyûn ve kadimden olagelene muhalif fuzulen baylaç hakkın alub Françe konsoloslarına ziyade gadr olduğu ve bu babda hüccet-i şer'iyye virildiğünün bidürüb ahidname-i hümâyûna ve olagelene mugâyir zikr olunan eşyanın aldığı baylaç hakkın girü Françe konsolosuna eda ve teslim etdirmek için hükm-i şerif verilmiştir.

Fi evahir-i şehr-i M sene 60 (24 Ocak-02 Şubat 1650).

(s. 49)

124- Atina sınırundan Âsitâne-i Sa'âdetime gelince yol üzerinde vaki' olan sancak beylerine ve kâdılara ve zikr olunan kâdılıklarda vaki' kala' dizdarlarına ve voyvodalar ve dolab beyleri ve neferdan ağaları ve iskele eminleri vesair zabıtlere hüküm ki:

Françe padişahı tarafından ulya-i Âsitâne-i Sa'âdetime mukim olmak için ilçilik ile gelecek kıdvatü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye (boş) hutimet 'avâkibuhû bi'l-hayr hala Atina sınırından çıkub Âsitâne-i Sa'âdetime gelmek üzere olmağın taht-ı

hükümetinizde olan kasabat ve kuraya uğradıkda kendüsüne ve yanında olan âdemlerine ve cem'-i esbab ve etfaline ve tavarlarına min-ba'ad dahl ve ta'arruz olunmayub ve narh-ı rûzî üzere akçelerin ile zâd ve zevâde vesair mühimmatları tedarik olunub emin ve salim birbirinize isal olunmak babında fermân-ı alışanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Her kangınızın taht-ı hükümetinize dâhil olursa menazil ve merahilde ve derbendlerde kendüye ve âdemlerine vesair tavarlarına ve esbab ve etfaline kimesneyi dahl ve ta'arruz itdirmeyüb emin ve salim birbirinize ulaştırub ve narh-ı rûzî üzere akçeleri ile zâd ve zevâde vesair mühimmatların tedarik eyleyesiz ve lazım olan kira bargirlerin iktiza itdüğüne göre akçeleri ile tutdurub bir hususda ta'allul ve müzayaka çekdirmekden hazer eyleyesiz ve siz ki neferat ağalarısız mahuf ve muhatara üzere yerlerde yanına kifayet mikdarı adamlar ve birer kılguzar koyub birbirinize isal eyleyesiz Françe padişahı Âsitâne-i Sa'âdetime ihlas ve ihtisasda sâbit-kadem olduğu ecilden merkumun ilçisinin hakkınızda şükr ve şikâyeti müsemmer ve müesserdir ana göre basiret üzere alub 'avf ve te'hirden ve ihmal ve müsahaleden ve kendüye ve zikr olunan âdemlerine ve tavarlarına ve etvab ve etfaline ta'arruz olunmakdan ihtiraz eyleyin emrimin evlasında sa'y ve dikkat ve sarf-ı himmet eyleyesiz.

Tahriren fi Rebi'ü'l-evvel sene sittin ve elf (04-13 Mart 1650).

125- (Boş) hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl sunub İzmir'de mütemekkin olan Cüvan Depoy (?) nam konsolos bundan akdem mahal-i mezbûr sakininden Âlime nam Hatun'dan bir mekteb menzilini iştira idüb zevci olan Ömer Ağa vekâleten hüccet-i şer'iyye virüb hala yigirmi iki seneden berü mezbûr konsolosun zabt ve tasarrufunda iken mezbûr Âlime nam Hatunun zevci Ömer Ağa fevt olmağla mezbûre hatun şirrete meyli olub menzili mezbûr fûruht eylemedim deyü dahl ve ta'arruz eyledüğün ecilden Âsitâne-i Sa'âdetime havale olunması içün hükm-i şerif verilmiştir.

126- (Boş) hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl sunub Françelülerden Alosso Girissi (?) nam Efrenc zevcesi olan Ludad (?) iki evladiyla hala Nemçe ilçisi ile Françe vilayetine gitmek murad eylediklerinden mezbûrların kimesneye dahl ve ta'arruz olunmamak babında

olageldüğü üzere izn-i hükmü verilmek rica eyledikleri ecilden vech-i meşruh üzere izn hükmü yazılmışdır.

Fi evasıtı B sene 59 (21-30 Temmuz 1649)

127- (Boş) hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl sunub Paros (?) ceziresinde mütemekkin Françelülerden Galavde Bogab (?) nam tacir kendü halinde olub ber vechle rencide olunmak icab eylemez iken ba'zı kimesneler rencide ve remideden hali olmadıkların bildürüb 'ahid-nâme-i hümâyûn mücebince himaye ve sıyanet olunmak babında emr-i şerifim verilmek rica etmeğin vech-i meşruh üzere yazılmışdır.

(s. 50)

128- İzmir kâdısına ve İzmir'de yeniçeri serdarı ve bölük kethüdalarına ve sair zabitanlarına hüküm ki:

Bi'l-fi'il Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahı tarafından mukim ilçi olan De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb Âsitâne-i Sa'âdetimde İngiliz ilçisi namında olan (...) mahrûse-i İzmir'de vekili namında olan Asinz Diretre (?) nam tevabi' ile mahal-i mezbûrede olan Françe konsolosun katl kasdi ile alet-i harble evin basub ve Françe tüccarının kimini tutub ve kimini mecruh idüb merkum konsolos dahi fesad içün menziline terk eylemişdir deyü bildirüb girü merkum konsolos kadimi menziline nakl idüb ve emin ve salim sakın olub min-ba'ad mezbur Asinz Diretre (?) vesair İngiliz taifesinden 'ahid-nâme-i hümâyûna muhalif dahl ve ta'arruz olunmamak babında emr-i şerifim ricasına ilam etmeğin buyurdum ki;

Vusul oldukda bu hususa bi'z-zat mukayyed olub göresin kısza arz olunduğu üzere ise 'ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalif Françe konsolosuna vesair Françe taifesine eğer İngilizliden ve eğer ahardan bir ferd dahl ve ta'arruz itdüğüne kat'iyen rıza-yı hümâyûnum yokdur mezbûr konsolosu gidildiği menziline nakl itdürüb ve min ba'ad mezbûrları mezkûra dahl ve ta'arruz itdirmeyesün ve sair ki yeniçeri serdarın ve kethüdaların ve sair zabitler siz bu babda gereği gibi konsolosa mu'ayyen ve zahir olub 'ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir zarar ve dahl ve ta'arruz itdirmeyesin i'nad üzere olanları yazub Âsitâne-i Sa'âdetime arz eyleyüb husus-ı mezbur içün tekrar emr-i ahar irsaline muhtaç eylemeyesün şöyle bilesiz.

Tahriren fi evahir-i Ca sene 60 (22-31 Mayıs 1650).

129- İzmir kâdısına hüküm ki:

Bi'l-fi'il Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının mukim ilçisi olan De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl sunub İzmir'de temekkün eyleyen Françe tacirlerinden bu sene-i mübarekede Dari (?) nam taciri ol canibde Luiz eşkiyasının (boş) nam kimesne katl eylemişdir deyü mahalinde şer'le teftiş ve tefahhus olunub icra-yı hakk olunmak babında emr-i şerifim rica itmeğin mahalinde şer'le görölüb mukteza-yı şer'-i kadim üzere icra-yı hakk olunmak fermânım olmuşdur buyurdum ki;

Vusul buldukda mezkûrin merkumun vekili ile ihzar ve gıybet iderlerse şer'le buldurması lazım olanda buldurub getürdüb ber-vech-i şer'le görölüb fazl olunmuş değil ise hakk üzere teftiş ve tefahhus idüb göresin kâziyye 'arz olduğu üzere ise ol babda mukteza-yı şer'-i kavlimle 'amel idüb ba'de's-sübut koyuvirüb (...) muhtaç-ı arz olanlardan muhkem habs idüb arz iylesesin değil ise şer'le hakkında lazım geldüğü muma-ileyhin mübaşiretiyle mahalinde icra eylesesin şöyle bilesin.

Fi evahir-i Za sene 60 (15-24 Kasım 1650).

130- Şam beylerbeyine hüküm ki:

Françe padişahının Âsitâne-i Sa'âdetimde mukim olan ilçisi kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb Kuds-i Şerif'de (silik) ziyaretgâhlarında sakin olan ruhban fukarasının mühimmatları için her zama(n) Françe padişahı sadaka gönderüb lakin hâkim olanlar mücerred ahz ve habs için zikr olunan rahiplere nice isnad sebebi ile hidmete ziyade ukubet eylediklerinden gayri Françe padişahı gönderdüğü sadakalarına gadr-ı emirler Kuds-i Şerif (silik) ziyarergahlarına gelüb gidenlerin ve anda mütemekkin olan ruhbanlara min-ba'ad dahl ve ta'arruz olunmaya deyü 'ahid-nâme-i hümâyûnumda mestur ve mukayyed olduğuna bina'en Françe padişahı mektub gönderüb himayet-i hümâyûnumda emr-i şerifimle bir mukteza-i 'aliyye kimesne bu hususa mübaşir tayin olub murad üzere istikametli Kuds-i Şerif'de temekkün idüb ba'de'l-yevm zikr olunan rahiplere ehl-i örf tarafından dahl ve ta'arruz eylemek isteyenleri men' ve def' ve 'ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalif ol ruhbanları rencide ve remide olunmayub himaye ve sıyanet itdirilmek babında fermân-ı alışanım sadr olmuşdur buyrudum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü'l kadrîm üzere amel idüb dahi zikr olunan mübaşir ma'rifetiyle Françe padişahının iltiması üzere (bozuk) kanun u kadime ve 'ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalif hükkam vesaire ehl-i örf rencide ve remide etdirmeyüb himayet ve sıyanet üzere olasin ve'l-hâsıl 'ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir bir iş olundığına rıza-yı hümâyûnum yokdur ana göre mukayyed olub ol fukarayı bila vech ahz ve celb sebebi ile rencide ve remide itdirmeyesin.

Bir sureti dahi kâdisına ve Kudüs paşasına yazılmışdır.

Fi evahir-i R sene 61 (13-21 Nisan 1651).

(s. 51)

131-Şam beylerbeyine ve kâdisına ve Sayda sancağibeyine ve Sayda kâdisına ve Sayda voyvodasına hüküm ki:

Françe padişahının Âsitâne-i Sa'âdetimde mukim olan ilçisi kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl sunub Sayda'da mütemekkin olan Françe konsolosun ve tüccarının tercümanı olan Piram (?) nam yahudinin konsolosuna ve tüccara nice hıyanet ve zararı olmağla kerratla tercümanlık hizmetinden ref olunmağın ol canibde ba'zı zabitlere müracaat etmekle kendüye cebren tercüman itdiğün fitne u fesatdan hali olmamağın Âsitâne-i Sa'âdetime ahval-i mezbûr ilçi tarafından arz olundukda hakkından gelinmek için kayd u bend ile Südde-i Sa'âdetime gönderilmesi babında sadr olan emr-i şerîfim mücebince mezbûr hala gelmemekle mezkûr Piram (?) Yahudi Sayda'dan sekiz konak teyid olmak üzere Sayda'dan nefy-i belde olunub fitne ve şerir konsolos ve tüccar üzerinden ref olunmak babında emr-i şerîfim rica etmeğın Sayda'da konsolos murad eylediği adamı tercüman idüb min-ba'ad mezbûr Piram (?) hükkam-ı cemain ile tercümanlığa karışmayub ve hükkam mu'aveneti ile Sayda'ya varmayub vech-i meşruh üzere Sayda'dan sekiz konak ba'id olmak üzere ahar diyarda iskân itdirilmek fermânım olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda sadr olan fermân-ı celilü'l-kadrîm üzere amel idüb dahi mezbûr Piram'ı hükkam himayeti ile ve gayri tarikle Sayda'ya uğratmayub ve tercümalığa karışdırmayub sekiz konak ba'id yerde sakin olmak üzere nefy-i beled

itdirüb ve konsolos murad eylediği kimesneyi tercüman idüb bu babda sadr olan fermân-ı hümayûnum icrasında ihtimam iyleyesin şöyle ki bundan sonra ba-hükkam-ı himayeti ile veyahud bir tarikle mezbûr Pıram Sayda'ya varduğu ve tercümanlığa müdahale ederse ahz ve habs idüb Âsitâne-i Sa'âdetime arz oluna ki müstakil emr-i şerifimle adam gönderilüb hakkından gelmek mukarrerdir.

Tahriren evail-i Muharrem sene 61 (25 Aralık 1650-03 Ocak 1651).

132- Kıbrıs beylerbeyine hüküm ki:

Bi'l-fi'il Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının mukim ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb Kıbrıs ceziyesinde olan Françe konsolosunun vesair Efrenç taifesinin tercümanlığı hizmetinden olan Francisko Notaro (?) nam tercümanı ba'zı kimesne beylerbeyine müraca'at etmekle 'ahid-nâme-i hümayûnuma muhalefet tercümanlık hizmetinden ref' olunduğu bildirüb girü tercümanlık üslub-ı sabık üzere mezbûr Francisko Notari'ye mukarrer kılınub kemakân tercümanlık hizmetinde istihdam olunmak rica etmeğin 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince mezbûr ilçe rica eylediği üzere tercümanlık-ı mezkûre mukarrer kılınub kemakân tercümanlık hizmetinde istihdam olunmak fermânım olmuştur buyurdum ki;

Emrim üzere mezkûr Francisko Notari'yi kemakân tercümanlık hizmetinde istihdam idüb 'ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir ahardan bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmeyesin.

Tahriren evail-i S 61 (24 Ocak-02 Şubat 1651).

133- Mefâhirü'l-kuzzât ve'l-hükkâm Anadolu yakasında vaki' olan kâdılar zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki;

Françe ruhbanlarından Kapuçin ruhban taifesi Südde-i Sa'adetime arzûhâl idüb mezkûr seyahat idüb memalik-i mahrûsamda istedikleri yere varub geldiklerinde mahal-i hükümetinizde vaki' kasabat ve kurada sakin olan kefer taifesi kendü tarikleri üzere hafiyeten kendilerinde talim-i tarik-i natıka idüb bu kendü halinde ve seyahatte iken ve Kuds-i Şerif'de ziyaretine vardıkda ba'zı sipah ve yeniçeri ve hükkâm âdemleri ve sair ba'zı kimesneler mücerred ahz ve celb için rencide etmekden hali

olmadukları ecilden hilâf-ı şer' ve kanun rencide olunmamak babında mukaddema emr-i şerifim verilmekle hala mu'cebince müceddeden hükm-ı hümayûn rica etmeğin imdi bu makule Âsitâne-i Sa'âdetime itâ'at ve inkıyâd üzere olub doğruluk iden ruhban taifesi ber-vechle rencide ve remide etdirilmemek emrim olmuştur buyurdum ki;

Hükm-i şerifimle her kangınızın taht-ı kazasına varur ise madam ki mezbûrlar kendü halinde olub ayinleri üzere kefare taifesine keniselerin hakkında ta'lim tarik-i natika idüb seyahatinde ve Kuds-i Şerif'de hilâf-ı şer'-i şerif evzâ' sadr olmadıktan min-ba'ad mezbûru gezdüğü yerlerde ve kasabat ve kuralarda sipah ve yeniçeri taifesinden vesair her kim olursa olsun bir ferde mukaddema ve hala virilen ahkâm-ı 'aliyyem mü'cebince te'addî ve tecavüz ve rencide ve remide etdirmeyüb men' ve def' iyleyesin şöyle bilesin.

Tahriren evasıt-ı Ra 61 (4-13 Mart 1651).

134- Kuds-i Şerif mollarına ve Sayda kâdısına hüküm ki:

Françe padişahının Südde-i Sa'âdetimde mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl sunub Françe vilayetinden Kapuçin dimekle ma'ruf olan rahibler ellerinde olan emr-i şerifim mü'cebince memalik-i mahrûsemde seyahat tarikiyle mürur u ubur idüb taife-i mezbûre fukaradan olmağla zekât ile geçinüb akçeye taşımazlar iken Sayda ve ba'zı yerlerde gafir ve sair avaid namıyla akçe talep ile rencide ve remide olunurlar fukara-i mezbûre seyahat eyledikleri yerlerde bu makule gafir ve avaid namıyla ehl-i örf taifesine mezkûrları tekâlif-i şakka ile rencide etmemeleri babında mukaddema merhum ve mağfurlu Hüdavendigar tabe serrahu zamanında emr-i şerifim verilmekle mücebince hükm-i hümayûnum rica etmeğin buyurdum ki;

Vusul buldukda göresin arz olunduğu üzere mezbûrlar ehl-i örf taife-i ruhban fukarasından olmağla kendülerinin seyahat idüb akçeye taşımayub zekât ile geçinürler iken ol vechle te'addî eyledikleri vaki' ise men' ve def' idüb 'ahid-nâme-i hümayûnuma muhalif gafir ve avaid namıyla mezbûrlardan ehl-i örf taifesinden (silik) etmeyüb şer'-i şerife mugâyir rencide olunmayalar deyü vech-i meşruh üzere hükm yazılmışdır

Fi evası-ı Ra sene 1061 (4 Mart 1651).

(s. 52)

135- ‘Azimü’l-ümerâ’i’l-kirâm efâhimü’l-küberâi’l-fihâm zü’l-kadr ve’l-ihtirâm ashâbü’l-izz ve’l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti’l-a’lâ memalik-i mahrusamda Anadolu yakasında ve Rumeli canibinde vaki’ olan beylerbeyi dâme ikbâlehum mefâhiru’l-ümerâ’i’l-kirâm merâci’ü’l-küberâi’l-fihâm zikr olunan eyaletlerde vaki’ olan sancak beylerine ve kâdırlara hüküm ki:

Françe ruhbanlarından Kapuçin ruhban taifesinden Dergâh-ı Mu‘allâm’a arzûhâl idüb bunlar daima seyahat üzere olduğu memalik-i mahrûsamda eğer Anadolu ve eğer Rumeli canibinde şehirlerde ve kasabat ve kuralarda gezüb ve kiliselerde oturub durub madam ki bunlar kendü hallerinde seyahat eyleyüb kimesneye te‘addîleri olmağa bir ferd ta’arruz eylemeye deyü mukaddema ellerine emr-i şerifim verilmekle haliya seyahat eyledikleri yerlerde ve gezdükleri şehirlerde ve kasaba ve karyelerde sipah ve yeniçeri ve beylerbeyi ve sancakbeyi olanlar ahz ve celb için te‘addî ve rencide eylemekden hali olmadıkları bildirmek fîmâ-ba’d memalik-i mahrûsatü’l-müsliminde vaki’ bilad-ı emsar ve kurada ve kiliselerde seyahatlerinde olub taife-i mezbûrenin bir ferd dahl ve ta’arruz ve rencide ve remide eylememeleri babında mukaddema merhum ve mağfurlu babam Hüdavendigâr tabe serrahu zamanında emr-i şerifim verilmekle mûcebince hüküm-ı hümayûnum ricasını i’lam etmeğin buyurdum ki;

Hüküm-i şerifimle taife-i mezbûre Rumeli ve Anadolu canibinden her kangınızın taht-ı kasabasında dâhil olursa madam ki kendü hallerinde olub hilâf-ı şer-i şerif evza’ ve etvarları zuhur eylemedikde ve zikr eyledikleri yerlerde ve seyahat tarikiyle vardukların şehirlerde ve kasabat ve karyelerde ve kiliselerine girüb çıkdıklarına yeniçeri ve sipah ve sair hükkam âdemlerin taraflarından bir ferd rencide ve remide itdirmeyesin ve bi’l-cümle Françe padişahı Âsitâne-i Sa‘âdetime hal-i hulus ve musafat üzere olmağın min-ba’ad âdemlerine ve ruhbanlarına doğruluk üzere hareket eyleyen tevabi’yye bir vechle ihanet ve te‘addî ve tecavüz olunduğuna kati’yyen rıza-yı hümayûnum yokdur ana göre mukayyed ve ihtiram eyleyüb mukaddema ve hala verilen evamir-i şerifime muhalef taife-i mezbûreyi rencide ve remide itdirmeyesin şöyle bilesin.

Tahriren fî evasıt-ı Ra sene 1061 (4-13 Mart 1651)

136- Sayda kâdısına hüküm ki:

Bi'l-fi'il Âsitâne-i Sa'âdetim'de Françe padişahının mukim olan ilçisi kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb mahrûsa-i Sayda İskelesine gelüb gidüb ve temekkün iden Françe tüccarı iştira eyledikleri rişte-i penbe için her bir kantara a'det-i kanun üzere üç rub' gurusı resm-i mirisin verilegelmişken hala senin tarafından kanuna muhalif ziyade talebiyle Françe tüccarı rencide olunduğu bildirülüb kadimden olageldiği üzere Françe tüccarı iştira eyledikleri rişte-i penbe her kantara üç rub' gurusı resm-i mirisi virüb hilâf-ı kanuna ziyade resm talebiyle rencide olmamaları babında emr-i şerifim ricasını i'lâm itmeğin kadimden olageldiği rişte-i penbenin iştira eyledikleri her bir kantarına üç rub' gurusı alınub ziyade alınmamak babında fermân-ı alışanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Vusul oldukda sadr olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere a'mel idüb dahi Françe tüccarı ol tarık iştira eyledikleri rişte-i penbenden kanun üzere her bir kantarına üç rub' gurusı resm-i mirisi olduğu ziyade talep itmeyüb ve itdirmeyüb olageldüğünden ziyade talebiyle Françe tüccarını rencide ve remide itdirmeyesin şöyle bilesin.

Fi evasıt-ı Ra sene 61 (4-13 Mart 1651).

137- Sabıka Âsitâne-i Sa'âdetim'de Şeyhü'l-islam olub bi'l-fiil Kuds-i Şerif'de hakimü's-şer'rü's-şerif olan Mevlana Abdurrahman edâm-allâhu te'âlâ-i fezâ'ilehû ve Kuds-i Şerif sancağına ber-vech-i arpalık mutasarrıf olan (boş) dâme-i ikbaluhuya hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının bi'l-fiil mukim olan ilçisi kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîyye De La Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb ve Françe padişahına namı ve himayetiyle Kuds-i Şerif'de ve Beyt'ül-lahim ve Nasara nam ziyaretgâhlarda izn-i hümâyûnum ile mütemekkin olan Efrenc ruhbanlarına daima dahl olmağla 'ahid-nâme ve evamir-i şerifemin mazmun-ı hümâyûnları rica olduğu zulm ve te'addî olmamaları için Françe padişahının ashabı üzere emr-i şerifim ile Âsitâne-i Sa'âdetlerimde mübaşir kul tayin olunmağın ol mübaşir muradı olduğu mikdarı Kuds-i Şerif'de mukim olub zikr olunan ruhbanların ellerinde olub evamir-i 'aliyyenin mezamin-i hümâyûnları icra eylemek babında emr-i

şerifim ricasını ilam etmeğin vech-i meşruh üzere mübaşir muradı olduğu mikdarı ol ahkâm-ı natıkamı icra için Kuds-i Şerif’de mukim olmak fermânım olmuştur buyurdum ki;

Vusul oldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü’l-kadrim üzere amel idüb dahi vech-i meşruh üzere ol ruhbanların ellerinde olan evamir-i ‘aliyyemin mezzamin-i şerifesin icra için mübaşir-i mezbûr Kuds-i Şerif’de ilçi-i merkumun muradı olduğu mikdarı mukim olub ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma ve evamir-i ‘aliyyeme muhalif mezbûrların bir ferd rencide ve remide itdirmeyesin ve ba’de’n-nazar bu hükm-i hümâyûn ellerinde ibka idüb alamet-i şerife itimad kılasız.

Tahriren fi evail-i R sene 61 (24 Mart-02 Nisan 1651).

138- Şam beylerbeyliğine ve kâdısına ve Sayda kâdısına ve Sayda hâkimine hüküm ki:

Françe padişahının ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb Sayda İskelesinde emr-i şerifimle temekkün eyleyen konsolos ve Françe tüccarının bundan akdem tercümanı olan Barnam (?) nam yahudinin nice zararı ve hıyaneti zuhur etmekle emr-i şerifim mücebince Âsitâne-i Sa‘âdetime getürtülüb konsolos ve tüccarları asude-i hal olmağçün mezbûr Yahudi Sayda’dan nefy-i beled olunması hususunda emr-i şerifim gönderilüb lakin mezbûr Yahudi mütenebbih olmayub yine Sayda’ya varduğu bildirülüb mukaddema verilen emr-i şerifim mücebince nefy-i beled olunmak babında hükm-i hümâyûnum rica etmeğin vech-i meşruh üzere nefy-i beled olunmak fermânım olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda mukaddema rica ve sadr olan fermân-ı alîşanım mücebince yazılmışdır.

Fi evail-i R sene 61 (24 Mart-02 Nisan 1651).

(s. 53)

139-Kıbrıs beylerbeyine ve Lefkoşa kâdısına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa‘âdetim’de Françe padişahının bi’l-fiil mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu‘allâm’a arzûhâl gönderüb cezire-i mezbûreden Lefkoşa’da bir Frenk kilisesi olub bundan akdem bir mikdarı harab olmağla izn-i şer’le ta’mir olub

lakin ba'zı kimesneler te'adiden hali olmadıkları bildirüb zikr olunan kilise izn-i şer'le kati'-i asliyesi üzere bila-tevsi' ve la-terfi' ta'mir olunmak babında emr-i şerifim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda mukayyed olub husus u mezbûru şer'le göresin ol kilise sonradan muhdes olmayub hala içinde ayin-i batılları icra idüb ba'zı yerleri termime muhtaç ise tulen ve 'arzen vaz'-i asliyesinden ziyade olmayub ve hariçden taş ve toprak getirülmeyüb ve kendü taş ve toprağın ile meşa'-i şer'i üzere bila-terfi' ve la-tevsi' ta'miri hususuna mukteza-yı şer' kavli amel idüb şer'-i şerife ve evamir-i hümayûnuma muhalif kimesneye te'addî ve tecavüz itdirmeyesin şöyle bilesin.

Tahriren evail-i R sene 61 (24 Mart-02 Nisan 1651).

140- Âsitâne-i Sa'âdetimden Şam ve Kudüs'e varınca yol üzerinde vaki' olan kâdırlara ve dizdarlara ve neferat ağalarına ve iskele eminlerine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetimde Françe padişahının mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb memalik-i İslamiyede Françelüler seyahat eyledikleri üzere Boyoda Kosta Dimelo (?) nam Françelü Kuds-i Şerif ve Haleb caniblerine seyahat tarikiyle (bozuk) itmekle mürur u u'bur iderse menazil ve merahilde kimesne hilâf-ı şer'-i şerif rencide ve remide eylemeyüb emin ve salim mürur ve u'bur için yol emiri verilmek babında i'nayet rica etmeğin buyurdum ki;

Mezbûr Françe Boyoda Kosta Dimelo (?) emr-i şerifimle her kangınızın seyahat tarikiyle hükümetine dahl olurlar ise menazil ve merahilde ve bendlerde ve kasabat ve kurada hilâf-ı şer' ve kanun yolculara ve vesairlere rencide ve remide itdirmeyesin ve deryada mürur ve u'bur eyledikten iskelelere ve limanlara konub ve göçüb emin ve salim mürur ve u'bur itdirülüb ehl-i örf taifesi ve gayrileri ahz ve celb için rencide itdirirlerse men' ve def' idüb şer'-i şerife ve kanun-ı münife ve 'ahid-nâme-i hümayûnuma muhalif kimesnye iş itdirmeyesin.

Fi evail-i C sene 61 (22-31 Mayıs 1651).

141- Âsitâne-i Sa'âdetimde karadan ve deryadan Françe vilayeti sınırına varınca yol üzerinde olan sancakbeylerine ve kâdırlarına ve kıla' dizdarlarına ve neferat ağalarına hüküm ki:

Françe padişahının Âsitâne-i Sa'âdetimde mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb Françe bazerganlarından Sotre (?) nam bazergan Mora caniblerine ve Mora'dan Françe vilayetine gitmek murad itmekle izn-i hümâyûnum verilmek ricasına 'ilam etmeğin yolda ve izde ve menazil ve merahilde esbab ve tavarlarına hilâf-ı şer'-i şerif kimesne rencide eylemeyüb emin ve salim birbirinize ulaştırmak babından fermân-ı alîşanım sadr olmuştur buyrudum ki;

Mezbûr hükm-i şerifimle her kangınızın hükümetine dahl olursa menazil ve merahilde ve bendlerde ve kasabat ve kuralarda kimesne rencide ve remide itdirmeyüb deryadan mürur eyledikde iskele ve limanlara konulub ve göçürüb emin ve salim birbirinze ulaştırub zad ve zevadeleri ve sair mühimmatın akçesiyle tedarik idüb ve deryada kayık ve karada tavar lâzım olursa tutulub bir hususda müzayaka çekdirmeyesiz ve ba'zı ehl-i örf taifesi ve gayrileri ahz ve celb için rencide iderlerse men' ve def' idüb şer'-i kanun ve emr-i hümâyûnum ve sulh ve salaha mugâyir iş eylemeyeler şöyle bilesiz.

Tahriren fi evail-i Receb sene 61 (20-29 Haziran 1651).

142- Kuşadası kâdisına ve voyvodasına hüküm ki:

Françe ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb Françe'nin Kuşadası'nda temekkün eden tüccarların gelüb giden gemi reislerine ve serlerine konsolosları 'ahid-nâme-i hümâyûnum ve a'ded ve kanun üzere makul gördüğü adamına simsarlık hizmetinde istihdam eylemek istedikleri Kuşadası voyvodasına tabi olup kendü havalisinde olan adamı simsar istihdam idüb mezbûrun tüccara külli hayf ve gadr eylediği ecilden Kuşadası'nda temekkün eyleyen Françe tüccarın gelüb giden Françe reisleri ile bey' ve şiralarında konsolosların alub gördüğü adamı simsar istihdam eyleyüb ve tevabi ve sair kendülerine tabi olan kimesnelerin cebren simsar istihdam itdirmeyüb ve simsariye dahi müdahale eylememeleri emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel idüb dahi Françe'nin Kuşadası'nda temekkün eden simsarları gelüb giden gemi reisleriyle bey' ve şiralarında mahal-i mezbûrede temekkün eden konsolosları 'ahid-nâme-i hümâyûnuma ve aded ve kanun üzere ma'kul olduğu âdemleri simsarlık hizmetinde istihdam ettirmek kendülerine mahsus olan adamına kimesne müdahale itdirmeyesin

‘ahid-nâme-i hümâyûnuma ve kadimden olageldiğine ve işbu emr-i hümâyûnuma muhalif kimesneye iş etmeyesün itdirmeyesin.

Tahriren fi evail-i Receb sene 61 (20-29 Haziran 1651).

143- Eğriboz sancağibeyine ve kadısına ve iskele eminine hüküm ki:

Françe ilçisi ilçisi arzûhâl gönderüb memalik-i mahrûsam iskelelerine Frenk gemileri gelüb gitdikleri selamlık namına üç yüz akçe verile deyü ‘ahid-nâme-i hümâyûnumda mestur olub lakin şehr-i mezbûrlara gemileri geldikten konsolosları marifetiyle ba’zı vilayet zabitlerine reaya seksen guruş mikdarı caize olagelmişken hala Eğriboz iskelesine gemiler geldikde seksen guruş mikdarı caizeye kana’at itmeyüb iki yüz guruş mikdarı caize alub hayf ve gadr ederler gemiler gelüb gitmekde münkıta’ olmak lazım geldüğü ecilden Eğriboz iskelesine Frenkistan gemilerin geldiği konsolosları ma’rifetiyle re’ayaya verilen seksen guruş mikdarı caizeye kana’at olunub vilayet zabitleri ziyade talebiyle rencide ve remide eylemeyüb aded ve kanun üzere Françe gemileri ol iskeleden ahar ehl-i islam iskelesine varub yine mahal-i mezbûr iskelesine geldükden tekrar caize talebiyle rencide olunmamak babında emr-i şerifim ricasına i’lam etmeğin kanun-ı kadim ve ‘ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince ziyade talebiyle rencide olunmamak emrim olmuştur buyurdum ki;

Hük-m-i şerifim vardukda husus-ı mezbûre mukayyed olub göresin memalik-i mahrûsam iskelelerine Françe’den gemiler gelüb gitdiklerinde selamlık namına üç yüz akçe verile deyü ‘ahid-nâme-i hümâyûnumda mestur iken zıkr olunan bu gemileri geldikde konsolosları ma’rifetiyle vilayet zabitlerine reaya seksen guruş mikdarı caize verilegelmişken hala Eğriboz iskelesine gemiler geldikten (s. 54) seksen guruş mikdarı caizeye kana’at itmeyüb iki yüz guruş mikdarı caize taleb eyledikleri ve kanun-ı kadime mugâyir Françe gemileri bir defa resmleri virüb ba’zı evvel iskelede ehl-i islam iskelesine varub yine mahal-ı mezbûr iskelesine geldikde tekrar caize talebiyle rencide oldukları vaki’ ise caiz değil ise kanun-ı kadim ve ‘ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince alunub ziyade talebiyle rencide olunmayub şer’-i şerife ve kadimden olageldikleri ve ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma ve emr-i şerifime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin şöyle bilesün.

Tahriren fi evail-i Receb sene 61 (20-29 Haziran 1651).

144-İstanbul ve Galata kâdılarına hüküm ki:

Bi'l-fi'il Âsitâne-i Sa'âdetimde mukim olan Françe ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb Françe gemilerine rızk tahmil olundukda ilçilik hakkını vireler deyü 'ahid-nâme-i hümayûnumda mestur iken hala ba'zı kimesneler İzmir'de rızk tahmil idüb bundan geldikten (...) rızkımızı İzmir'de tahmil eyledük deyü ilçilik hakkını vermekde i'nad ve muhalefet eylediklerin i'lâm etmekle Françe gemileri her kanda rızk tahmil idüb Âsitâne-i Sa'âdetime geldiklerinde ilçilik hakkını virüb ve 'ahid-nâme-i hümayûnuma muhalefet eylememeleri babında fermân-ı a'lişanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü'l-kadrim mücebince amel idüb dahi Françe gemilerine tahmil olunan rızkda ilçilik hakkını vireler deyü 'ahid-nâme-i hümayûnumda mestur iken Françe gemileri Âsitâne-i Sa'âdetime geldikten hala ba'zı kimesneler mücerred İzmir'de rızk tahmil eyledik deyü ilçilik hakkını virmekden inad ve muhalefet eylediklerine kat'iyen rıza-yı hümayûnum yokdur Françe gemileri eğer İzmir'de ve eğer sair iskelelerde her kanda olursa olsun rızk tahmil idüb Âsitâne-i Sa'âdetime geldiklerinde ilçilik hakkını virmekden ber-vech-i i'nad ve muhalefet itdirmeyüb 'ahid-nâme-i hümayûnum ve emr-i şerifime muhalefet kimesneye iş itdirmeyesin ve bi'l-cümle ilçilik hakkını virmekden ber-vechle i'nad ve muhalefet itdirmeyesin şöyle bilesün ba'de'n-nazar.

Tahriren evasıt-ı Receb sene 1061 (20-29 Haziran 1651).

145- Galata kâdısına hüküm ki:

Françe padişahının ilçisi arzûhâl gönderüb Françelülerden memalik-i mahrûsemde mütemekkin olan evlü ergenlerinden haraç talebi olunmaya deyü 'ahid-nâme-i hümayûnumda mestur ve mukayyed iken Galata voyvodası olanlar Galata'da sakın rençberlik üzere olan Françelülerden haraç taleb idüb rencide eylemeleriyle 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince a'mel olunub ana mugâyir ol-vechle rencide olunmamak için mukaddema babam Hüdavendigâr tabe serrahu zamanında emr-i şerif virilüb ol emr-i şerif zamanında iktidarında tecdid olmuşken hala yine Galata voyvodası olanlar haraç talebi ile rencide etmeleriyle mukaddema ve hala verilen emr-i şerifim mücebince a'mel olunub haraç talebi ile rencide olunmamak babında fermân-ı alişanım sadr olmayın buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda mukaddema ve hala verilen evamir-i şerifim mûcebince amel idüb dahi mahrûsamda mütemekkin olan Françelülerin evlü ve ergenlerinden haraç taleb olunmaya deyü ‘ahid-nâme-i hümâyûnda mestur ve mukayyed olmağla Galata’da sakın rencberlik iden Françelülerden ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir haraç taleb olunmayub ve rencide ve remide itdirmeyüb men’ ve def’ idüb ‘ahid-nâme-i hümâyûnumun mazmununa mugâyir kimesneye vaz’ ve hareket itdirmeyesin şöyle bilesün ve ba’de’n-nazar.

Tahriren evasıt-ı Receb sene 1061 (20-29 Haziran 1651).

146- Eğriboz sancağibeyine ve kâdısına ve eminine hüküm ki:

Bi’l-fi’il Âsitâne-i Sa’âdetim’de mukim olan Françe padişahının ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu’allâm’a arzûhâl gönderüb Eğriboz’da temekkün iden konsolosları ve tüccarları ve gelüb giden gemi reisleri rızaları yoğiken ba’zı kimesneler ‘ahid-nâme-i hümâyûna mugâyir cebren ağır bahalar ile üzerlerine emtia’ bıraktıklarından gayri mezbûrlar Frenkistan’dan getürdükleri meta’ların mahzenlerinden bahalarını kat’ etmeleri fuzuli olub ba’dehu akçesin virmekden muradları üzerine kimini virüb ve kimini ketm eyleyüb rencide ve remide eyledikleri ecilden mezbûr konsolosun ve tüccarının rızaları yoğken ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir cebren üzerlerine meta’ bırakılmayub ve mahzenlerinde emtia’ları bahasını kat’ idüb akçeleri virmedi min ba’ad bir kimesne fuzuli meta’ları almamak babında emr-i şerifim ricasına ilam etmeğin ‘ahid-nâme-i hümâyûnum mûcebince amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadır olan fermân-ı celilü’l-kadrim mûcebince amel idüb dahi kâdıya arz olunduğu üzere ise Eğriboz’da temekkün iden konsolosları ve tüccarları gelüb giden gemi reisleri rızaları yoğken ba’zı kimesneler ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir cebren ağır baha ile üzerlerine emtia’ bıraktırılub ve mezbûrlar Frenkistan’dan getürdükleri meta’ları mahzenlerinde bahaların kat’ itmeden fuzuli alub ba’dehu akçesin virmekde muradları üzere kimini virüb ve kimini ketm etmekle rencide ve remide itdirmeyüb ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma ve şer-i kanun ve evamir-i şerifime mugâyir bir kimesneye rencide ve remide itdirmeyesin.

Fi 23 B sene 61 (12 Temmuz 1651).

147-Eğriboz beyine ve kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Eğriboz ceziresinde Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinin serdarı olan Derviş Mehmed nam kimesne Eğriboz'da temekkün eden konsolosuna ve tüccarlarına ve gelüb giden gemilerine nice te'addî ve rencide eylediğinden ma'ada yasakçılık mucibince cebren adam ta'yin idüb konsolosa ve tüccarlarına ve gelüb giden gemilerine min-ba'ad müdahale ve ber-vechle rencide ve remide eylemeyüb yasakçılık hizmetiçin cebren adam ta'yin itmeyüb mezbûr konsolosların istediği yasakçıyı istihdam eylemeyüb ve eğer mütenebbih olmaz ise Âsitâne-i Sa'âdetime arz olunmak ricasına ilam itmeğin bu babda iftiharü'l-emacid ve'l-ekâbir Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinin ağası Mustafa Ağa dâme ilmuhu tarafından mektub verilmekle mûcebince amel olunub hilâf-ı şer'-i kanun rencide olunmamak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel idüb dahi bu babda ağaları tarafından verilen mektub mûcebince mahrûsa-i Eğriboz İskelesinde sakin olan yeniçeri serdarı Derviş Mehmed nam kimesne muhkem tenbih ve tekid eylesesin ki Eğriboz'da temekkün eden Françe konsolosuna ve tüccarlarına ve gelüb giden gemilerine te'addî ve tecavüz itmeyüb ve itdirmeyüb ve yasakçılık hizmetiçün cebren adam ta'yin itmeyüb konsolosa (s. 55) ve tüccarlarına ve gelüb giden gemilerine min-ba'a ber vechle müdahale eylemeyüb mezbûr konsolos istediğün yasakçı istihdam eyleye hilâf-ı şer'-i kanun ve mugâyir 'ahid-nâme-i hümâyûnum ve işbu emr-i şerifime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin eğer mütenebbih olmaz ise Âsitâne-i Sa'âdetime arz eylesesin ki sonra emr-i şerifim ne vechle sadır olursa mûcebince amel oluna.

Fi 23 B sene 61 (12 Temmuz 1651).

148- Bandırma kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Bandırma kazasında kadimü'l-eyyamdan berü Meryem Ana dimekle ma'ruf bir Frenk kilisesi olup bu ana dek müdahale olunmamışken hala mahal-i mezbûr sakinlerinden ba'zı Müslümanlar biz bu kiliseyi (...) ideriz deyü dava idüb rencide ve remide eylemeleriyle kadimü'z-zamandan berü olan Frenk kiliselerine müdahale olunmamak ricasını ilam etmeğin zikr olunan kilise kadim ve bi'l-fiil ayin-i batılları üzere müstemin olup şer'an ta'arruz olacak hal yoğsa

mahalinde şer'le görölüb muvafık-ı şer'iyye ise (...) olub hilâf-ı şer'-i şerife rencide olunmamak üzere hükm yazılmışdır.

Fi Receb sene 61 (20-29 Haziran 1651).

Der-Zaman-ı Hazret-i Reisü'l-küttâb Şeyh Muhammed Efendi fi sene 1061 (1651)

149- Eğriboz sancağibeyine ve kâdısına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının bil-fi'il mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb memalik-i mahrûsam iskelelerine gelüb giden Françe gemileri geldiklerinde selamiye namına üç yüz akçe vireler deyü 'ahid-nâme-i hümayûnumda mestur olduğu benderlere gemilerin geldikde konsolosları ma'arifetiyle vilayet zabitlerine re'aya seksen guruş caize virilmekte iken hala kana'at etmeyüb gemileri geldikde Eğriboz iskelesinde iki yüz guruş caize alub gadr itmeleyle gemilerimiz münkati' olmak iktiza eder deyü ilam etmeğin ehl-i islam iskelesine gelen Françe gemileri gitdiklerinde bender-i mezbûrede seksen guruş baylos maarifetiyle caize alunub ve ol iskeleden ahar ehl-i islam iskelerlerine varub tekrar ehl-i islam iskelesine geldükde caize alınmaya deyü 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince rencide olunmayub men' ve def' olunmak için bundan akdem emr-i şerifim verilmişken tekrar kanaat etmeyüb aded kanuna muhalif Eğriboz İskelesine gelüb giden Françe gemilerinin her birinden yüz guruş almak için bir tarik ile emri ibraz idüb tüccara küll-i gadr eyledüğü bildirölüb mukaddema ve hala sadr olan fermân-ı şerifim mücebince amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celülü'l-kadrim mücebince amel idüb dahi zikr olunan Eğriboz İskelesine gelüb giden Françe gemilerinden reaya aded ve kanun üzere seksen guruş caizeleri baylosları ma'rifetiyle tacirlerinden hâkimlerine aldurub ziyade talebiyle rencide ve remide etdirmeyesin ve ol iskeleden ahar ehl-i islam iskelesine varan gemilerinden tekrar caize taleb etdirmeyüb men' ve def' iyleyesin ve sen ki Eğriboz sancağibeyisin husus-ı mezbûr için ol canibde Eğriboz baylosun ve Françe tüccarı hilâf-ı kanun ve mugâyir-i 'ahid-nâme-i hümayûn rencide ve remide etdirmeyüb 'ahid-nâme-i hümayûnuma ve evamir-i şerifime mugâyir iş eylemekden ihtiraz iyleyesin şöyle bilesin.

Tahriren fi evahir-i Şevvâl sene 61 (7-15 Ekim 1651).

150-Eğriboz Sancağibeyine ve kâdısına ve iskele eminine hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının mukîm olan ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb Eğriboz İskelesine gelen Françe gemilerinin tahmil için Eğriboz civarında olan Asitik ve Talanda Vatne (?) nam iskelelerden eşya getürüb gemilere yüklenmek istediklerinde ehl-i örfden mücerred ahz ve celb için ba'zı kimesneler mani' olub nice te'addî etmekden hali olmadıkları vesair kuralarda olan yerlerden eşya getürdüklerinde iskeleye gelüd dahl olmazdan evvel 'ahid-nâme-i hümayûnuma muhalif ol kuralarda gümrük talebiyle rencide itmeleriyle tüccar taifesine gadr olunduğun bildirüb men' ve def' olunmak babında inayet rica etmeğin buyurdum ki;

Hük-m-i şerifimle vardukda göresin zıkr olunan Eğriboz İskelesine gelen Françe gemilerinin tahmil için Eğriboz civarında olan Asitik ve Talanda Vatne (?) nam iskelelerden eşya getürmek lazım geldükde ve yahud kendi gemileriyle varub yüklendiklerinden aded ve kanun üzere gümrüğün eda itdiklerinde iken 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince eşya tahmil eyledükde ve Asitik (?) ve sair kuralarda olan yerlerden eşya götürdüklerinde kimesne mani' olmayub ve eşyaları iskeleye gelmezden evvel ol kurada gümrük talebiyle 'ahid-nâme-i hümayûnuma muhalif ve iş bu emr-i hümayûnuma mugâyir bir ferd rencide itdirmeyesin husus-ı mezbûr için tekrar şikâyet olunma eylemeyesin şöyle bilesin.

Tahriren fi evail-i Zi'l-hicce sene 61 (15-24 Kasım 1651).

(s. 56)

151- İzmir mollasına ve İzmir'de zahire (...) memur olan Dergâh-ı Mu'allâm kapucubaşısına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının mukim olan ilçisi Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb İzmir İskelesinde temekkün iden konsolosları ve tüccarı ve gelüb giden gemilerinden mutad-ı kadim üzere vech-i ma'îşetleriçün akçeleri ile kendülere kifayet mikdarı zâd ve zevâdeleri alagelmişler iken hala zahire (...) İzmir'de Âsitâne-i Sa'âdetimde Dergâh-ı Mu'allâm kapucubaşı tayin olunmak mezbûr konsolosa ve tüccarlarına bir şey verilmeyüb gadr olduğun ilam idüb Françe padişahı Âsitâne-i Sa'âdetim'in kadim dostu olduğuna binaen a'det-i kadim üzere konsolosa ve tüccarlarına ve gelüb giden gemilerine vech-i ma'îşetleriçün akçe ile lazım olan zâd ve

zevâdeleri verilmek babında inayet rica etmeğin vech-i ma'îşetleriçün kifayet mikdarın zahireleri verilüb ama bu bahane ile harc-ı kifayet-i zahire ber-vechle virilmemek babında fermân-ı alışanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Bu babda sadr olan emrim üzere amel idüb dahi vech-i meşruh üzere Françe padişahının Âsitâne-i Sa'âdetimle olan kadim dostluğuna binaen a'det-i kadim üzere İzmir konsolosuna ve tüccarına ve gelüb giden gemilerine mutad-ı kadim üzere vech-i ma'îşetleriçün akçeleri ile zâd ve zevâde iş kifayet mikdarı aldırub hala İzmir'de zahire (...) memurlarından Dergâh-ı Mu'allâm Kapubaşı vesair zahire (...) memur olanları men' ve def' iylesesin ana bu bahane ile küffara zahire virüldüğüne ve memnu'atın olan eşyanın verildiğine ber-vechle rıza-yı hümâyûnum yokdur ancak ellerinde olan 'ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince kifayet mikdarı zahirelerin virdürüb bu babda kemal-i basiret üzere olasın.

Tahriren fi evahir-i Z sene 61 (5-13 Aralık 1651).

152-Şam beylerbeyine ve Sayda kadısına ve voyvodasına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb Sayda İskelesinde mütemekkin olan Françe tüccar ve gelüb giden gemilerinin ahvallerin kadimden Sayda hâkimleri göregelmişken Şam beylerbeyleri gemilere memnu'atdan eşya tahmil olur bahanesiyle Sayda'ya kul gönderüb konsolosumuzu Şam'a davet idüb gadr ve hayf olduğu ecilden bu babda kadimden olageldüğü üzere amel olunub hilâf-ı mu'tad Françe tüccarı ve gelüb giden gemilerinin ahvalini Sayda hâkimleri görüb Şam'a davet olunmayub Françe konsolos ve tüccarı asude-i hal olub hilâf-ı şer'-i şerif ve mugâyir 'ahid-nâme-i münif ber-vechle rencide ve remide olunmamak inayat rica etmeğin buyurdum ki;

Vusul buldukda bu hususa bi'z-zat her biriniz takib edüb göresin arz olunduğu üzere ise şer'-i şerife ve 'ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalif vaz' olunduğuna rıza-i hümâyûnum yokdur kadimden olageldiği üzere zikr olunan Françelü tüccarı ve gelüb giden gemilerinin ahvallerin girü Sayda hâkimleri kema-kan ola geldüğü üzere şer'-i kanun üzere görüb ve nasb virüb min-ba'ad olagelmişe muhalif Şam tarafından adem göndermeyüb ve taleb etdirmeyüb Françe konsolosu ve tüccarının ol vechle ve gelüb giden gemilerin rencide ve remide itdirmeyesin husus-ı mezbûr içün tekrar şikayet olunub mühr-i ahar irsaline muhtaç etmeyüb işbu emr-i şerifimin mucib-i hümâyûnu

ile amel eyleyüb hilâfata dahil olunmakdan ictinab iyleyesin şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnum ellerinde ibka idüb alamet-i şerife itimat kılasız.

Tahriren fi evasıt-ı S sene 62 (23 Ocak-01 Şubat 1652).

153- Vüzeratıyla kapudan olan Ali Paşa'ya hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde mukim olan Françe padişahının ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb Françelulardan Cenevi (?) nam Francez Restmon (?) İskenderiye'den ba'zı meta' ile Frenkistan'a gider iken yolda hassa beyler gemilerine rastgelüb ahz ve Rodos'a iledüb hala Rodos'da zikr olunan gemi alatı ile vesair kendü eşyası ile 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince ıtlak olunub mezbûr reis teslim olunmak babında emr-i şerifim rica etmeğin hala Rodos'da olan zikr olunan gemi 'ahid-nâme-i hümayûn mucebince içinde olan alatı ve kendünün eşyası ile zikr olunan Cenevi (?) nam reise teslim olunmak babında fermân-ı hümayûnum sadr olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü'l-kadrim mücebince amel idüb dahi mezkûr Cenevi (?) nam reisin hala Rodos'da olan zikr olunan gemisi alat ile ve kendü eşyası ile 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince ıtlak itdirüb sahib-i mezkûr Cenevi (?) nam reise teslim itdirüb bir ferde te'addî ve bahene ve inat ve muhalefet itdirmeyesin şöyle bilesin.

Tahriren fi evasıt-ı S sene 62 (23 Ocak-01 Şubat 1652).

(s. 57)

154- Kuds-i Şerif beylerbeyine ve kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb kadimü'l-eyyamda Efrenç rahibleri Kuds-i Şerif'de mütemekkin olduktan berü senede bir kere paskalyalarında sekiz gün mukaddem mu'tadları olan Himarü'l-Ayzeriya (?) ta'bir olunur ibadetleri Tur-ı Zeyt dimekle ma'ruf cebel-i mübarekeden ibtida Vadiü'l-haşr nam mahalde hazret için İsa aleyhi's-selama kıra'at ederek Bab-ı Davud'dan Kuds-i Şerif'e ve ba'dehu Deyrü'l-Amud nam manastırlarına duhul eyleyüb hâkim ve zabitlerden ve yerlü ahardan ve zımmi vesair nasdan kimesne dahl ve ta'arruz eylemeyüb daima himayet ve sıyanet olagelmişler iken hala hükkam ve zabitlerden ve yerluden ve zımmi taifesinden ba'zı kimesneler mücerred ahz ve celb için vech-i meşruh üzere olan ayinlerin icra

eylediklerinde mani' ve müzahim olmalarıyla şer'-i şerife ve kadimden olgelene muhalif rencide olunmayub vech-i meşruh üzere zikr olunan ziyaretgâhlarına varub mutad üzere min-ba'ad kimesne dahl ve ta'arruz eylemeyüb daima 'ahid-nâme-i hümâyûnum mûcebince himayet ve sıyanet olunmaları babında emr-i şerifim rica etmeğin buyurdum ki;

Hükm-i şerifimle vusul buldukda bu babda her biriniz onat vechle mukteza-yı hakk üzere göresin arz olunduğu üzere ise eyyam-ı adaletü'l-hamim herkes asude-i hal olub hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde zülm ve te'addî olunduğuna asla rıza-yı şerifim yokdur anın gibi Efrenç rahibleri olageldüğü üzere senede bir kere paskalyalarında sekiz gün mukaddem Himarü'l azayiye (?) ta'bir olunur ibadetleri mutadları üzere cebel-i mezburda ibtida Vadiü'l-haşr nam mahalde mürur ve u'bur ederek Bab-ı Davud'dan Deyrü'l-Amud nam manastırlarına duhul ve ayinlerini icra eylemek istediklerinde mücerred ahz ve celb için hükkam ve zabitlerden ve yerluden vesair zımmı taifesinden olagelene muhalif kimesne dahl ve ta'arruz etdirmeyüb ve bi'l-cümle mezburun rahibler zülümünden ve ehl-i örfden daima himayet ve sıyanet üzere olub hilâf-ı şer'-i şerife vaz'ları ve kimesneye zararları olmayub kendü hallerinde gelüb gidüb ayinleri üzere ziyaret-gahlarında oldukça kimesneye rencide ve remide etdirmeyüb hilâf-ı şer'-i kanun ve kadimden olagelene mugâyir bir akçe ve bir habbelerini aldirmayub men' ve def' idüb işbu emr-i celilü'l-kadrimin hilâfına kat'iyen rıza ve cevaz göstermeyesin ve ana göre mücerred ahz ve celb için bir tarikle emr ibraz idüb te'addî iderler ise ol vechle karar eyledikleri emirlerin te'hire komayub eslemeyanı ve inad üzere olanı ism ve resimleri vuku' üzere Âsitâne-i Sa'âdetime arz ve ilam eyleyüb husus-ı mezbur için tekrar şikâyet olunub emirler irsaline muhtaç eylemeyesün işbu emr-i şerifim mûcebince amel olunub daima 'ahid-nâme-i hümâyûnum mûcebince mezburları himayet ve sıyanet üzere olasin ve ba'de'n-nazar.

Tahriren fi evail-i Ra sene 62 (11-20 Şubat 1652).

155- Gelibolu ve Boğazhisar kâdılarına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde olan Françe padişahının ilçisi arzûhâl gönderüb hala asakir- Mansure-i Şahanem ile Girid ceziresine irsal olunan dört kıt'a Françe gemileri Gelibolu'da ve Boğazhisar'da emtia avaidlerini virmeyüb kethüdalarıyla hala Gelibolu'da ve Boğazhisar'ında olan ve gelib giden gemilerin zikr olunan miri hizmet

ile gönderilen dört geminin avaidi için ol canibde olan emtia avaidi talebiyle rencide etmek istediklerin bildirilüb men’i için emr-i şerifim rica etmeğin imdi bu makule miri hizmet ile gönderilen gemilerden emtia avaidi talep etmek caiz değildir buyurdum ki;

Hükm-i şerifimle vardukda göresün arz olunduğu üzere ise hala asakir-i mansureyi Girid Ceziresine götüren dört gemi ve ol adet geminin avaidi için ahar Françe gemilerinden avaid namıyla nesne talep etdirmeyüb rencide ve remide itdirmeyesin şöyle bilesün.

Tahriren fi evail-i Ra sene 62. (11-20 Şubat 1652)

156- Cezayir beylerbeyine ve kâdısına ve dayısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Françe padişahı tarafından Pavlo Desmardos (?) nam kimesne kapu kethüdalığı için Portagal Kralına gönderüb deryada gider iken Murad Reis nam kimesne gemisiyle rastgelüb ahz eyleyüb hala harab eyleyüb andan mahbus olmağla mezbur Pavlo Desmardos (?) gemisiyle kendüsü ve âdemleri ve esbab ve etfalleriyle ıtlak olunmak babında emr-i şerifim rica etmeğin mezkûr Françe padişahının ademisi olduğu ‘ahid-nâme-i hümayûnumda Mağrib korsanları Françe taifesini ahz ve habs ve mallarını garet eylemeyeler deyü mestur ve mukayyed olmağla mezbûr gemisiyle ve esbab ve ademleriyle ıtlak olduğu mahal-i mevcuddan irsal olunmak fermânım olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı hümayûnum mücebince her biriniz amel idüb Françe padişahının kapu kethüdalığı için Protakal Kralına gönderdüğü mezkûr (boş) nam Fransızı her ne mahalde ise buldurub getürdüb ‘ahid-nâme-i hümayûnum mücebince kendüye ve gemisini ve âdemlerini vesair esbab ve etfalini kendüye teslim idüb yoluna gönderesin bu babda ‘ahid-nâme-i hümayûnuma muhalif vaz’ olunduğuna rıza-yı hümayûnum yokdur ana göre her biriniz mukayyed olub işbu emr-i şerifimin muceb-i hümayûn ile amel eyleyüb (s.58) bir tarikle hilâfeten dahl olunmakdan ictinab ve ihtiraz üzere olasın Françe padişahı kadimü’l-eyyamda sadakat ve istikametle atebe-i ‘ulyama hüccet ve ihlas üzere olmağla sulh ve salahiyete mugâyir bu makule vaz’ olmak caiz değildir ana göre rıza-yı hümayum üzere hareket idüb mezbûru minval-i meşruh üzere gemisi ve eşyası ve etfali ve âdemleri ile ıtlak idüb yoluna gönderesün şöyle bilesin.

Tahriren fi evail-i Ra sene 62 (11-20 Şubat 1652).

157- Kudüs beyine ve kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb kadim zamanda Efrenç rahibleri ve ziyaretgâhları ve sair ruhban taifesi eğer Beytü'l-lahm ve eğer Kuds-i Şerif'den içerüde ve taşrada olan ziyaretgâhlarına varub gelüb ziyaret idüb ve Tur-ı Zeyta demekle ma'ruf Cebel-i Mübarekede senede bir kere miraç-ı Hazreti 'İsa aleyhi's-selam tabir olunur mu'ayyen günlerden eser-i kadimlerin olan Himarü'l-Ayzeriya (?) ta'bir eyledikleri vech-i meşrûh üzere ziyaret ve ayinlerin icra idüb ve Ayzeriya nam karyede mağara kurbunda Vadiü'l-haşr nam mahalde vaki' kabr-i Meryem didikleri mahale dahi ziyaret ve kaddas idüb Ayn-ı Kârim nam karyede vaki' Hazret-i Zekeriyya aleyhi's-selam doğduğu makam ve ol nevahide olan ziyaretgâhlarına varub ayinleri üzere ziyaret eyleyüb ve her sene paskalyalarında sekiz gün mukaddem zikr olunan ruhban taifesi himarü'l-azadiye-azaziye ta'bir olunur 'adetlerin mu'tad üzere icra idüb hâkim ve zabitlerden ve yerlûden ve zımmi taifesinden ve sairlerden kimesne dahl ve ta'arruz eylemeyüb daima himayet ve siyanet üzere olagelmişler iken hala hâkimler ve zabitlerden ve yerlûden ve zımmi taifesinden ba'zı kimesneler mücerred ahz ve celb için vech-i meşruh üzere olan ziyaretgâhlarına mani' olmalarıyla kadimden olagelene muhalefet ruhban ve zuvvara te'addî ve rencide eylemekden hali olmaları hallerin bildirüb min-ba'ad ol vechle rencide olmamak babında emr-i şerifim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda her biriniz tamam-ı mukayyed olub hakk üzere göresin 'arz olunduğu üzere ise eyyam-ı adaletü'l hamim (?) herkes asude-i hal olub hilâf-ı şer'-i şerif bir ferde zûlm ve te'addî olunduğuna asla rıza-yı şerifim yokdur anın gibi Efrenç ruhbanları ve ziyaretçileri ve sair ruhban taifesi eğer Beytü'l-lahim ve eğer Kuds-i Şerif'de içerüde ve taşrada olan ziyaretgâhlarına ve her ziyaretde senede bir gün mirac-ı Hazreti İsa aleyhi's-selam tabir olunur eser-i kadimleri olan mahal ve Vadi'ül-Haşr nam mahalde vaki' kabr-i Meryem aleyhi's-selam didikleri mahale varub ziyaret ve kaddas eylemek ve Ayn-ı Karim nam karyede dahi Hazreti Zekeriya aleyhi's-selamın doğduğu makam ve ol nevahide olan ziyaretgâhları ziyaret eyleyüb paskalyalarında sekiz gün mukaddem Himarü'l-Ayzeriya tabir olan i'badetleri mu'tad üzere icra etmek istediklerinde ahz ve celb için hükkam ve zabitlerden ve yerlûden vesair zımmi taifesinden olageldüğüne muhalefet kimesneyi dahl ve ta'arruz itdirmeyüb ve bi'l-cümle yerlûden ve ecilden zulm ve te'addî ve ehl-i örfden daima

himayet ve sıyanet üzere olub hilâf-ı şer'-i şerif vaz'iyetleri ve kimesneye zararları olmayub kendü hallerinde gelüb giden ayinleri üzere ziyaretlerinde oldukça kimesneyi rencide ve remide itdirmeyüb hilâf-ı şer' ve kanun ve kadimden olagelene mugâyir bir akçe ve bir habbe iş aldurmayub ve mücerred ahz ve celb için bir ta'rikle emr-i ibraz te'addî iderler ise men' ve def' idüb iş bu emr-i celilü'l-kadrimin hilâfına kat'iiyen rıza ve cevaz göstermeyesin ve ol vechle ibraz eyledikleri emirleri nihayet bulub husus-ı mezbûr için emirler irsaline muhtaç eylemeyüb işbu emr-i hümâyûnum mücebince amel olunub ve daima 'ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince mezbûrları himayet ve sıyanet üzere olasin ve ba'de'n-nazar.

Tahriren fi evail-i Ra sene 62 (11-20 Şubat 1652).

158- Ber-vech-i arpalık Kudüs sancağına mutasarrıf olan (boş) dâme ikbaluhuya ve Kudüs kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Kuds-i Şerif'de ve civarından olan Efrenc rahiblerinin tasarruflarında olan kiliselerde altmış nefer mikdarı rahibler sakın olagelmişler iken bundan akdem Kuds-i Şerif'de olan hâkimler mücerred ahz ve celb için ol mikdar rahibler ziyadedir deyü bahane idüb müteveccihen nice malların alub Françe padişahı inayet olunan 'ahid-nâme-i hümâyûnda Kuds-i Şerif ziyaretine gelüb gidenlere ve Kamame kilisesinde olan ruhbanlara dahl ve ta'arruz olunmaya deyü tasrih olunmakda ana muhalif külli te'addî ve tecavüz eylemişlerdir zikr olunan rahibler ta'arruzat üzere olur ise ayinleri üzere ibadetlerine iktidarı olunmaduğundan ma'ada evvelden ehl-i islam tayin olunub olagelen avaid ve rüsuma dahi takriben tertib eyledükden mukaddem i'lam eyledikde Kuds-i Şerif'de olan Efrenc rahiblerinin reisi olan rahibin taht-ı yeddinde olub mütemekkin olan altmış nefer mikdarı rahibler kemakân mütemekkin olub evvelden olagelene mugâyirdir deyü bahane idüb ol vechle dahl ve ta'arruz eylediklerin vaki' ise men' ve def' idüb min-ba'ad kimesneye te'addî ve tecavüz itdirmeyesin hala Françe padişahı salah'ül-ahyar atamın zamanından berü ihlas ve ihtisasında sâbit-kadem oldukları ecilden dostluğa binaen inayet olunan 'ahid-nâme-i hümâyûnuma (s. 59) muhalif vaz' olunduğuna rıza-yı şerifim yokdur ana göre mukayyed olub kendü hallerinde olan rahibleri kimesneye rencide ve remide itdirmeyesin ki bu sebep ile evvelden alunagelen avaid ve rüsuma ta'arruz etmek ihtimali olmaya deyü mukaddema (...) Sultan Mustafa ve ba'dehu (...) aşıyan Sultan

Murad Han zaman-ı şeriflerinde ahkâm-ı şerife virildüğün bildürüb ol ahkâm-ı şerife mûcebince amel olunmak babında istid'a-yı inayet itmeğin buyurdum ki;

Bu babda ellerinde olan hükm-i şerif mucebi ile amel eyleyüb hilâfatına cevaz göstermeyesin şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar.

Tahriren fi evail-i Ra 62 (11-20 Şubat 1652).

159- Mısır beylerbeyisine ve memalik-i Rumili ve Anadolu'da olan beylerbeylerine ve sancakbeylerine ve kâdılara hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb Françe rahiblerinden Kapuçin dimekle ma'ruf rahiban taifesi daima seyahat üzere olub memalik-i mahrûsede Rumeli ve Anadolu ve eğer Mısır ve Mısır caniblerinin şehirlerde ve kasabat ve kuralarda görüb konsolosumuz olduğu yerlerde ve kiliselerde durub ve oturub kendü tarikleri ve ayin talepleri üzere kiliselerde ibadetlerin ve va'izlerin idüb mekteblerinde 'İsâvilere ta'lim ulum-ı nasiha eyleyüb kimesne müdahale ve mu'araza eylemeyeler deyü mukaddema emr-i şerifim verilüb lakin ba'zı ehl-i örf taifesi mücerred ahz ve celb için mezbûrun ruhban fukaralarını rencide eylemekden hali olmadukları ecilden mezbûrlar Kapuçin taifesi vech-i meşruh üzere kendü tarikleri ve halleri ve ayinleri üzere hareket idüb hilâf-ı şer'-i şerif vaz'ları olmadıkça kimesne rencide ve remide eylememeleri babında hükm-i hümayûnum rica etmeğin 'ahid-nâme-i hümayûnum mûcebince rencide olmamak babında fermân-ı a'lişanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel idüb dahi Françe rahiblerinden Kapuçin dimekle ma'ruf ruhban taifesi daima seyahatle memalik-i mahrûsemde Rumeli ve Anadolu caniblerinde kimesneyi rencide etmemek için hükm-ü maruzatım yazılmışdır.

Fi evahir-i R. sene 62 (02-09 Mart 1652).

160- Mısır Beylerbeyisine ve Mısır kâdısına ve İskenderiye kâdısına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının mukim olan ilçisi arzûhâl gönderüb 'ahid-nâme-i hümayûn mûcebince ma-tekaddemden berü Portagal ve Ankona ve

İspanya ve Sicilya ve Katalan ve Floransiya ve Ceneviz ve bi'l-cümle Âsitâne-i Sa'âdet'de müstakil ilçileri olan harbî tüccar taifesi Françe padişahının namı ve sancağı ile memalik-i İslamiye iskelelerine gelüb gidüb (...) mezbûrede mütemekkin iden Françe konsoloslarına müraca'at ve dost-ı itaatleri itmamında daima mutabaat gösterüb ilçilik ve konsolosluk hakkın viregelmişlerken lakin İngilizler vech-i meşruh üzere harbî tüccar taifesi kendülerine müraca'at eylemiyorlar deyü bir tarikle 'ahid-nâmelere ilhak olmağla hala Mısır ve İskenderiye ve ana tabi olan yerlerde temekkün iden İngiliz konsolosu harbî tüccar taifesini kendüsüne müracaat itdirüb zikr olunan mahallerde temekkün iden Françe konsolosuna gadr eylemekde Françe konsolosunun nasb olan kadim 'ahid-nâme-i hümayûnun mazmunu mucibince zikr olunan harbî tüccar taifesi bi'l-cümle muma-ileyh Françe padişahının sancağı altında gelüb Françe konsolosuna müracaat eyleyüb ilçi ve konsolosluk avaidin vireler ve min-ba'ad İngiliz konsolosu ve gayrileri müdahale eylemeyüb husus-ı mezbûr için mukaddem ve muahhar bir tarikle emr-i ibraz olunduktan amel olunub 'ahid-nâme-i hümayûnumda mestur olduğu üzere amel olunmak babında inayet rica etmeğin 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince amel olunmak emr olmuşdur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel idüb dahi zikr olunan mahallerde temekkün iden Françe konsolosunun elinde olan kadim 'ahid-nâme-i hümayum mücebince Âsitâne-i Sa'âdetimde müstakil ilçileri olamayan bi'l-cümle harbî tüccar taifesi sair bayrak altında gelmeyüb muma-ileyh Françe padişahının sancağı altında gelüb ve Françe konsolosuna müracaat idüb ilçi ve konsolosluk avaidin virüb min-ba'ad İngiliz konsolosuna ve gayrilerine müdahale ve inad ve muhalefet etdirmeyüb husus-ı mezbûr için mukaddema ve muahhar bir tarikle emrümü ibraz eyleyüb ellerinde olub Âsitâne-i Sa'âdetime gönderüb işbu emr-i şerifim ve 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince amel iyleyesin şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar.

Fi evahir-i Cemâziye'l-âhir sene 1062 (30 Mayıs-07 Haziran 1652).

161-Mısır beylerbeyine ve Mısır ve İskenderiyye kâdılarına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının mukim olan ilçisi arzûhâl gönderüb Mısır ve İskenderiyye ve ana tabi olan yerlerde temekkün eden konsolosumuz Pirod Anton (?) bundan akdem Françe padişahının tarafından ref' olunub yerine Kosto Felepermode (?) berat-ı şerifimle konsolos ta'yin olunub lakin ref' olunan mezbûr

Pirod Anton (?) Françe padişahının rızası üzerine Françeya rucü' eylemede muhalefet eyleyüb nice ihtilale bais olmağla hala olan konsolosumuz ref' olunub Pirod Anton (?) nam konsolosu Françe'ye gönderilmek murad eyledikden Françe'ya gönderilmesi için emr-i şerifim rica etmeğin 'ahid-nâme-i hümâyûnum mûcebince amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel idüb dahi mezbûr Pirod Anton (?) müşarünileyh Françe padişahının konsolosa murad eyledüğü üzere Françe ve Nasranî'yi göndermek 'ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalefet ve inad ve muaccel ve taallul ve bahane itdirmeyesin şöyle bilesün.

Fi evahir-i C sene 62 (30 Mayıs-07 Haziran 1652).

162- Âsitâne-i Sa'âdetimde Katur (?) nam mahale varunca yol üzerinde vaki' olan sancak beyleri ve kâdılara ve dizdarlara ve neferat ağalarına hüküm ki;

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Nikola ve Rado ve Bani nam Nasranileri seyahat tarikiyle Katur (?) nam mahale varub gelünce kimesne müdahale eylememek babında inayet rica etmeğin yolda ve izde ve menazil ve merahilde hilâf-ı şer'-i şerif kimesne rencide eylememek babında yol emri yazılmışdır.

Fi evasıt-ı S sene 62 (23 Ocak-01 Şubat 1652).

(s. 60)

163- Âsitâne-i Sa'âdetimde Katur (?) nam mahale varub gelince yol üzerinde vaki' olan sancakbeyleri ve kâdılar ve kıla' dizdarları ve neferat ağalarına ve iskele eminlerine ve sair iş erlerine hüküm ki;

Françe padişahının ilçisi arzûhâl gönderüb Filipo Mote (?) nam tercüman bir nefer hizmetkârı ile Âsitâne-i Sa'âdetimden Katur (?) nam mahale varub badehu Âsitâne-i Sa'âdetime gelmek babında izn-i hümâyûnum rica itmeğin izn-i hümâyûnum erzanı kılınmak için Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden Bektaş nam yeniçeri yasakçı tayin olunmuşdur taht-ı hükümetinizde olan kasabat ve kuraya uğradıkları kendüye ve yanında olan ademine ve mezkûr yasakçıya ve bi'l-cümle esbab ve etfaline ve tavarlarına min-ba'ad dahl ve ta'arruz etmeyüb ve narh-ı ruzi üzere akçelerin ile zâd ve

zevâde ve sair mühimmatları tedarik olub emin ve salim birbirinize irsal olunmak babında fermân-ı alîşanım sadr olmağın buyurdum ki;

Her kangınızın taht-ı hükümetine dahl olurlarsa menazil ve merahil ve derbendlerde kendü ve âdemlerine ve esbab ve etfaline ve sair tavarlarına kimesneyi dahl ve ta'arruz itdirmeyesin emin ve salim birbirinize ulaştırub ve narh-ı ruzi üzere akçeleri ile zâd ve zevâde ve sair mühimmatların tedarik iyleyesin ve lazım olan gerek bargirleri iktiza itdüğüne göre akçeleri ile tutdurub bir hususda müzayaka ve gadr çekdirmekten ziyade hazer iyleyesin ve siz ki neferat ağalarısız mahuf ve muhatara olan yerlerde yanında kifayet mikdarı âdemler ve yarar kılâguzlar koşub birbirinize irsal iyleyesiz 'avf ve te'hirden ve ihmal ve müsahaleden be-gayet ihtiraz eyleyüb emr-i şerifim ricasına sa'y-i himmet ve sarf-ı dikkat iyleyesin şöyle bilesün.

Tahriren fî evail-i Ca sene 62 (10-19 Nisan 1652).

164- Selanik muhafazasında olub sabıka vezir-i a'zam olan Ahmed Paşa'ya ve yol üzerinde vaki' olan kadılarına ve kıla' dizdarlarına ve neferat zabitlerine hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının mukim olan ilçisi De Lâ Haye arzûhâl gönderüb Françe beyzadelerinden Tidiknos Sokod (?) nam beyzade altı nefer âdemleriyle Boğdan tarafından vilayetine gitmek murad itmekle yollarda kimesne rencide eylememek babında olan hükmü rica etmeğın kanun ve olageldüğü üzere olan hükmü yazılmışdır.

Fi evasıt-ı Ca sene 62 (20-29 Nisan 1652).

165- Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkib mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhid-i bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-muhfûf-ı bi-sunûfî avâtîfu'l melikü'l-a'lâ Bağdad ve Diyarbakır muhafızlarında olan vezirim (boş) edâm-allâhu te'âlâ iclâlehû ve mefâhirü'l-ümerâ'i'l-kirâm merâci'ü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâm Âsitâne-i Sa'âdetimden Bağdad'da varınca yol üzerinde vaki' olan beylerbeyleri dâme ikbâlehum ve mefâhiru'l- ümerâ'i'l-kirâm merâci'ü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-

kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâm zikr olunan eyaletlerde vâki olan sancâk beyleri dâme 'izzühûm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olan mahallerde vaki' olan kula' dizdarları ve kethüdaları ve yeniçeri serdarları ve neferat ağaları ve iskele eminleri vesair iş erleri zîde kadrihum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki;

Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının mukim olan ilçisi kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesihîye De Lâ Haye Valentin hutimet 'avâkibuhû bi'l-hayr Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb Françe beyzadelerinden Cüvan Şayer (?) bir nefer tercümanı ve dört nefer hizmetkârı ile ticaret ve seyahat tarikiyle Acem ve Hind taraflarına varub gitmeyi murad eyledüğünü bildirüb kanun-ı kadimde ola geldüğü üzere emr-i hümâyûnum verilmek babında inayet-i rica etmeğin emr-i hümâyûnum arzları olunmuşdur buyurdum ki;

Her kangınızın taht-ı hükümetinize dâhil olursa menazil ve merahilde ve benderlerde ve iskelelerde kendüye ve bir nefer hizmetkârlarına ve esbab ve etfâlin ve sair tavarlarına kimseyi dahl ve ta'arruz etdirmeyüb emin ve salim birbirinize Bağdad'a ve Bağdad'da Acem serhaddine ulaştırub ve narh-ı rûzî üzere akçeleri ile zâd ve zevâde vesair mühimmatların tedarik itdiresün ve lazım olan gerek bargirleri iktiza itdüğüne göre akçeleri ile tutdurub mahuf ve muhatara olan mahallerde yanına kifayet mikdarı ademlar virile ve kılaguzlar koşub emîn ve sâlim birbirinize ulaştırub bir hususda müzayaka çekdirmeyesün ve mütediyyin vesair esbablarına kimesneyi ta'arruz etdirmeyesün işbu emr-i hümâyûnum icrasında dakika fevt itmeyesin şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Fî evahir-i Ca sene 62 (30 Nisan-09 Mayıs 1652).

166 - İzmir kâdısına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetim'de Françe padişahının mukim olan ilçisi arzûhâl gönderüb İzmir iskelesinde temekkün eden tüccar ve gelüb giden gemileri aded ve kanun ve 'ahid-nâme-i hümâyûn mücebince kendülerine kifayet mikdarı zahire almak istediklerinde zahire hususuçün tayin olunan Muhiddin mani' olup konsolosa dahi 'ahid-nâme-i hümâyûnum ve emr-i şerif ibraz eyledüğünde mezbûr Muhiddin (...) tercümanının gemilere zahire virdirirmiş diyü inad idüb tutub habs idüb ba'de hu ahz ve celp için mezbûr tercümanı kefaletiyle ıtlak eyleyüb gadr eyledüğü ilam etmeğin

hususu mezbûr ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir olmağın kefil olan kimesne kefaletden çıkub mezbûr tercüman ve kefiline müdahele olunmamak babında emr-i şerifim rica etmeğın tercüman ve kefiline hilâf-ı şer’-i şerif ve ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalif müdahele olmamak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadır olan emrim üzere amel idüb zıkr olunan tercümanı hilâf-ı şer’-i şerif ve ‘ahid-nâme-i hümâyûn rencide olunduğuna rıza-yı hümâyûnum yokdur mezbûre muhkem tenbih ve tekid eyleyesin ki min-ba’ad mezbûr tercümanın kefilini kefaletden çıkarub ve mezbûr tercümanı hilâf-ı şer’-i şerif ve ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir kimesneye rencide ve remide itdirmeyesin.

167-İzmir kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb İzmir iskelesinde temekkün eden konsolosları ve tüccarları ve gelüb giden gemileri mutad-ı kadim ve ‘ahid-nâme-i hümâyûn mücebince vech-i maişetleri içün akçe ile kifayet mikdarı zâd ve zevâdeleri ala gelmişleriken hala zahire men’ine memur olanlar mani’ olub mezbûrlara gadr olduğı ilam etmeğın aded ve kanun ve ‘ahid-nâme-i hümâyûn mücebince konsoloslarına ve tüccarlarına ve gelüb giden gemilerine vech-i maişetlerine kifayet mikdarı lazım olan zahire ve zâd ve zevâdeleri aldıklarına kimesne mani’ olmayub müdahele ve rencide eylememek babında inayet rica etmeğın ‘ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince amel olunub hilâfına kimesne mani’ olmamak babında fermân-ı alışanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Bu babda sadr olan emrim üzere amel idüb vech-i meşruh üzere Françe padişahının Âsitâne-i Sa’âdetimle olan kadimi dostluğa binaen aded-i kadim üzere ve ‘ahid-nâme-i hümâyûnum (s. 61) mücebince konsolosa ve tüccarına ve gelüb giden gemilerine mu’tad-ı kadim üzere vech-i maişetleri içün kifayet mikdarı lazım olan zahirelerin aldırub hala İzmir’de zahire men’ine memur olan kimesne mani’ olmayub men’ ve def’ eylesün amma bu bahane ile harbî küffara zahire ve memnu’âtada olan eşyanın verüldüğüne ber-vechle rıza-yı hümâyûnum yokdur ancak mezbûra lazım (bozuk) olan ‘ahid-nâme-i hümâyûnum ve kanun-ı kadim mücebince kifayet mikdarı lazım olan zahireleri vesair zâd ve zevâdeleri aldıkların kimesne mani’ olmaya ve bu babda kemal-i basiret ve intibah üzere olasun şöyle bilesün.

Fî evasıt Ş sene 62 (18-27 Temmuz 1652).

168 - Âsitâne-i Sa'âdetimde Mekri'ye(?) varub gelince yol üzerinde vaki' olan sancak beylerine ve yol eminlerine ve kâdularına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetim'de Françe padişahının mukim olan ilçisi De Lâ Haye arzûhâl gönderüb Efreñç ruhbanlarından Borum (?) ve Tamili (?) ve Farasilo(?) nam ruhbanlar hala Mekri'ye (?) gitmek murad eyledikleri ecilden yolda ve izde kimesne müdahale itmemek babında izn-i hümayûnum erzani kılınmışdır buyurdum ki;

Hük-m-i şerifimle vardukda herhaginizin taht-ı hükümetine dâhil olurlarsa menazil ve merahilde ve benderlerde ve iskelelerde zikr olunan emr-i şerifim mücebince ruhbanlarının kendülerine ve esbab ve etfailine vesair tavarlarına kimseyi dahl ve ta'arruz etdirmeyüb emin ve salim birbirinizen ulaşıdurub ve narh-ı rûzî üzere akçeleri ile zâd ve zevâde vesair mühimmatların tedarik etdiresün karada mürur etdikde lazım olan gerek bargirleri ve deryada firuht eyledikde kayık ve gemi iktiza itdüğüne göre akçeleri ile tutdurub ve mahuf ve muhatara olan mahallerde yanına kifayet mikdarı adamlar ve yarar kılguşlar koşub emin ve salim birbirinize ulaşıdurub bir hususda müzayaka çekdirmeyesin ve ba'de'n-nazar.

Tahren fî evasıt-ı Ş sene 62 (18-27 Temmuz 1652).

169- Sayda kâdısına ve voyvodasına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının bi'l-fiil mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb Sayda iskelesinde temekkün eden Françe tüccarı suk-ı sultaniyede ve ahar yerden iştira eyledikleri rişte-i penbe için Sayda kâdısına harç ve avaid namına bir nesne verile gelmiş değil iken hala mezbûrlar iştira eyledikleri rişte-i penbenden kanuna muhalif sen ki Sayda kâdısının harç ve caize talebiyle rencide ve remide eyledükleri bildürüb kadimden ola geldüğü üzere Françe tüccarı suk-ı sultanide ve ahar yerden rişte-i penbe iştira eyledüğünden hilâf-ı kanun harç ve avaid talebiyle rencide eylemeyüb ve min ba'd bu makule berat ihdas olunmamak babında hük-m-i şerif verilmek ricasın ilam etmeğin kat'iyen kanuna muhalif gayriye bir akçe aldırılmaya ve muhdis avaid bahanesiyle mezbûrin tüccar rencide olunmamak babında fermân-ı alışanım sadr olmuşdur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel idüb dahi Sayda iskelesinde temekkün eden Françe tüccarı taifesinden suk-ı sultaniyede ve ahar yirde iştira eyledikleri rişte-i penbe için harç namına bir nesne verile gelmemiş

iken hala mezbûrin tüccar taifesi iştira eyledikleri rişte-i penbenden kanuna muhalif senin tarafında harç ve caize talebiyle rencide eyledüğü vaki' ise kat'iiyen rıza-yı hümayûnum yokdur min-ba'ad bu makule yedd-i 'amel-i ahz-ı 'ati ile terakkî ve bir habbe almayub hilâf-ı şer' ve kanuna mugâyir-i 'ahid-nâme-i hümayûnda ve işbu emr-i şerifime muhalif yerlerde dahl ve ta'arruz etdirmeyüb husus-ı mezbûr için tekrar şikâyet olmayub emr-i ahz irsalinden hazer iyleyesin ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Fî evail-i Za sene 62 (4-13 Ekim 1652).

170- Sayda kâdısına ve Sayda voyvodasına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdeti'mde Françe padişahının bi'l-fiil mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb Sayda iskele ba'zı kimesneler Françe tüccarından bir nesne taleb eylediklerinden 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince hüccet ve temessüğü ibraz eylemeyüb mücerred şahidizdir ikametiyle nice zülm ve te'addî eyledikleri ecilden men' ve def' olunmak babında inayet ricasını ilam etmeğin imdi Françe tüccarı taifesinin bey' ve şira ve kefalet hususu için ahardan ba'zı kimesneler tüccar-ı mezbûrdan bir nesne taleb olundukda mademki 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince hüccet ve temessük ibraz eylemedikçe avaidleri istima' olunmaması babında emr-i şerifim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusul buldukda arz olunduğu üzere ise Sayda iskelesinde temekkün eden Françe tüccarı taifesinden ba'zı kimesneler da'va-yı hakk idüb taleb eylediklerin 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince hüccet ve temessükât ibraz eylemeyüb mücerred şahidizdir ikametiyle nice te'addî eyledikleri vaki' ise rıza-yı hümayûnum yokdur min ba'ad Françe tüccarı taifesinin bey' ve şira ve kefalet hususu için ahardan ba'zı kimesneler bir nesne taleb eylediklerinde mademki 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince hüccet ve temessükât ibraz eylemedikçe da'va-yı istima' olunmayub ve 'ahid-nâme-i hümayûnum ve işbu emr-i şerifim mücebince amel olunub 'ahid-nâme-i hümayûna mugâyir kat'iiyen dahl ve ta'arruz etdirmeyüb men' ve def' iyleyesin husus-ı mezbûr için tekrar şikâyet olunub emr-i ahaz irsalinden hazer iyleyesin şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnun elinde ibka idüb alamet-i şerife itimad kılasın.

Tahriren evail-i Za sene 62 (4-13 Ekim 1652).

(s. 62)

171- Mısır beylerbeyisine ve kâdısına ve İskenderiye kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb mu'tad-ı kadim üzere şefa'at ile ve bir ahar tarihiyle kendü istediği yasakçıyı istihdam edegelmiş iken hala Mısır ve Reşid ve İskenderiye'de ba'zı nefer şefa'atıyla kendü konsolosu istihdam ettirmeleriyle zikr olunan mahallerde olan konsolosları kanun-ı kadim üzere istediği yasakçıyı istihdam etdirüb ahardan min ba'ad bir kimesne bir tarikle müdahale eylememek babından emr-i şerifim ricasını ilam etmeğin mezbûr konsolos istediği kimesneyi yasakçılık hizmetinde istihdam eyleyüb ahardan hilâf-ı kanun kimesne müdahale eylememek babından fermân-ı alışanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermânım üzere amel idüb dahi mezbûr konsolos dilediği bir kimesneyi yasakçılık hizmetinde istihdam eyleyüb aharden hilâf-ı kanun ve mugâyir 'ahid-nâme-i hümâyûn kimesneyi müdahale itdirmeyesin şöyle bilesün.

Fî evasıt-ı Za sene 62 (14-23 Ekim 1652).

172- Sayda kâdısına ve Sayda zabıtine hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Sayda iskelesinde temekkün iden Françe tacirleri bey' ve şira için karadan getürdükleri ve götürdükleri meta'dan mu'tad-ı kadim üzere gümrük verile gelmiş değil iken hala zikr olunan Françe tacirleri karadan gönderdükleri ve götürdükleri meta'dan sen ki Sayda voyvodası hilâf-ı kanuna ve mugâyir-i 'ahid-nâme-i hümâyûn gümrük talep etmekle rencide ve remide oldukların ilam etmeğin min ba'd Françe tüccarı taifesi bey' ve şira için karadan gönderdükleri ve götürdükleri meta'dan kanun-ı kadime muhalif Sayda voyvodası gümrük talep eylemeyüb ancak mezbûri tüccar eşyalarını gemileriyle tahmil eyledükleri aded ve kanun üzere gümrükleri virüb sair vechle rencide olunmamak babında emr-i şerifim rica etmeğin hilâf-ı şer' ve kanun ve mu'tad-ı kadim min ba'ad tüccar taifesi rencide olmamak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan emrim üzere amel idüb dahi zikr olunan Françe tüccar taifesi Sayda iskelesinde temekkün idüb bey' ve şira için karadan gönderdükleri meta'dan mu'tad-ı kadim üzere gümrük verile gelmiş değil iken hala mezbûri tüccar karadan gönderdükleri ve getürdükleri meta'dan Sayda voyvodaları

hilâf-ı şer ve kanun gümrük talebiyle min ba'ad rencide ve remide eyledükleri vaki' ise kat'iyyen rıza-yı hümâyûnum yokdur men' ve def' idüb hilâf-ı şer' ve kanun ve mugâyir-i 'ahid-nâme-i hümâyûnum gümrük talebiyle rencide itdirmeyesin husus-ı mezbûr için tekrar şikâyet olunub emri tekrar irsalinden hazer iyleyesin şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar.

Tahriren fi evahir-i Za sene 62 (24 Ekim-02 Kasım 1652)

173- Mısır beylerbeyine ve kâdısına ve İskenderiye kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb 'ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince meşrubat ve mühimmatımız gümrük vesair tekâlif-i örfiyeden muaf ve hariç Mısır'da temekkün eden konsolosumuz aded ve kanun üzere her sene kendü mühimmatımız için kırk fuçı hamr ve tercümanı için dahi on fuçı hamr gönderdükden ba'zı yerlerde 'ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir gümrük vesair tekâlif-i örfiye ile rencide eyledikleri ecilden men' ve def' olunmak babında inayet ricasını ilam etmeğin emrim mezkûr konsolos kendü mühimmatıçün ve tercümanıçün gönderdikleri zikr olunan elli fuçı hamr meşrubatları olub 'ahid-nâme-i hümâyûn mücebince ve mezbûr konsoloslarının elinde olan berat-ı alişan mücebince min-ba'ad bir yerde gümrük vesair tekâlif-i örfiye talebiyle rencide ve remide olunmamak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan emrim üzere amel idüb dahi kadimden olageldüğü üzere 'ahid-nâme-i hümâyûn mücebince meşrubat ve mühimmatları gümrük vesair tekâlif-i örfiyeden muaf ve hariç iken Mısır'da temekkün eden konsolosları aded ve kanun üzere her sene kendü mühimmatlarıçün kırk fuçı hamr ve tercüman için dahi on fuçı hamr getürdükde ba'zı yerlerde 'ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir gümrük vesair tekâlif-i örfiye ile rencide ve remide eyledikleri vaki' ise kat'iyyen rıza-yı şerifim yokdur men' ve def' idüb kadimden ola gelene muhalif ve 'ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir gümrük vesair tekâlif ile rencide ve remide itdirmeyesin husus-ı mezbûr için tekrar şikâyet olunmak eylemeyesün şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûm ellerinde ibka iyleyesin.

Fî evasıt-ı Za sene 62 (14-23 Ekim 1652).

(s.63)

174-Mısır beylerbeyisine ve Mısır kâdısına ve İskenderiye kâdısına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde mukim olan Françe ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb mahrûsa-i İskenderiye iskelesinde Françe ve Françe sancağı ilinden gelen Efrenc gemilerine bundan akdem tüccar taifesinden ba'zı Yahudiler rızık tahmil eyledikten sarraf başınıdır deyü 'ahid-nâme-i hümayûn virüb alışan mûcebince konsolosa aid olan baylac hakkın vesair konsolos avaidi vermedikleri ecilden 'ahid-nâme-i hümayûn mûcebince zikr olunan Yahudiler kendüsüne olan baylac hakkın vesair konsolos avaidin bi-kusur virüb eda eyleyüb ve bundan sonra eğer sarraf başın ve eğer gayri kimesne namıyla herhangi olur ise zikr olunan gemilere tahmil eylediklerinde konsolosa baylac hakkın vesair avaidinin bi-kusur virüb muhalefet iderler ise konsolos gemileri alıkodukda elinde olan berat-i alışan mûcebince kimesne mani' olmamak için emr-i şerifim verilmek babında inayet rica etmeğin 'ahid-nâme-i hümayûnum mûcebince kadimden olunagelen aded ve kanun üzere amel olunmak fermânım olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu hususa bi'z-zat herbiriniz mukayyed olub göresiz arz olunduğu üzere ise bu babda kadimden ola geldiği üzere ve 'ahid-nâme-i hümayûnum mûcebince mezbûr konsolosun elinde olan berat-ı şerifim mûcebince amel idüb zikr olunan Françe ve Françe sancağı ilinden gelen Efrenc gemilerine zikr olunan Yahudi tüccar taifesi tahmil eyledükleri meta'larının konsolosluk resmini mezbûr konsolosa bi-kusur aldurub bir ferde inad ve muhalefet etdirmeyesün şöyle ki verilmekte inad ve muhalefet üzere olurlar ise o makule gerek gemileri aded ve kadim üzere konsolosa alıkoyduktan kimesneye muhalefet itdirmeyesin eylemeyüb inad ve muhalefet üzere olanu vuku' üzere yazub bildürüb husus-ı mezbûr için emir irsaline muhtaç eylemeyesün.

Tahriren fî evail-i Zi'l-hiccetü's-şerif sene 1062 (3-12 Kasım 1652).

175- Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe vilayeti sınırına varınca yol üzerinden vaki' olan sancak beylerine ve kâdılara ve kıla' dizdarlarına vesair neferat ağalarına vesair iş erlerine hüküm ki:

Françe ilçisi De Lâ Haye arzûhâl gönderüb Çaks De Lâ Haye nam rahib karındaşı Frenkistan'a gitmek murad etmekle izn-i hümâyûn verilmek ricasını ilam etmeğin yolda ve izde ve menazil ve merahilde esbab ve tavarlarına hilâf kimesne rencide ve remide eylemeyüb emin ve salim birbirinize ulaştırmanız babında fermân-ı alışanım sadır olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda mezbûr her kangınızın taht-ı hükümetine dâhil olursa menazil ve merahilde ve benderlerde ve kasabat ve kurada kimesneye rencide ve remide itdirmeyüb ve deryada mürur eyledikde iskelerlerde ve limanlara kondurub ve göçürüb emin ve salim birbirinize ulaştırub ve zâd ve zevâde vesair mühimmatın akçesiyle tedarik idüb deryadan kayık ve karadan davar lazım olursa tutdurub bir hususda müzayaka çekdirmeyesün ve siz ki neferat ağalarınız mahuf ve muhatara olan yerlerde yanına kifayet mikdarı adam koşub konağına ulaştırınız asakiri ve ba'zı ehl-i örf taifesi ve gayrileri ahz ve celb için rencide iderlerse men' ve def' iyleyesin şer' ve kanuna muhalif kimesneye iş etdirmeyesün.

Tahriren fi evail-i Z sene 1062 (3-12 Kasım 1652).

**Yevmü's- selâse, fî gur-re-i şeh-r-i muharremü'l-haram sene 1063
(02 Aralık 1652)**

176- Mısır beylerbeyisine ve kâdisına ve İskenderiye kâdisına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb mahrûsa-i İskenderiye iskelesinde temekkün eden Françe konsolosu mahal-i mezbûre Françe ve Françe sancağı ilinden gelen Efrence gemilerinin her birisine aded ve kanun üzere yigirmi beşer gurusı avaid alınagelmışken mahmiye-i mezbûre sakinlerinden Emil Salek (?) nam Yahudi yigirmi seneden berü bir tarikle zikr olunan yigirmi beş gurusu konsolos avaidin gasb eyledüğünden maada Mısır valisinin te'addisinde siyânet olunması namıyla nice hile ile bir berat ihdas idüb altı seneden berü zikr olunan Efrenc gemilerinin serlerinde yüz ellişer gurusı alduğundan gayri zikr olunan gemiler tahmil olunub gitmek istediklerinde gemi reislerine (...) gemileriniz alıkoyulmuştur ahar akçesi deyü bir berat dahi ihdas idüb bir seneden berü her bir gemiden kırk yedişer gurusları alub mezbûr Yahudi bu makule nice hileye salık olub gemi reislerine ve tüccar taifesine gadr eyledüğü ilam etmeğin mezbûr Emil Salek (?) nam Yahudi bunca zamandan berü gasb eyledüğü akçe-i bi't-tamam Françe konsolosuna eda ve teslim eyleyüb ve min-ba'ad dahi merkum

Yahudi bu makule berat ihdas eylemeyüb gelüb giden gemilere ve tüccar taifesine dahl ve ta'arruz etdirilmemek babında fermân-ı alışanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan emrim üzere amel idüb dahi husus-ı mezbûr arz olunduğu üzere ise 'ahid-nâme-i hümayûnuma muhalif bu makule berat ihdasıyla tüccar ve reislere te'addî ve tecavüz olunduğuna kat'iiyen rıza-yı hümayûnum yokdur imdi merkur Emil Salek (?) nam Yahudi 'ahid-nâme-i hümayûnuma muhalif gasb eyledüğü akçe-i bi't-tamam Françe konsolosuna eda ve teslim etdirüb ve min-ba'ad dahi bu makule berat ihdas etdirmeyüb gelüb giden gemilere ve tüccar taifesine 'ahid-nâme-i hümayûnum ve kadimden ola gelene muhalif kimesneye zûlm ve te'addî itdirmeyesin ve 'ahid-nâme-i hümayûnum ve işbu emr-i şerifim mücebince amel olunub husus-ı mezbûre için tekrar emirler irsaline muhtaç eylemeyesin ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Tahriren fi evail-i M sene 63 (2-11 Aralık 1652).

(s. 64)

177-Mısır valisine ve Mısır mollasına ve İskenderiye kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb Mısır ve İskenderiye'de temekkün eden Françe konsolosu ve Françe tüccarı bundan akdem iktiza hasebiyle ba'zı kimesnelerden istikraz idüb deyn-i mezbûr için konsolos ve tüccar ve ba'zı dayinlerine muamele namıyla virdükleri akçe asl-ı maldan tecavüz idüb ve ba'zı dayinlerini dahi Françe'ye giden asıl mala zamm idüb bi'z-zaruret tüccarlarından temessük alub lakin Françe'ye giden olmağla edasına takatları olmayub müteferrik olmak lazım geldükden maada bu husus şer'-i şerife muhalifdir deyü mezbûr konsolos ve tüccar dayinlerine virdükleri Françe'ye giden asıl mala mahsub idüb ve dayinlerimizi temessük ibraz edenlerden dahi ba'de's-subût asıl mallarına razı olub ziyade bir akçe ve bir habbe almamaların babında emr-i şerifim rica etmeğin imdi muamele hususunda itibar-ı mal-ı vakf ve mal-ı eytam ikraz ve istikraz olundukda devr-i şer'iiyyeye olub onu on bir buçukdan ziyadeye ruhsat verilmişdir buyurdum ki;

Vusul buldukda göresin arz olunduğu üzere ise bu hususlarda mu'amele-i şer' değildir dayinlerine Françe namıyla virdükleri akçeyi asıl mala mahsub idüb asıl maldan fazlasın girü konsolos ve tüccara istirdad etdirüb bi-kusur aldurub bu babda bir ferde şer'-i şerife ve emr-i hümayûnuma muhalif iş itdirmeyesin şöyle bilesün.

Tahriren fi evail-i M sene 63 (2-11 Aralık 1652).

178 - Sabıka vezir'azam olub hala Silistre muhafazasında olan vezir Siyavuş Paşa'ya ve Âsitâne-i Sa'âdetimde Boğdan sınırına varınca yol üzerinde vaki' olan sancak beylerine ve kâdırlara ve dizdarlara ve neferat ağalarına ve iskele eminlerine vesair iş erlerine hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Efreñç ruhbanlarından Sitanilas Sezetniki (?) nam rahib dört nefer hizmetkârı ve cem' etdüğü sadaka akçesiyle satun alduğı altı re's esir ve dört halaiki ile Boğdan vilayetine gitmek murad etmekle 'ahid-nâme-i hümâyûnum mûcebince yolda ve izde ve menazil ve merahilde kimesneye müdahale eylememek babında emr-i şerifim verilmek babında inayet rica etmeğın izni hümâyûnum erzani kılınmışdır buyurdum ki;

Her kangınızın taht-ı hükümetine dâhil olursa menzail ve merahil ve benderlerde ve kasabat ve kuralarda kendüye ve dört nefer hizmetkârı ve altı re's esir ve dört nefer halaikini kimesneye rencide ve remide etdirmeyüb mürur ve u'bur eyledukde emin ve salim birbirinize ulaşıdırub ve zâd ve zevâde vesair mühimmatın akçesiyle narh-ı rûzî üzere tedarik idüb ve tavar lazım olur ise tutdurub bir hususa müzayaka çekdirmeyesiz ve siz ki neferat ağalarısız mahuf ve muhatara olan yerlerde yanında kifayet mikdarı âdem ve yarar kılağuz koşup konağına ulaşıdurasız askeri ve ba'zı ehl-i örf taifesine ve gayrıları ahz ve celp için rencide iderlerse men' ve def' iyleyesin şer'-i şerif ve emr-i hümâyûnuma muhalif kimesneye iş itdirmeyesiz şöyle bilesiz.

Evahir-i M sene 63 (22-31 Aralık 1652).

179- Mısır valisine ve kâdısına ve İskenderiye kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb mahrûsa-i İskenderiye İskelesinde temekkün eden Françe konsolosu ve tüccar taifesi kadimü'l-eyyamdan berü mahal-i mezbûrede vaki' üç aded handa sakin olub tasarruf idegelmişler iken hala zikr olunan hanlardan Ceneviz hanı dimekle ma'ruf han bir tarikle İngiliz konsolosunun tasarrufuna dâhil olub ve birisi dahi Tubrovník hanı dimekle ma'ruf olan han mahal-ı mezbûr sakinlerinden ba'zı evlad-ı arab tasarruf idüb konsolos ve tüccarları taifesinin kadimden han olunub ruhsatlarına gadr olmağla zikr olunan Ceneviz ve Tubrovník

dimekle ma'ruf hanları kadimden olageldüğü üzere konsolosları ve Françe ve Françe sancağı iliden gelen tüccar taifesi tasarruf idüb İngiliz konsolosa ve evlad-ı arab ve ahardan kimesne müdahale eylememek için emr-i şerifim verilmek babında inayet ricasını ilam etmeğin bu babda kadimisiyle amel olunub ve olageldüğü aded ve kanun üzere zabt etdirülüb ol handa İngiliz konsolosa ve evlad-ı arab ve ahardan ta'arruz olunmamak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadır olan emr-i celilü'l-kadrim üzere amel idüb dahi kıssa-i arz olunduğu üzere ise zikr olunan hanları kadimde Françe konsolosları ve Françe ve Françe bayrağı altında gelen tüccar taifesi mutasarrıf ola gelmişken kanun-ı kadime muhalif İngiliz ve Tubrovník ve evlad-ı Arab taifesine dahl etdikleri caiz değildir min-ba'ad mezbûrları zikr olunan hanlara müdahale itdirmeyüb kanun-ı kadim üzere mezbûr Françe konsolosuna ve Françe ve Françe sancağı iliden gelen tüccara tasarruf etdirüb emr-i şerifim ve kadimden olagelene muhalif bir ferde inat ve muhalif itdirmeyesin ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Tahriren fî evahir-i Muharrem sene 63 (22-31 Aralık 1652).

(s. 65)

180-Pınarhisar kâdisına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb reayalarından olub Karilin (?) nam Françelu Françe'dan Âsitâne-i Sa'âdet'e gelür iken Vize sancağında tahtı kazanızda vaki' Üsküb nam karye voyvodası olan Mehmed nam kimesne mezbûr Fransız alukoyub ba'de hu akçe talebiyle Baryam nam yahudiye teslim idüb mezbûr Yahudi dahi Âsitâne-i Sa'âdet'e getürdükde 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince reayasın mezbûr yahudiden alub hala merkurum Yahudi mezbûr Fransız'ın siyaset ile karındaşı mezbûr Üsküb voyvodası Mehmed habs eyledükde ve mezbûr voyvoda zikr olunan reayalarının siyaset ile habs etmekle merkurum Baryam nam yahudinin karındaşını ıtlak olunub kendüsü ve karındaşını kimesne rencide eylememek babında emr-i şerifim verilmek ricasını ilam etmeğin hilâf-ı şer'-i şerif kimesne rencide eylemeyüb ıtlak olunmak için emr-i şerif yazılmışdır.

Tahriren fî evail-i S sene 63 (1-10 Ocak 1653).

181- Sayda kâdısına ve Sayda voyvodasına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb mahrûsa-i Sayda iskelesinde Françe tüccarı sakın oldukları hanın içinde kadimü'l-eyyamdan berü kiliselerinde mezbûran tüccarları vesair Efrenç isavileri ayinleri üzere ibadetleri eyleyüb ahardan kimesne müdahale edegelmış değil iken hala ba'zı kimesneler kiliselerin yıkılmış sebebiyle mücerret ahz ve celb için incil kiliselerini ve ruhbanlarını rencide ve remide eyledükleri zikr olunan hanın içinde kadimü'l-eyyamdan berü kiliselerinin yıkılması sebebiyle kiliselerini ve ruhbanlarına vesair Efrenç isavilerini rencide ve remide eylememeleri için emr-i şerifim verilmek babında inayet ricasına ilam etmeğin imdi 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince amel olunub kadime muhalif bir tarik ile rencide olunmamak babında emr-i şerif yazılmışdır.

Fî evail-i S sene 63 (1-10 Ocak 1653).

182- Kuds-i Şerif beyine ve kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb Kuds-i Şerif'de temekkün eden Efrenç ruhbanı fukarasına daima zulm ve te'addîden hali olunmayub Françe padişahının iltiması üzere mezbûrlara ruhban fukarasına asude-i hal olmaları için ellerinde olan berat-ı alişan ve evamir-i şerife vesair temessukat mazmunu rica olunmağûcün Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından bir çavuş tayin olunub varub Kuds-i Şerif'de mukim olub zikr olunan ruhban fukarasının vech-i meşruh üzere şer' ve kanun ve 'ahid-nâme-i hümayûnuma muvaffık olan mesalihlerin görmesi babında inayet ricasını ilam etmeğin Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıldvetü'l-ematicid ve'l-ekran Ramazan Çavuş zide kahrehu husus-ı mezbûr için mübaşir tayin olunub varub Kuds-i Şerif'de sakın olmak için fermân-ı şerifimle gönderilmişdir buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel eyleyüb dahi vech-i meşruh üzere mezkûr çavuş zide kadrehu mübaşiretiyle varub Kuds-i Şerif'de mukim olub ol canibde Efrenç ruhbanlarının şer' ve kanun ve olagelmışe ve 'ahid-nâme-i hümayûnuma muvafık olub sadır olan evamir-i şerifemin mazmun-ı hümayûnu rica etdirüb kimesneyi hilâf-ı şer'-i şerif te'addî itdirmeyesin mezbûr çavuş vaki' olan mesalihleri görmekte kimesneyi dahl ve ta'arruz itdirmeyüb evamir-i aliyyemin ricasına ihtimam gösteresün şöyle bilesün.

Tahriren fî evasıt-ı S sene 63 (11-20 Ocak 1653)

183-İzmir kâdısına hüküm ki:

Mahrûse-i İzmir iskelesinde temekkün eden Françe tüccarı taifesinden Françesko Mazarin (?) nam Fransızlu bundan olan Diyoki (?) nam şerikine teslim eylemesiçün bundan akdem Yasef nam yahudiye bir kutu içinde on yedi aded saatin teslim eyleyüb ba'dehu merhum Yahudi Âsitâne'ye geldikde mezbûr Diyoki (?) saatleri taleb eyledükde saatleri yolda harami aldı deyü virmekde inad ve muhalefet etmekle mürâfî'-i şer' olduklarında saatleri merhum Yahudiden şer'en hükm olunub üzerine edası lazım geldikde beynlerine mesalihçün (...) ile üç yüz elli riyal guruşa sulh olub meblağ mezbûr Yahudiden alub kabz idüb davasından ibra ve ıskat idüb eline hüccet-i şer'iyye verilmişken hala mezbûr Yahudi şer'en salık olub zikr olunan akçeyi gerü taleb etmekle mezbûr yahudinin etdüğü davaluğu ahz olmağla men' ve def' olunmak babında emr-i şerifim verilmek ricasını ilam itmeğin elinde olan hüccet mücebince amel olunmak babında fermân-ı alışanın sadır olmuşdur buyurdum ki;

Vusul buldukda husus-ı mezbûre mukayyed olub göresün arz olunduğu üzere ise ol hüccetin mazmunu muvaffık-ı şer' olub ala-vechü'l-hasım teyid olur ise ol babda mukteza-yı şer'-i kavimle amel olub dahi bu makule bir defa şer'le görölüb fazl olunub hüccet-i şer'iyye verilen davanın tekrar istima'sı memlu'adır hali üzere ibka idüb min-ba'ad şer'-i şerif ve hüccet-i şer'iyyeye ve emr-i hümayûnuma muhalif bunu rencide ve remide itdirmeyesin men' ve def' iylesin şöyle bilesün.

Tahriren fi evasıt-ı S 63 (sene 11-20 Ocak 1653).

(s.66)

184-Eğriboz sancağibeyine ve kâdısına hüküm ki:

Françe padişahının Âsitâne-i Sa'âdetim'de mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl getürüb mahrûse-i Eğriboz'da temekkün eden konsolosları aded ve kanun üzere ve 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince istediği yasakçıyı edegelmış iken hala mezbûrla olan yeniçeri çavuşa cebren konsoloslarına yasakçı istihdam etdirölmek istenüb te'addîden hali olmaduğuna ve mezbûr konsolosları mu'tad üzere murad eyledüğü yasakçıyı istihdam idüb yeniçeri çavuşa ve ahardan kimesne hilâf-ı şer' ve kanun rencide ve remide eylememek için emr-i şerifim verilmek babında inayet ricasını ilam etmeğin 'ahid-nâme-i hümayûn ve kadimden

olageldüğü üzere amel olunmak babında fermân-ı alışanım sadır olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan emrim üzere amel idüb dahi mezbûr konsolos diledüğü kimesneyi yasakçılık hizmetinde istihdam eyleyüb yeniçeri çavuşun ve ahardan bir ferdin hilâf-ı şer' ve kanun ve mugâyir-i emr-i hümâyûnum kimesneye iş etdirmeyesün şöyle bilesün.

Tahriren fî evasıt-ı S sene 63 (11-20 Ocak 1653).

185- Kuds-i Şerif sancağına mutasarrıf olan (boş) dâme-i ikbaluhu ile Kudüs mollarına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde bi'l-fiil Françe padişahının mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin hutimet 'avâkibuhû bi'l-hayr Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb kadimü'l-eyyamdan berü Efreñç rahibleri Kuds-i Şerif'de mütemekkin olduktan berü senede bir kere paskalyalarında sekiz gün mukaddem mu'tadları olan Himarü'l-Ayzeriya ta'bir olunur ibadetleri Tur-ı Zeyta dimekle ma'ruf cebel-i mübarekeden ibtida vadiü'l-haşr nam mahalde İncil-i Hazreti İsa Aleyhi's-selama kıraat ederek Bab-ı Davud'dan Kuds-i Şerif'e ve ba'dehu Deyrü'l-Amud nam manastırlarına duhul eyleyüb hala hâkim ve zabitlerden vesairlerden kimesne dahl ve ta'arruz eylemeyüb daima himayet ve sıyanet olunmasıçün vech-i meşruh üzere zikr olunan ziyaretgâhlarına varub mu'tadları üzere ayinlerini icra eylediklerin min-ba'ad kimesne dahl ve ta'arruz eylemeyüb husus-ı mezbûre mugâyir emr ibraz olunur ise amel olunmayub daima 'ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince himayet ve sıyanet olunmaları için emr-i şerifim verilmek babında inayet ricasını ilam etmeğin kadimden olageldüğü üzere amel olunub 'ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince himayet ve sıyanet olunmaları babında fermân-ı alışanım sadır olunmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü'l-karim üzere amel idüb dahi kadimi Efreñç rahibleri Kuds-i Şerif'de senede bir kere paskalyalarında sekiz gün mukaddem Himarü'l-Ayzeriya ta'bir olunur ibadetleri Tur-ı Zeyta dimekle ma'ruf cebelden ibtida vadiü'l-haşr nam mahalde İncil kıraat ederek Bab-ı Davud'dan Kuds-i Şerif'e ba'dehu Deyrü'l-Amud nam manastırlarına duhul eylediklerinde olagelmesine muhalif hâkimler ve zabitlerden kimesne dahl ve ta'arruz etdirmeyüb daima 'ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince himayet ve sıyanet etdiresün ve bundan sonra husus-ı

mezbûre mugâyir emr ibraz olunur ise te'hire koyub 'ahid-nâme-i hümâyûnum ve işbu emr-i şerifim mûcebince amel iyleyesin şöyle bilesün.

Tahriren fi evasıt-ı S sene 63 (11-20 Ocak 1653)

186- Eğriboz beyine ve kâdısına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdeti'mde mukim olan Françe ilçisi arzûhâl gönderüb bundan akdem Eğriboz İskelesinde ba'zı Müslümanlar vesairler bir şaykayalarına zahire yükledüb Âsitâne-i Sa'âdet'e geldükde Boğazhisar'dan geçid olmamağla gerü Bozcadası'na vardukda şayka alıkonulub zaman mürûr etmekle içinde olan ba'zı zahire telef olmağın hala sahibleri Eğriboz'da olan konsoloslarına (...) korsanlardan zarar gelmez diyerek telef olan eşyamızı tazmin eyleye deyü rencide eyledüklerin bildürüb ve husus-ı mezkûrede mezkûr konsoloslarının eğer şaykacılarının tevziatları olmayub telef olan zahire için rencide olmamak babında emr-i şerifim ricasını ilam etmeğın hilâf-ı şer' ve kanun rencide olmamak üzere emr-i şerifim yazılmışdır.

Fî evasıt-ı S sene 63 (11-20 Ocak 1653).

187- Eğriboz beyine ve kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Eğriboz iskelesine Françe gemilerin varduklarında aded ve kanun üzere emr-i şerifim mûcebince ba'zı zabitlere avaidlerin eda eylediğinde mukaddema mahal-i mezbûrun beyi olan Zegayioğlu (?) Ahmed tedbir olunub liva-i mezbûr sana tevcih olunub vardukda kanuna muhalefet tekrar avaid namıyla yüz gurusların dahi alub tüccarlarına gadr eyledüğün ecilden imdi kanun ve 'ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalif alduğun yüz guruşa mahal-i mezbûrede temekkün eden konsoloslarına red ve teslim eyleyüb ve bundan sonra gemileri zıkr olunan iskelelere varduklarında mahal-i mezbûrede bulunan zabitlere avaidlerin terk-i eda eylediklerinde yerine gelen bey ve sair avaid alan zabitler tekrar bir dahi avaid talebiyle tüccarlara rencide ve remide eylememeleri için emr-i şerifim verilmek babında avaid ricasını ilam etmeğın hilâf-ı şer' ve kanundan nesne alınmış ise gerüye red olunub ve fimâba'd hilâf-ı şer' ve kanun rencide ve remide olunmamak babında fermân-ı alışanım sadır olmuşdur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan emr-i celilü'l-kadrim üzere amel idüb dahi zıkr olunan iskeleye Françe gemileri varduklarında aded ve kanun ve olageldüğü üzere emr-i şerifim mücebince ba'zı zabıtlere avaidleri eda eyledükden sonra liva-i mezbûre sana tevcih olunmağla hilâf-ı şer' ve kanun bey' tekrar yüz gurusları alub mezbûr Françe tüccarını rencide eyledüğün vaki' ise kat'ıyyen rıza-yı şerifim yokdur imdi hilâf-ı şer' ve kanun aldugun yüz gurusu gerü red ve teslim eyleyüb bir kere avaidlerin eda eylediklerinden sonra tekrar avaid talebiyle min-ba'ad hilâf-ı şer' ve kanun mezbûr tüccarı rencide itdirmeyüp husus-ı mezbûr için tekrar şikâyet olunmak eylemeyesün şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Fî evasıt-ı S sene 63 (11-20 Ocak 1653).

(s. 67)

188-Trablusşam beylerbeyine ve kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb mahrûse-i Trablusşam'da sakin olan Kapuçin nam fukara ruhbanları sakin oldukları evler için ahar Arab taifesi tekâlif-i örfiye talebiyle rencide eyledükleri ecilden mezbûran rahibler fukara olub sakin oldukları ev için tekâlif-i örfiye talebiyle ol-vechi rencide ve remide olunmamaları babında hükm-i şerif verilmek ricasına ilam etmeğin şer' ve kanuna ve aded-i kadim olagelene muhalif mezbûra rencide olunmamak babında fermân-ı alışanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan emrim üzere amel idüb dahi göresün kâdıya arz olunduğu üzere ise mezbûr Kapuçin nam fukara rahibleri sakin oldukları evler için ehl-i örf taifesi tekâlif-i örfiye talebi ile min-ba'ad mezbûrları rencide ve remide itdirmeyesin men' ve def' iyleyesin.

Tahriren fî evasıt-ı S sene 63 (11-20 Ocak 1653).

189- Trablusşam beylerbeyine ve kâdısına hüküm ki:

Kaza-ı mezbûrda naibü's-şer' olan (boş) zide fazlehu mektub gönderüb mahmiye-i Trablusşam mahallelerinden Yahudiyan Mahallesinde vaki' Françe rahiblerinden Cerosne (?) nam rahibler sakin oldukları ev kadimü'l-eyyamdan bu ana gelince tekâlif viregelmiş değil iken hala mahalle halkı dâhil örf taifesi nice tekâlif talebiyle ile rencide etmeleriyle mezbûran rahibler fakirü'l-hal olub ber-vechle tekâlif

taleb olunagelmiş değil iken mezbûrlara mahalle ahalisi ve ehl-i örf taifesi rencide etmeleri men' ve def' olunub tekâlîf talebiyle rencide olunmamaları babında inayet rica eyledikleri arz eyledükde bi'l-fiil Sûdde-i Sa'âdetimde Françe padişahının ilçisi olan De Lâ Haye Valentin ilam etmeğin sinn-i sabıkada alagelmiş değil isede yine miri-i tekâlîf alına hilâf-ı mu'tad ve mugâyir-i kanun-ı kadim rencide olmamak babında fermân-ı alışanım sadır olmuşdur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel eyleyüb husus-ı mezbûr hakk ve adl üzere teftiş ve tefahhus idüb göresin fi'i-l vaki' mezbûr (...) rahiplerinin sakin oldukları evden bulunagelince ikamet vire gelmiş değil iken hala mahalle ahalisi ve ehl-i örf taifesi kadimden olagelene muhalefet tekâlîf talebiyle rencide eyledükleri vaki' ise caiz değildir men' ve def' idüb mezbûrları miri-i tekâlîf ile hilâf-ı mu'tad ve mugâyir-i kanun-ı kadim erncide ve remide etdürmeyesün şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Fî evasıt-ı S sene 63 (11-20 Ocak 1653).

190- Midillü kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Eğriboz İskelesinde ba'zı Müslümanlar ticaret tarikiyle Petro nam Françe reislerinin şaykalarına ve yağ ve zeytün yağı ve sair eşya cem'an iki bin beş yüz guruşluk mikdarı eşya tahmil eyledüklerinden gayri mezbûr reisin ve tüccarın dahi üç bin altı yüz guruşluk bal ve zeytün yağı ve çuka ve kağıd vesair eşyaları dahi zikr olunan şaykaya tahmil idüb Âsitâne-i Sa'âdetime gelür iken furtuna müzayasında şaykaya saldurub cezire-i Midillü'de Samos nam limana varub şaykayı karaya çekilmesi zorunda iken mahal-i mezbûrun Teloniya ve Herese nam karye eminleri olan zımmiler şaykalarının reislerin ve gemicilerini tutub habs eyleyüb ve şaykanın içinde olan eğer müslümanların ve eğer reisin ve tüccarın eşyalarını bi'l-cümle mezbûr eminler nazırları olan Battal nam kimesne marifetiyle alub kabz eyledüklerinden maada şaykalarının toplarını ve yelkenlerini ve bi'l-cümle aletlerini alub satub ve şaykaların ba'zılarını koyub yolcuya gadr ve hayf eylediklerin ecilden mezburan eminler ve nazır eğer Müslümanların ve eğer reis ve tüccarların zikr olunan eşyalarını ve şaykayı ademleriyle teslim ve zayı'atı tazmin eyleyüb mezburan eminler ve nazır muhalefet itmeyüb te'addî itdirilmesi Âsitâne-i Sa'âdetime ihzar olunmak için emr-i şerifim verilmek babında inayet rica ilam etmeğin husus-ı mezbur mahalinde

şer'le sual olunub Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinin çavuşlarından kıdvetü'l-emasil ve'l-akran Ahmed Çavuş zide kadrehu mübaşiretiyle nazır ve eminler vesair kabz idenlerden şer'le şaykayı ve eşyayı mezbura tazmin itdirilüb veyahud merkum bey marifetiyle Âsitâne-i Sa'âdetime ihzar olunub şer'le duyun-ı hümayûnumda görülmek fermânım olub bu babda düstür-ı mükerrermin vüzaratıyla Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinin ağası olan Süleyman edemallahu te'ala iclalehu tarafından mühürlü mektub mücebince amel olunmak fermenım olmuştur buyurdum ki;

Bu babda sadır olan fermân-ı celilü'l-kadrim ve müşarün-ileyh tarafından virilen mühürlü mektup mucebince amel idüb dahi mübaşir-i merkum maarifetiyle mahalinde şer'le teftiş ve tefahhus idüb ba'dehu alunub şer'le nazır ve eminler vesair kabz idenlerden şaykaya ve âdemleri ve eşya-yı sairelerin hükm idüb ashabına alıveresün ve ol mübaşir-i merkum maarifetiyle Âsitâne-i Sa'âdetim'e göndesin ki duyun -ı hümayûnumda şer'le görölüb hakk-ı müstehakına isal oluna emr-i şerifim ve ağaları mektubuna muhalif kimesneyi inad itdirmeyesin şöyle bilesin.

Tahriren fi evasıt-ı Ra sene 63 (9-18 Şubat 1653).

191- İzmir kâdisına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetim'de Françe padişahının mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb İzmir sakinlerinden el-Hac Mustafa nam kimesne Fransız sefinelerinin kapudanlarından Cüvan Batistad Leyan (?) nam reis ile asaleten ve vekâleten olan (silik) içün hala Âsitâne-i Sa'âdetde bi'l-fiil İstanbul kâdisı olan Mevlana Seyfeddin Efendi dame fazlehu huzurunda mürafa olub ahvalleri görüldükde Françe padişahına verilen 'ahid-nâme-i hümayûn ve Şeyhü'l-islam tarafından verilen fetva-yı şerife muhalif olmağın merkum el-Hacc davadan men' olunduğuna hüccet-i şer'iyye verildükde bildürüb mücebince amel olunmak babında emr-i şerifim verilmek ricasını ilam etmeğın buyurdum ki;

Vusul buldukda bu husus hakk üzere mukayyed olub göresün kâdiya arz olunduğu üzere ise bu babda 'ahid-nâme-i hümayûnum ve fetava-yı şerife mücebince virilen hüccet-i şer'iyye mücebince amel idüb mezkûr el-Hacc Mustafa'yı ve şerikleri men' ve def' idüb 'ahid-nâme-i hümayûnum ve fetava-yı şerife ve hüccet-i şer'iyyeye muhalif kimesneye iş etdirmeyüb hali üzere ibka iyleyesin.

Tahriren fi evail-i Ca sene 63 (30 Mart-08 Haziran 1653).

(s. 68)

192- İzmir kâdısına ve İzmir sancakbeyine hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetim'e mektub gönderüb İzmir iskelesinde hala temekkün eden Petro De Roza (?) nam konsolos bir kaç bazerganları ile medine-i mezbûre kurbunda Karataş nam mevzi'de kendü hallerinde iken bi'l-fiil Suğla sancağında mütesellim olan Mehmed nam kimesnenin alay çavuşu ve bölükbaşı ve birkaç sekban eşkıyasıyla üzerelerine seyl-i sebk idüb mezbûr konsolosu kılıç ile darb idüb başını ve ellerini mecruh eylediklerinde yüz guruş kıymetlü elmas taşlı hatem ve otuz altun ve on iki guruşun alub ve ma'an olan bazerganları Nusret nam kimesneyi dahi mecruh idüb ikisinin dahi yüz guruşluk bir hatemin ve otuz altunun alub mezbûrlara küllü gadr ve hayf eyledükleri bildürüb ve husus-ı mezbûr içün bi'l-fiil Sûdde-i Sa'âdet'de France padişahının mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb (silik) ve keşf-i hücceti mücebince zikr olunan mühimmatları muma-ileyh mütesellim meclis-i şer'-i şerife ihzar idüb şer'le müteveccih olan haklarından ba'de's-sübût mezkûrun hatemin aluverüb şer'le haklarında lazım gelen icra olunmak babında emr-i şerifim rica etmeğin mezbûrlardan vechi meşruh üzere alınan akçeleri ve yüzükleri ba'de's-sübût şer'le ashabına red itdirilüb bu fesâdı idenlerin üzerlerine sübût olan mevad sicil ve hüccet olunub Âsitâne-i Sa'âdetime arz olunmak fermânım olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel idüb dahi mezbûr mütesellim ile mezkûr müttehimleri meclis-i şer'-i şerife götürüb mezkûr konsolos vesair dava-yı hakk eden bazerganları muvacehesinde hakk üzere teftiş ve tefahhus idüb göresün kâdıya arz olunduğu üzere ise ba'de's-sübût ashab-ı hukuka müteveccih olan haklarında bi-kusur aluverdikden sonra bu fesadı edenler muhtaç-ı arz olanlardan ise muhkem habs idüb arz iyleyesin arza muhtaç olanlardan değiller ise şer'le haklarında lazım geleni icra idüb şer'-i şerif ve emr-i hümayûnuma muhalif kimesneyi inad ve muhalifet itdurmeyesün.

Fî evail-i Ca sene 63 (30 Mart-08 Haziran 1653).

193- İzmir kâdısına hüküm ki:

France padişahın ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb 'ahid-nâme-i hümayûnda Âsitâne-i Sa'âdetimde müstakil ilçileri olmayan cümle harbî taifesi memalik-i mahrûsama gelüb bey' ve şira eylemek murad eylediklerinde France

padişahının sancağı ilinden gelüb ve benderlerde olan Françe konsoloslarına her hususda müracaat ideler deyü ‘ahid-nâme-i hümayûnumda mestur iken bundan akdem Efrance gemilenden bir gemi Ceneviz bayrağıyla mahrûse-i İzmir isekesine varub ‘ahid-nâme-i hümayûn mûcebince konsoloslarına müracaat eylemedüğün bildürüb ‘ahid-nâme-i hümayûnum mûcebince vech-i meşruh üzere amel olunmak fermân-ı alışanım sadır olmağın buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü’l-kadrim üzere amel idüb dahi ‘ahid-nâme-i hümayûnumda mestur olduğu üzere Âsitâne-i Sa‘âdet’de müstakil ilçileri olmayan cümle harbî kefare taifesi memalik-i İslamiye’ye gelüb bey’ ve şıra eylemek murad eyledüklerinde Françe padişahının sancağı ilinden gelüb ve benderlerde olan Françe konsoloslarına vaki’ olan hususatlarında müracaat itdürüb ve konsolosluk avaidi aliverüb ve Felemenk konsoloslarına müdahale itdürmeyesün şöyle bilesün.

Tahriren fi evail-i C sene 63 (29 Nisan-08 Mayıs 1653).

194- Âsitâne-i Sa‘âdet’den Kuds-i Şerif’e varınca yol üzerinde vaki’ olan kadıllara ve kethüdalarına ve yeniçeri serdarlarına ve kala’ dizdarlarına ve sair neferat ağalarına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Françe beyzadelerinden Cüvan Telan (?) nam beyzade Kuds-i Şerif ziyaretgâhlarına varmak murad etmekle kanun üzere ‘ahid-nâme-i hümayûnum mûcebince kendüye ve (boş) nefer âdemin yollarda rencide olunmamak üzere kanun üzere yol emri yazılmışdır.

Fi evasıt-ı C sene 63 (9-18 Mayıs 1653).

195- Nakşa sancağibeyine ve kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb bundan akdem Roberde nam tercümanı Nakşa ahalisinden Antonake Arnallaris (?) ve Hersaki Maşetri (?) ve Corci Cerardi (?) nam zimmilere hüccet-i şer’iyye mûcebince bi’t-tarikü’l-arz üç bin elli gurus virüb yalnız mezbûran zimmiler Nakşa’ya varub sekiz seneden berü bir akçe ve bir habbe virmeyüb mezbûr tercüman gadr ve hayf eyledükleri bildürüb mezbûrlar Âsitâne-i Sa‘âdetime ihzar olunmak için emr-i şerifim verilmek babında inayet ricasını ilam etmeğın ihzar olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel idüb Âsitâne-i Sa'âdetime ihzar iyleyesin ki gelüb divan-ı hümâyûnda davaları görölüb icra-yı hakk oluna.

Tahriren fi evasıt-ı B sene 63 (7-16 Haziran 1653).

196- Mısır muhafazasında Vezir Mehmed Paşa'ya ve Anadolu ve Rumili caniblerinde olan beylerbeylerine ve sancakbeylerine ve kadılarına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Françe ruhbanlarından Kapuçin dimekle ma'ruf ruhban taifesi daima seyahat üzere olub memalik-i mahrûsede Rumili ve Anadolu ve Mısır ve Mısır caniblerinde şehirlerde ve kasabat ve kuralarda gezüb konsolosları olduğu yerlerde ve kiliselerde durub ve oturub ve kendü tarikatları ve ayin-i batılları üzere kiliselerde ibadetleri ve vaazların idüb ve mekteblerinde isavilere talim-i ulum-ı mesihiiyye eyleyüb kimesne müdahale ve mu'araza eylemeyeler deyü mukaddema emr-i şerifim verilüb lakin lazı ehl-i örf taifesi mücerret ahz ve celb için mezbûran ruhban fukarasını rencide eylemekden hali olmadıkları ecilden mezbûran Kapuçin taifesi vech-i meşruh üzere kendü tarikatları ve aded ve ayinleri üzere hareket idüb hilâf-ı şer'-i şerife vaazları olmadıkça rencide ve remide eylememeleri babında hüküm-i hümâyûnum rica etmeğin mukaddema verilen (silik) emr-i şerifim mücebince 'ahid-nâme-i hümâyûn mücebince rencide olunmayalar deyü müceddeden hüküm-i şerif yazılmışdır.

Fi evasıt-ı B sene 63 (7-16 Haziran 1653).

(s. 69)

197- Mısır beylerbeyine ve kâdısına ve İskenderiye kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb 'ahid-nâme-i hümâyûn mücebince kadimü'l-eyyamdan berü Portagal ve Ankona ve İspanya ve Sicilya ve Katalan ve Florentina ve Ceneviz ve bi'lcümle Âsitâne-i Sa'âdetimde müstakil ilçileri olmayan harbî tüccar taifesi Françe padişahının namı ve sancağıyla memalik-i İslamiye iskelelerine gelüb gidüb bender-i mezbûrede temekkün eden Françe konsoloslarına müracaatda ve dost-u umurları itmamında daima fenalığın gösterüb ilçilik ve konsolosluk avaidin viregelmişler iken mukaddema İngilizler vech-i meşruh üzere harbî tüccar taifesi

Mısır'da olan İngiliz konsolosuna müracaat eyleyenler deyü bir tarikile emr-i şerif ibraz eylediklerinde husus-ı mezbûrdan İngiliz konsolosa cem' olunmamağçün Françe padişahına verilen kadim 'ahid-nâme-i hümayûn ve emr-i şerif-i alişanım mücebince amel olunub zikr olunan harbî tüccar taifesine Mısır'da olan konsolosa vech-i meşruh üzere müracaat eyleyüb Felemenk konsolosa 'ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir emr-i şerifime amel olunmayub min-ba'd Felemenk konsolosu ve gayrileri müdahale eylemeyüb ve Felemenk konsolosa zikr olunan harbî tüccardan aldığı avaidi girü konsoloslarına red ve teslim eyleyüb husus-ı mezbûr için mukaddem ve muahhar bir tarikile emr-i şerif ibraz iderler ise 'ahid-nâme-i hümayûnumda mestur olduğu üzere amel olunmayub derdest olunub Âsitâne-i Sa'âdetime gönderilmek babında inayet rica ilam etmeğin 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince vech-i meşruh üzere amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel eyleyüb dahi 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince kadimü'l-eyyamdan berü Portagal ve Ankona ve İspanya ve Sicilya ve Katalan ve Folorentina ve Ceneviz ve bi'lcümle Âsitâne-i Sa'âdetimde müstakil ilçileri olmayan harbî tüccar tairesi Françe padişahının namı ve sancağı ile memalik-i İslamiye iskelelerine gelüb gidüb bender-i mezbûrede temekkün eden Françe padişahının konsoloslarına müracaatda ve dost-u umurları itmamında daima fenalığın gösterüb ilçilik ve konsolosluk avaidin bi't-tamam Françe padişahına virilen kadim-i ahidname-i hümayûn mücebince eda itdirüp Felemenk konsolosun ber-vechle dahl ve ta'arruz etdirmeyüb mukaddema ve hala sadır olan evamir-i şerifim mücebince min-ba'ad bir tarikile husus-ı mezbûre için mukaddema ve muahhar tarihiyle Felemenk konsolosa emr-i şerif dahi ibraz iderler ise 'ahid-nâme-i hümayûnumda mestur olduğu üzere amel olunmayub derdest idüb ve mühürleyüb Âsitâne-i Sa'âdetime gönderüb husus-ı mezbûr için tekrar şikâyet olunub emr-i ahar irsaline muhtaç eylemeyesün şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Fi evasıt-ı B sene 63 (7-16 Haziran 1653).

198- Mısır muhafazasında olan Vezir Mehmed Paşa'ya ve Mısır kâdisına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Mısır'da temekkün eden konsolosları ve tüccar taifelerinin kendü rızaları yoğken senin tarafından 'ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir

cebren üzerlerine ceharşenbe (...) tarh idüb konsolosa ve tüccar taifesine gadr olunduğundan gayri İskenderiye'den gelen gemilerinde dahi aded ve kanun üzere viregeldikleri caizeye kanaat itmeyüb ziyade caize talebiyle rencide oldukların bildürüb 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince konsolos ve tüccar taifesinden ceharşenbe (...) ve gayri eşya tarh olunmayub İskenderiye'ye gelen gemilerinde aded ve kanun üzere caizelerin verdüklerinden ziyade caize talebiyle rencide olunmamaları için emr-i şerifim verilmek babında inayet ricasına ilam itmeğin 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince amel olunmak babında fermân-ı alışanım sadır olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda göresün kâziyye arz olunduğu üzere ise ol babda mukteza-yı şer'-i kavlimle amel idüb dahi mezkûr konsolosun ve tüccarlarının kendü rızaları yoğ iken senin tarafından 'ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir cebren üzerelerine ceharşenbe (...) tarh olunduğu ve İskenderiye'ye gelen gemilerden dahi aded ve kanun üzere virdükleri caizeye kanaat etmeyüb ziyade caize talebiyle rencide oldukların vaki' ise kat'iiyen rıza-yı hümayûnum yokdur min-ba'ad ol makule hilâf-ı şer' ve kanun ve mugâyir-i 'ahid-nâme-i hümayûna mezbûr konsolos ve tüccarı ber-vechle rencide ve remide itdirmeyüb men' ve def' iylesin şöyle bilesün.

Tahriren fi evail-i B sene 63 (28 Mayıs-06 Haziran 1653).

199-Atina kâdısına ve voyvodasına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Atina voyvodası olan Mehmed der-mahzen olan miri palamudu mahal-i mezbûrede olan Valere (?) nam konsolosa hidmet-i kitabet mukabelesinde zikr olunan palamud firuht olundukda eğer vezninde ziyade gelürse mezbûr konsolosun ola ve eğer noksan gelürse zammın ola deyü zevcesini dahi tevziine kefil olmak üzere ikrahen hüccet olunduğun bildürüb husus-ı mezbûr hilâf-ı şer'-i şerif olunduğuna fetava-yı şerife verilmekle mücebince amel olunub mezbûr konsolosa ve zevcesini ber-vechle mezbûr voyvoda rencide ve remide eylemeyüb fetva-yı şerif ve 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince amel olunmak emrim olmuştur buyurdum ki;

Hükm-ı şerifimle vusul buldukda bu babda mukayyed ve fetvasına nazar idüb fetvası davasına mutabık ise ol babda mukteza-yı şer'-i kavlimle amel olub mezbûr konsolos ve zevcesin mezbûr voyvodaya hilâf-ı şer' rencide itdirmeyesin men' ve def' iylesin.

Tahriren fi evail-i N sene 63 (26 Temmuz-04 Ağustos 1653)

(s. 70)

200-İzmir kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb mahrûse-i İzmir iskelesinde Françe taifesine ve tüccarına ba'zı kimesneler mabeyninde benim esirim firar eyledi taife-i kefereden Felah (?) nam kimesnedir deyü sayirlerini dahi rencide ve remide eylediklerin bildürüb fetva-yı şerif mûcebince firar eden esir taifesinden bir kimesnede olduğu takdirce andan talep sair taifesini rencide ve remide olunmamak için emr-i şerif rica etmekle hükm-i şerif yazılmışdır.

Fi evasıt-ı N sene 63 (05-14 Ağustos 1653)

201- İzmir kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb mahrûsa-i İzmir iskelesinde tüccarlarının gemi reisleri rızkların gemilerine tahmil idüb gümrüklerin eda eylemek lazım geldükde kanun-ı kadim üzere konsoloslarının meskeninde gümrük emini ile mezbûrlara tüccar sefine reisleriyle bi'l-cümle haber olunub gümrükleri eda olunagelmışken hala emin-i mezbûr kanun-ı kadime muhalif eyledikleri bildürüb mûcebince emr-i şerif rica etmeğin şurutuyla vech-i meşruh üzere hükm-i şerif yazılmışdır

Fi evasıt-ı N sene 63 (05-14 Ağustos 1653)

202- İzmir kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi mektub gönderüb İzmir iskelesine gelüb giden Françe gemilerinin reisleri ve tüccarı ve icra-yı iştira eyledükleri rızkların İzmir'de sakın Françe tüccarının meskenlerinde gemilerine tahmil eyleyüb ol vechle rızkların kaçırmağla konsolosun baylac hakkın küll-i gadr eyledükleri bildürüb zikr olunan gemi reisleri ve tüccarı ve aharları iştira eyledikleri rızkları gemilerine tahmil eylemek istediklerinde cüz'i ve külli konsolosunun meskenine götürüb andan gemilerine tahmil olunub baylac hakkın konsolosa bi't-tamam eda eyleyüb inad ve muhalefet eylemeyüb rızkların kaçıranlardan iki baylac hakkı alunagelmek için emr-i şerifim rica etmeğin vech-i meşruh üzere amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Vusul buldukda sadr olan emrim üzere amel idüb hilâfa cevaz göstermemek üzere hükm-i şerif yazılmışdır.

fi evasıt-ı N sene 63 (05-14 Ağustos 1653)

203- Kuşadası kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb hala berat-ı şerifle Kuşadasında mütemekkin olan konsolosları evinin kapusunun önünde durur iken mahal-ı mezbûrda sakın olan Anayordi (?) veledi Ligomi (?) nam zımmi bıçak çıkarub mezbûr konsolosun üzerine yürüyüb âdemin sırtunda iken ba'zı kimesneler bulunub men' eylediklerinden sonra şer'-i şerife varub vuku' üzere hüccet olunub husus-ı mezbûr konsolosun konağına bağlı olmağla mezkûr Anayordi (?) nam şakinin gereği gibi muhkem hakkından gelinmesi babında emr-i şerifim rica eyledüğü ilam etmeğin mücebince mahalinde şer'le görölüb hakkında lazım gelen eda olunmak üzere fermân-ı alışanın sadır olmağla mücebince hüküm yazılmışdır.

Fi evail-i L sene 63 (25 Ağustos-03 Eylül 1653).

204- İzmir mollasına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb ba'zı tacirlerinin bunda deyni olmağla İzmir'de temekkün eden tacirlerinden ve gelüb giden reislerinden bir mikdarı ki iki bin beş yüz kırk beş gurus anlardan alunub deyüb Françe padişahı tarafından ilam olunduğun bildürdi imdi mezbûran tüccarlardan ve reislerden zikr olunan meblağı varan tercümanları taleb eyledikde muhalefet idenleri tercümanlarına teslim olunub kendüye getirülmesi için emr-i şerifim verilmek ricasın ilam etmeğin 'ahid-nâme-i hümâyûn mücebince amel olunmak üzere hüküm yazılmışdır.

Fi evasıt-ı L sene 63 (4-13 Eylül 1653).

205- Âsitâne-i Sa'âdetimde deryadan ve karadan Mekri'ye (?) varınca yol üzerinde vaki' olan sancakbeylerine ve kâdılara ve kıl'a dizdarlarına ve kethüdalarına ve yeniçeri serdarlarına ve iskele eminlerine vesair iş erlerine hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb (... ..) olmağla Mekri'de sakin Ermeni taifesinden Karabed ruhban ve kakuna (?) bir hizmetkârıyla gelüb kendüye Ceneviz mallarıyla hala Efreñç taifesinden Anderya İkatna (?) nam hâkimi Mekri'ye gönderdiği lazım gelmekle yol emri verilmek için izn-i hümâyûnuma rica etmeğın izn-i hümâyûnum erzani kılınmağın mûcebince mufassal yol emri yazılmışdır.

Fi evahir-i L sene 63 (14-22 Eylül 1653).

(s. 71)

206- Şam beylerbeyine ve Safed kâdisına ve Safed voyvodasına hüküm ki:

Françe ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb Safed sancağına tabi Tasara nam karyede vaki' kilise ve manastır kadimü'l-eyyamdan Efreñç ruhbanlarının olup ve iki kıt'a bağçe ve sair tevabi' ve levahikiyle olan zabt u tasarruflarında olmağla bu ana dek kiliselerinde ve manastırlarında mütemekkin olup ol havalide vaki' Safuriyye ve Taburiyye ve Cebel-i Tur'da olan ziyaretgâhlarına varub ziyaret idüb birkaç kere mülk eylemek istediklerinde kimesne mani' olmayub zülmden ve eşkiyadan himayet ve siyanet olunagelmışken ve min-ba'ad te'addî ve tecavüz olunmamak üzere mukaddema ellerine emr-i şerif verilmişken hala Safed zabiti tarafından Tasara nam karyeye varan subaşı ve ehl-i örf taifesi ve gayriler mezbûran ruhbanları rencide ve remide üzere oldukların bildürüb min-ba'ad hilâf-ı şer' ve kanunda ber-vechle rencide ve remide etdirilmemek babında emr-i şerifim rica etmeğın hilâf-ı mu'tad rencide olunmamak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu hususa herbiriniz onat vechle mukayyed olup hakk üzere göresiz arz olunduğu üzere ise eyyam-ı adalet encamında bir ferde zülm ve te'addî olduğuna asla rıza-yı şerifim olmayub herkes asude-i hal üzere olmak iktiza-yı murad-ı hümâyûnumdur zikr olunan ruhban taifesinin tasarruflarında olan kiliselerine ve manastırlarına ve bağçelerine ve tevabi' ve levahıkına kimesneyi dahl ve ta'arruz etdirmeyüb ve anın gibi ibadet ve ayin-i batılları üzere zikr olunan Safuriyye (?) ve Taburiyye (?) ve Cebel-i Tur'da olan ziyaretgâhlarına varduklarında zikr olunan karyelerde ve ol etrafda olan kurada tahassun ve mütemekkin eylemek istediklerinde dahi kimesne mani' ve ferahim olunmayub zulme ve ehl-i fesaddan ve subaşı ve ehl-i örf vesairlerden gereği gibi himayet ve siyanet üzere olup hilâf-ı şer'-i şerif vaz'ları ve kimesneye zararları olmayub kendü hallerinde ayinleri üzere ziyaretlerinde oldukça

hükkam ve zabitlerden ve subaşı ve ehl-i örf taifesinden ve zimmi vesairatandan kimesneyi ber-vechle rencide ve remide etdirmeyüb ve rencide etmek isteyenleri men' ve def' idüb şer' ve kanuna ve kadimden olagelene muhalif kimesneye iş etdirmeyüb ve bi'l-cümle mezbûrun ruhbanlar ol nevahide olan kurada ve Cebel-i Tur ve Taburiyye (?) ve Safuriyye (?) nam karyelerde olageldüğü üzere avaid namıyla ve caize talebiyle bir akçe ve bir habbelerin aldırmayub ve mücerred ahz ve celb için bir tarikle emr ibraz idüb te'addî ederler ise asla ber-vechle rencide ve remide etdirmeyüb mukaddema ve hala sadr olan emr-i şerifim mücebince amel olunub min-ba'ad hilâfına rıza-ı rehavet göstermeyesün ve ol vechle ibraz eyledikleri emirleri yanına koyub şer' ve kanun ve kadimden olagelene ve 'ahid-nâme-i hümayûnuma muhalefet kimesneye iş itdirmeyesin husus-ı mezbûr için tekrar şikâyet olunub emr-i ahar irsaline muhtaç eylemeyesün ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Fi evail-i Zi'l-hicce sene 1063 (23 Ekim-01 Kasım 1653).

Yevmü'l isneyn, fi gurre-i şehri-i muharremü'l-haram sene 1064

(22 Kasım 1653)

207-Eğriboz sancağına mutasarrıf olan Keskinpaşaoğlu (boş) dâme ikbaluhu ve Eğriboz kâdısına hüküm ki;

Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının bi'l-fiil mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb bundan akdem bir şaykalarını Eğriboz iskelesine gidiyorken iskeleye karib Hanya fırkatelerinden Hüseyin Reis nam kimesne şaykaların ahz eyleyüb mezbûr iskeleye alıgetürüb gemiyi ve rızkı ve âdemlerin firuht eyleyüb 'ahid-nâme-i hümayûnuma muhalif ve taife-i mezbûreye inad ve te'addî eyledüğün bildürüb 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince eğer mezbûr reisde ve eğer sair yerlerde herkanda bulunur ise gemileri ve rızıkları ve âdemleri bi-kusur alıvermek babında emr-i şerifim ricasını ilam etmeğin şer'le alıverilüb ve 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince ba'de'l-yevm müdahale olunmamak babında fermân-ı alışanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Emr-i celilü'l-kadrim üzere şer'le müteveccih olan gemiyi ve rızkı ve âdemlerin alıvirüb ve ba'de'l-yevm 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince Françe gemilerine ve Françelüye kimesneyi müdahale itdirmeyesin.

Fi evail-i Muharrem sene 1064 (22 Kasım-01 Aralık 1653).

(s. 72)

208- Eğriboz sancağibeyine ve kâdisına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının ilçisi olan De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb bundan akdem Eğriboz iskelesinde ba'zı gemiler bir Fransız gemisine bir mikdar eşya tahmil idüb Âsitânem'e gelür iken furtuna müzayakasından Midillü ceziresine varub Samos nam limanın kurbunda mezbûr gemi karaya urdukda anda olan karye eminleri geminin aletlerin ve reisin ve yazıcısının dahi ba'zı eşyaları kabz eylemekle mezbûr eminleri emr-i alişan ile Âsitâne-i Sa'âdetime ihzar olundukda mezbûr reis ve yazıcı ile kendü eşyaları ve aletleri içün dört yüz guruşa sulh olunub ve hüccet-i şer'iyye olub hala mezbûr kimesneye eşya tahmil edenlerindir mezbûr geminin reis ve yazıcısı dört yüz gurusu aldıklarında hisseyi isteriz deyü Eğriboz'da olan konsolosumuzdan taleb eyleyüb ve bu babda davaları hilâf-ı şer' olduğuna fetvaları olmağla zikr olunan gemiye eşya tahmil edenler fetva-yı şerif mücebince mekur konsolosa rencide eylememek üzere emr-i şerif yazılmışdır.

209- Eğriboz sancakbeyine ve kâdisına hüküm ki:

Françe ilçisi De Lâ Haye arzûhâl gönderüb bundan akdem Eğriboz iskelesinde ba'zı kimesneler zehayir makulesinde bir Fransız gemisine tahmil idüb İstanbul'a gelürken Bozcaadasına uğrayub anda olan hâkim bender Boğazhisar'da yokdur deyü mezbûr gemiyi alukoyub gemi reisi zikr olunan zehayirin bir mikdarın Bozcaada'da ve bir mikdarun İzmir'de ihraç eyleyüb ba'dehu zehayir-i mezbûrun sahiblerinden Mustafa (boşluk) nam kimesne Eğriboz'a varub anda olan konsolosumuza bender-i mezbûr gemiye tahmil eylediği tulum peyniri çörek simidin satmamış deyü mezbûr konsolos bir mikdar akçe alub husus-ı mezbûr hilâf-ı şer' olduğuna elinde fetvası olmağla elinde olan fetvası mücebince hilâf-ı şer' olduğu akçelik ve mezbûr konsolosa redd etdirilmek üzere emr-i şerif rica eylemek mücebince yazılmışdır.

210- Eğriboz paşasına ve kâdisına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb bundan akdem Eğriboz iskelesinde ba'zı kimesneler Fransız gemisine eşya tahmil eyleyüb Âsitâne-i Sa'âdetime teveccüh eyledikde gemi reisi kimesne ile firar eyleyüb eşya sahibleri hüccet-i şer'iyye ile reis-i mezbûrun kefilisi olan Eğriboz konsolosundan tazmin etdördükden sonra kanaat eylemeyüb eşya içün giden harcların dahi taleb eyleyüb ve gümrük emini dahi eşya-yı

mezbûrun gümrüğünü almadım deyü taleb ve rencideden hali olmadıkları ecilden husus-ı mezbûreden davaları ba-meşruh olduğuna ellerinde fetva-yı şerife olmağla eşya-yı mezbûrun ashabı ve gümrük emini hilâf-ı fetva-yı şerif harç ve gümrük talebiyle rencide eylememek üzere emr-i şerifim virilmesin rica etmek mucebince vech-i meşruh üzere hükm yazılmışdır.

Fi't-tarihü'l-mezkûr (22 Kasım-01 Aralık 1653).

211- Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe vilayeti sınırına varunca yol üzerinde vaki' olan sancakbeylerine ve kâdılarına ve kula' dizdarlarına ve neferat ağalarına vesair iş erlerine hüküm ki:

Françe ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb Françe'dan oğlu ile gelen beyzadelerden Korengod (?) ve Trolle (?) ve Kotran Hesse (?) nam beyzadeler ikişer nefer hizmetkârları ile gene Françe'ya karadan gitmek murad etmeleriyle kendülere ve ademlerine ve esbab ve etfallerine ve tavarlarına yolda ve izde ve menazil ve merahilde müdahale olunmamak üzere 'ahid-nâme mücebince kanun üzere yol emri yazılmışdır.

Fi evahir-i Ca 1064 (9-18 Mayıs 1654).

212- Aydın mukataatıyla ber-vech-i arpalık liva-i mezbûre mutasarrıf olan Halil dâme ikbaluhuya ve sabıka İstanbul kâdısı olub hala ber-vech-i arpalık Tire kazasına mutasarrıf olan Mevlana Esad ümena-i fazılaya hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde bi'l-fiil mukim olan Françe ilçisi De Lâ Haye Valentin hutimet 'avâkibuhû bi'l-hayr Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb Françe tüccarı Tire vesair Anadolu'da olan yerlerde ve karada aded ve kanun üzere bal mumu ve penbe ve rişte-i penbe ve sahtiyan ve kösele ve yapağı ve gön vesair emti'a almak için İzmir ve Kuşadası'na gelüb iştira eyleyüb 'ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince gemilerine tahmil edegelmişler iken hala küffar gemilerinin gerek ilk ve gerek harbîye zehair ve bu makule emti'adan bir şey verilmeye deyü nişan-ı hümâyûnum olmağla ellerinde olan 'ahidnâmeye mugâyir emti'a-i mezbûre bey' ve şıra olunmak deyü İzmir ve Kuşadası'na gelmekden men' eyleyüb ve tüccarları taifesinden yedi yüz guruşluk mikdarı sahtiyan ve kösele alıkoyub tüccarlarına ve rençberlerine gadr olduğun bildürüb imdi Françe padişahının Âsitâne-i Sa'âdetimin kadim dostu olub ve ellerinde

olan ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma bu makule eşya verilmekle ruhsat-ı hümâyûnum mukarrer olmağla bu bahane ile sair küffar gemilerinin akçesin alub emr-i şerif gelmişdir bahane etmekle sairlerle bir hakk verilmemek üzere ancak Françe tüccarına zikr olunan emti’adan akçe ile satanlardan aldıkda kimesneyi rencide etdirmemek emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan (s.73) emrim üzere amel idüb dahi vech-i meşruh üzere zikr olunan eşya vesair emti’aları Françe tüccarı ‘ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince kadimden olageldüğü üzere zikr olunan mahallerden iştirâ ve gemilerine tahmil eyleyüb ‘ahid-nâme-i hümâyûnum ve emr-i şerifime mugâyir min-ba’ad rencide ve remide etmeyüb ve itdirmeyesin ama bu bahane ile hala sair küffar gemilerinin akçesin alub emr-i şerif gelmişdür deyü bahane idüb eğer zahire ve eğer emti’a vesair memnu’ eşyadan bir ferde bir habbe verilmekden ziyade ihzar idüb işbu emr-i hümâyûnum mücebince amel eyleyüb tekrar şikâyet olunmamak iyleyesin şöyle bilesün.

Tahriren fi evail-i Cemâziye’l-âhir sene 1064 (19-28 Nisan 1654).

213-Eğriboz sancağına ber-vech-i arpalık mutasarrıf olan (boş) dâme ikbaluhu ve Eğriboz kâdisına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa’âdetimde Franca padişahının bi’l-fiil mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin hutimet ‘avâkibuhû bi’l-hayr Dergâh-ı Mu‘allâm’a arzûhâl gönderüb mahrûsa-i Eğriboz iskelesinde temekkün eden Françe tüccarından Cüvan Plaso (?) nam taciri mahal-i mezbûrun etraf ve kenarında olan yerlerde ve kuralarda karadan ve deryadan ticarete varub geldikde ‘ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince kimesne müdahale eylememek babında emr-i şerifim rica etmeğin ‘ahid-nâme-i hümâyûnum mücebince rencide olunmamak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan emrim üzere amel eyleyüb dahi Françe tüccarından kendü halinde gelüb gidenler ve ol diyarda olan Françe tüccarları tacirleri konsoloslarına aded ve kanun üzere virdiklerinden sonra gelişte ve gidişte kapudanlara ve derya yüzünde yürüyen hassa ve gönüllü reislerden ve asker halkından bir ferde ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma muhalif kimesneye dahl ve ta’arruz itdirmeyesin ama bu bahane ile sair küffar taraflarına men’ olunan zahire ve sair eşya verilmek ihtimali olmaya şöyle bilesün ve ba’de’n-nazar yazılmışdır.

Tahriren fi evail-i Cemâziye'l-âhir sene 1064 (19-28 Nisan 1654).

214- Mefâhirü'l-ümerâ'i'l-kirâm merâci'ü'l-küberâi'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtassûn bi-mezîd-i inâyeti'l-melikü'l-a'lâm Âsitâne-i Sa'âdetimden Françe vilayeti sınırına varınca yol üzerinde vaki' olan sancakbeylerine dâme izzehum ve mefâhirü'l-kuzzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm zikr olunan sancâklarda vâki olan kâdılar zîde fazluhûm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zikr olunan mahallerde vaki' olan kıla' dizdarları ve kethüdalrı ve yeniçeri serdarları ve sair iş erleri zîde kadruhûm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki;

Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının bi'l-fiil mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb oğlu ile maan Françe'den gelen Şarla De Nontel (?) ve Gerogore Avelmebin (?) nam beyzadeler ikişer nefer hizmetkârları ile yine Françe'ya avdet murad etmekle kimesne rencide eylememek babında emr-i şerifim verilmek rica etmeğin 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince zikr olunan altı nefere izn-i hümayûnum erzanı kılınmışdır buyurdum ki;

Vusul buldukda mezkûrlar emr-i şerifimle her kangınızın taht-ı hükümetine dâhil olurlar ise kendülerine ve âdemlerine ve tavarlarına ve esbab ve etfallerine ve yolda ve izde ve menazil ve merahilde sulh ve salah ve 'ahid-nâme-i hümayûnuma muhalif kimesneye ta'arruz ve tecavüz etdirmeyüb emin ve salim birbirinize irsal ve isal eyleyesiz eğer anın gibi ahz ve celb için ehl-i örf taifesi ve gayrileri hilâf-ı şer'-i şerif rencide ederlerse men' ve def' idüb mezbûrları zulmden ve ehl-i örf taifesinden himaye ve siyanet eyleyesiz ve zâd u zevâde vesair mühimmatların narh-ı rûzî üzere akçeleri ile tedarik idüb bir hususda müzayaka çekdirmeyesiz ve siz ki neferat ağalarısız mahuf ve muhatara olan yerlerde yanlarına kifayet mikdarı adamlar koşub emin ve selamet üzere konaklarına ulaşıdırub 'ahid-nâme-i hümayûna ve sulh ve salaha ve emr-i şerifime muhalif kimesneye iş itdirmeyesin şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Tahriren fi evasıt-ı Cemâziye'l-evvel sene 1064 (30 Mart-08 Nisan 1654).

215- Antalya kâdısına ve voyvodasına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb mahrûsa-i Antalya iskelesinde kadimü'l-eyyamdan berü konsolosları temmekkûn edegelüb lakin bundan akdem ehl-i örf

taifesinin te‘addisinden gemileri münkatı’ olmağla iskele-i mezbûra gelen gemileri yine gelüb bey’ ve şıra eylemeleri için konsolosları Françe’ye varmağın hala Antalya iskelesine iki şaykaları varduğuna mahal-i mezbûrun kâdısının ve voyvodasının gayretleri olmağın ‘ahid-nâme-i hümâyûnum mûcebince emr u fermân üzere emti’a bey’ ve şıra eylemeleri için hükm-i şerif ricasını arz etmeğın ‘ahid-nâme-i hümâyûnda mestur olduğı üzere amel olunmak için hükm yazılmışdır.

Fi evasıt-ı B sene 64 (28 Mayıs-06 Haziran 1654).

(s. 74)

216-İzmir kâdısına ve yeniçeri serdarına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb mahrûsa-i İzmir iskelesinde ba’zı yeniçeriler konsoloslarına ve yasakçılara ve tüccarları taifesine nice dahl ve ta’arruz eyledikleri ecilden bu makule şikâyet üzere olanları her vechle men’ ve def’ olunmaları babında bi’l-fiil yeniçeri ağası olan (boş) ... Paşa edamallahu te’ala iclalehu tarafından mektub verilmekle mûcebince hükm yazılmışdır.

Fi evasıt-ı B sene 64 (28 Mayıs-06 Haziran 1654).

217- Kuds-i Şerif sancağına ber-vech-i arpalık mutasarrıf olan (boş) dame ikbaluhuya ve Kuds-i Şerif kâdısına hüküm ki:

Bi’l-fiil Âsitâne-i Sa‘âdetimde Françe padişahının mukim olan ilçisi De Lâ Haye Valentin hutimet ‘avâkibuhû bi’l-hayr Dergâh-ı Mu‘allâm’a arzûhâl gönderüb Kuds-i Şerif’de ve Beytü’l-lahim nam ziyaretgâhlarda temekkün eden reis-i ruhban vesair Françe ruhbanlarına bundan akdem ba’zı zabıt ve ehl-i örf taifesi mücerred ahz ve celb için ‘ahid-nâme-i hümâyûnuma ve evamir-i şerifime mugâyir mezbûran ruhbanlarının ayinleri üzere ziyaretlerine ve ibadetlerine mani’ ve tasarruflarında olan emlaklarına müdahale ve nice rencide ve remide etmeleriyle perakende ve perişan oldukların bildürüb daima ‘ahid-nâme-i hümâyûnum mûcebince amel olunub hilâfına cevaz gösterülmeyüb mezbûr reis-i ruhban vesair Efrenc ruhbanların asude-i hal üzere olunub ve ellerinde olan evamir-i şerifim mûcebince amel olunmak babında emr-i şerifim verilmek ricasını ilam etmeğın vech-i meşruh üzere amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Herbiriniz onat vechle mukayyed olub hakk ve adl üzere göresün arz olunduğu üzere ise eyyam-ı adalet hamim bir ferde zülm ve te‘addî olunduğuna kat’iyyen rıza-yı şerifim olmayub herkes asude-i hal üzere olmak iktiza-yı murad-ı hümayûnumdur imdi mahal-i mezbûrda zıkr olunan reis-i ruhban vesair Efreñç ruhbanları kendü ayinleri üzere ziyaretlerine ve ibadetlerine min-ba’ad kimesne mani’ olmayub ve tasarruflarında olan emlakların kadimden olageldüğü üzere zabt ve tasarruf etdirüb ahardan bir ferde ber-vechle müdahale itdirmeyesin ve mezbûran ruhbanların ellerinde olan evamir-i şerifem mücebince amel iyleyesin Françe padişahının atibe-i ulyamla dostlukda sâbit-kadem olmağla sulh ve selama mugâyir iş itdirmeyüb mezbûran reis-i ruhban vesair ruhbanlar asude-i hal üzere olub ‘ahid-nâme-i hümayûnuma ve kadimden olagelene ve işbu emr-i şerifimin mazmunuyla amel olunub hilâfına rıza ve cevaz göstermeyesün husus-ı mezbûr için tekrar şikâyet olunub irad kılâsın irsal eylemeyesün ve ba’de’n-nazar bu hükm-i hümayunum altında ibka idüb alamet-i şerife itimad kılâsın.

Hurrire fi evail-i Ş sene 64 (17-26 Haziran 1654).

218- Kuds-i Şerif kâdisına hitaben hüküm ki:

Âsitâne-i Sa‘âdetimde mukim olan Françe padişahının ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb Şam eyaletine mutasarrıf olan vüzera tarafından Kuds-i Şerif ziyaretgâhlarına yoklama sebebi ile beş altıyüz atlı gönderüb haddinden ziyade harç ve mesarif etdiklerinden maada Efreñç ruhbanları tutub nice ukubet ve hakaret eylediklerinden sonra halas olmayalarçün ahardan ziyade mürabaha ile akçe alub verüb mezbûran ruhbanlara zülm ve te‘addî olunduğun bildürmekden zıkr olunan ziyaretgâhlara minval-i meşruh üzere min-ba’d Şam vilayeti tarafından emr-i şerif varid olmadıkça yoklama bahanesiyle bölük göndermeyüb ve ol sebeb ile Efreñç ruhbanları rencide ve remide olunmamak emrim olmuşdur ve bunun için inayet rica etmeğin ‘ahid-nâme-i hümayûn mücebince amel olunub hilâf-ı şer’-i şerif rencide olunmamak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Vusul buldukda husus-ı mezbûre hakk ve adl üzere mukayyed olub göresin kazıyye arz olunduğu üzere ise eyyam-ı adalet encamında ber-vechle bir ferde zülm ve te‘addî olunduğuna rıza-yı şerifim yokdur ol babda mukteza-yı şer’-i kavlimle amel idüb dahi vech-i meşruh üzere Kuds-i Şerif ziyaretgâhlarını yoklama bahanesiyle vali-i müşarun-ileyh tarafından bölük gönderilmeyüb ve ol sebeb ile Efreñç ruhbanlarının

hilâf-ı şer'-i şerif işleri yoğken akçelerin alub zülm ve te'addî eyledüklerin vaki' ise kat'iyen rıza-yı hümayûnum yokdur imdi zikr olunan Kuds-i Şerif'de ziyaretgâhlarına tarafından yoklama sebebi ile bölük göndermeyüb ve ruhban fukarasının ber-vechle akçeleri alunmayub ve aldırılmayub rencide ve remide itdirmeyesin 'ahid-nâme-i hümayûnuma ve şer'-i şerife ve emr-i hümayûnuma mugâyir kimesneye iş itdirmeyüb hilâfına rıza ve cevaz göstermeyesün ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Fi evasıt-ı Ş sene 64 (27 Haziran-06 Temmuz 1654).

(s. 75)

219- İzmir ve Kuşadası kâdısına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde Françe padişahının mukim olan ilçisi arzûhâl gönderüb memalik-i İslamiye iskelelerine gelüb giden Françe gemileri ve Françe bayrağı altında gelüb giden Efreñç gemileri herhangi emti'ayı tahmil eylediklerinde getürdükleri ve alub gitdikleri emti'alarından 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince konsolosluk hakkın viiregelmişler iken hala Kuşadası'na bir kıt'a gemileri varub ba'zı Ermenilerin meta'ların götürdüklerinde konsolosluk hakkı vermekde muhalefet eylediklerin bildürüb zikr olunan Ermenilerin götürdükleri meta'lardan 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince konsolosluk hakkı virüb ve zikr olunan gemiler eğer Ermeni ve Yahudi vesairler eşya tahmil eyleyüb İzmir iskelesine ve Kuşadası'na varduklarında ve rızklarından 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince konsolosluk hakkı alıvermek için emr-i şerifim rica etmeğin 'ahid-nâme-i hümayûn mücebince amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu hususa herbiriniz bi'z-zat mukayyed olub göresiz arz olunduğu üzere ise bu babda kadimden olageldüğü üzere ve 'ahid-nâme-i hümayûnum mücebince ve mezbûr konsolosun nasb olan berat-ı şerifi mücebince amel idüb zikr olunan Françe ve Françe bayrağı altında gelen Efreñç gemilerine her ne makule emti'a tahmil iderlerse götürdükleri ve alub getürdüklerinde zikr olunan Ermeni ve Yahudi tüccarı taifesi meta'larının konsolosluk hakkını ayende ve revendeden bi-kusur aldırub bir ferde inad ve muhalefet itdirmeyesin şöyle ki vermemekde inad ve muhalefet üzere olurlar ise ol makulelerin aded-i kadim üzere konsolos gemilerini alıkoydukda kimesneye muhalefet itdirmeyesin sen eylemeyesün ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Fi evahir-i N sene 64 (5-14 Ağustos 1654).

220- Mısır beylerbeyine ve kâdısına ve İskenderiyye kâdısına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa'âdetimde mukim olan Françe ilçisi De Lâ Haye Valentin Dergâh-ı Mu'allâm'a arzûhâl gönderüb mahrûsa-i İskenderiye iskelesinde temekkün eden konsolosları mahal-i mezbûrede Françe ve Françe bayrağı altında Efrenç gemilerinin herbirisinin aded ve kanun üzere yigirmi beşer guruş avaid alagelmışken mahmiye-i mezbûre sakinlerinden Ayer Salek (?) nam Yahudi tercümanları yigirmi seneden berü bir tarikle zikr olunan yigirmi beş guruş konsolosluk avaidin gasb eyledüklerinden maada Mısır valisinin te'addîsinden sıyanet olunması namıyla nice hile ile bir berat ihdas idüb sekiz seneden berü zikr olunan Efrenç gemilerinin herbirisinden yüz ellışer guruş alduğundan gayri zikr olunan gemilere tahmil olunub gitmek istediklerinde gemi reislerine bender gemilerinin alı koymuşdur on akçe deyü bir berat dahi ihdas edüb üç seneden berü her bir gemiden kırk yedişer guruşların alub mezbûr Yahudi bu makule nice hile ile salık olub gemi reislerine ve tüccar taifesine gadr eyledüğün bildürüb merkur Yahudi minval-i meşruh üzere na-hakk yere gasb eyledüğü akçeyi bi't-tamam konsoloslarına redd ve teslim eyleyüb ve tercümanlıktan ref' olunub ve min-ba'ad dahi mezbûr Yahudi bu makule berat ihdas eyleyüb gelüb giden gemilere ve tüccar taifesine zülm ve te'addî olunmamak için emr-i şerifim rica etmeğin 'ahid-nâme-i hümayûn mûcebince amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Vusul buldukda husus-ı mezbûr herbiriniz mukayyed olub göresiz deyü vech-i meşruh üzere hükm-ı şerif yazılmışdır.

Fi 1 Ra (?) sene 1064 (20-29 Ocak 1654).

221- İzmir kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb mahrûsa-i İzmir'de Gratothori (?) dimekle ma'ruf mahalde Françe padişahının bir mülk-i menzili olub Efrenç taifesi makabirlik için araziye muhtaç olmağla mülk-i mezbûrun arz-ı haliyesine taife-i mezbûr meyyitlerini defn eyleyüb kimesne müdahale eylememek için emr-i şerif verilmek babında inayet rica etmeğin ayinleri üzere defn olunub kadimden ola geldüğü üzere amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu hususa bi'z-zat mukayyed olub şer'le göresün zıkr olunan mahal Françe padişahının mülk-i meşru'ası olub sair evkaf ve emlakına alakası olmayub makabire olması kimesnenin mülküne ve vakfına zararı olmayub kadimden olgelmiş ise ol babda mukteza-yı şer'-i kavlimle amel idüb kadimden olagelene mugâyir mahal-i merkumun hudud ve sınuru dâhilinde olub Françe padişahının mülk yerine Françe taifesinden mürd olanları ayinleri üzere defn etdürüb hilâf-ı şer'-i şerif kimesneye iş itdirmeyesin şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Fi evasıt-ı N sene 1064 (26- Temmuz-04 Ağustos 1654).

(s. 78)

222- İzmir kâdısına hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Rum kilisesine müteallik bir ev kilise vekilleri iki nefer Ogril (?) ve Mogrande (?) nam iki Fransız bazerganlarına üç seneye dek kiraya virüb temessük vermişler iken hala bir buçuk sene için va'desi tamam olmadan anı Flemenk bazerganlarına kiraya virüb zıkr olunan Fransız bazerganlarına evvelden ihraç eylemek murad eyledüklerin bildürüb ma-beynlerinde olan kul ve karar ve ellerinde olan temessükleri mücebince va'deleri tamam olmadan Fransız bazerganları zıkr olunan evden ihraç olunmamak babında ellerinde olan fetva-yı şerif olmağla mücebince amel olunmak babında emr-i şerifim rica etmeğin buyurdum ki;

Vusul buldukda mezkûrları şer'-i şerife ihzar idüb husus-ı mezbûre mukayyed tamam-ı hakk ve adl üzere teftiş ve tefahhus idüb göresin fetvaları şer'-i şerife ve davalarına mutabık ise ol babda mukteza-yı şer'-i kavlimle amel idüb min-ba'ad hilâf-ı şer'-i şerif ve ellerinde olan temessüklerine mugâyir tamam olmadan mezbûr Fransız bazerganları ol evden çıkartmayub ve mezbûr Felemenk bazerganlarına dahl ve ta'arruz etdirmeyüb men' ve def' iyleyesin şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Fi evasıt-ı L sene 1064 (25 Ağustos-03 Eylül 1654).

223- Anadolu sancağına mutasarrıf olan (boş) dame ikbaluhuya ve Anadolu ve Atina kâdılarına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa‘âdetimde Françe padişahının ilçisi De La Haye arzûhâl gönderüb berat-ı şerifimle Anadolu ve Atina iskelelerinde temekkün eden Vireblar (?) nam konsolosları ‘ahid-nâme-i hümayûn ve berat-ı şerifime mugâyir haraç ve nice tekâlif-i örfiye teklifi ile rencide olunduğun bildürüb elinde olan berat-ı şerif ve ‘ahid-nâme-i hümayûn mücebince kimesneyi rencide eylememek babında emr-i şerifim rica etmeğin ‘ahid-nâme-i hümayûn mücebince hilâf-ı şer’-i şerif rencide olunmamak emrim olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü’l-kadrim üzere amel idüb göresün dahi zikr olunan Anadolu vilayeti iskelelerinde temekkün eden mezkûr Vireblar (?) nam konsolosu berat-ı şerifim ve ‘ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir haraç vesair tekâlif-i örfiye teklif ile rencide etdikleri vaki’ ise men’ ve def’ idüb ellerinde olan berat-ı şerif ve ‘ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir mezkûr konsolosa vech-i meşruh üzere rencide ve remide itdirmeyesin şöyle bilesün ve ba’de’n-nazar yazılmışdır.

Tahriren fi evahir-i L sene 64 (25 Ağustos-03 Eylül 1654).

224- Haleb muhafazasında olan Vezir İsir (?) Mustafa Paşa’ya ve Haleb kâdısına hüküm ki:

Âsitâne-i Sa‘âdetimde mukim olan Françe ilçisi arzûhâl gönderüb mahrûsa-i Haleb’de vaki’ Françe rahiblerinden Efrenc ve sair İseviyye taifesi aded-i kadim üzere Kapuçin rahibleri kiliselerine varub ibadet ve tilavet idegelmişlerken ba’zı kimesnelerin avasıyla sen ki vezir-i müşarun-ileyhsin senin tarafında iki nefer rahibler ahz ve hasb olunub lakin mezbur rahibler fukaradan olmağla bazerganlarının ahz ve te‘addî olunmak murad olunduğu ecilden mezbur rahibanlar ıtlak olunub ruhbanlarına ve bazerganlarına ‘ahid-nâme-i hümayûn mücebince dahl olunmamak kendülere mahsus kadim kiliselerine vardukda kimesne dahl eylememek babında emr-i şerifim rica etmeğin ‘ahid-nâme-i hümayûnum mücebince amel olunmak babında fermân-ı alışanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan emr-i celilü'l-kadrim üzere amel idüb dahi husus-ı mezbura mukayyed olub göresün arz olunduğu üzere ise Françe padişahının Âsitâne-i Sa'âdetim'in kadim dostu olub mabeyninde mukteza olan sulh ve salaha mugâyir vaz' olunduğuna ber-vechle rıza-yı hümâyûnum yokdur imdi zikr olunan rahibleri ıtlak idüb fimâ-ba'd hilâf-ı şer' ve 'ahid-nâme-i hümâyûn rencide ve remide eylemeyüb ve itdirmeyüb himaye ve sıyanet üzere olasin ki herbiri eyyam-ı adalet encamında asude-i hal olalar şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Tahriren fi evail-i Zi'l-ka'de sene 1064 (13-22 Eylül 1654).

(s.79)

Der-zaman-ı kadim-i makam-ı Hazreti Melik Ahmed Paşa

225- Gelibolu ve Boğazhisar kâdılarına ve kula' dizdarlarına ve iskele eminlerine hüküm ki:

Françe ilçisi arzûhâl gönderüb Patrova Cüvan (?) ve Pattrova Pera (?) nam reisleri gemileriyle Âsitâne-i Sa'âdet'den Gelibolu'ya varduklarında mukaddema verilen emr-i şerif mûcebince zikr olunan gemilerde zahire var mıdır deyü yoklanduklarında ancak kefaf-ı nefislerinden gayri zahire bulunmayub bakisi gön ve yapağı olub lakin arayan kimesneler mücerred ta'ciz için yükleri bozub ve gemileri cümle boşaltmak murad etmeleriyle tüccar taifesine külli gadr olduğun bildirdikden zikr olunan gemilerin boş yerlerin gümrük emini dahi Âsitâne-i Sa'âdet'de yoklayub ellerine izn-i temessük verilmeğin mücerred ta'ciz için yüklerin bozdurmayub ve yüklerin gemilerinden ihraç olunmamak babında emr-i şerifim rica etmeğin sadr olan fermân-ı şerifim üzere zahire yoklayacak mahallerden yüklendikten sonra mücerred ta'ciz için hilâf-ı şer'-i şerif vech-i meşruh üzere rencide olunmamak babında fermân-ı alışanım sadr olmuşdur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı şerifim üzere amel idüb göresin zikr olunan gemilerin boş yerleri yoklandıktan sonra yapağı ve gön olan yükleri mücerred ta'ciz için bozub yükleri boşaltmak istedikleri vaki' ise men' ve def' idüb emr-i şerifim mûcebince yüklendikten sonra yüklerin bozub koyub yollarından alıkoydurmayub şer'-i şerife ve 'ahid-nâme-i hümâyûnuma ve işbu emr-i şerifime muhalif bir ferde mezbur Françe tüccarının ber-vechle rencide ve remide eylemeyübe ayende ve revende şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Tahriren fi evail-i S sene 65 (11-20 Aralık 1654).

226- Gelibolu ve Boğazhisar kâdılarına ve kıla' dizdarlarına ve iskele eminlerine hüküm ki:

Françe ilçisi De Lâ Haye Valentin arzûhâl gönderüb Patrova Polsova (?) nam reislerinin gemisinde zahire var mıdır deyü Âsitâne-i Sa'âdet'de aranub ancak kefaf-ı nefislerinden gayri zahire bulunmayub bakisi gön ve yapığı olub ve aded ve kanun üzere gümrük emini dahi izn-i temessük virüb yollayub lakin Gelibolu'da ve Boğazhisar'da yoklanmak lazım gelür ise arayan kimesneler zıkr olunan geminin içünü boş yerlerin yoklayub yüklerin bozdurmayub ve gemilerinden ihraç eylemeyüb yoluna gitmelerin için emr-i şerifim verilmek babında inayet rica etmeğin mukaddema fermân olunduğu üzere yoklandıkda mücerred ta'ciz için yüklerin çıkaruruz deyü hilâf-ı şer'-i şerif ol vechle rencide olunmamak babında fermân-ı alışanım sadr olmuştur buyurdum ki;

Vusul buldukda bu babda sadr olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzere amel idüb dahi göresin zıkr olunan geminin boş yerlerin yoklandıktan mücerred ta'ciz için yapığı ve gön olan yüklerin bozub boşaltmak murad iderler ise men' ve def' idüb yüklerin bozdurmayub ve ihraç olunmayub emr-i şerifim mücebince yollarından alıkoydurmayub min-ba'ad hilâf-ı şer'-i şerif ve 'ahid-nâme-i hümayûnuma ve işbu emr-i şerifime muhalif bir ferde mezburun Françe tüccarını ber-vechle rencide ve remide eylemeyüb ve itdirmeyesin şöyle bilesün ve ba'de'n-nazar yazılmışdır.

Tahriren fi evasit-ı S sene 1065 (11-20 Aralık 1654).

227- Bir sureti dahi; Tayzon Kalore (?) nam reis için yazılmışdır.

Fi evail-i Rebî'u'l-evvel sene 65 (9-18 Ocak 1655).

228- Bir sureti dahi; Baltazar nam reise yazılmışdır.

Fi evail-i Rebî'u'l-evvel sene 65 (9-18 Ocak 1655).

SONUÇ

Osmanlı devletinin tarihinin araştırılmasında arşiv kaynaklarının önemi büyüktür. Bu kaynaklar tutuldukları tarihten itibaren devletinin yapısına uygun olarak büyük bir çeşitlilik arz etmektedir. Bu nedenle Osmanlı Devleti'nin siyasi ve kültürel tarihlerinin netlik kazanması ve bunların ortaya konulması için ana kaynakların önemi tartışılmaz.

İncelemiş olduğumuz 26/1 Numaralı ve 1634-1666 tarihlerini kapsayan Fransa Atık Ahkâm Defteri (Sayfa 1-79) bazen bir beylerbeyliğine, sancakbeyliğine ve bazen muhtelif mirliva'ya ait olarak tutulan ardından da valilere, kadılara, Voyvodalara, naiplere vb. yöneticilere hitaben yazılan hükümleri içinde bulundurarak devletin eyalet yönetimlerinde ve hükümlerinde bize bilgi vermektedir. Bu bilgiler ışığında Osmanlı devletinin eyaletlere ve halka bakış açısını ve daha kapsamlı söylemde bulunursak sosyal hayat hakkında bilgileri göstermektedir. Bunun yanı sıra incelediğimiz defterler de Osmanlı Devleti'nin Avrupalı devletlerle olan ilişkilerininide dönem içinde belli bir oranda görebilmekteyiz. Avrupalı devletler XV. yüzyılın ikinci yarısından itibaren İstanbul'da daimi elçiler bulundurarak Osmanlı Devleti ile olan münasebetlerini canlı tutmayı hedeflemişlerdir. Fransa, Osmanlı Devleti'nin daimi olarak siyasi münasebette bulunduğu Avrupalı devletlerden biri idi. Fransa devleti çok eski tarihlerden bu yana Osmanlı Devleti ile dostane ilişkiler içerisinde bulunup, Avusturya ve Rusya devletleri ile imzalanan anlaşmalara aracılık etmek suretiyle Osmanlı Devletine yardımcı olmuştur.

Bu anlamda İncelediğimiz defterde Osmanlı Devleti'nin Avrupalı devletlerle olan ilişkilerine genel olarak baktığımızda Fransa'nın diğer devletlere nazaran daha ayrıcalıklı bir konumda olduğunu tesbit edebilmekteyiz. Örneğin defterimizdeki 65. Sayfanın 193 numaralı hükmünde İstanbul'da elçisi olmayan yabancı devletlerin İstanbul'a gelip alış veriş yaptıklarında Fransız sancağını taşımaları gerektiği ve Fransız konsolosluğuna gidip vergi vermesi ile ilgili bilgi bulunmaktadır.

Yine defterimizde tespit ettiğimiz önemli faktörlerden biride defterimizin kapsadığı tarih olan 1634-1666 yıllarında Akdenizde korsanlık faaliyetlerinin çok canlı olduğudur. Bu faaliyetlerle ilgili defterimizdeki 35, 36, 41, 43, 70, 75 ve 77'nci gibi hükümlerden görebilmekteyiz. Ayrıca bu hükümlere göre özellikle Cezayirli, Tunuslu ve Trablusgarpli korsanlar yaygın olarak bu faaliyeti yürütmektedirler.

Defterlerde yer alan konular sadece Osmanlı-Fransa münasebetleri açısından değil, Osmanlı ile Avrupa'nın diğer devletleri ile olan münasebetleri açısından da vazgeçilmez unsurları içinde barındırmaktadırlar. Bu nedenle Ahkâm Defterleri ile ilgili çalışmaların surmesi ve diğer defterlerin de transkripsiyon ve yorumlamalarının yapılması Osmanlı devleti ile Avrupalı devletleri arasındaki ilişkiler açısından önem arzedecektir. Ayrıca diplomasi tarihçiliği adına Ahkâm Defterlerinin incelenmesi sonucunda devletlerarası'ndaki ilişkilerin konu yoğunluğunun hangi alanlarda toplandığını da gün yüzüne çıkaracaktır. Bu durum gerek siyasi, sosyal, kültürel ve gereksede ekonomik açıdan önemini kaybetmeyen Ahkâm Defterlerinin dünü ve bu gününü yansıtacağı gibi geleceğe ilişkin toplumsal yönden şikayete konu olan olayların tesbiti açısından da önem arz edecektir. Netice itibariyle toplumsal tarih araştırmalarında hiçbir zaman önemini yitirmeyen Ahkâm Defterleri yaşanmış olan sivil hayatın önemli göstergesidir. Bir bakıma da Osmanlı devlet yürütme organının aynasıdır. Ahkâm Defterleri, Osmanlı Devletinin Yürütme organındaki zihni yapısı, halk tarihinin yazımı ve insanların birbirleri ile ilişkileri hatta günlük hayatı, halkın devlete ve yöneticiye bakış açısı incelenmek istenildiğinde başvurulacak önemli bir kaynak türüdür. Zira Ahkâm Defterlerine müracaat edilmeden yazılan bir bölge tarihi, pratik hayatı yansıtmaktan uzak olduğu gibi, merkezi bakışı ifade eden tek yönlü veriler üzerine kurulan bir teknik olmaktan öteye gidemez. Bu da bizde Osmanlı bölge tarihi araştırmaları Ahkâm Defterlerine müracaat edilmeden yazıldığında eksik olur, fikrini oluşturmaktadır.

BİBLOGRAFYA

- ATEŞ, Abdurrahman, *Avşarlı Nadir Şah ve Döneminde Osmanlı – İran Mücadeleleri*, Basılmamış Doktora Tezi, Isparta, 2001.
- GÖKBUNAR, Ramazan; GÖKBUNAR Ali; UĞUR, Alpaslan; “17. Yüzyılda Osmanlı Devleti ve Batı Avrupa Devletleri’nde Mali Yapı Üzerine Savaşların Etkileri”, *Maliye Dergisi*, Sayı, 159, Temmuz, 2010
- HEATON, Herbert, *Avrupa İktisat Tarihi* (Çeviren; M Ali Kılıçbay, Osman Aydoğuş), Paragraf Yayınevi, Ankara, 2005.
- İNALCIK, Halil, *Devlet-i Aliyye Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmaları-1*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2009.
- İNALCIK, Halil, *Osmanlı İmparatorluğunun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, Cilt, 2, İstanbul, 2004.
- KANTEMİR, Dimitri, *Osmanlı İmparatorluğunun Yükselişi ve Çöküş Tarihi-2*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1979.
- KILIÇ, Remzi, *Osmanlı Devleti’nin İran politikası, 16. ve 17. Yüzyıllar* (Editör: Mustafa BIYIKLI, Türk Dış Politikası Osmanlı Dönemi, C. I, Gökkuşbu Yayınları, İstanbul, 2008.
- KURTARAN, Uğur, *Osmanlı Avusturya Diplomatik İlişkileri (1526-1791)* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat, 2006.
- MANTRAN, Robert, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi -I, Osmanlı Devletinin Doğuşundan XVIII. Yüzyılın Sonuna* (Çeviren; Server Tanilli), Adam Yayınları, İstanbul, 1992.
- MANTRAN, Robert, *XVI-XVIII. Yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu* (Çeviren; Mehmet Ali Kılıçbay), İmge Kitapevi, Ankara, 1995.
- Mustafa Nuri Paşa, *Netayic Ül Vukuat (Kurumları ve Örgütleriyle Osmanlı Tarihi)*, Cilt 1-2, (Sadeleştiren; Neşat Çağtay), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1992.
- ÖZKAN, Selim Hilmi; XVII. Yüzyılın Sonlarında Hristiyan Birliği Projesi ve Osmanlı-Fransız İlişkileri, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Mayıs 2009, Sayı 19.
- Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi* (Hazırlayan; Bekir Sıtkı Baykara), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1982.

- SARAY, Mehmet, *Türk-İran İlişkileri*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2006.
- SEVİNÇ, Tahir, Osmanlı-Fransız İlişkileri ve Mehmet Said Paşa'nın Paris Sefareti (1739-1742), *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Nisan 2013, Sayı 28.
- ŞAHİN, Hasan, Doğu Sorunu Çerçevesinde Osmanlı Fransız İlişkileri (Başlangıcından Paris Barışı'na 1856), *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* Sayı 40, Erzurum, 2009.
- UÇAROL, Rıfat, *Siyasi Tarih (1789-2012)*, Der Yayınları, İstanbul, 2013.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi II. Selim'in Tahta Çıkışından 1669 Karlofça Antlaşmasına Kadar*, Cilt 3, 1 Bölüm, Türk Tarih Kurumu Yayınları Ankara, 1951.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi XVI. Yüzyılın Ortalarından XVII. Yüzyılın Sonuna Kadar*, Cilt III, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1982.

EKLER

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Erol POLAT
Öğrenci Numarası	102211106
Enstitü Anabilim Dalı	Sosyal Bilimler Enstitüsü / Tarih
Programı	Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Yrd. Doç. Dr. Ayşegül HÜSEYNİKLOĞLU
Tez Başlığı (Türkçe)	26/1 Numaralı ve 1634-1666 Tarihli Fransa Atık Ahkâm Defteri-Sayfa 1-79 (Değerlendirme-Transkripsiyon-Dizin)

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 211 sayfalık kısmına ilişkin, 02.11.2015 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 13 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin yüksek lisans tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim.

Yrd. Doç. Dr. Ayşegül HÜSEYNİKLOĞLU
 Danışmanın Adı-Soyadı
 (İmzası)

Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK
 Anabilim Dalı Başkanı
 (İmzası)

[illegible][illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

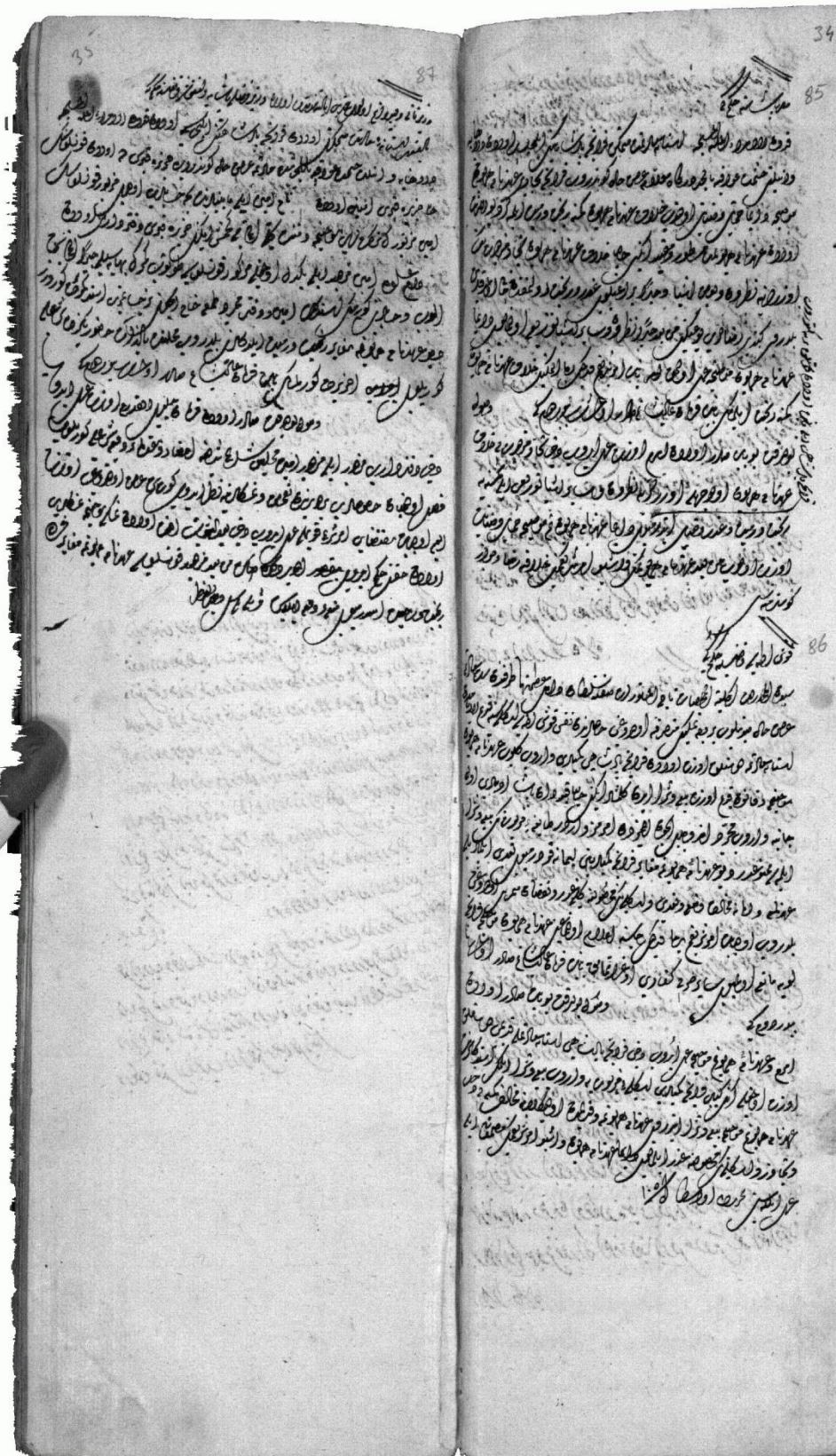
۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

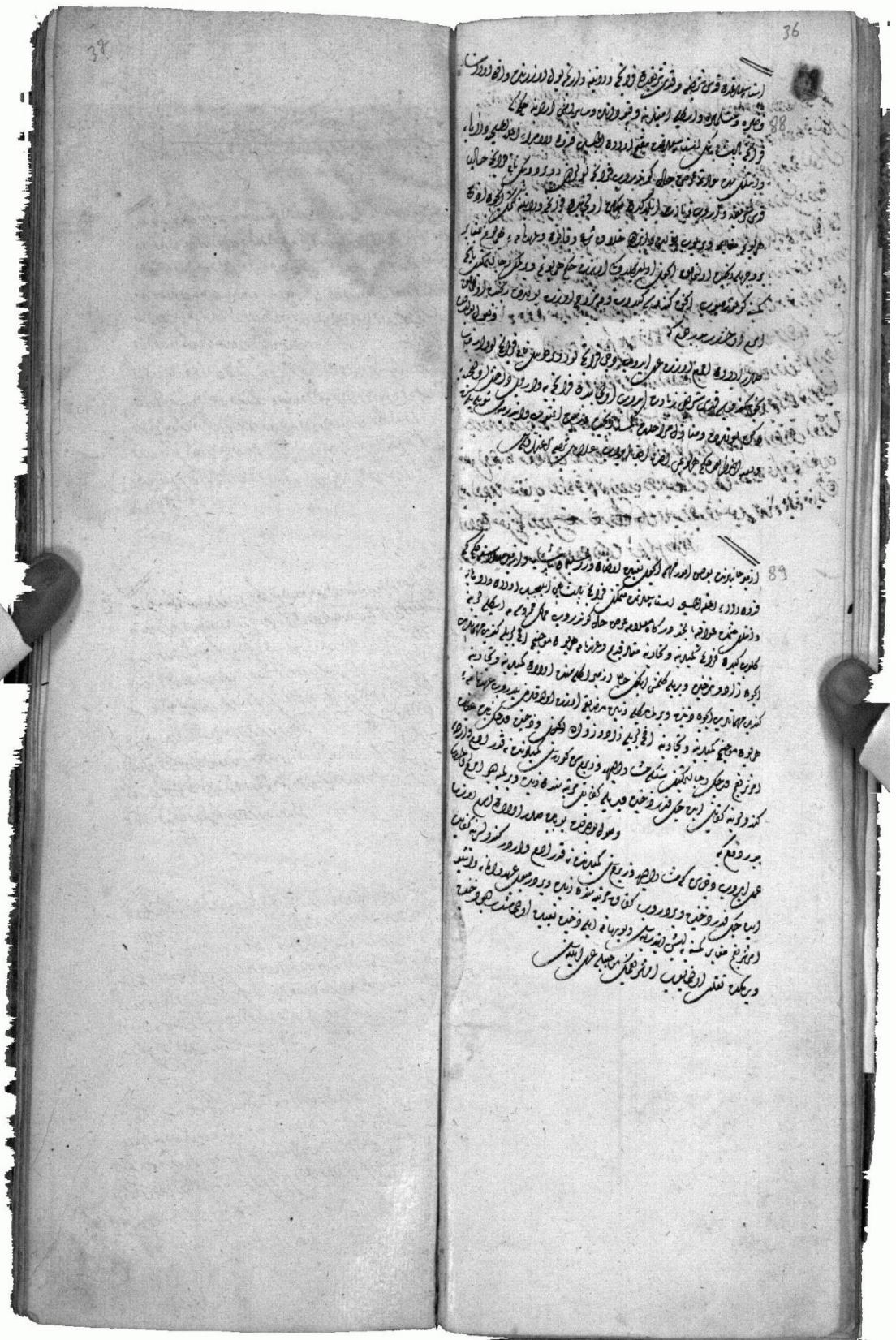
۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

۹۳
ع
تحت الامر اعطيت وقتيها كمال س قوتها و در این وقت از این است که در اول
از این که در این وقت از این است که در اول از این که در این وقت از این است که در اول
تحت الامر اعطيت وقتيها كمال س قوتها و در این وقت از این است که در اول
از این که در این وقت از این است که در اول از این که در این وقت از این است که در اول
تحت الامر اعطيت وقتيها كمال س قوتها و در این وقت از این است که در اول
از این که در این وقت از این است که در اول از این که در این وقت از این است که در اول

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم
موسى بن جعفر بن محمد بن علي بن ابي طالب
عليه السلام في الدنيا والآخره
موسى بن جعفر بن محمد بن علي بن ابي طالب
عليه السلام في الدنيا والآخره
موسى بن جعفر بن محمد بن علي بن ابي طالب
عليه السلام في الدنيا والآخره

[illegible]

فقد رزق من الله ما لم يدرى ان يوزن له الا ان الله هو الغني
العليم

[illegible]

[illegible][illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

73
 213
 214
 215

213
 214
 215

214
 215

215

72
 216
 217
 218

216
 217
 218

217
 218

218
 219

219
 220

[illegible][illegible]

DİZİN

A

Abdi Bey, 33

Abdünnebi, 82, 83, 85, 86

Acem, 122

ahid-nâme-i hümayûn,

1, 8, 10, 19, 20, 22, 28,

41, 44, 46, 47, 53, 59,

61, 62, 63, 64, 66, 68,

72, 73, 74, 79, 80, 82,

83, 84, 85, 86, 87, 90,

92, 108, 111, 118, 122,

123, 126, 127, 128, 134,

136, 142, 143, 145, 146,

150, 152, 160, 162, 163,

164

Ahmed, 15, 16, 17, 18,

26, 33, 56, 121, 138,

141, 165

Akdeniz, 32, 37

Aleksandıra, 40

Âlime nam Hatun, 91

Alko Tosokirisi, 79

Alosso Girissi, 91

Anadolu, 76, 77, 96, 97,

98, 117, 118, 145, 155,

163

Anapoli, 17, 18, 26, 89

Anatoli, 9**Anavarin**, 18, 33

Anayordi (?) veledi

Ligomi, 150

Anderya, 5, 6, 69, 151

Ankona, 24, 25, 118, 146

Annoki, 20

Anton, 6, 46, 119

Antonake Arnallaris, 144

Arab, 133, 139

Asinz Diretre, 92

Asitik, 109

Asur, 79**Atina**, 1, 29, 44, 90, 148, 163

Avraham veled-i Yasof, 41

Ayabastos, 79

Ayer Salek, 161

B

Bab-ı Davud, 112, 113, 137

Badra, 18

Bağdad, 121, 122

Balcı ‘Ali, 15

Baltazar Dalter, 45

Baltazar Danos, 69

Baltazar Erdlas, 89

Balyabadra, 16, 49**Bandırma**, 39, 43, 58, 107

Barnam, 100

Baryam, 134

Bekir Paşa, 34, 37

Beyrut, 10, 73

Boğazhisar, 80, 113, 138, 154, 165, 166

Boğdan, 121, 132

Bomaro, 20

Borum, 124

Boser, 12

Boyoda Kosta Dimelo, 101

Bozcaada, 39, 43, 56, 58, 154**C**

Canson Doylana, 46

Cebel-i Tur, 151

Cenevi, 111, 112

Ceneviz, 24, 25, 60, 118, 133, 143, 146, 150

Cerosne, 140

Cezair, 31

Cidde, 86, 87

Cizvit, 67, 68

Corci Cerardi, 144

Cüvan Batistad Karagone, 61

Cüvan Batistad Leyan, 142

Cüvan Batistad Nikol, 45

Cüvan Debosi, 75

Cüvan Depoy, 91

Cüvan Plaso, 156

Cüvan Poyi, 35, 36

Cüvan Şayer, 122

Cüvan Telan, 144

- Cüvan Viger, 73
 Cüvan Zagan, 80
D
 dâmet ismetuhâ, 64
 Darende Dimitri Gela, 1
 Darende İsak, 30
 Davirdevik, 66
 De Lâ Haye, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 69, 73, 75, 76, 92, 93, 94, 95, 97, 98, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 108, 109, 110, 111, 117, 121, 124, 125, 128, 129, 131, 133, 135, 136, 137, 140, 142, 143, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 161, 166
 De La Haye Valentin, 99
 De Lâ Haye Valentin, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 69, 73, 75, 76, 92, 93, 94, 95, 97, 98, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 108, 109, 110, 111, 117, 121, 124, 125, 128, 131, 133, 135, 136, 137, 140, 142, 143, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 161, 166
 Delarende Bezarcın, 44
 Dergâh-ı Mu'allâm, 1, 3, 4, 9, 15, 23, 24, 28, 31, 32, 35, 46, 47, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 66, 69, 74, 75, 76, 93, 94, 95, 97, 98, 99, 101, 106, 108, 109, 110, 120, 121, 125, 131, 135, 136, 137, 141, 142, 148, 152, 155, 156, 157, 158, 161
 Derviş Mehmed, 106, 107
 Desmardos, 114
 Deyrû'l-Amud, 112, 113, 137
 Dimitri, 1, 39, 69
Dimyât, 52
Diyarbakır, 121
 Diyoki, 135
 Dormomçon, 12
E
Ebubekir dâme-i ikbâluhu, 32
 Edvar Vilehet Pirga, 10
Eğriboz, 49, 89, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 136, 138, 140, 152, 153, 154, 156
 Elkas Avrahim, 7
 Emil Salek, 130, 131
 emr-i şerîf, 2, 4, 7, 8, 16, 26, 27, 32, 34, 36, 37, 40, 43, 44, 45, 46, 55, 68, 70, 71, 72, 77
 Eri, 75
F
 Farasilo, 124
 Felah, 148
 Fergase, 56
 Filipino Mote, 120
 Flemenk, 22, 28, 52, 69, 163
 Floransiya, 118
 Florantina, 24
 Foça, 32, 34, 36
 Francez Restmon, 111
 Francisko, 69, 89, 95, 96
 Francisko Yogos, 69
 Françe bâzergânları, 17
 Françe ilçisi, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 27, 28, 29, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 59, 61, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 103, 104, 106, 107, 112, 114,

115, 116, 120, 123, 126,
127, 128, 129, 130, 131,
132, 133, 134, 135, 138,
139, 140, 144, 145, 146,
147, 148, 149, 150, 151,
153, 154, 155, 157, 158,
161, 162, 163, 164, 165,
166

Françe konsolosu, 1, 7,
8, 10, 11, 16, 23, 28, 29,
35, 39, 54, 63, 71, 72,
74, 76, 89, 111, 130,
131, 133

Françe pâdişâhı, 4, 7,
17, 24, 28, 33, 38, 39,
47, 50, 52, 57, 61, 64,
66, 73, 74, 76

Françelü Mançiko, 3

Françesko Mazarin, 135

Frenkistan, 103, 106,
111, 129

G

Galata, 3, 25, 77, 104,
105

Galata kadısı, 3

Galavde Bogab, 92

Gelibolu, 80, 81, 84,
113, 165, 166

Gerogore Avelmebin,
157

Girid, 113, 114

Gördüs, 49

Gratohori, 162

Gürcü Tırtır, 15

H

Hacı Ali, 38

Hacı Mehmed oğlu

Mustafa Paşa, 69

Hacı Mustafa, 38

Hacı Osman, 15

Haleb, 13, 43, 53, 54,

67, 101, 164

Haleb Emîni Bedik, 13

Hanya, 152

Hazreti ‘İsa, 115

Hazret-i Zekeriyya, 115

Herese, 141

Hersaki Maşetri, 144

Hırsova, 49

hilâf-ı şer’-i şerîf, 1, 2,
3, 4, 5, 6, 37, 38, 46, 48,

58, 67, 77, 78

Himarü’l-Ayzeriya,

112, 115, 137

Hind, 122

Hrand Poyi, 7

Hulumiç, 49

Hüseyin Çavuşoğlu, 15

Hüseyin Reis, 152

İ

İnebahtı, 29, 44

İngiltere, 24, 25

iskele emînleri, 48, 50,

51, 69

İskenderiye, 24, 60, 72,

90, 111, 118, 126, 127,

128, 130, 131, 133, 145,
147, 161

İskenderun, 13

İskoç kapudan, 38

İspanya, 24, 25, 73,
118, 146

İstanbul, 13, 25, 29, 41,
78, 104, 142, 154, 155

İstifa, 49

K

kakuna, 150

Kalavdo, 6

Kalinya, 49

Kapucu Hüseyin, 3, 4

Kapucu Osman, 4

Kapuçin tâifesi, 68

Karabed, 150

Karataş, 142

Karilin, 134

Katalan, 24, 25, 118,
146

Katur, 119, 120

Kefe, 75

kulâ’ dizdârları, 6

Konte De Henri, 22, 49

Konte De Petri, 23, 24,
25

Korengod, 154

Korilis, 8

Korli, 35

Koron, 18, 33

Kosto Felepermode,
119

Kotran Hesse, 154

Kuds-i Şerif, 2, 4, 37,
93, 96, 97, 99, 100, 101,
112, 115, 116, 134, 135,
137, 144, 158, 159, 160

L

Lasyote, 27

Lazkiye, 78

Lefkoşa, 60, 65, 100,
101

liman ağaları, 37

Livadya, 49

Lofaski, 79

Ludad, 91

Luiz Kamo, 80

M

Magrib, 34

Mağnisa, 38

Mahmiye-i Haleb, 3

Makriyo Adriyano

Milçiyano, 3

Malta, 15, 27

Marçilya, 9, 12, 13, 27,
32

Margir, 69

Mariyo Halabir, 3

medine-i mezbûre, 142

Mekri, 124, 150

Melon, 72

Menekşe, 18

Meryem Ana, 107

Mesen, 72

Mesneli Denho Hatibe,
61

Mevlana

Abdurrahman, 99

Mevlana Seyfeddin
Efendi, 142

Mevlâna Yahya, 25

Mısır, 24, 43, 52, 55,
60, 63, 67, 70, 71, 80,
82, 83, 89, 117, 118,
119, 126, 127, 128, 130,
131, 133, 145, 146, 147,
161

Midilli, 27

Midillü, 140, 141, 153

Miker, 15

Minhaili, 20

mir-i mirân, 3, 78

mirliva, 2

Mizistre, 19, 33, 44

Mogrande, 163

Mora, 16, 17, 18, 19,
26, 29, 30, 33, 44, 45,
55, 102

Moskozona, 20

Moton, 18, 33, 55

Muhammed, 15, 108

Murad Reis, 114

Musi, 7, 70

Mustafa Ağa, 107

Mustafa Paşa, 70, 164

Musul, 70

Mürbed, 19

müşarünileyh, 119

N

Nakşa, 144

Namayo, 6

Nasara, 99

neferât ağaları, 37, 40,
48, 50, 51

Nikola, 4, 14, 19, 120

Nikosiya, 46

Nikoyalos, 58

Nişân-ı hümâyûn, 41,
44

Norlanda, 10, 26

Notaro, 95

Nusret, 143

O

Ogril, 163

Oloroyori, 84

Ö

Ömer Ağa, 91

P

Papaki, 20

Paros, 92

Patron Andre Karo, 27

Patrova Cüvan, 165

Patrova Polsova, 166

Pattrova Pera, 165

Pavlo, 3, 55, 114

Pavlo Desmardos, 114

Petro, 4, 14, 21, 22,
140, 142

Petro De Roza, 142

Piram, 94, 95

- Pirod Anton, 119
 Polo, 35, 36
 Portagal, 24, 25, 114, 118, 146
R
 Ramazan Çavuş, 135
Resni, 49
Reşid, 52, 126
 Roberde, 144
Rodos, 36, 111, 112
 Romondo, 6
Rumeli, 76, 77, 97, 98, 117, 118
S
 Safiye Sultân, 64
 Safuriyye, 151
Sakız, 9, 11, 31, 32, 34, 69, 72
 Saktöz, 41
 Salayese, 90
 Sam Valkome, 78, 79
 Samos, 141, 153
Sandolo, 19
 Santo İsreyo, 55
 Sarandio, 44
Sayda, 10, 43, 46, 47, 53, 68, 71, 73, 82, 83, 85, 86, 87, 94, 95, 97, 98, 100, 110, 111, 124, 125, 126, 127, 134
Selânîk, 69
serhad-ı mansûrem, 14, 21
 Servalo, 81
 Sicilya, 24, 25, 61, 118, 146
Silahdâr Paşa, 74
 Siroshoma Dorolani, 58
 Sitanilas Sezetniki, 132
 Sofya Yoson, 71
 Sotre, 102
 Suğla, 142
 Südde-i Sa'âdet, 143
Ş
Şam, 67, 78, 80, 82, 83, 85, 86, 93, 94, 100, 101, 110, 111, 151, 159
 Şarla De Nontel, 157
 şehir-i Larudine, 53
 Şerar, 28
 Şeri, 50
 Şeyh Ali, 80
 Şeyh Hasan ibni Küçük Ali, 80
 Şeyhü'l-islam, 99, 142
 Şolar, 35
T
 Taburiyye, 151
 Talanda Vatne, 109
 Tamili, 124
 Tarblusgarb, 26
 Tasara, 151
Teke, 30
 Teloniya, 141
Termiye, 19
 Tidiknos Sokod, 121
Timur, 79
 Timurâdası, 79
 Tire, 155
 Todoro Vacile, 48
 Tomas, 37
Trablusşam, 10, 19, 71, 139, 140
 Trolle, 154
 Tubrovnîk, 133
Tunus, 16, 17, 36, 51, 57, 74, 75
 Tuzla, 46
Ü
 Üsküb, 134
V
 Vahlad, 20
 Valere, 148
 Venedik, 22, 52, 55
Vezir Fazıl Paşa, 60
Vezir Fazlı Paşa, 65
Vezir Ken'ân Paşa, 15
Vezir Mehmed Paşa, 24, 145, 147
Vezir Musa Paşa, 25
vezir Seyyid Mehmed Paşa, 60
Vezir Süleyman Paşa, 66
Vezir-i Azam Mehmed Paşa, 67
 Vireblar, 163
 Vitali, 90
 Vize, 43, 134

voyvoda, 71, 134, 148

Y

Yako, 4, 14

Yasef İspasyas, 2

Yerostimo Pavroli, 71

Z

zâbit, 82, 83, 85

Zahim, 7

Zegayioğlu, 138

Zek, 38

ÖZGEÇMİŞ

Erol Polat 1987 yılında Kars/Sarıkamış'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini Tekirdağ Çerkezköy'de tamamladıktan sonra 2010 yılında Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Tarih bölümünden mezun oldu. Aynı üniversitede Yeniçağ Bilim Dalında Yüksek Lisans Eğitimine başladı. 2013 yılında Subay Temel Askerlik ve Subaylık Anlayışı Kazandırma eğitimini tamamladıktan sonra 2013 yılında teğmen rütbesine nasbedilen Öğ. Tğm. Erol POLAT 2014 yılından itibaren K.K. Astsubay MYO K.lığı Öğretim Başkanlığı Temel Bilimler Bölüm Başkanlığında Araştırma Görevlisi kadrosunda görev yapmaktadır.

